

AGENDA

algemeen bestuur

Datum	:	10 juli 2019
Tijdstip	:	9.30 – 10.30 uur
Locatie	:	Van der Valk Hotel, Lynbaan 35 te Leeuwarden

Algemeen bestuur

Onderwerp	Bijlage	Doel
1. Opening en mededelingen		
2. Ingekomen stukken	2	Informeren
a. Besluitenlijst bestuurscommissie Gezondheid		
b. Besluitenlijst bestuurscommissie Veiligheid		
3. Besluitenlijst AB vergadering 7 maart 2019	1	Vaststellen
4. Jaarrekening 2018, begrotingswijziging 2019 en begroting 2020 incl. zienswijzen	7	Vaststellen
5. Eerste bestuursrapportage	2	Vaststellen
6. Voordracht nieuwe voorzitter Veiligheidsregio Fryslân	1	Vaststellen
7. Onderzoek toekomstbestendige bedrijfsvoering <i>Presentatie door Berenschot</i>	2	Kennisnemen
8. Rondvraag		
9. Sluiting		

Besluitenlijst vergadering Bestuurscommissie Gezondheid van 19 juni 2019

Onderwerp	Besluit
Bekrachtiging eerder genomen besluiten	De Bestuurscommissie Gezondheid heeft de besluiten die in de vergadering van 14 februari zonder aanwezig quorum zijn genomen bekrachtigd.
Lid Agendacommissie Gezondheid	Alle aanwezige leden stemmen in met de benoeming van mevrouw Tol als lid van de Agendacommissie Gezondheid.
Lid Auditcommissie	Alle aanwezige leden stemmen in met de benoeming van de heer de Vries als lid van de Auditcommissie.
Ontwerp programmaverantwoording gezondheid 2018	Het DB wordt geadviseerd om de programmaverantwoording 2018 op te nemen in de jaarstukken van de Veiligheidsregio Fryslân.
Zienswijzen jaarstukken en begroting	De Bestuurscommissie Gezondheid heeft ingestemd met de stukken en adviseert het DB om de stukken voor te leggen aan het AB.
Eerste bestuursrapportage 2019	De Bestuurscommissie heeft ingestemd met de bestuursrapportage en adviseert het DB om deze voor te leggen aan het AB.

BESLUITENLIJST BESTUURSCOMMISSIE VEILIGHEID

Datum : 20 juni 2019

Kort omschrijving	Besluit
Zienswijzen op veiligheid jaarstukken en begroting	<p><i>Er zijn geen zienswijzen binnen gekomen op het programma veiligheid. Het DB/AB voor wat betreft het programma veiligheid te adviseren;</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>de jaarrekening/jaarverslag 2018 en de eerste begrotingswijziging 2019 en de begroting 2020 vast te stellen.</i>
Eerste bestuursrapportage 2019 onderdeel veiligheid	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Het onderdeel veiligheid (programma's Brandweer en Crisisbeheersing) van de bestuursrapportage 2019 vast te stellen.</i> 2. <i>Het dagelijks bestuur / algemeen bestuur te adviseren het onderdeel veiligheid, op te nemen in de eerste bestuursrapportage van 2019.</i>
Operatie doorlichting begroting	<p><i>De bestuurscommissie heeft kennis genomen van de operatie doorlichting begroting.</i></p>
Visie veiligheid Elfstedentocht per schaats	<p><i>De bestuurscommissie stelt de bestuurlijke uitgangspunten voor veiligheid bij de Elfstedentocht per schaats vast.</i></p>
Resultaten project bluswater	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Het beschreven kader met normen voor bluswatervoorziening vast te stellen</i> 2. <i>Kennis te nemen van de toetsing van de bestaande situatie aan de normen met de conclusie dat sprake is van een robuust kwaliteitsniveau voor bluswatervoorziening</i> 3. <i>Voor de restrisico's in te zetten op verbetering binnen de bestaande budgettaire kaders zoals omschreven in het actieprogramma</i> 4. <i>De uitkomsten van het project te delen met de sleutelactoren (ic gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens, LTO Noord, natuurbeheerders/terrein beherende organisaties) en hun te verzoeken hun medewerking aan de uitvoering van het actieprogramma te verlenen.</i>
Voortgang dekkingsplan 2.0	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>De bestuurscommissie neemt kennis van de voortgangsrapportage van het dekkingsplan 2.0.</i> 2. <i>De bestuurscommissie besluit de voortgang vanaf nu op te nemen in de bestaande verantwoordigingmethodieken omdat de implementatie van het dekkingsplan 2.0 voor het grootste deel is afgerond.</i>
Resultaten project AVE	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>De projectresultaten van de AVE vast te stellen</i> 2. <i>De GGD een verkenning te laten uitvoeren van een mogelijke borging van de AVE. De portefeuille zorg en veiligheid waar de AVE onderdeel van kan uitmaken is nu in ontwikkeling en wordt in de bestuurscommissie gezondheid van oktober voorgelegd.</i>

Besluitenlijst algemeen bestuur Veiligheidsregio Fryslân

Datum : 7 maart 2019
Locatie : WTC Hotel, Leeuwarden

Aanwezig:

F.J.M. Crone, voorzitter	J.A. de Vries
R. Bakker (locoburgemeester)	M.C.M. Waanders
F. Veenstra	J.B. Wassink (volmacht Van Gent en Schokker)
G. Van Klaveren	T.J. van der Zwan
N.A. van de Nadort	G. Veldhuis (politie Noord-Nederland)
H. Oosterman	E.A. Boonstra (Provincie)
W.R. Sluiter	

W.K. Kleinhuis (algemeen directeur /commandant brandweer/secretaris)

J.H. Oostinga (directeur bedrijfsvoering)

I.L. Rozemeijer (directiesecretaris)

Afwezig:

N.I. Agricola	W. van Gent
H.H. Apotheker	E. van Selm
H. Broekhuizen (vz BC Gezondheid)	C. Schokker-Strampel
O. Brouwer	P. van Erkelens (Dijkgraaf)
L.J. Gebben (pfh. Financiën & Organisatie)	M.I. de Graaf (directeur Publieke Gezondheid)

1. Opening en mededelingen

Welkom aan dhr Bakker (locoburgemeester van Smallingerland) en dhr Veldhuis (politie Noord-Nederland).

Dhr Kleinhuis meldt:

- Op 6 maart jl. is het eerste BWO+ geweest als opvolger van het RBT tijdens het GRIP=4 incident met de overboord geslagen containers. Conform afspraken volgt het BWO+ de voortgang op de processen die zijn afgesproken. De heren Wassink en Sluiter waren aanwezig bij dit BWO+.
- Op 6 maart heeft de voorzitter VRF zijn verslag van GRIP-4 aan de betrokken gemeenteraden gestuurd.
- Nieuwe kazerne in Harlingen: de locatie is gisteren officieel overgedragen. De nieuwe locatie is gunstiger vanuit het oogpunt van dekking en opkomsttijden vrijwilligers.

2. Ingekomen stukken

- a. Besluitenlijst bestuurscommissie Gezondheid
- b. Besluitenlijst bestuurscommissie Veiligheid

Het AB neemt de stukken voor kennisgeving aan.

3. Besluitenlijst AB vergadering 19 december 2018

Vastgesteld

4. Conceptresultaat 2018, bestemming en begroting

Dhr Oostinga presenteert het voorlopig resultaat over 2018 en de mogelijkheden voor een bestemmingsreserve JGZ 3.0 conform de wens van de bestuurscommissie Gezondheid. Ook de mogelijkheden rond de egaliseringsreserve worden besproken.

Dhr Crone meldt dat het resultaat op 10 juli definitief wordt vastgesteld, maar dat nu wordt voorgesteld een deel in een bestemmingsreserve onder te brengen.

Op 10 april zijn de financieel ambtenaren uitgenodigd voor een toelichting op genoemde onderwerpen.

Het AB stemt in met de richting die wordt gepresenteerd, resultaat naar egaliseringsreserve en bestemmingsreserve JGZ 3.0.

5. Kaderbrief 2020-2023 inclusief zienswijzen

Dhr Van der Zwan is van mening dat de (eenmalige) inzet voor de Wnra niet hoeft te worden opgevoerd. VRF kan dit zelf oplossen. Dhr Oostinga geeft aan dat dit punt is opgevoerd omdat er geen ruimte is voor dit onderdeel binnen de begroting.

Dhr Van de Nadort is het eens met de opmerking over de Wnra en vraagt of de zienswijzen van de vier gemeenten wel serieus worden genomen.

Dhr Kleinhuis geeft aan dat er wel degelijk is geluisterd naar de 4 gemeenten met een zienswijze: JGZ 3.0 betreft een incidentele uitzetting waarvan nu wordt voorgesteld om deze te financieren uit het resultaat 2018.

Wat betreft de Wnra: vanwege de krapte in bedrijfsvoering kan VRF dit zelf niet opvangen.

Er ontstaat een principiële discussie over transparantie en wel/niet zichtbaar maken van bedragen.

Voorzitter concludeert dat het belangrijk is om transparant te zijn richting gemeenteraden. Met deze (jaarlijks terugkerende) presentatie van cijfers wordt e.e.a. elegant in beeld gebracht.

In de aanbiedingsbrief bij de begroting wordt e.e.a. in samenhang toegelicht en beargumenteerd.

Het AB stemt in met het voorstel om de conceptkaderbrief 2020 – 2023 aan te passen wat betreft de dekking van JGZ 3.0. Alle gemeenten worden via de aanbiedingsbrief bij de begroting 2020 geïnformeerd over de wijze waarop is gereageerd op de zienswijzen.

6. Doorlichten begroting

Dhr Oostinga roept de belangrijkste begrotingsafspraken in herinnering: autonome ontwikkelingen worden altijd doorgevoerd, inhoudelijk ligt het zwaartepunt bij de bestuurscommissies en eens per drie jaar wordt de begroting doorgelicht.

Voorstel is om hetzelfde proces als drie jaar geleden te doorlopen, nu met een nieuwe portefeuillehouder, een nieuwe voorzitter Auditcommissie en een nieuwe naam die de lading beter dekt.

Het AB gaat akkoord met het uitvoeren van Operatie Doorlichten Begroting conform voorstel.

7. Plaatsvervangend voorzitter AB (en DB)

Het AB wijst mw. J.A. de Vries - bij acclamatie - aan als plaatsvervangend voorzitter VRF.

Het AB gaat akkoord met het voornemen om de burgemeester van Leeuwarden q.q. voor te dragen als voorzitter VRF. Vanwege het belang van draagvlak voor de voorzitter, volgt het besluit op persoon in de volgende AB-vergadering.

8. Handhavingsbeleid Industriële veiligheid

Dhr Kleinhuis licht toe dat de punten 8 en 9 het aansluiten op nieuwe wetgeving betreft.

Dhr Wassink vraagt naar de financiering. De taken werden eerder ook al gedaan, dus geen aanpassingen in de financiering.

Het AB stelt het beleid vast.

9. Beleid aanwijzing bedrijfsbrandweren

Dhr Kleinhuis licht toe dat de punten 8 en 9 het aansluiten op nieuwe wetgeving betreft.

Dhr Van de Nadort vraagt of er een afwegingskader is voor aanwijzing. Dit is tot op zekere hoogte het geval.

Het AB stelt het beleid vast.

10. Rol burgemeesters bij Wet verplichte GGZ (Wvggz)

Mw. Haukje Tamminga en dhr Evert Boomsma geven toelichting op de nieuwe Wet verplichte GGZ (Wvggz) die per 1 januari 2020 van kracht wordt. Er ligt een strak traject voor invoering.

Kern is dat er een verschuiving komt van de (huidige) 'opsluitwet' naar een zorgwet. Behandeling komt centraal te staan, in plaats van opname.

Gemeenten worden verantwoordelijk voor het verkennend onderzoek; de rol van burgemeesters ligt op het punt van regie in de keten.

Het project van invoering wordt gezamenlijk opgepakt door SDF, GGZ Fryslân en VRF/GGD.

11. Rondvraag

-

12. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 11 uur.

Vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 10 juli 2019

Voorzitter

Secretaris

F.J.M. Crone / J.A. de Vries

W.K. Kleinhuis

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Zienschwizen op jaarstukken, begrotingswijziging en begroting
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het Algemeen Bestuur
Status	☐ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Ferd Crone
Auteur	Wim Kleinhuis
Bijlagen	Jaarstukken 2018 Verslag van bevindingen accountant Controleverklaring Eerste begrotingswijziging 2019 Begroting 2020 Overzicht gemeentelijke besluitvorming
Vergaderdatum	10 juli 2019
Agendapunt	4
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	alle kolommen van VRF
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. De jaarrekening 2018 ongewijzigd vast te stellen en het resultaat toe te voegen aan de egalisereserve.
2. De eerste begrotingswijziging 2019 ongewijzigd vast te stellen en de incidentele uitzetting te onttrekken aan de egalisereserve.
3. De programmabegroting 2020 ongewijzigd vast te stellen.

Inleiding

Eind maart heeft het Dagelijks bestuur bovenstaande stukken voor zienschwijze gestuurd naar de deelnemende gemeenten. Gemeenteraden hadden tot 12 juni gelegenheid om hun zienschwijze kenbaar te maken. Er zijn geen zienschwizen ingediend.

Beoogd effect

Het verlenen van decharge aan het Dagelijks bestuur en het directieteam over 2018 en het vaststellen van de gewijzigde kaders voor zowel 2019 als 2020.

Argumenten

1. *Er zijn geen zienschwizen ingediend door de deelnemende gemeenten*
Alle gemeenteraden hebben de jaarstukken, begrotingswijziging en begroting van VRF aan de orde gehad in hun vergadering. Geen enkele gemeenteraad heeft een zienschwijze ingediend.

2. Met vaststelling van de stukken is de definitieve bijdrage 2018 bekend en worden de kaders voor 2019 en 2020 geactualiseerd

Door het vaststellen van de jaarrekening 2018 wordt decharge verleend aan het Dagelijks bestuur over 2018 en wordt de definitieve gemeentelijke bijdrage voor 2018 bekend. Met het vaststellen van de (aangepaste) begrotingen 2019 en 2020 zijn de kaders voor deze jaren geactualiseerd en bekend, zodat de organisatie het afgesproken beleid kan gaan uitvoeren.

Kanttekeningen/risico's

Indien Ameland nog een zienswijze heeft zal deze bekend worden gemaakt na 1 juli, eventueel ook ter vergadering op 10 juli.

Financiële consequenties

Vervolgaanpak/uitvoering

De programmabegroting 2020 en de jaarrekening 2018 worden conform de Wet gemeenschappelijke regelingen verzonden aan Gedeputeerde Staten van Provinsje Fryslân.

Communicatie

Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**

The background features a vertical sequence of four light blue circular icons: a person with signal waves, a stylized 'i' and 'c' with a smile, a shield with a heartbeat line, and a castle tower. A dark blue rounded rectangle is on the left, and a red circle is at the bottom left. The text is centered in red.

Jaarverslag en Jaarrekening 2018

Veiligheidsregio Fryslân

Voorwoord

Het afgelopen jaar kenmerkte zich als een overgangsjaar. In veel gemeenten werden gemeenteraadsverkiezingen gehouden of hadden die net plaatsgevonden. Dit leidde tot nieuwe raden, nieuwe coalities en nieuwe collegeleden. Een aantal mensen maakte daardoor voor het eerst of opnieuw kennis met Veiligheidsregio Fryslân. Onze commissies en het dagelijks bestuur veranderden hierdoor ook in meer of mindere mate van samenstelling.

Om deze reden zijn wij actief de provincie in gegaan om iedereen waar nodig bij te praten over onze organisatie en het doel van de veiligheidsregio: een bijdrage leveren aan een veilig en gezond Fryslân. Een inspanning die wij graag verrichten. Niet alleen omdat we trots zijn op onze resultaten tot nu toe, maar bovenal omdat we het belangrijk vinden dat we deze resultaten in gezamenlijkheid realiseren.

Onze nieuwe beleidsplannen die het afgelopen jaar zijn opgesteld zijn daar een mooi voorbeeld van. De inhoud is ontstaan op basis van vele gesprekken met gemeenteraden, colleges, bestuurders en ambtenaren. Zo hebben we samen de speerpunten voor de komende raadsperiode bepaald.

Ook andere resultaten van het afgelopen jaar kenmerken zich door een nauwe samenwerking. Zo hebben wij op meerdere fronten een bijdrage kunnen leveren aan de Culturele Hoofdstad. Veelal op de achtergrond, en daar waar dit moest zoals bij de Elfstedenzwemtocht van Maarten van der Weijden, in een actieve, coördinerende rol. In alle gevallen bewees de netwerkfunctie van de veiligheidsregio zijn meerwaarde en bleek de crisisorganisatie een stevig fundament te zijn.

Iets dat ook naar voren kwam bij de grotere incidenten. Gelukkig bleven die het afgelopen jaar beperkt. Slechts zes GRIP-incidenten waren er. De meest veeleisende inzet was dan ook geen eenmalig incident maar de extreme droogte die in juli en augustus het nodige van onze organisatie vroeg.

Het wekt vertrouwen dat de veiligheidsregio adequaat opereert wanneer een incident zich voordoet. Echter, onze bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân richt zich ook steeds meer op het voorkomen van incidenten. De nieuwe beleidsplannen spreken dit uit, en in 2018 zijn ook hier mooie resultaten op geboekt. Zo zijn we aangesloten bij het Nationale Preventie Akkoord, waar meer dan 70 verschillende organisaties in Nederland afspraken hebben gemaakt over het terugdringen van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Een aantal Friese initiatieven is gebruikt als voorbeeld voor het sluiten van het akkoord.

In 2018 hebben wij een persoonlijk bezoek gebracht aan meer dan 1800 woningen, verspreid over de gehele provincie. Omdat deze woningen in de zogeheten 18-minuten-plus-gebieden liggen, hebben we via deze persoonlijke aanpak mensen geholpen om zoveel mogelijk zelfredzaam te zijn in het geval van brand. Een initiatief dat door veel inwoners van Fryslân als een stukje service is beschouwd.

Dan hebben we het nog niet eens gehad over de implementatie van Dekkingsplan 2.0, met de vaststelling van de 66e kazerne in Oudega, die met onze inzet en die van de Mienskip is gerealiseerd. Of het plan voor de jeugdgezondheidszorg van de toekomst, JGZ 3.0, waarmee we een nog grotere bijdrage aan de gezondheid van Friese kinderen en jongeren willen leveren. En, zo bleek het afgelopen jaar, we voeren deze initiatieven uit met een minimale overhead die fors lager is dan vergelijkbare organisaties.

Voldoende resultaten die vertrouwen geven in de toekomst. Een toekomst die we samen met u vorm willen geven om zo ook de komende jaren aansprekende resultaten te presenteren die de bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân zo groot mogelijk maken.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

Leeswijzer

De jaarstukken 2018 bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening.

In het jaarverslag vindt u de programmaverantwoording en de paragrafen.

De programmaverantwoording vormt het hart van de jaarstukken. Hier wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Conform de opzet van de begroting 2018 worden de vier programma's gepresenteerd aan de hand van de vragen:

- Wat hebben we gedaan?
- Wat heeft het gekost?

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de jaarstukken. Risicobeheersing en resultaatafspraken zijn belangrijke uitgangspunten.

Een apart deel is de jaarrekening. In dit onderdeel bevinden zich de balans, inclusief toelichting, de toelichting op de programmarekening en de voorgestelde resultaatbestemming.

Bij de overige gegevens staan onder andere de controleverklaring van de accountant en de bijlage met verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SISA).

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Leeswijzer	3
Deel I Jaarverslag 2018.....	5
1. Resultaat 2018	6
2. Programmaverantwoording Gezondheid	8
2.1. Algemeen	8
2.2. Pijler 1 - Monitoring, signalering en advies	10
2.3. Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	13
2.4. Pijler 3 - Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	16
2.5. Pijler 4 - Toezicht houden	17
2.6. Wat heeft het gekost?	18
2.7. Feiten en cijfers Programma Gezondheid	19
3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing	21
3.1. Algemeen	21
3.2. Uitvoering 2018	22
3.3. Wat heeft het gekost?	25
3.4. Feiten en cijfers Programma Crisisbeheersing	26
4. Programmaverantwoording Brandweer	28
4.1. Beleidsplan Brandweer 2015-2018	28
4.2. Verantwoording op belangrijkste ontwikkelingen	28
4.3. Operationele zaken	31
4.4. Wat heeft het gekost?	33
4.5. Feiten en cijfers Programma Brandweer	34
5. Programmaverantwoording Organisatie	36
5.1. Algemeen	36
5.2. Behaalde resultaten	36
5.3. Wat heeft het gekost?	37
5.4. Feiten en cijfers Programma Organisatie.....	38
6. Paragrafen	39
6.1. Financiering	39
6.2. Weerstandvermogen en risicobeheersing	40
6.3. Onderhoud kapitaalgoederen	43
Deel II Jaarrekening 2018.....	44
7. Jaarrekening	45
7.1. Balans per 31 december 2018	45
7.2. Programmarekening 2018 - deel 1	46
Programmarekening 2018 - deel 2	47
7.3. Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen	49
7.4. Toelichting op de balans	51
7.5. Toelichting op de programmarekening	57
7.6. WNT- verantwoording	64
Deel III Overig	65
8. Overige gegevens	66
8.1. Controleverklaring	66
8.2. Voorgestelde resultaatbestemming	68
8.3. Vaststelling	68
8.4. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	68
8.5. Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld	69
8.6. Investeringskredieten 2018	70
8.7. Samenstelling bestuur en commissies	71

Deel I Jaarverslag 2018

Veiligheidsregio Fryslân

1. Resultaat 2018

Veiligheidsregio Fryslân heeft over 2018 een positief resultaat gerealiseerd van € 1.873.661. Per programma is dit zowel financieel als procentueel ten opzichte van de begroting als volgt (x € 1.000):

	Resultaat	%-begroting
Operationele resultaat per programma		
Gezondheid	255.000	0,35%
Organisatie	38.000	0,05%
Crisisbeheersing	181.000	0,25%
Brandweer	104.000	0,14%
Subtotaal operationele resultaat	578.000	0,79%
Bijzondere incidentele baten		
Vennootschapsbelasting	170.000	0,23%
Niet afboeken hulpverleningsvoertuigen	520.000	0,71%
Werkgeverspremies	605.000	0,82%
Subtotaal incidentele baten	1.295.000	1,76%
Totaal resultaat 2018	1.873.000	2,55%

De afwijkingen van de operationele resultaten per programma zijn toegelicht in de desbetreffende programmaparagrafen. Hieronder worden de bijzondere posten toegelicht welke eveneens terugkomen in de toelichting per programma voor het deel wat betrekking heeft op het betreffende programma.

• Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 is de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsorganisaties ingevoerd. Overheidsorganisaties zijn belastingplichtig voor zover er sprake is van een onderneming. Het effect daarvan werd geschat op maximaal € 60.000 per jaar vanaf 2016. De afgelopen twee jaar zijn met ondersteuning van fiscaal specialisten in landelijke netwerkgroepen de gevolgen voor veiligheidsregio's in kaart gebracht en afgestemd met de belastingdienst. Daaruit blijkt uiteindelijk dat alleen de vrijwillige aansluitingen voor het Openbaar Meldsysteem (OMS) in de heffing vallen, wat leidt tot een minimale heffing. Aangezien zowel in de jaarrekening 2016, de jaarrekening 2017 als de begroting 2018 rekening was gehouden met een heffing leidt dit in 2018 tot een incidenteel resultaat van € 170.000. Vanaf 2019 wordt dit structureel gecorrigeerd in de begroting middels een eerste begrotingswijziging 2019. Voor 2020 en verder is deze reeds gecorrigeerd in de kaderbrief 2020-2023.

• Hulpverleningsvoertuigen

Omdat de hulpverleningsvoertuigen zonder kraan niet in 2018, maar in 2019 worden afgestoten ontstaat er in de jaarrekening een voordeel van € 520.000. In de begroting was namelijk conform de uitwerking van dekkingsplan 2.0 rekening gehouden met de afstoot van de betreffende voertuigen in 2018. Door een vertraging in de levering van vervangend materieel, zoals personeel/materieel voertuigen en een aantal tankautospuiten zullen de hulpverleningsvoertuigen pas in 2019 worden afgestoten. Het betreft hier enkel een verschuiving van het afboeken van de restant boekwaarde over de jaargrens heen.

• **Onderzoek werkgeverspremies**

Begin 2018 is door een intern onderzoek bij de Belastingdienst gebleken dat de VRF per saldo teveel werkgeverspremies heeft afgedragen in de periode 2013-2018. Door een externe specialist is de salarisadministratie getoetst op juistheid en volledigheid. De totale bate inzake de werkgeverspremies 2013-2018 is opgenomen als bijzonder bate onderzoek werkgeverspremies, zijnde 0,3% van de jaarlijkse salarisbegroting in de betreffende jaren.

Het verloop in de balans is op hoofdlijnen als volgt (x € 1.000):

	31-12-2018	31-12-2017		31-12-2018	31-12-2017
Materiële vaste activa	58.905	52.889	Eigen vermogen	5.266	3.042
Vorderingen	1.692	2.890	Vorzieningen	8.581	1.367
Liquide middelen	458	495	Langlopende schulden	42.508	41.615
Overlopende activa	2.771	2.293	Kortlopende schulden	4.548	10.425
			Overlopende passiva	2.923	2.118
	63.826	58.567		63.826	58.567

De toename van de materiële vaste activa wordt met name veroorzaakt door investeringen in tankautospuiten, redvoertuigen en redgereedschap van € 5.000.000. De vorderingen zijn lager door een lager saldo in de rekening courant met het Rijk. Deze afname hangt samen met de afname van de kortlopende schulden. Eind 2017 stond er een kasgeldlening van € 5.000.000 op de balans, eind 2018 was dit saldo € 0.

De mutaties in het eigen vermogen betreffen het resultaat van 2018, de vorming van de bestemmingsreserve FLO ad € 779.000 en de vorming van de bestemmingsreserve meldkamer ad € 500.000. De voorzieningen zijn toegenomen door het vormen van een voorziening voor het FLO ad € 7.213.000.

Voor een nadere toelichting op de balans wordt verwezen naar paragraaf 7.4.

2. Programmaverantwoording Gezondheid

2.1. Algemeen

In maart 2018 waren de gemeenteraadsverkiezingen voor de meeste gemeenten in Fryslân. In het kader van gemeentelijke herindeling vonden voor een aantal gemeenten deze verkiezingen plaats in november 2017 dan wel in november 2018. Nieuwe colleges betekent tevens nieuwe bestuurders voor GGD Fryslân. Op 21 juni 2018 kwam de Bestuurscommissie Gezondheid voor het eerst in de nieuwe samenstelling bijeen. Tijdens deze vergadering is afscheid genomen van dhr. Fokkema als voorzitter, en is dhr. Broekhuizen benoemd als nieuwe voorzitter. De Agendacommissie Gezondheid is aangevuld met dhr. van Gelder, mevr. Wielinga en mevr. Zonderland.

Eind 2018 is het nieuwe meerjarenbeleidsplan 2019-2022 van GGD Fryslân vastgesteld door de Bestuurscommissie Gezondheid. Begin 2018 zijn een aantal instuifbijeenkomsten voor gemeenteraadsleden georganiseerd, waarbij zij hun input konden geven voor het nieuwe beleidsplan. Het beleidsplan vormt de basis voor de jaarlijkse programmabegrotingen.

Zowel de Agendacommissie als Bestuurscommissie Gezondheid is in 2018 vier maal bijeen geweest. Naast de reguliere onderwerpen hebben de commissies met name aandacht besteed aan het innovatieprogramma JGZ 3.0, het project Rookvrije generatie, de continuering van de Academische Werkplaats Noord Nederland en het landelijk werkgeverschap voor artsen in opleiding.

In overeenstemming met de vastgestelde begroting 2018 is de verantwoording ingedeeld volgens de bekende vier pijlers (zie volgende pagina):

De taken van GGD Fryslân

Iedereen verdient een gezond en veilig leven; wij dragen daaraan bij!

2.2. Pijler 1 - Monitoring, signalering en advies

Jeugdgezondheidszorg

De reguliere uitvoering van de JGZ is conform het afgesproken basispakket. In 2018 is gestart met het programma JGZ 3.0. Uit de rapportage van het bureau AEF (eind 2017) was gebleken dat een toekomstbestendige JGZ uitgevoerd kan worden binnen de bestaande financiële kaders. In 2018 is een programmateam geformeerd, dat als eerste aan de slag is gegaan met het formuleren van een visie. Vervolgens is een innovatieagenda voor de komende jaren opgesteld. De thema's van deze agenda zijn behoeftegericht werken, netwerken, digitalisering, taakherziening en werkomgeving. Door in te zetten op deze thema's wordt de komende jaren gewerkt aan het toekomstbestendig maken van de JGZ.

Epidemiologie

De Kindmonitor voor 0-12 jarigen is uitgevoerd en heeft voldoende respons opgeleverd om op gebiedsniveau een analyse te kunnen maken. Over het algemeen ervaren onze kinderen hun gezondheid als (zeer) goed. Gezondheidsverschillen blijven echter een terugkerend fenomeen, zo blijkt ook weer uit de Kindmonitor. Kinderen uit eenoudergezinnen en kinderen die opgroeien in een gezin met een lage sociaaleconomische status hebben veel vaker gezondheidsproblemen.

Daarnaast zijn per ontwikkelingsfase van het kind aandachtspunten te identificeren. Vandaar dat in de Kindmonitor ook de 0 tot en met 3 jarigen zijn meegenomen, naast de 4 tot en met 12 jarigen zoals in het vorige onderzoek (2015). Bovendien zijn nu naast de onderwerpen uit het vorige onderzoek ook actuele onderwerpen als slaap(problemen), veilige school-thuis route en zwemvaardigheid bevestigd. De gemeenten zijn geïnformeerd over de resultaten via een e-magazine.

Verder is gestart met de voorbereiding van de gezondheidsmonitor Go Jeugd 12-18 jaar. De uitvoering vindt plaats in de eerste helft van 2019.

Beleidsadvisering

In het kader van de implementatie van de omgevingswet heeft GGD Fryslân in 2018 binnen de Friese aanpak het omgevingslab Gezondheid gefaciliteerd. Tijdens een aantal bijeenkomsten worden bouwstenen over gezondheid ontwikkeld voor de Friese omgevingsvisies. Oplevering van de bouwstenen vindt plaats in 2019. Een gezonde leefomgeving biedt grote kansen voor het verbeteren van de publieke gezondheid. Gelet hierop wil GGD Fryslân zich ontwikkelen als adviseur gezonde leefomgeving. De lokale aanpak van Vitale Regio is in 6 gemeenten gestart op basis van een goedgekeurd plan van aanpak. De GGD adviseert en ondersteunt deze pilotgemeenten op maat. Een belangrijke ambitie is het leren samenwerken in de "driehoek" van verzekeraar-gemeente-GGD. Naast de lokale ondersteuning is GGD Fryslân in het programma verantwoordelijk voor kennisdeling en monitoring/onderzoek. Vanuit kennisdeling is o.a. een inspiratiesessie georganiseerd in Noordwolde en er is een filmpje gemaakt over de aanpak in Noordwolde. Door deze laatste activiteiten is Vitale Regio in beeld bij de landelijke communicatie rond het Nationaal Preventieakkoord. Een tweede "call" voor nieuwe pilots heeft geleid tot het binden van 4 nieuwe gemeenten aan het programma.

Medische milieukunde

Het doel van de medische milieukunde is het beschermen en bevorderen van de gezondheid van burgers via het beperken van risico's van milieufactoren en het stimuleren van positieve omgevingsfactoren. In 2018 hadden de meldingen van burgers en gemeenten hoofdzakelijk betrekking op vocht/schimmel, houtrook en veeteelt. Daarnaast is het team betrokken geweest bij meerdere grote zaken rondom vervuilingen en grootschalige veeteelt.

Om te voldoen aan de zogenoemde veldnormen voor medische milieukunde zijn door het bestuur extra middelen toegekend. Met deze extra middelen is de bezetting van het team medische milieukunde versterkt. De nieuw aangestelde medewerkers volgen momenteel de opleiding tot arts maatschappij en gezondheid en zijn daardoor nog niet volledig inzetbaar.

Academische werkplaats Noord-Nederland (AWPG NN)

Mede op basis van de evaluatie van de AWPG NN, die in 2017 heeft plaatsgevonden, heeft de bestuurscommissie gezondheid besloten om de AWPG NN voort te zetten. Met het continueren van de AWPG NN wil GGD Fryslân (en de andere betrokken partijen) bijdragen aan onderzoek naar de effectiviteit van interventies. Onderzoek naar de effectiviteit van interventies is ook een uitgangspunt van het Nationaal Preventieakkoord.

De belangrijkste projecten binnen de AWPG NN in 2018 betroffen:

- Vitale Regio: GGD Fryslân is in dit programma verantwoordelijk voor monitoring en onderzoek. Binnen monitoring en onderzoek worden 3 onderzoekslijnen onderscheiden: effectmeting interventies, kostenevaluatie interventies en procesevaluatie. Binnen de AWPG NN is uitvoering gegeven aan de onderzoekslijnen effectmeting interventies en procesevaluatie. De onderzoekslijn kostenevaluatie interventies zal worden uitgevoerd door De Friesland.
- Seker en Sûn: Seker en Sûn richt zich op de vraag hoe de zorg er in 2030 uit moet gaan zien als gevolg van de sterke vergrijzing en de afname van mensen die op de arbeidsmarkt beschikbaar zijn. Veel aandacht is in 2018 uitgegaan naar de afronding en oplevering van de onderzoeksresultaten van fase 1 van dit project. Presentatie van de onderzoeksresultaten heeft plaatsgevonden tijdens een slotconferentie op 22 juni.

Gezondheidsbevordering

Gezondheidsbevordering zet met name in op het bevorderen van een gezonde leefstijl bij de Friese burgers, door het lokaal ondersteunen van en adviseren aan gemeenten en ketenpartners. Drie thema's worden projectmatig opgepakt: alcohol- en drugsgebruik, overgewicht en roken.

Het project Nuchtere Fries richt zich op de aanpak van alcohol- en drugsgebruik. In 2018 is een Facebookcampagne gestart rondom dorpsfeesten en evenementen, gericht op ouders van tieners. Daarnaast is een in 2019 te houden nalevingsonderzoek voorbereid.

Binnen het platform Nuchter over Gewicht is een online omgeving ontwikkeld waarin gemeenten voorbeelden, plannen en initiatieven met elkaar kunnen delen. Er is een regionale werksessie over publiek private samenwerking gehouden, waarin speerpunten voor verbetering zijn geformuleerd. Zowel JOGG gemeenten als andere gemeenten, die werken aan de aanpak van overgewicht, werken binnen het platform Nuchter over Gewicht samen. Voor JOGG gemeenten heeft GGD Fryslân in 2018 de regie-coördinatie uitgevoerd. De evaluatie van de regie-coördinatie JOGG Fryslân door GGD Fryslân was positief, en de opdracht is verlengd tot en met juni 2021. Fryslân wordt gezien als een landelijk voorbeeld voor wat betreft de regionale samenwerking.

In oktober 2018 heeft de Bestuurscommissie Gezondheid ingestemd met de start van het project Rookvrije generatie, hiermee vooruitlopend op de vaststelling van het nieuwe meerjarenbeleidsplan.

Extra inzet statushouders

Binnen de JGZ heeft extra inzet plaatsgevonden ten behoeve van statushouders. Deze extra inzet hangt met name samen met de specifieke gezondheidsrisico's van deze doelgroep en met het beoordelen van de gezondheidssituatie inclusief vaccinatiestatus. Bij de uitvoering van de verschillende contactmomenten is gebruik gemaakt van tolken.

Gezondheidsbevordering voor statushouders richt zich met name op het overbrengen van kennis en vaardigheden omtrent gezondheid, zelfzorg en leefstijl. Naast voorlichting over algemene gezondheidszorg zijn voorlichting over seksuele gezondheid, omgaan met stress/spanning en opvoeding de belangrijkste thema's. Op basis van signalen van en in overleg met gemeenten heeft inzet van gezondheidsbevordering plaatsgevonden. In totaal zijn 45 collectieve gezondheidsvoorlichtingen verzorgd in diverse gemeenten.

De in 2017 uitgestelde hygiëne inspecties van tien kleinschalige woonvormen voor statushouders zijn in 2018 uitgevoerd.

Indicatoren

In maart 2017 zijn door de Bestuurscommissie Gezondheid indicatoren vastgesteld. De referentiegroep betreft GGD'en die evenals GGD Fryslân de JGZ 0-19 jaar uitvoeren en die een vergelijkbaar inwonertal hebben (+/- 100.000).

De Indicators voor deze pijler:

Percentage verwezen kinderen naar extern

Het betreft het aantal verwezen unieke kinderen afgezet tegen het totaal aantal kinderen dat gezien is door de JGZ in 2018.

Indicator	2018	2017	Referentiegroep 2017
Percentage verwezen kinderen extern	5,6%	4,7%	7,5%

Percentage gebruik meldcode kindermishandeling

Bij verdenking van kindermishandeling treedt de meldcode in werking. Het percentage betreft het aantal unieke cases afgezet tegen het totaal aantal kinderen gezien tijdens het contactmoment, onafhankelijk van eventuele melding AMK.

Indicator	2018	2017	Referentiegroep 2017
Percentage gebruik meldcode kindermishandeling	0,08%	0,09%	0,18%

Aantal signalen/matches geregistreerd in verwijsindex

De verwijsindex is een digitaal contactstelsel waarin professionals (leerkrachten, huishulpen, begeleiders en hulpverleners) hun betrokkenheid bij een jeugdige (0-23 jaar) kunnen aangeven door middel van een signaal. Als twee of meer van die professionals zo'n signaal afgeven is er sprake van een match. Alle verschillende ondersteuners binnen één signaal worden als aparte match geregistreerd.

Indicator	2018	2017
Aantal signalen GGD geregistreerd in Verwijsindex	426	378
Aantal matches in Verwijsindex	814	557

Percentage kinderen met overgewicht in groep 7

In het beleidsplan 2015-2018 van GGD Fryslân is, wat betreft de bovenlokale aanpak, gekozen voor de focus op twee leefstijlthema's, namelijk alcohol/drugs en overgewicht. In het verlengde daarvan zijn deze en de volgende indicator opgenomen. Het percentage geeft de verhouding tussen het aantal kinderen in groep 7 met overgewicht (excl. obesitas) en het totaal aantal kinderen in groep 7.

Indicator	2018	2017	Referentiegroep 2017
Percentage kinderen met overgewicht in groep 7	11,1%	10,5%	13,9%

Percentage jongeren dat in de afgelopen 4 weken alcohol heeft gedronken in klas 1 en 2 VO

Evenals de voorgaande indicator opgenomen op basis van de keuze in het beleidsplan GGD Fryslân. Deze indicator geeft de verhouding tussen het aantal kinderen in klas 1 en 2 VO dat de afgelopen vier weken heeft gedronken en het totaal aantal kinderen in de bezochte klassen 1 en 2 VO.

Indicator	2018	2017	Referentiegroep 2017
Percentage jongeren dat in de afgelopen vier weken heeft gedronken in klas 1 en 2 Voortgezet Onderwijs	6,2%	10,7%	12,4%

2.3. Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Infectieziektebestrijding

De infectieziektebestrijding heeft als doel het voorkomen, bestrijden en opsporen van infectieziekten. Overall is er ten opzichte van 2017 sprake van een sterke toename (18%) van het aantal vragen. Deze sterke toename hangt vooral samen met de vaccinaties in relatie tot meningokokken W. Verder heeft de maternale kinkhoestvaccinatie voor zwangere vrouwen geleid tot extra vragen. GGD Fryslân heeft in 2018 zwangere vrouwen de mogelijkheid geboden om zich te laten vaccineren. Dit vooruitlopend op de opname van de maternale kinkhoestvaccinatie in het RVP met ingang van 2019.

Eind 2018 is in Noord Nederland het MRSA/BRMO informatiepunt geopend. Burgers en zorgprofessionals kunnen het informatiepunt raadplegen voor advisering en ondersteuning bij vragen en onduidelijkheden over MRSA en BRMO. Het informatiepunt is een belangrijk initiatief om de regionale aanpak en afstemming van de bestrijding van resistentie tegen antibiotica te bevorderen. Dit gebeurt vanuit het ABR (Antibiotica Resistentie) Zorgnetwerk Noord Nederland waarin alle disciplines en instellingen in het Noorden binnen de zorg deelnemen, die met antibioticaresistentie te maken hebben.

TBC

Tuberculosebestrijding heeft als doel het opsporen en bestrijden van tuberculose. In 2018 was er een toename van het aantal screenings voornamelijk gerelateerd aan onderzoeken bij statushouders. In de Bestuurscommissie Gezondheid is hier in 2017 aandacht voor gevraagd vanwege het uitwisselen van gegevens van statushouders tussen de gemeenten en de GGD in verband met de TBC screening. Eind 2017 zijn hierover afspraken gemaakt en is de gegevensuitwisseling op gang gekomen. De TBC screening van statushouders is hierdoor in 2018 uitgevoerd.

SOA/Sense

Ten opzichte van 2017 is het aantal consulten in 2018 licht gedaald. De daling van het aantal consulten hangt voor een belangrijk deel samen met het sluiten van Testlab per 1 mei 2018. Het Testlab is een laagdrempelige voorziening die het mogelijk maakt om anoniem, gratis en online aanvragen voor SOA-tests te doen. Reden voor het sluiten van het Testlab was het beheersen van de laboratoriumkosten samenhangend met de SOA-tests. Eind 2018 is onderzocht wat het effect is geweest van het sluiten van het Testlab en op welke wijze de doelgroep wel gebruik zou kunnen maken van deze voorziening. Naar aanleiding hiervan is besloten om onder strikte kaders, zowel qua volume als qua toeleiding, het Testlab weer open te stellen in 2019. Het aantal gevonden SOA's en het vindpercentage zijn vergelijkbaar met vorig jaar.

Jeugdgezondheidszorg

Eind 2017 is in de bestuurscommissie een voorstel voor het collectief aanbieden van de interventie voorzorg aan de orde geweest. De bestuurscommissie heeft toen besloten om deze interventie niet collectief uit te voeren, maar als maatwerk via het aanvullend pakket aan te bieden. In 2018 zijn met zes gemeenten afspraken gemaakt over het aanbieden van de interventie voorzorg. Voor het uitvoeren van de interventie voorzorg zijn begin 2018 twee jeugdverpleegkundigen geschoold. De eerste trajecten zijn eind 2018 gestart. De recente aandacht in de media voor het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) in verband met de dalende vaccinatiegraad lijkt effect te hebben. Ten opzichte van voorgaande jaren is de vaccinatiegraad licht gestegen en het opkomstpercentage bij de HPV vaccinatie is sterk verbeterd (van 39,9% in 2017 naar 49,6% in 2018). Naast de reguliere uitvoering van het RVP heeft in het najaar van 2018 de nadruk gelegen op de uitbraakmaatregel betreffende meningokokken W. Het opkomstpercentage bij de vaccinatiesessies voor de meningokokken W is 85,9%. In 2019 blijft de uitbraakmaatregel van kracht en zullen de 14-18 jarigen een oproep krijgen om zich te laten vaccineren.

Reizigersvaccinaties

De aanhoudende gunstige economische situatie blijft ook merkbaar bij reizigersadvisering en -vaccinatie. Ten opzichte van 2017 zijn het aantal consulten en het aantal vaccinaties gestegen.

Publieke gezondheidszorg Asielzoekers

Naast de uitvoering van de reguliere werkzaamheden zijn in de gemeente Smallingerland en de gemeente Waakhoeke pilots jeugdhulp uitgevoerd. De pilots jeugdhulp houden verband met de overgang van de verantwoordelijkheid van de jeugdhulp voor asielzoekerskinderen van het COA naar gemeenten. In de pilots is een werkwijze ontwikkelt voor de jeugdhulp voor asielzoekerskinderen binnen de gemeentelijke kaders. Deze werkwijze richt zich op het realiseren van verbinding tussen het COA, de (zorg)ketenpartners op het azc en het gebiedsteam van de gemeente. De jeugdverpleegkundige heeft hierbij een signalerings- en regierol en vormt daarmee de verbindende schakel. Deze werkwijze wordt vanaf 2019 in drie van de vier Friese gemeenten met een AZC gecontinueerd.

Voor 2019 is een nieuwe overeenkomst afgesloten met het COA voor de uitvoering van de publieke gezondheidszorg asielzoekers. De bekostiging van gezondheidsbevordering is in deze overeenkomst gewijzigd ten opzichte van 2018. Onderdeel van gewijzigde bekostiging is het hanteren van een plafond voor dit onderdeel. De invoering van een plafond betekent waarschijnlijk dat GGD Fryslân minder voorlichting zal verzorgen dan in de afgelopen jaren.

De Indicators voor deze pijler:

Opkomst groepsvaccinatie

Het Rijksvaccinatieprogramma beschermt kinderen tegen een aantal ernstige infectieziekten. De vaccinatiegraad moet ten minste 90% zijn om voldoende bescherming te verkrijgen voor de groep (herd-immunity). De indicator geeft inzicht in de opkomst voor de inenting van bof, mazelen en rode hond (BMR) en difterie, tetanus en polio (DTP) op de leeftijd van 9 jaar.

Indicator	2018	2017
Opkomst BMR 9 jaar	95%	93,9%
Opkomst DTP 9 jaar	96,2%	95,1%

Percentage indicaties Stevig Ouderschap

Stevig Ouderschap is opgenomen in het basispakket met de aanname dat inclusief prenataal voor 6% van het aantal huishoudens extra ondersteuning op zijn plaats is.

Indicator	2018	2017
Percentage indicaties Stevig Ouderschap	5,7%	6,0%

Aantal geïnfecteerde meldingsplichtig categorie A, B1, B2 en C

Betreft het aantal verplichte meldingen van artsen in het werkgebied overeenkomstig artikel 22 van de Wet Publieke Gezondheid.

Indicator	2018	2017
Aantal geïnfecteerde meldingsplichtig categorie A, B1, B2 en C	248	284

2.4. Pijler 3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

Maatschappelijke crisisondersteuning

De inzet van het team vervuilde huishoudens is gestegen ten opzichte van de inzet in 2017. De stijging komt enerzijds door een toename van multi-problematiek en anderzijds door de betere aansluiting met de gebiedsteams en onderkenning van de problematiek. Het scenarioteam is in 2018 3 keer (ten opzichte van elf keer in 2017) ingezet. Door de implementatie van het opschalingsmodel "Aanpak ter Voorkoming van Escalatie" (AVE) is de verwachting dat de inzet van het scenarioteam in de toekomst minder vaak noodzakelijk zal zijn.

GGD Fryslân heeft samen met de gemeente Heerenveen de pilot wijk GGD'er uitgevoerd. Binnen deze pilot is de doelgroep van de wijk GGD'er in beeld gebracht. In de pilot wijk-GGD'er zijn 87 unieke casussen behandeld. Dit betroffen 40 casussen over personen met verward gedrag en 20 casussen over inwoners met meervoudig complexe problematiek (sociaal team). In de overige casuïstiek gaf de wijk-GGD'er advies aan ketenpartners en dacht hij mee over (mogelijke) oplossingen. De meerwaarde van de wijk-GGD'er is dat hij kan zoeken naar oplossingen waar de situatie om vraagt, waarbij outreachend, laagdrempelig en praktisch kenmerken zijn van de werkwijze. In algemene zin heeft de doelgroep veel aandacht nodig en vergt een ruime tijdsinvestering.

De pilot krijgt in 2019 een vervolg gericht op het borgen van de werkwijze en de leermomenten binnen het sociaal domein. Andere gemeenten hebben aangegeven ook interesse te hebben in de aanpak van wijk GGD'er.

Eind 2018 is GGD Fryslân gestart met een pilot gericht op het doelmatig en doeltreffend organiseren van een niet-acuut advies- en meldpunt voor mensen die de grip op hun leven (tijdelijk) kwijt zijn. De pilot richt zich op een sociaal kwetsbare groep met vaak meervoudige problematiek. Samen met zorgcentrale Het Friese Land en vier pilotgemeenten verkent GGD Fryslân hoe een dergelijk advies- en meldpunt kan worden gerealiseerd.

Foresische geneeskunde

Ten opzichte van 2017 is het aantal verrichtingen gestegen met ongeveer 4%. De stijging doet zich met name voor bij medische arrestantenzorg. Met de Nationale Politie is in 2018 een nieuwe overeenkomst afgesloten voor de uitvoering van medische arrestantenzorg en forensisch medisch onderzoek. De nieuwe tariefafspraken heeft er in 2018 mede toe geleid dat er sprake is van een kostendekkend product.

Op 28 september 2018 heeft de minister van Justitie en Veiligheid een brief toegezonden aan de Tweede Kamer over de toekomst van forensische geneeskunde. Belangrijke elementen in deze brief zijn het onder regie van GGD-GHOR Nederland samenbrengen van forensisch medische expertise en de conclusie dat medische arrestantenzorg moet worden aanbesteed (geen exclusieve overheidstaak). Concrete maatregelen naar aanleiding van de brief over de toekomst van forensische geneeskunde zullen in 2019 worden ingezet.

Jeugdgezondheidszorg

De jeugdgezondheidszorg is 9 maal ingezet in verband met calamiteiten in wijken/op scholen. Het gaat hierbij om situaties als suïcide, een ongeval en grensoverschrijdend gedrag.

De Indicator voor deze pijler:

Gemiddeld aantal incidenten per gemeente met dreigende maatschappelijke onrust die door de GGD in opgeschaalde vorm zijn ondersteund.

Het gemiddeld aantal incidenten betreft het totale aantal incidenten in het werkgebied afgezet tegen het aantal gemeenten in het werkgebied. In 2018 zijn er 3 incidenten geweest

Indicator	2018	2017
Gemiddeld aantal incidenten per gemeente met dreigende maatschappelijke onrust die door GGD in opgeschaalde vorm zijn ondersteund	0,13	0,46

2.5. Pijler 4 - Toezicht houden

Op grond van de wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen dienen alle kinderopvanginstellingen jaarlijks te worden geïnspecteerd op het voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen. In 2017 zijn als gevolg van capaciteitsproblemen niet alle kinderopvanginstellingen geïnspecteerd. De Inspectie van het Onderwijs heeft aangegeven dit een ongewenste situatie te vinden, die in 2018 opgelost dient te zijn. Door het aantrekken van extra inspecteurs en het bewust aanhouden van enige overcapaciteit (voor het opvangen van fluctuaties) zijn in 2018 alle inspecties uitgevoerd.

De Indicator voor deze pijler:

Aantal bezochte locaties kinderopvang/steekproef gastouderopvang

Elk jaar dienen alle locaties voor kinderopvang geïnspecteerd te worden. Een inspectie kan bestaan uit meerdere bezoeken (afhankelijk risicoprofiel). Van de gastouderopvang dient elk jaar tenminste 5% te worden geïnspecteerd.

Indicator	2018	2017
Aantal bezochte locaties kinderopvang	100%	92%
Steekproef gastouderopvang minimaal 5%	5,66%	5%

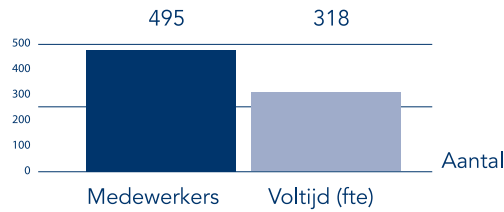
2.6. Wat heeft het gekost?

	Begroting na 3e wijziging			Realisatie 2018		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid						
Pijler 1	12.378.019	149.770	-12.228.249	13.368.146	1.203.116	-12.165.030
Pijler 2	8.368.442	3.592.365	-4.776.077	9.875.497	5.751.094	-4.124.403
Pijler 3	1.017.472	564.710	-452.762	1.180.605	693.164	-487.441
Pijler 4	1.158.585	1.158.585	-	1.649.065	1.443.648	-205.417
	22.922.518	5.465.430	-17.457.088	26.073.313	9.091.022	-16.982.291
Dekkingsmiddelen Gezondheid						
Gemeentelijke bijdrage	-	17.132.785	17.132.785	-	17.132.785	17.132.785
	-	17.132.785	17.132.785	-	17.132.785	17.132.785
Resultaat voor bestemming	22.922.518	22.598.215	-324.303	26.073.712	26.223.807	130.095
Reservemutaties Gezondheid	100.000	424.303	324.303	100.000	424.303	324.303
Totaal programma Gezondheid na bestemming	23.022.518	23.022.518	-	26.173.313	26.648.110	474.797

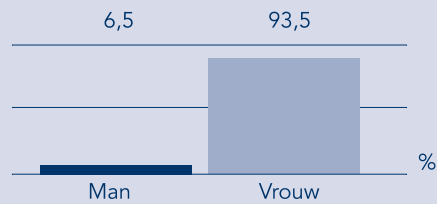
Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar pagina 57.

2.7. Feiten en cijfers programma Gezondheid

Cijfers medewerkers 2018

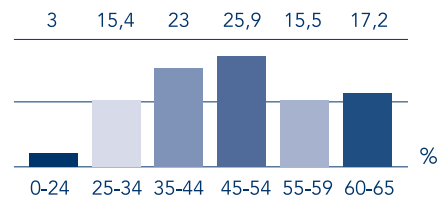

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	32
Vrouw	463

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	15
25-34	76
35-44	114
45-54	128
55-59	77
60-65	85

Gemiddelde leeftijd: 47 jaar

4. Verzuimcijfers	2016	2017	2018
Verzuim	4,9	6,44	5,94
Meldfrequentie	0,9	0,87	0,74

5. NPS	
2016	-1,0
2017	5,4

6. Medewerkerstevredenheid	
2016	7,1
2017	7,3

De Net Promoter Score (NPS) is een prestatie-indicator voor klanttevredenheid.

Cijfers per pijler 2018

Pijler 1, Monitoring, signalering en advies

Jeugdgezondheidszorg		
	Consulten cb's 0-18	151.000
	Telefoontjes naar GGD/JGZ	66.000
	Kinderen in beeld bij JGZ	130.000
Aantal consultatiebureaus		47

Pijler 2, Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Reizigersvaccinatie		
	Vaccinaties	16.369
	Informatieverstrekingen	2.360
	Consulten	12.613

Pijler 3, Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

Forensische geneeskunde		
	Lijkschouwingen	556
	Letsels verklaringen	367
	Totaal aantal verrichtingen	3.484

Pijler 4, Toezicht houden

THZ Technische Hygiëne zorg		
	Inspecties kinderdagverblijven	761
	Scheeps/tattooshops/sexhuizen	128
	Inspectie gastouders	773

3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing

3.1. Algemeen

Met het vertrek van enkele burgemeesters wijzigde de agendacommissie Veiligheid van samenstelling. De heer Apotheker vertrok uit de agendacommissie; de heer Feenstra werd de nieuwe vertegenwoordiger namens regio Zuid West en de heer Sluiter werd de nieuwe vertegenwoordiger vanuit regio Noord West. De agendacommissie kwam in 2018 vier keer bijeen.

De bestuurscommissie Veiligheid (Crisisbeheersing en Brandweer) kwam drie keer bijeen in 2018; de vergadering in het najaar ging vanwege te weinig deelname niet door. Naast de reguliere onderwerpen heeft de bestuurscommissie Veiligheid in 2018 onder meer aandacht besteed aan de evenementenkalender (LF 2018), het project bluswatervoorziening, de voortgang implementatie dekkingsplan en het haalbaarheidsonderzoek kazerne Oudega.

Beleidsplan Crisisbeheersing 2015 – 2018

De Bestuurscommissie Veiligheid heeft in maart 2015 het Beleidsplan “Crisisbeheersing 2015 - 2018” vastgesteld. In dit plan zijn beleidsvoornemens geformuleerd die voor de periode 2015 - 2018 moeten leiden tot een verdere versterking van de Friese crisisorganisatie. Alle inspanningen zijn erop gericht om ontwrichting van de Friese samenleving te voorkomen, dan wel de crisissituatie zo snel mogelijk te reduceren en de nadelige effecten tot een minimum te beperken.

Jaarschijf 2018

In de jaarschijf 2018 van het Beleidsplan Crisisbeheersing stonden 5 speerpunten centraal:

- 1. Risico's in beeld**
Afdeling Crisisbeheersing heeft, samen met haar netwerkpartners, de belangrijkste risico's in beeld. Wij werken en denken vanuit risicoanalyses en communiceren adequaat over risico's.
- 2. Een voorbereide crisisorganisatie**
Onze crisisorganisatie is professioneel (vakbekwaam) en proportioneel (voorbereid op realistische risico's) ingericht. Onze crisisfunctionarissen zijn tevreden over de wijze waarop de crisisorganisatie is voorbereid.
- 3. Netwerkmanagement**
Afdeling Crisisbeheersing is de netwerkorganisatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing, ten dienste van de Friese gemeenten, keten- en netwerkpartners.
- 4. Veilig verloop van evenementen**
Afdeling Crisisbeheersing levert een bijdrage aan veilige en feestelijke evenementen in Fryslân.
- 5. Leren en evalueren**
Afdeling Crisisbeheersing verbetert de effectiviteit van de hulpverlening door het systematisch evalueren van GRIP-inzetten.

Nieuw afdelingshoofd Crisisbeheersing

In februari 2018 is het afdelingshoofd Crisisbeheersing mevrouw Saskia van den Broek vertrokken naar de gemeente Harlingen (gemeentesecretaris); in april 2018 is de heer Gerben van Alst benoemd als het nieuwe afdelingshoofd Crisisbeheersing.

3.2. Uitvoering 2018

Risico's in beeld

Nieuwe risico's / Nieuwe typen crises

VRF heeft zich niet alleen meer gericht op fysieke veiligheid (brand, gevaarlijke stoffen, plofkraken) maar ook op nieuwe risico's zoals:

- **extreme droogte/klimaat:** het ROT is als Regionaal Voorbereidingsteam een aantal keren bij elkaar gekomen tijdens de extreme droogte in juli-augustus 2018. Samen met externe partners als het Wetterskip en Vitens is geïnventariseerd wat de gevolgen van de aanhoudende droogte voor de maatschappij zijn. Partijen hebben de communicatie over alle risico's en maatregelen gezamenlijk verzorgd. De eindejaarsbijeenkomst voor crisisfunctionarissen (4 december 2018) was volledig gewijd aan klimaatverandering; samen met de crisisfunctionarissen is verkend hoe wij ons als crisisorganisatie kunnen voorbereiden op extreem weer.
- **cyber(gevolgbestrijding):** in 2018 hebben we onze crisisfunctionarissen kennis laten maken met het thema Cyber; Themabijeenkomst "Hoe bereid je je voor op een mogelijke cyberaanval?" in De Lawei in Drachten, CoPI-ROT oefeningen van 24 – 27 september 2018 met als thema Uitval drinkwater met als oorzaak cyber.
- **sociale veiligheid:** de werkgroep Aanpak Voorkoming Escalatie heeft in 2018 bestuurlijke bijeenkomsten georganiseerd, o.a. Bestuurlijke Conferentie Zorg en Veiligheid, Themabijeenkomst Zorg en Veiligheid met o.a. de ervaringen met de wijk-GGD'er, bestuurlijke oefeningen Zorgkracht (in twee gemeenten) en trainingen (procesregie, privacy deling en gegevensverwerking).
- **kwetsbaarheid achter de voordeur:** er wonen steeds meer mensen thuis in de wijk die minder zelfredzaam zijn. Bij een ramp of crisis is dit een kwetsbare groep. VRF heeft in 2018 geïnvesteerd in vakbekwaamheid rondom dit thema (beoefenen van Serious Gaming in vier gemeenten). Naast de gemeenten waren partners als woningbouwcorporaties, GGZ, Dokterswacht, Gebiedsteams, RAV, Brandweer en Politie vaste deelnemers aan de oefeningen.
- **griepgolf:** de Directeur Publieke Gezondheid en Afdeling Crisisbeheersing zijn betrokken geweest bij capaciteitsproblemen in de ziekenhuizen (SEH's, IC's) naar aanleiding van de griepgolf. In het Bestuurlijke ROAZ Noord-Nederland zijn hierover afspraken gemaakt tussen ziekenhuizen, ambulancediensten (afspraken over het onderbrengen van een tijdelijk regiopunt bedden capaciteit bij de Meldkamer).

Nieuw regionaal risicoprofiel

Het regionaal risicoprofiel en het Beleidsplan 2019-2022 zijn door de Bestuurscommissie Veiligheid vastgesteld (november 2018). In het risicoprofiel zijn uitval ICT/Data (oorzaak cyber), personen met verward gedrag, terrorisme/ernstige geweldpleging en overstroming (vaste wal en eiland) als nieuwe risico's (ten opzichte van het Risicoprofiel 2015-2018) opgenomen.

Risico- en Crisiscommunicatie op maat

In 2018 is de crisiscommunicatietoolbox overhandigd aan de gemeentelijke communicatieteams. Deze box bevat hulpmiddelen waarmee na een incident direct de communicatie (voor verschillende crisisscenario's uit ons regionaal risicoprofiel) kan worden opgestart. De communicatieteams van de gemeenten hebben positief gereageerd op deze toolbox. De toolbox is ook digitaal verder uitgewerkt; op de website van VRF zijn de belangrijkste risico's benoemd. Met de drie noordelijke veiligheidsregio's en de MkNN zijn afspraken gemaakt over het zo effectief mogelijk inzetten van NL-Alert als communicatiemiddel; de afspraken zijn in 2018 geïmplementeerd. In 2018 is WhatsApp tijdens een oefening ingezet als communicatiemiddel met burgers.

Veiligheidsinformatiecentrum Noord-Nederland

VRF wil anticiperen op mogelijke risico's en daardoor crises voorkomen en maatschappelijke impact en/of schade verkleinen. In Noord-Nederland zijn de veiligheidsregio's, de politie en de meldkamer gestart met de pilot VINN. In 2018 is tijdens drie grote evenementen (Koningsdag in Groningen, de TT in Assen en De Reuzen in Leeuwarden) ervaring opgedaan met het verzamelen, analyseren en aan elkaar verbinden van informatie, met als doel om de crisisorganisatie continu te voorzien van een actueel beeld van de veiligheidssituatie. In 2019 wordt de volgende stap gezet in de doorontwikkeling van dit informatiecentrum (van pop-ups naar een start-up).

Een voorbereide crisisorganisatie

Kernbezetting crisisorganisatie

Vanwege het vertrek van bestaande crisisfunctionarissen zijn nieuwe functionarissen geworven (o.a. invulling piketten Algemeen Commandanten Bevolkingszorg en GHOR, Informatiemanagers CoPI en ROT, OvD-G'n, piketten Bevolkingszorg).

De Friese Crisisorganisatie staat!

De Friese crisisorganisatie bestaat uit ruim 200 personen verdeeld over 24 functiegroepen. In 2018 heeft de afdeling Crisisbeheersing actief invulling gegeven aan het 'warme loopbaanbeleid' van deze crisisfunctionarissen door het aanbieden van diverse vakbekwaamheidsactiviteiten. Enkele voorbeelden:

- trainingen voor bestuurders (voorzitter Beleidsteam, op maat trainingen voor colleges van B&W)
- trainingen met Friese gemeenten (Kwetsbaarheid achter de voordeur, Zorgkracht)
- CoPI en ROT oefeningen (o.a. netcentrisch werken in de keten, uitval drinkwater met als oorzaak cyber, opstarttrainingen GRIP-1)
- oefeningen Waddeneilanden (Oefening natuurbrand op Terschelling, Coördinatieteam Waddeneilanden, Grootschalige Geneeskundige Bijstand, samenwerkingsoefeningen CoWa en CoPI)
- trainingen Team Bevolkingszorg (AC-Bz, OvD-Bz, Leiders Team Bz, Hoofden Taakorganisaties, mediatrainingen voorlichters)
- trainingen met centralisten (scholing Waddenzee en IJsselmeer meldkamercentralisten)
- oefeningen ter voorbereiding van grote evenementen (The Tall Ships, De Reuzen)
- trainingen voor de geneeskundige partners (ziekenhuisrampenopvangplannen MCL en Antonius Sneek, meerdaagse training Infectieziektebestrijding, oefening biologisch incident MCL)
- Vaartuigoefening Sneekermeer (ruim 150 hulpverleners en vrijwilligers deden mee, verdeeld over 4 avonden; inclusief private watersportorganisaties)

Project De virtuele assistent

VRF heeft in 2018 subsidie van het ministerie van V&J ontvangen om met smart technologie een intelligentere crisisorganisatie te ontwikkelen. Samen met externe ICT-bedrijven wordt (in 2019) een virtuele assistent ontwikkeld die informatie uit open en gesloten bronnen kan ontsluiten met als doel om de besluitvorming van de crisisorganisatie te versterken.

Nieuwe calamiteitervoertuigen op de Waddeneilanden

In 2017-2018 is het landelijke project GGB door de vier Waddengemeenten, de Regionale Ambulance Voorziening (RAV) en VRF in de vorm van 'maatwerk voor de eilanden' geïmplementeerd. De SIGMA-teams van de gemeenten (die nauw samenwerken met het CoWa) hebben in 2018, met financiële steun van het IFV, de beschikking gekregen over twee nieuwe voertuigen per eiland: een voertuig voor gewondentransport en een voertuig voor vervoer van het SIGMA-team.

Periodiek Beeld van de rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2016-2018

In 2019 brengt de Inspectie Justitie en Veiligheid een periodiek beeld uit over de rampenbestrijding en de crisisbeheersing over de periode 2016 – 2018 (als opvolger van de Staat van de Rampenbestrijding 2013-2015). De Inspectie voert hiertoe diverse deelonderzoeken uit waaraan VRF een bijdrage heeft geleverd (2018: deelonderzoeken Operationele Prestaties en Terrorismegevolgbestrijding) en nog gaat leveren (2019: deelonderzoek Kwaliteit).

Netwerkmanagement

Uitbreiding netwerk met nieuwe partners

Samenwerking is het sleutelwoord als het gaat om een veiliger en gezonder Fryslân. VRF ziet het als haar kerntaak om de vele keten- en netwerkpartners met elkaar te verbinden. In 2018 heeft VRF haar bestaande netwerk dan ook uitgebreid met diverse publieke- en private partners. Enkele voorbeelden: intensievere samenwerking met de vitale sectoren (Telecom, energie, drinkwater partners) in het sociale domein (Veiligheidshuis, FIER, Verslavingszorg, Thuis- en Buurtzorg), woningbouwcorporaties (naar aanleiding van twee ploffrakken in 2018 waar bewoners van woningbouwcorporaties bij betrokken waren), IT-bedrijven en NHL (cybergevolgbestrijding, project De virtuele assistent), vervoerders op het spoor (naar aanleiding van treinongevallen in Winsum en Harlingen), diverse organisatoren van grotere evenementen (LF2018). Uitbreiding van dit netwerk is geen doel op zich maar een middel om de samenwerkingskracht (kennisopbouw – kennisdeling/ kennen en gekend worden) te vergroten die nodig is om tijdens rampen en crises maatschappelijke ontwrichting van de samenleving te voorkomen c.q. te beperken.

Veilige en feestelijke publiekevenementen

Evenementen in 2018 feestelijk en veilig verlopen

Het jaar 2018 was in verband met LF2018 een druk evenementenjaar! Naast de jaarlijkse reguliere evenementen (van de Sneekweek en Psy-Fi tot Skûtsjesilen, de PC en Oerol) heeft VRF gemeenten geadviseerd over bijzondere evenementen zoals De Reuzen, Tall Ships, Zwemmarathon Maarten van der Weijden en At the Watergate in Sneek.

Deze evenementen zijn allen, ondanks de druk die is gelegd op de capaciteit van de hulpverleningsdiensten, feestelijk en veilig verlopen (er waren geen capaciteitsproblemen in de zorg; wel was er sprake van schaarste maar de vooraf gemaakte afspraken tussen VRF-bestuur en zorgpartners hebben goed gewerkt). Bij de zwemmarathon van Maarten van der Weijden heeft de afdeling Crisisbeheersing, in nauwe samenwerking met de gemeente Leeuwarden, een regierol opgepakt richting betrokken gemeenten en partners (op ambtelijk en bestuurlijk niveau). Ook is het evenement geëvalueerd met deze partners.

Vertegenwoordigers van de afdeling Crisisbeheersing waren ook aanwezig op de dagen van de evenementen zelf ter ondersteuning en advisering van de gemeentelijke veiligheidsteams.

Handreiking Skûtsjesilen

Samen met de SKS is een handreiking opgesteld voor een veilig verloop van het Skûtsjesilen. Het veiligheidsadvies van VRF is afgestemd met de betrokken gemeenten. Hierbij is tevens aandacht besteed aan de zogenaamde bufferzones, een veilige afstand tussen de wedstrijdseilers en het publiek op het water en het land.

Leren en evalueren

GRIP- en overige inzetten

- GRIP: grote brand St. Jacobiparochie (2 maart, GRIP-1); plofkraak winkelcentrum Camminghaburen Leeuwarden (1 juni, GRIP-1); brand belastingkantoor Leeuwarden (22 juni, GRIP-2); woningbrand in een flat van twaalf hoog in Bilgaard Leeuwarden (3 juli, GRIP-1), duinbrand Schiermonnikoog (26 juli, GRIP-1); asbestbrand loods Niawier (26 november, GRIP-1)
- Extreme droogte juli – augustus; gasstoring op Schiermonnikoog (13 oktober); uitval drinkwater in grote delen van zuidwest Fryslân (30 december)

Evaluaties van operationele inzetten gedeeld met de crisisfunctionarissen

In 2018 zijn trendanalyses (rode draden) opgesteld van de incidenten uit 2017 (8 GRIP-incidenten, 1 niet-GRIP-incident en de systeemtest) en van zes belevingsonderzoeken uit 2016 en 2017. Actiepunten uit deze evaluaties zijn besproken en gedeeld met de betrokken crisisfunctionarissen. Begin 2019 wordt de trendanalyse over de inzetten van 2018 opgeleverd, waarna ook de hieruit voortvloeiende actiepunten met betrokkenen zullen worden gedeeld.

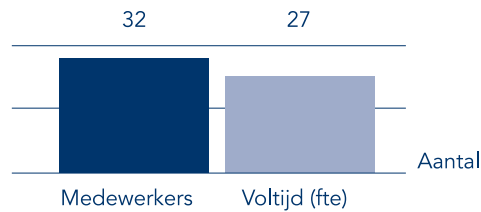
3.3. Wat heeft het gekost?

	Begroting na 3e wijziging			Realisatie 2018		
Programma Crisisbeheersing						
Producten Crisisbeheersing	4.108.992	187.750	-3.921.242	4.071.872	352.302	-3.719.570
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing						
Rijksbijdrage BDuR	-	2.726.850	2.726.850	-	2.757.186	2.757.186
Gemeentelijke bijdrage	-	1.123.994	1.123.994	-	1.123.994	1.123.994
	-	3.850.844	3.850.844	-	3.881.179	3.881.179
Resultaat voor bestemming	4.108.992	4.038.594	-70.399	4.071.872	4.233.481	161.609
Reservemutaties Crisisbeheersing	-	70.398	70.398	30.336	70.398	40.062
Totaal programma Crisisbeheersing na bestemming	4.108.992	4.108.992	-	4.102.208	4.303.879	201.671

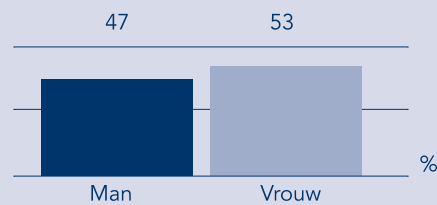
Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar pagina 60.

3.4. Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing

Cijfers medewerkers

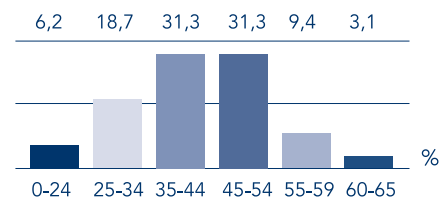

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	15
Vrouw	17

3. Leeftijdopbouw	Aantal
0-24	2
25-34	6
35-44	10
45-54	10
55-59	3
60-65	1

Gemiddelde leeftijd: 43 jaar

4. Verzuimcijfers	2016	2017	2018
Verzuim	4,5	3,29	1,39
Meldfrequentie	0,8	1,00	0,98

5. NPS	
2016	0,0
2017	16,6

6. Medewerkerstevredenheid	
2016	7,3
2017	7,7

De Net Promoter Score (NPS) is een prestatie-indicator voor klanttevredenheid.

Activiteiten 2018

Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing	Aantal
Regionaal Risicoprofiel	1
Thematische bijeenkomsten met partners	6
Publieksevenementen:	
adviezen over C-evenementen	10
adviezen over B-evenementen	115
Vakbekwaamheidsactiviteiten crisisorganisatie	100
GRIP-inzetten	6
Niet GRIP-inzetten	3
Evaluaties van:	
GRIP-inzetten	6
Niet GRIP-inzetten	3
Vakbekwaamheid	23
Evenementen	2
Burger- en Partnerbelevingsonderzoeken	6
Nieuwe calamiteitervoertuigen op de Waddeneilanden (Grootschalige Geneeskundige Bijstand; 2 voertuigen per eiland)	8

4. Programmaverantwoording Brandweer

4.1. Beleidsplan Brandweer 2015-2018

Het Algemeen Bestuur heeft op 19 maart 2015 het Beleidsplan Brandweer Fryslân 'de koers naar toekomstbestendige brandweezorg in Fryslân' vastgesteld. Daarmee is het beleidsmatige en financiële kader voor onze brandweerorganisatie voor de periode 2015-2018 bepaald. Er is tijdens deze periode samen met de vrijwilligers gebouwd aan het harmoniseren en doorontwikkelen van de staande organisatie. In onderstaande paragraaf verantwoorden wij het jaar 2018.

4.2. Verantwoording op belangrijkste ontwikkelingen

Project dekkingsplan 2.0

In 2017 heeft de Bestuurscommissie Veiligheid het Dekkingsplan 2.0, Samen Paraat vastgesteld. Voor de uitvoering hiervan is in 2018 een breed scala aan activiteiten opgestart. Het dekkingsplan zorgt ervoor dat veel brandweermaterieel op meer strategischer plaatsen worden gestationeerd. In het eerste kwartaal zijn de tweede tankautospuiten die de grotere posten hadden, omgevormd tot een pool van reservevoertuigen, ten dienste van de paraatheid en geoefendheid in heel Fryslân. In het voorjaar 2018 is het brandweervaartuig van Lemmer verplaatst naar Echten. Daarnaast is afscheid genomen van alle kleine personeel materieelvaartuigen die op diverse posten aanwezig waren. In totaal zijn er nu zeven posten met een brandweervaartuig. De duikteams in Sneek en Leeuwarden hebben elk de beschikking over een ondersteunend vaartuig. Het verplaatsen van taken, voertuigen en vaartuigen betekent ook dat er veel mensen opgeleid moeten worden voor nieuwe werkzaamheden. Hier zijn vele stappen in gezet en het is een intensief traject. Verschillende taken zoals meetploegen en watertransportvoertuigen zijn reeds verplaatst en dit traject loopt door in 2019. Van verschillende voertuigen die overbodig zijn geworden is inmiddels afscheid genomen.

Voor de eventuele extra brandweerpost in Oudega is gestart met een haalbaarheidsonderzoek. Hierbij is zeer intensief contact geweest met bewoners van het dorp en de diverse instanties en verenigingen. Deze succesvolle wervingsactie heeft geleid tot veertig personen die aangegeven hebben geïnteresseerd te zijn voor deelname aan de vrijwillige brandweer. Ook is gekeken naar eventuele huisvestingslocaties. Op basis van dit onderzoek heeft de Bestuurscommissie Veiligheid op 14 november besloten door te gaan naar de volgende fase.

Ook is er een locatie-onderzoek kazerne Drachten uitgevoerd. Er komt geen nieuwe brandweerkazerne op een andere locatie, maar er zal verbouw op de bestaande locatie worden uitgevoerd.

De plannen van aanpak voor de verbetering van de brandveiligheid voor de ziekenhuizen Tjongerschans en Nij Smellinghe zijn opgesteld. De projecten 'Uitruk op Maat' en 'Slimmer alarmeren' zijn opgestart en de structurele consignatie die op enkele brandweerposten aanwezig was, is afgebouwd. Afgezien van enkele vertragingen door levertijden van voertuigen en drukte bij opleidingen loopt implementatie op schema.

Uitruk op Maat

In het voorjaar is het project Uitruk op Maat opgestart. Het doel is om de paraatheid en de flexibilisering van slagkracht te optimaliseren met een verantwoorde inzet van mensen en middelen op basis van incidenttypen en risico's. Bij de planvorming en mogelijke uitvoering wordt het (vrijwillig) repressief personeel nauw betrokken. In 2019 vindt de besluitvorming plaats over de wijze waarop uitruk op maat wordt toegepast in Friesland.

Vakbekwaam blijven: oefenprogramma en vakbekwaamheidsmeting

In 2018 is het oefenprogramma dat de afgelopen jaren is doorontwikkeld op basis van de landelijke vakbekwaamheidsnorm uitgerold. Alle posten oefenen nu volgens een gelijk oefenprogramma en de landelijke eisen voor de verschillende repressieve functies. Samen met het (vrijwillig) repressief personeel wordt uitvoering gegeven aan het oefenprogramma.

Het afgelopen jaar is ook de vakbekwaamheidsnorm voor de functie van Officier van Dienst Brandweer (OvD-B) opgesteld. Ook hierin zijn de landelijke branchestandaarden meegenomen. Samen met de veiligheidsregio's Drenthe en Groningen en het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) is een begin gemaakt met het opstellen van een oefenprogramma voor de OvD-B'en. In juni 2018 is een 0-meting voor de OvD-B uitgevoerd. Een succesvolle stap en ervaring in het (zichtbaar) meten van de vakbekwaamheid van repressieve functionarissen.

Vakbekwaam worden: repressieve opleidingen en doorontwikkeling opleidingsplan

Door de vergrijzing en de trend dat vrijwilligers zich korter binden aan een vrijwillige functie ontstaat er meer uitstroom. Om deze uitstroom en de financiële consequenties op te kunnen vangen, is de uitstroom geanalyseerd en heeft het bestuur een uitzetting van het budget gehonoreerd. De daadwerkelijke financiële uitzetting in 2016 en 2017 lag in lijn met de prognose. Deze uitzetting is structureel toegekend bij de vaststelling van het Dekkingsplan 2.0.

In 2018 is op basis van onze uitstroomcijfers samen met Brandweeropleidingen Noord (BON) een hernieuwd opleidingsplan vastgesteld. In 2018 zijn er een groot aantal opleidingen gestart welke doorlopen in 2019. De huidige opleidingsplanning is erop gericht de uitstroom volledig en toekomstgericht op te kunnen vangen, passend binnen de middelen die daar vanuit het dekkingsplan additioneel voor zijn gevraagd.

PPMO: fysieke keuringen brandweerpersoneel

Sinds een aantal jaren wordt het repressieve brandweerpersoneel gekeurd volgens de landelijke PPMO (Periodiek Preventief Medisch Onderzoek). Sinds de invoering hiervan laat Brandweer Fryslân hoge slagingspercentages zien ten opzichte van andere veiligheidsregio's. Op een totaal aantal van 623 keuringen in 2018 doorliepen 612 personen (98,2%) de keuring succesvol. Slechts 11 personen (1,8%) bleken tijdelijk ongeschikt. Deze deelnemers kregen, indien gewenst, een aanvullend nazorgtraject waarin zij werden begeleid naar een succesvolle herkeuring. Geen enkele deelnemer bleek uiteindelijk permanent ongeschikt. Met ingang van 2018 wordt aanvullend op de PPMO aan alle deelnemers een vrijwillig aanvullend medisch onderzoek aangeboden. Deze bestaat uit een rust-ECG, bloed- en urineonderzoek. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan een grote behoefte onder het repressief personeel en wordt vooruitgelopen op de landelijke aanpassingen van de PPMO.

Natuurbrandbestrijding

In de zomer van 2018 blijkt dat natuurbranden in het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân een reëel risico vormen met een grote maatschappelijke impact. Dit geldt zowel voor de natuurgebieden op de vaste wal als voor de natuurgebieden op de Waddeneilanden. In de Friese Risico Index Natuurbranden (RIN) worden de risico's op een natuurbrand in het verzorgingsgebied inzichtelijk gemaakt om ons zo goed mogelijk voor te bereiden op het voorkomen en bestrijden van natuurbranden. Deze gebiedsgerichte aanpak op zowel Terschelling als in het Drents Friese Woud is waardevol gebleken. De samenwerking met (lokale) netwerkpartners bij dit type incidenten is cruciaal en werpt vruchten af. Naast de monitoring via meetstations (Terschelling en Beetsterzwaag) is er veel aandacht besteed aan publieksvoorlichting. Dit is geïntensiveerd tijdens de droogte/warmteperiode in de zomer. In repressief opzicht is samenwerking met een breed scala van interne en externe partners verbeterd en hebben we gezamenlijk goed kunnen oefenen.

In de tweede helft van 2018 is de focus gelegd op uitrol van de gebiedsgerichte aanpak naar andere gebieden met een verhoogd risico op natuurbranden. De doorontwikkeling van de vakbekwaamheid van repressieve medewerkers en het creëren van voorwaarden voor adequaat materieel en materiaal krijgt een vervolg in 2019.

Bluswatervoorziening

In 2018 is gestart met het project Bluswatervoorziening dat zich richt op de gezamenlijke ontwikkeling van een aanpak voor bluswater. Dit doen wij met de samenwerkingspartners Wetterskip Fryslân, Vitens, gemeenten, Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) en natuurbeheersorganisaties op basis van gedeelde zorg en verantwoordelijkheid. In een goedbezochte werkconferentie is het vraagstuk met de betrokken partijen verkend en op basis hiervan heeft de bestuurscommissie Veiligheid de projectopdracht vastgesteld. Een breed samengestelde projectorganisatie werkt aan een handreiking met kaders voor het vaststellen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening en een actieprogramma om dat in de Friese situatie te realiseren. De basis voor het actieprogramma zijn geconstateerde risico's (op objectcategorie en/of gebiedsniveau) waarbij de inzet breed is en zich richt op het voorkomen, beperken en bestrijden. Het toetsen van de handreiking en het actieprogramma en ook de besluitvorming vinden plaats in de eerste helft van 2019. De uitvoering wordt zo spoedig mogelijk op basis van risico's en daaraan verbonden prioriteiten opgepakt.

Mesthulpverlening

Brandweer Fryslân wordt met zekere regelmaat gealarmeerd voor mestgerelateerde incidenten. Door de aanwezigheid van mestgassen is sprake van incidenten met een hoger risico. Bij (mogelijke) menselijke slachtoffers richt de inzet zich op een zo snel mogelijke redding door de eerst gealarmeerde post(en). Bij andere vormen van mestgerelateerde incidenten (met name dier in de put) is de urgentie minder groot, maar is het risico hoog door een combinatie van risicofactoren zoals mestgassen, werken met grote huisdieren, werken in beperkte ruimte en de aantasting van apparatuur. Onder andere naar aanleiding van signalen uit het veld is een onderzoek gestart naar een veilige en effectieve aanpak van dit type incidenten en de wenselijkheid van het opzetten van gespecialiseerde teams. Een werkgroep heeft zich verdiept in nut en noodzaak van gespecialiseerde teams, spreiding, handelingsperspectief, noodzakelijke uitrusting (materieel en materiaal) en vakbekwaamheid. Per 2019 zijn vanuit vijf goed gespreide posten specialistische teams in te zetten bij mesthulpverlening. In de loop van 2019 vindt verdere implementatie plaats, waarbij preventie ten aanzien van mestgerelateerde incidenten eveneens aandacht krijgt.

Beleidsplan Veiligheid 2019-2022

In december 2018 is het Beleidsplan Veiligheid 2019-2022 vastgesteld. Het is een gezamenlijk beleidsplan voor Brandweer en Crisisbeheersing met daarin deel I 'de basis' dat ingaat op onze kerntaken. In deel II 'de koers' staan de volgende drie thema's centraal: 'De netwerksamenleving centraal', 'Slimme inzet van data en technologie' en 'Nieuwsgierig en omgevingsbewust'. Wij zijn ervan overtuigd dat we gezamenlijk de grootste veiligheidswinst kunnen realiseren. Onze focus ligt de komende jaren dan ook op het participeren in en het faciliteren van de netwerksamenleving. We stimuleren het (brand)veiligheidsbewustzijn. Door nieuwsgierig om ons heen te kijken, omgevingsbewust en in gesprek te zijn, spelen we in op de behoeften van de snel veranderende wereld. Slimme inzet van data en technologie helpt ons daarbij. Deze koers heeft Brandweer Fryslân vertaald naar drie speerpunten, die bijdragen aan het realiseren van een toekomstbestendige brandweerorganisatie. De drie speerpunten zijn: 'Samen aantoonbaar Paraat', 'Samen aantoonbaar Vakbekwaam' en 'Risicobewust en Risicogericht samenwerken'.

4.3. Operationele zaken

Advisering Risicobeheersing en Brandveilig Leven

In 2018 is ten opzichte van het jaar 2017 een kleine stijging zichtbaar van het aantal door Brandweer Fryslân ontvangen adviesaanvragen. Over meerdere jaren bekeken is een duidelijke groei te zien van het aantal verzoeken op de terreinen advisering omgevingsveiligheid en maatwerkpakket 1. Binnen Risicobeheersing wordt (tijdelijk) extra personele capaciteit ingezet op advieswerkzaamheden. Door deze impuls is er vanaf eind 2018 de noodzakelijke ruimte beschikbaar gekomen om (nog) meer in te kunnen zetten op de ontwikkelingen ten aanzien van risicogericht adviseren, bouwcontroles en activiteiten in het kader van de Omgevingswet. Daarnaast zijn in 2018 stappen gezet op het gebied van kwaliteit. Brandweer Fryslân voldoet aantoonbaar aan de gestelde landelijke kwaliteitscriteria op de deskundigheidsgebieden brandveiligheid en omgevingsveiligheid. Er wordt gezorgd voor de borging van deze kwaliteit in de toekomst.

De adviezen omgevingsveiligheid (externe veiligheid) zijn vooral vraag gestuurd en worden binnen 20 werkdagen aangeleverd bij het bevoegd gezag. Deze adviezen zijn grotendeels integrale adviezen. Het repressief advies maakt hier onderdeel van uit. Waar het aantal adviezen in 2013 nog op 203 lag, lag het aantal in 2018 op 333.

Voor maatwerkpakket 1 is een behoorlijke stijging van het aantal afgegeven adviezen te zien. In 2018 waren dit 1.159. Het aantal adviezen lag in 2017 op 1.146 en in 2016 op 958. Ook vervult Brandweer Fryslân een vraagbaakfunctie op het deskundigheidgebied brandveiligheid en omgevingsveiligheid.

De stijgingen van de cijfers op Omgevingsveiligheid en Maatwerkpakket 1 laten zien dat de gemeenten sinds de regionalisering de brandweer weten te vinden voor advisering en samenwerking. Hier wordt door risicobeheersing proactief op ingezet. Een bijkomende factor is de aantrekkende economie. De economische groei zorgt voor een toename van bijvoorbeeld het aantal bouwaanvragen en milieuvergunningen.

De werkzaamheden voor maatwerkpakket 2, zoals periodieke controles en hercontroles, zijn geplande activiteiten. De planning is in 2018 grotendeels gehaald. Tien controles zijn doorgeschoven naar het eerste kwartaal van 2019. De planning is dynamisch; er verdwijnen objecten en er komen nieuwe objecten bij. Wel is een stijging te zien als het gaat om hercontroles. Deze stijging heeft met name te maken met het certificeren van de brandmeldinstallaties. Ook wordt er door gemeenten in afwijking van een advies soms toch om een hercontrole gevraagd.

Voor wat betreft evenementenadvisering stond het jaar 2018 vooral in het teken van Culturele Hoofdstad LF2018. Naast de vele vooroverleggen, afstemmingsoverleggen en advisering hieromtrent, is er ook veelvuldig een beroep op de brandweer gedaan om te komen schouwen. Met de invoering van het Besluit brandveilig gebruik en basishulpverlening overige plaatsen (BGBOP) is de digitale veiligheidstoets komen te vervallen.

Voor de invulling van de verschillende brandveilig leven-activiteiten conform het Uitvoeringsprogramma Brandveilig Leven 2017 – 2018 is in 2018 samengewerkt met een breed scala aan partijen zoals het onderwijs, de thuiszorg, woningcorporaties en GGD Fryslân. Naast reguliere voorlichtingsactiviteiten is het afgelopen jaar fors inzet op het contact leggen met de zgn. ‘markante objecten’ zoals opgenomen in de rapportage Afhechten dekkingsplan 1.0. Alle ruim 1.100 objecten zijn in de periode 2017 en 2018 actief benaderd en is een doelgroepgerichte voorlichting dan wel een Geen Nood Bij Brand-traject aangeboden. In 2017 zijn naar aanleiding hiervan bij 16 markante objecten voorlichtingen verzorgd. In 2018 lag dit aantal op 24. Vanwege de positieve ervaringen met de Geen Nood Bij Brand-aanpak zien we een aanzienlijke toename van het aantal opgestarte trajecten, in 2017 lag dit aantal op 6, in 2018 op 41. In 2019 wordt hier een vervolg aan gegeven.

Het project Woningchecks 18 minuten-plus gebieden is afgerond. In 16 maanden tijd is er door 70 brandweervrijwilligers en medewerkers uit de 24-uursdienst regio-breed bij 1.657 woningen aangebeld en zijn er 1.025 woningchecks uitgevoerd. Bij ruim 65% van de bezochte woningen zijn door ons rookmelders geplaatst. Dit percentage geeft aan dat er ten aanzien van het vergroten van de rookmelderdichtheid in onze regio nog werk aan de winkel is. De ervaringen met het uitvoeren van de woningchecks zijn erg positief. Deze ervaringen worden meegenomen in een nog op te starten pilot ‘woningchecks wonen boven winkels’.

Fryslân-breed zijn in 2018 circa 22.670 personen rechtstreeks bereikt met onze doelgroepgerichte voorlichtingen zoals oefenen in de wijk, gastlessen op basisscholen en voorlichting na brand. Circa 3.000 personen meer dan in 2017. Deze toename is onder meer toe te schrijven aan publiekstrekkingen zoals de Pop Up-store in Drachten en de regio-brede inzet van onze voorlichtingscontainer.

Repressieve cijfers

Het aantal incidenten waarvoor Brandweer Fryslân is gealarmeerd lag in 2018 op 3652. Dit is een toename van 572 incidenten ten opzichte van 2017 (3080). Deze toename is terug te zien bij de categorieën brand, dienstverlening (liftoverstrooming, CO-metingen en hulpverlening t.b.v. dieren) en ongeval (onder andere gaslekkages). Voor specifiek brand waren er 1511 alarmeringen in 2018 ten opzichte van 1182 alarmeringen in 2017. Voor dienstverlening geldt een toename van 157 alarmeringen. Het aantal alarmeringen voor een ongeval is toegenomen met 79. De brandweervaartuigen zijn in 2018 89 keer uitgevaren. In 2017 lag dit aantal op 55. De toename is met name terug te zien bij uitrukken voor brand, gezondheid en vastgelopen vaartuigen. Brandweer Fryslân kan geen directe aanleidingen (zoals storm of een lange warme zomer) benoemen voor de toenames bij de verschillende inzetten. We monitoren om eventuele trends te ontdekken en hierop de anticiperen.

Van alle alarmeringen prio 1 brand in 2018 was Brandweer Fryslân bij 78% van die uitrukken op tijd. In 2017 was dat in 79% van de gevallen. De brandweervaartuigen waren in 89% van de uitrukken op tijd. Dit is conform de vastgestelde norm in het dekkingsplan 2.0 van Veiligheidsregio Fryslân.

In 2018 zijn er 16 grote branden geweest waarvoor Brandweer Fryslân met minimaal drie tankautosputten is uitgerukt. Er hebben vijf zeer grote branden plaatsgevonden. Voor twee van deze zeer grote branden is opgeschaald naar Grip 1. Eén van de zeer grote branden was een Grip 3-incident in de regio Drenthe waarbij Brandweer Fryslân assistentie heeft verleend. In 2018 is in Friesland voor verschillende incidenten zesmaal opgeschaald naar Grip 1. Daarnaast is de brandweer ook betrokken geweest bij de voorbereidende Regionale Operationele Teams (ROT) voor de droogte (augustus), gasstoring in Noordoost Fryslân (oktober) en de waterstoring in Zuidwest Fryslân (december).

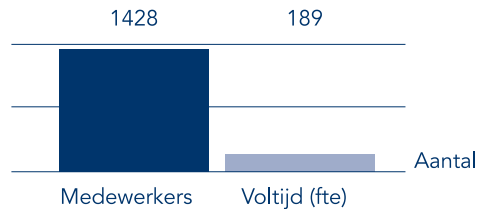
4.4. Wat heeft het gekost?

	Begroting na 3e wijziging			Realisatie 2018		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Brandweer						
Producten Brandweer	32.910.203	2.499.081	-30.411.122	39.818.560	10.017.327	-29.801.233
Dekkingsmiddelen Brandweer						
Rijksbijdrage BDuR	0	5.064.150	5.064.150	0	5.120.487	5.120.487
Gemeentelijke bijdrage	0	26.277.370	26.277.370	0	26.277.370	26.277.370
	0	31.341.520	31.341.520	0	31.397.858	31.397.858
Resultaat voor bestemming	32.910.203	33.840.601	930.398	39.818.560	41.415.184	1.596.625
Reservemutaties Brandweer	1.175.164	244.766	-930.398	1.231.501	588.195	-643.306
Totaal programma Brandweer na bestemming	34.085.367	34.085.367	0	41.050.061	42.003.379	953.319

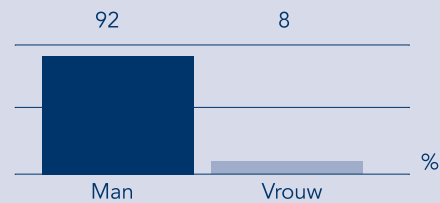
Wat opvalt is dat zowel de baten als de lasten ruim 7 miljoen hoger uitvallen dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door de ontvangen afkoopsom voor het FLO overgangsrecht. Deze afkoopsom is direct gestort in de voorziening en heeft derhalve geen effect op het saldo van het programma. Voor een toelichting op de verschillen in het saldo wordt verwezen naar pagina 61.

4.5. Feiten en cijfers programma Brandweer

Cijfers medewerkers

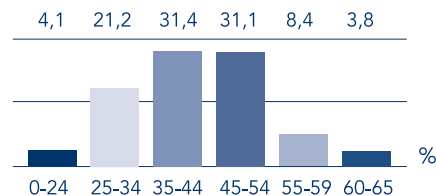

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	1318
Vrouw	110

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	59
25-34	303
35-44	448
45-54	444
55-59	120
60-65	54

Gemiddelde leeftijd: 42 jaar

4. Verzuimcijfers	2016	2017	2018
Verzuim	6,5	3,53	2,91
Meldfrequentie	0,8	0,78	0,89

5. NPS	
2016	0,9
2017	14,1

6. Medewerkerstevredenheid	
2016	7,4
2017	7,6

De Net Promoter Score (NPS) is een prestatie-indicator voor klanttevredenheid.

Activiteiten 2018

Incidenten waarvoor de brandweer in 2018 is gealarmeerd	Aantal
Alarm brand	634
Alarm overige	32
Brand	1511
Dienstverlening	513
Gezondheid	75
Leefmilieu	103
Ongeval	776
Veiligheid en openbare orde	6
Verkeer	2
Totaal	3652

Materieel(voer- en vaartuigen) 2018	Aantal
Tankautosputten (repressief inzetbaar)	76
Tankautosputten (t.b.v. opleiding en oefenen)	4
Personeels-/ materieelvoertuigen	66
Redvoertuigen	7
Hulpverleningsvoertuigen	5
Haakarmvoertuigen	15
OvD/HOvD-voertuigen	9
Voertuigen (overig, dienstauto's, etc.)	57
Vaartuigen (oppervlakteredding en duiktaken)	9

5. Programmaverantwoording Organisatie

5.1. Algemeen

In 2018 is voor het eerst een beleidsplan Organisatie vastgesteld. Het plan benoemt een drietal speerpunten die voor zowel Brandweer, GGD, als Crisisbeheersing van belang zijn, namelijk digitale dienstverlening, werkgeverschap en duurzaamheid. In 2018 zijn op deze thema's al een aantal eerste acties uitgevoerd.

Een belangrijke ontwikkeling op het gebied van digitale dienstverlening is het afgelopen jaar geweest dat Veiligheidsregio Fryslân voldoet aan de algemene verordening gegevensbescherming (avg). Dit is een startpunt van waaruit we verder kunnen werken aan het op een veilige, verantwoorde wijze digitaliseren van onze dienstverlening.

Op het gebied van werkgeverschap is in 2018 de ambitie uitgesproken om in 2020 een zogenoemde Great Place to Work te zijn. Dit keurmerk maakt duidelijk op welke elementen van werkgeverschap verbetering mogelijk is. Daarnaast is het behalen van het keurmerk een stimulans voor het aantrekken van goed personeel in een krappe arbeidsmarkt.

Qua duurzaamheid zijn in 2018 de nodige initiatieven uitgevoerd. Meest in het oog springende was de deelname aan de Elfwegentocht in het kader van Culturele Hoofdstad.

In 2018 hebben we de omvang van de ondersteunende diensten laten benchmarken door Berenschot. Hieruit komt naar voren dat Veiligheidsregio Fryslân op 1 januari 2018 30% minder overheadkosten heeft dan vergelijkbare organisaties. Een mooie uitkomst, die tegelijkertijd bevestigt dat de bezetting op een aantal terreinen dun is. Welke dat zijn, onderzoeken we in 2019.

5.2. Behaalde resultaten

1. Tevredenheid bestuur

Om een veelvoud van vragenlijsten te voorkomen, is het voorstel gedaan om eens in de drie jaar een kwalitatief onderzoek uit te voeren. Voor 2019 staat dit vervolgonderzoek gepland, en is hier in 2018 geen extra actie op ondernomen.

2. Formatie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Veiligheidsregio Fryslân heeft het afgelopen jaar voor 9,02 formatieplekken (waarbij één formatieplek conform de wet 25,5 uur bedraagt) vrijgemaakt voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ondanks dat er wederom voor bijna twee formatieplekken ruimte is gemaakt, is het uiteindelijke resultaat lager dan het onszelf gestelde doel van 10,4 formatieplekken.

3. Betaaltermijn

De ambitie om in 2018 in 95% van de gevallen binnen 21 dagen te betalen, is net niet gerealiseerd. Het uiteindelijke percentage van facturen dat binnen de termijn is betaald, bedraagt 91,3%. De gemiddelde betaaltermijn over 2018 is wederom lager dan 2017, en bedraagt nu 10,7 dagen.

4. Tevredenheid medewerkers

Met de keuze voor het concept Great Place to Work is het onduidelijk of de meting via de zogenaamde NPS-score blijft bestaan. De meting van eind 2017 liet een score zien van +17,2, een stijging van 12 punten ten opzichte van het jaar daarvoor.

5. Reductie CO2-uitstoot

Voor 2018 zijn er wederom elf initiatieven uitgevoerd die bijdragen aan het reduceren van de uitstoot van CO2. Dit varieert van initiatieven die het gebruik van fossiele brandstoffen beperken tot het leveren van een bijdrage aan de biodiversiteit. In het eerste half jaar 2019 kijken we welke verdere mogelijkheden er zijn om invulling te geven aan het speerpunt om nul op de meter te krijgen.

6. Effectiviteit ondersteuning

Deze meting was onderdeel van het jaarlijkse medewerkerstevredenheidsonderzoek. Met de keuze voor het concept Great Place to Work is er in 2018 geen medewerkerstevredenheidsonderzoek geweest. Begin 2019 vindt de eerste meting in het kader van Great Place to Work plaats, waarbij wordt gekeken in welke mate er ruimte is om dit punt te meten.

7. Datalekken

We hebben geen datalekken hoeven melden het afgelopen jaar, waarmee het gestelde doel is gerealiseerd. Wel merken we dat er nog stappen te zetten zijn in het melden van risico's en potentiële incidenten. Speerpunt voor het komende jaar wordt om het bewustzijn hierop verder te vergroten.

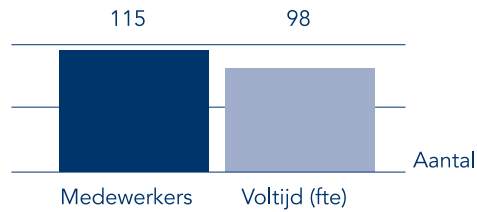
5.3. Wat heeft het gekost?

	Begroting na 3e wijziging			Realisatie 2018		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Organisatie						
Organisatie overhead	12.261.119	95.877	-12.165.242	12.167.555	245.211	-11.922.344
Dekkingsmiddelen Organisatie						
Gemeentelijke bijdrage	0	12.238.024	12.238.024	0	12.238.024	12.238.024
Resultaat voor bestemming	12.261.119	12.333.901	72.782	12.167.555	12.483.235	315.680
Reservemutaties						
Organisatie	89.282	16.500	-72.782	89.282	17.477	-71.805
Totaal programma Organisatie na bestemming	12.350.401	12.350.401	0	12.256.837	12.500.712	243.874

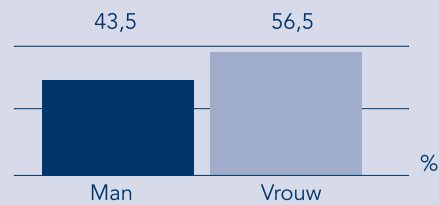
Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar pagina 62.

5.4. Feiten en cijfers programma Organisatie

Cijfers medewerkers

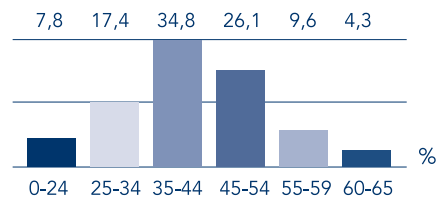

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	50
Vrouw	65

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	9
25-34	20
35-44	40
45-54	30
55-59	11
60-65	5

Gemiddelde leeftijd: 42 jaar

4. Verzuimcijfers	2016	2017	2018
Verzuim	3,3	2,4	3,23
Meldfrequentie	0,8	0,84	0,82

5. NPS	
2016	21,0
2017	36,5

6. Medewerkerstevredenheid	
2016	7,4
2017	7,8

De Net Promoter Score (NPS) is een prestatie-indicator voor klanttevredenheid.

6. Paragrafen

6.1. Financiering

Financieringsbeleid en afdekken van risico's

Het financieringsbeleid van Veiligheidsregio Fryslân is erop gericht de financieringsrisico's voor langere tijd af te dekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen wordt afgestemd op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en gepland binnen de kaders voor de renterisiconorm. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en de hoogte van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en werkkapitaal) bestaat de mogelijkheid een deel (tot de kasgeldlimiet) kortlopend te financieren. Bij de financiering worden geen zekerheden verstrekt en worden geen afgeleide financiële instrumenten ingezet.

Leningenportefeuille en liquiditeit

In 2018 is een nieuwe langlopende lening aangetrokken van € 5.000.000. Het verloop van de lening portefeuille is daarmee als volgt:

Saldo per 1 januari	€ 41.614.408
Opname	€ 5.000.000 +
Reguliere aflossingen	€ 4.106.040 -/-
Saldo per 31 december	€ 42.508.368

Met ingang van de begroting over 2017 wordt een omslagrente gehanteerd van 2,5% voor het toerekenen van rente aan de programma's. De werkelijke omslagrente wijkt niet significant af van het percentage dat is begroot.

Kasgeldlimiet

Bij het huidige begrotingstotaal van € 72,6 miljoen is de kasgeldlimiet voor 2018 uitgekomen op € 6,0 miljoen (8,2%). Op diverse momenten gedurende het jaar is sprake geweest van een netto vlottende schuld, tot maximaal € 3,4 miljoen. De kasgeldlimiet werd in 2018 derhalve niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm voor 2018 is gesteld op 20% van het begrotingstotaal, ofwel € 14,6 miljoen. Dit betekent dat in 2018 voor maximaal € 14,6 miljoen mocht worden afgelost. In 2018 komt het totaal aan aflossingen op € 4,1 miljoen, derhalve ruim onder de renterisiconorm. Bij het samenstellen van de lening portefeuille is ervoor gezorgd dat ook in de toekomst de renterisiconorm niet wordt overschreden.

Schatkistbankieren

Sinds 15 december 2013 is de 'Wet verplicht schatkistbankieren' van toepassing. Met ingang van deze datum dient Veiligheidsregio Fryslân haar overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. Dit met uitzondering van een saldo tot het geldende drempelbedrag, wat voor 2018 is gesteld op € 548.000. De naleving van de regeling is conform het BBV opgenomen in de toelichting op de balans, onderdeel kortlopende vorderingen. Hieruit blijkt dat het drempelbedrag niet wordt overschreden.

Bespaarde rente FLO-overgangsrecht

In juli 2018 heeft gemeente Leeuwarden zijn verplichting inzake het FLO-overgangsrecht afgekocht bij de VRF. Uit de ontvangen afkoopsom van € 7,8 miljoen is een voorziening gevormd voor de contante waarde van de verplichting per 1 januari 2018 (€ 7,1 miljoen), het restant is gestort in een bestemmingsreserve. Conform het besluit van het algemeen bestuur wordt de met de afkoopsom bespaarde rente gebruikt om de voorziening (die gewaardeerd is op contante waarde) op te renten, en om rente toe te voegen aan de bestemmingsreserve.

6.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Eind 2018 is een nieuwe nota weerstandsvermogen en risicobeheersing vastgesteld. Deze heeft betrekking op de jaren 2019-2022. De inhoud van deze paragraaf is daarom nog uitgewerkt volgens de in 2015 vastgestelde nota weerstandsvermogen.

In deze nota heeft Veiligheidsregio Fryslân haar beleid op dit thema vastgelegd. Bij de totstandkoming van de nota is op basis van een risico-inventarisatie bepaald welke risico's op basis van kans van voordoen en verwachte impact worden meegenomen in de opbouw van de weerstandscapaciteit. De meest relevante risico's waren:

- Het risico van ernstige verstoring van de reguliere dienstverlening door incidenten, rampen en crises;
- Het risico dat door veranderde marktomstandigheden de concurrentiepositie van Veiligheidsregio Fryslân in gevaar komt en hier niet tijdig adequaat op geanticipeerd wordt.

Voor het eerstgenoemde risico geldt dat er weinig inzicht bestaat in de mogelijke kosten van een dergelijk incident, en dat de kans op voordoen zeer gering is. Om die reden is er bewust voor gekozen voor dit risico geen weerstandscapaciteit aan te houden.

Het risico op het wegvallen van markttaken en maatwerktaken is in de nota gekwantificeerd op € 2,1 miljoen. Dit risico is de grondslag voor de aanwezige weerstandscapaciteit:

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestond volgens de nota weerstandsvermogen 2015-2018 uit de algemene reserve, waarvan de omvang is vastgesteld op € 1,6 miljoen. Op 19 december 2018 is door het algemeen bestuur besloten de algemene reserve op te heffen en toe te voegen aan de egalisatiereserve. Deze opheffing is ook in de jaarrekening 2018 verwerkt. Er hebben zich in 2018 geen risico's voorgedaan die een beslag doen op de incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

Voor de risico's rondom personele fricties is de post onvoorzien opgenomen in de begroting, en wel op een niveau van € 500.000. In 2018 is deze volledig benut voor personele fricties.

Evaluatie weerstandsvermogen

Sinds 2017 bestaat de mogelijkheid tot het instellen van een egalisatiereserve tot 5% van het begrotingstotaal (ca. € 3,5 miljoen). Op deze wijze kunnen mogelijke incidentele overschotten gemakkelijker worden ingezet ter dekking van incidentele tekorten in volgende jaren. Bij de resultaatbestemming 2017 is het resultaat over dat jaar van € 1,2 miljoen gestort in de egalisatiereserve. Bij de vaststelling van de eerste begrotingswijziging 2018 is er € 617.000 onttrokken.

Structurele risico's

Voor de komende jaren zijn enkele grote structurele risico's aangemerkt, dit betreft:

Openbaar meldsysteem

Uit onderzoek van het Veiligheidsberaad blijkt dat de rol van de veiligheidsregio's in het kader van het OMS herzien dient te worden. De conclusie van het onderzoek luidt dat er geen wettelijke basis is voor de wijze waarop veiligheidsregio's nu de regie voeren op het tot stand komen van OMS. Daarnaast wordt getwijfeld aan de wijze waarop kosten worden verhaald op de gebruikers van OMS. Uit ingewonnen juridisch advies blijkt dat, hoewel een redelijke overgangstermijn aan de orde is, de werkwijze op korte termijn zal moeten wijzigen. Dit betekent tevens dat de huidige begrote opbrengsten van € 210.000 op korte termijn komen te vervallen.

Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren en verloning vrijwilligers

De wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA) treedt op 1 januari 2020 in werking. De wet zorgt ervoor dat ambtenaren zoveel mogelijk dezelfde arbeidsrechtelijke positie krijgen als werknemers in het bedrijfsleven. Voor veiligheidsregio's is de invoering uitgesteld tot 1 januari 2021, onder meer in verband met de bijzondere positie van brandweervrijwilligers.

Tegelijkertijd wordt onderzocht of de huidige verloning van brandweervrijwilligers mogelijk in strijd is met Europese regelgeving. Mogelijk wordt de vergoeding van de brandweervrijwilliger beschouwd als loon, waardoor de loonkosten stijgen. Tevens kunnen de kosten stijgen doordat een brandweervrijwilliger op een gegeven moment aanspraak kan maken op structurele uren en niet alles meer op declaratiebasis wordt vergoed. Het maximale risico als gevolg van stijgende loonkosten is naar verwachting € 2,1 miljoen. Door de landsadvocaat wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor een juridisch passende en toekomstbestendige wijze van verloning.

Deze risico's kunnen de komende jaren bij ongewijzigd beleid leiden tot structurele wijzigingen in de budgettering. Aangezien voor deze risico's op het moment dat zij zich voordoen een structurele oplossing gevonden dient te worden, wordt hiervoor geen (incidentele) weerstandscapaciteit aangehouden.

Vervallen risico's

Meldkamer

In eerdere begrotingen is melding gemaakt van de mogelijke budgettaire consequenties van het overdragen van de meldkamer-taak aan de landelijke politie per 1 januari 2020 (LMS). Het verschil tussen het beschikbare budget voor de bestaande eigen meldkamer, en de destijds verwachte uitname als gevolg van invoering LMS werd op basis van het toenmalige transitie-akkoord geraamd op circa € 750.000. In de zomer van 2018 is een akkoord bereikt over de overdracht van de meldkamer, wat in positieve zin afwijkt van het eerdere transitie-akkoord. De initiële financiële taakstelling van € 10,5 miljoen voor de veiligheidsregio's vervalt, en het brandweerpersoneel wordt niet overgedragen. De overdracht wordt daarmee nagenoeg budgetneutraal, en het risico kan vervallen.

Stijging loonkosten

In de begroting van 2019 is een risico opgenomen voor stijging van loonkosten voor een hoger bedrag dan de destijds aangehouden 1,25%. Inmiddels is in de kaderbrief de verwachte loonstijging in lijn gebracht met de macro-economische verkenningen, naar gemiddeld 3,4%. Hiermee is het benoemde risico vervallen.

Normontwikkeling GGD

Het stimuleringsprogramma betrouwbare publieke gezondheid heeft met betrekking tot academisering van de publieke gezondheid geen conclusies opgeleverd. Het begrip academisering (van de publieke gezondheid) verbindt innovatie, kwaliteit en effectiviteit. De inzet van bewezen effectieve interventies, het verspreiden van kennis hierover en verder onderzoek naar het vergroten van de effectiviteit van interventies is een uitgangspunt van het Nationaal Preventieakkoord. De Bestuurscommissie Gezondheid heeft in november 2018 ingestemd met twee voorstellen die bijdragen aan de gewenste academisering van de publieke gezondheidszorg. Het betreft de aanpassing van de opleidingsstructuur voor artsen Maatschappij en Gezondheid en de borging van de Academische Werkplaats NN. Met het beschikbaar stellen van budget voor deze onderwerpen komt het eerder geconstateerde financiële risico van € 130.000 te vervallen.

Voldoen aan het landelijk professioneel kader (LPK) JGZ en het leveren van verantwoorde zorg blijft een aandachtspunt. In 2017 is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om te voldoen aan het LPK door de JGZ binnen het huidige financiële kader. Blijkens het onderzoek ontbreken (deels) de (organisatorische) randvoorwaarden voor vernieuwing binnen de JGZ. Dit maakt een gefaseerde aanpak om de transitie naar een meer risicogerichte organisatie te laten slagen noodzakelijk. Om richting te geven aan deze transitie is eind 2018 de Innovatieagenda JGZ 3.0 vastgesteld door de Bestuurscommissie Gezondheid. Het bij Operatie Stofkam (2016) gesignaleerde risico (van € 400.000 om te voldoen aan het LPK) zal na afronding van het programma JGZ 3.0 zijn opgelost (komen te vervallen).

Financiële kengetallen

Van de in het BBV opgenomen kengetallen zijn vier van toepassing bij Veiligheidsregio Fryslân. Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2017	Begroting 2018	Jaarverslag 2018
Netto schuldquote	66,92%	74,86%	58,37%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	66,92%	74,86%	58,37%
Solvabiliteit	5,19%	2,93%	8,25%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%

Netto schuldquote

De netto-schuldquote weerspiegelt het schuldenniveau van de organisatie ten opzichte van de exploitatie. Hoe hoger het getal, hoe groter de netto-schuld ten opzichte van het begrotingstotaal. Dat de netto-schuldquote veel lager is dan begroot, wordt vooral veroorzaakt door de ontvangen afkoopsom voor het FLO-overgangsrecht van € 7,8 miljoen. Dit bedrag is ingezet als onderdeel van de financiering, in plaats van een geplande langlopende lening.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie kan voldoen aan haar financiële verplichtingen, en wordt berekend als het aandeel eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (balanstotaal). In de in de nota's weerstandsvermogen en reserves/voorzieningen is vastgelegd dat de aangehouden reserves minimaal zijn. Anderzijds leiden de kapitaalintensive activiteiten tot een hoge mate van externe financiering. De solvabiliteit is als gevolg van deze factoren laag. De solvabiliteit is hoger dan begroot, door de hogere reservepositie als gevolg van de egaliseringsreserve en door het exploitatieresultaat.

6.3. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid rondom het beheer van de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân in eigendom heeft. Sinds 2014 heeft de organisatie de volgende gebouwen in eigendom/beheer:

- het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg
- 65 Brandweerkazernes, waarvan 47 in eigendom
- 48 locaties voor JGZ, allen gehuurd
- het regionaal coördinatie centrum (RCC), ondergebracht bij de meldkamer

Voor de gebouwen in eigendom is een kwaliteitsniveau vastgesteld conform de NEN2767. Deze is voor de VRF vastgesteld op niveau 3 (redelijk). Om deze kwaliteit te kunnen waarborgen zijn voor de eigendomslocaties meerjarige onderhoudsplanningen aanwezig die om de drie jaar herijkt worden. Bij de huurlocaties wordt ernaar gestreefd een vergelijkbaar kwaliteitsniveau vast te leggen in de huurovereenkomsten.

Bij de regionalisering zijn de budgetten voor de kazernes bepaald op basis van de gemeenten overgenomen locaties (huur of eigendom), gekoppeld aan het gewenste kwaliteitsniveau, inclusief een budget voor beheer van het vastgoed. Aangezien de kosten van groot onderhoud significant fluctueren over de jaren, is ervoor gekozen deze te egaliseren met behulp van een voorziening groot onderhoud.

De budgetten voor kapitaallasten zijn gebaseerd op het huidige areaal en op het prijspeil waarop de investeringen in het verleden door de gemeenten zijn gedaan. Voor de toekomstige vervanging geldt dat dit tegen een hoger prijspeil moet worden gedaan. Voor dit effect is een uitzetting opgenomen in de begroting vanaf 2021, als onderdeel van de uitwerking van dekkingsplan 2.0. Hierdoor is de vervanging van de vastgoedportefeuille op de lange termijn geborgd.

Deel II Jaarrekening 2018

Veiligheidsregio Fryslân

7. Jaarrekening

7.1. Balans per 31 december 2018

ACTIVA	31-12-2018		31-12-2017	
Vaste activa				
Materiële vaste Activa				
Investerings met een economisch nut		58.904.718		52.888.674
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	178.925		370.830	
Rekening-courant verhouding met het Rijk	1.145.228		2.276.438	
Overige vorderingen	367.647		243.130	
		1.691.800		2.890.397
Liquide middelen				
Overlopende activa				
Nog te ontvangen subsidies	291.192		199.709	
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	2.479.876		2.093.767	
		2.771.068		2.293.475
		63.826.153		58.567.171

PASSIVA	31-12-2018		31-12-2017	
Vaste passiva				
Eigen Vermogen				
Algemene reserve			1.600.000	
Egalisatiereserve	2.253.754			
Bestemmingsreserves	1.138.678		170.868	
Nog te bestemmen resultaat	1.873.661		1.270.818	
		5.266.093		3.041.686
Voorzieningen				
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.443.027		491.669	
Voorzieningen ter egalisatie van lasten	1.137.796		875.503	
		8.580.823		1.367.172
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		42.508.367		41.614.408
Vlottende passiva				
Vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				
Kasgeldlening	-		5.000.000	
Overige schulden	4.547.419		5.424.951	
		4.547.419		10.424.951
Overlopende passiva				
Vooruitontvangen subsidies				
Overige nog te betalen en vooruitontvangen bedragen	508.717		248.024	
	2.414.734		1.870.931	
		2.923.451		2.118.955
		63.826.153		58.567.171

7.2. Programmarekening 2018 - deel 1

	Primitieve begroting			Begroting na 3e wijziging			Realisatie 2018			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Vershil
Programma Gezondheid										
Pijler 1	12.291.625	138.985	-12.152.640	12.378.019	149.770	-12.228.249	13.368.146	1.203.116	-12.165.030	63.219
Pijler 2	8.199.815	3.690.872	-4.508.943	8.368.442	3.592.365	-4.776.077	9.875.497	5.751.094	-4.124.403	651.674
Pijler 3	1.035.032	563.830	-471.202	1.017.472	564.710	-452.762	1.180.605	693.164	-487.441	-34.679
Pijler 4	1.194.031	1.194.031	-	1.158.585	1.158.585	-	1.649.065	1.443.648	-205.417	-205.417
	22.720.503	5.587.718	-17.132.785	22.922.518	5.465.430	-17.457.088	26.073.313	9.091.022	-16.982.291	474.797
Dekkingsmiddelen Gezondheid										
Gemeentelijke bijdrage	-	17.132.785	17.132.785	-	17.132.785	17.132.785	-	17.132.785	17.132.785	-
	-	17.132.785	17.132.785	-	17.132.785	17.132.785	-	17.132.785	17.132.785	-
Resultaat voor bestemming	22.720.503	22.720.503	-	22.922.518	22.598.215	-324.303	26.073.313	26.223.807	130.095	474.797
Reservemutaties gezondheid	-	-	-	100.000	424.303	324.303	100.000	424.303	324.303	-
Totaal programma Gezondheid na bestemming	22.720.503	22.720.503	-	23.022.518	23.022.518	-	26.173.313	26.648.110	474.797	474.797
Programma Crisisbeheersing										
Producten Crisisbeheersing	4.019.102	192.058	-3.827.044	4.108.992	187.750	-3.921.242	4.071.872	352.302	-3.719.570	201.672
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing										
Rijksbijdrage BDuR	-	2.703.050	2.703.050	-	2.726.850	2.726.850	-	2.757.186	2.757.186	30.336
Gemeentelijke bijdrage	-	1.123.994	1.123.994	-	1.123.994	1.123.994	-	1.123.994	1.123.994	-
	-	3.827.044	3.827.044	-	3.850.844	3.850.844	-	3.881.179	3.881.179	30.336
Resultaat voor bestemming	4.019.102	4.019.102	-	4.108.992	4.038.594	-70.398	4.071.872	4.233.481	161.609	232.007
Reservemutaties crisisbeheersing	-	-	-	-	70.398	70.398	30.336	70.398	40.062	-30.336
Totaal programma Crisisbeheersing na bestemming	4.019.102	4.019.102	-	4.108.992	4.108.992	-	4.102.208	4.303.879	201.671	201.671

7.2. Programmarekening 2018 - deel 2

	Primitieve begroting			Begroting na 3e wijziging			Realisatie 2018			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Vershil
Programma Brandweer										
Producten brandweer	32.229.448	932.128	-31.297.320	32.910.203	2.499.081	-30.411.122	39.818.560	10.017.327	-29.801.233	609.889
Dekkingsmiddelen Brandweer										
Rijksbijdrage BDuR	-	5.019.950	5.019.950	-	5.064.150	5.064.150		5.120.487	5.120.487	56.337
Gemeentelijke bijdrage	-	26.277.370	26.277.370	-	26.277.370	26.277.370		26.277.370	26.277.370	-
	32.229.448	32.229.448	31.297.320	-	31.341.520	31.341.520	-	31.397.858	31.397.858	56.337
Resultaat voor bestemming	64.458.896	33.161.576	-31.297.320	32.910.203	33.840.601	930.398	39.818.560	41.415.184	1.596.625	666.226
Reservemutaties brandweer	-	-	-	1.175.164	244.766	-930.398	1.231.501	588.195	-643.306	287.092
Totaal programma brandweer na bestemming	32.229.448	32.229.448	-	34.085.367	34.085.367	-	41.050.061	42.003.379	953.319	953.318
Programma organisatie										
Organisatie-overhead	13.660.253	1.422.229	-12.238.024	12.261.119	95.877	-12.165.242	12.167.555	245.211	-11.922.344	242.898
Dekkingsmiddelen organisatie										
Gemeentelijke bijdrage	-	12.238.024	12.238.024	-	12.238.024	12.238.024	-	12.238.024	12.238.024	-
Resultaat voor bestemming	13.660.253	13.660.253	-	12.261.119	12.333.901	72.782	12.167.555	12.483.235	315.680	242.898
Reservemutaties organisatie			-	89.282	16.500	-72.782	89.282	17.477	-71.805	977
Totaal programma organisatie na bestemming	13.660.253	13.660.253	-	12.350.401	12.350.401	-	12.256.837	12.500.712	243.874	243.874
Resultaat na bestemming	72.629.306	72.629.306	-	73.567.278	73.567.278	-	83.582.419	85.456.080	1.873.661	1.873.661

Conform het nieuwe BBV dient vanaf 2018 eveneens onderstaande opstelling per taakveld te worden opgenomen in de jaarrekening. Deze is opgesteld conform de daarvoor uitgegeven handreiking van de Commissie BBV.

Overzicht baten en lasten art 27 BBV

	Lasten	Baten	Saldo
Programma gezondheid	24.785.511	26.203.807	1.418.296
Programma crisisbeheersing	3.726.863	4.233.481	506.618
Programma brandweer	37.716.629	41.313.587	3.596.959
Programma organisatie	691.266	12.238.024	11.546.758
Algemene dekkingsmiddelen	-82.357	-	82.357
Overhead	14.787.189	245.211	-14.541.978
Heffing vpb	6.200	121.597	115.397
Onvoorzien	500.000	-	-500.000
	<hr/>		
Saldo van baten en lasten	82.131.300	84.355.707	2.224.408
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	1.451.119	1.100.373	-350.746
	<hr/>		
Resultaat	83.582.419	85.456.080	1.873.661

7.3. Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen

De jaarrekening 2018 van Veiligheidsregio Fryslân is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de nadere aanwijzingen in de Financiële verordening van Veiligheidsregio Fryslân.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreffen uitsluitend investeringen met een economisch nut. De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs of vervaardigingprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen. Eventueel wordt rekening gehouden met een restwaarde.

Activa met economisch nut en een verkrijgingprijs van minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven, met uitzondering van voorzieningen aan gronden en terreinen. Met afschrijven wordt begonnen vanaf 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik is genomen.

De afschrijvingstermijnen zijn in 2018 aangepast, aangezien de tot dat moment gehanteerde termijnen niet altijd goed aansloten bij de technische levensduur van de activa. Deze wijziging is door het dagelijks bestuur vastgesteld als wijziging van de bijlage bij de financiële verordening.

Voor de verschillende categorieën van activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Categorie	Termijn in jaren
Bedrijfsgebouwen	50
Ademluchtflessen	30
BZK-materieel (zoals haakarmbakken)	25
Renovatie, restauratie en verbouwing van bedrijfsgebouwen	20
Technische installaties in bedrijfsgebouwen	20
Voorzieningen aan terreinen (zoals parkeerplaatsen)	20
Containers, wasmanden op wielen	20
Redvoertuigen	20
Motorspuitaanhangsers	20
Tankautosputten	16
Standaard bekleding tankautosputten	16
Hulpverleningsvoertuigen	15
Standaard bekleding hulpverleningsvoertuigen	15
Brandweervoertuigen	15
Noodaggregaat	15
Medische apparatuur TBC	15
Overig brandweermaterieel	10 of 15
Oefenmaterieel brandweer	10
Dienstauto's brandweer	10
Personeel/materieelwagens	10
Ademluchtapparatuur (niet zijnde ademluchtflessen)	10

Categorie	Termijn in jaren
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals confectie-bluskleding, trainingspak)	10
Kantoormeubilair	10
Inventaris tankautospuit	8
Redgereedschap tankautospuit	8
Redgereedschap hulpverleningsvoertuig	7,5
OVD-voertuigen	7
Heftrucks	7
Alarmeringsmiddelen mobilofoons	7
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals helmen, 1e bluskleding, gaspakken, enz.)	7
Alarmeringsmiddelen portofoons	6
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals handschoen, laarzen)	5
Overige kantoorinventaris	5
Gebruikerssoftware	5
Werkplek automatisering t/m 2017	5
Overige medische apparatuur	5
PSU GHOR functionarissen	5
Werkplek automatisering vanaf 2018	4
Explosiemeters/Warmtebeeldcamera's	4
Systeem soft- en hardware	3
Mobiele telefoons; tablets; iPads	3
Telefooncentrale	3

Indien aan een gebouw waarde vermeerderende aanpassingen worden gedaan, wordt voor de afschrijvingsduur aangesloten bij het restant levensduur van het bestaande actief.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Bij de vorderingen wordt rekening gehouden met noodzakelijk geachte waarderingscorrecties in verband met oninbaarheid.

Voorzieningen

De voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde. Met uitzondering van de voorziening FLO, deze voorziening wordt gewaardeerd tegen contante waarde.

Overige activa en passiva

Alle overige activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, de passiva tegen nominale waarde.

Baten en lasten

De baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Baten worden slechts in aanmerking genomen voor zover zij gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen worden niet in de balans opgenomen. De lasten die hieruit voortvloeien worden onder de bedrijfslasten verantwoord.

7.4. Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

Het verloop in de materiële vaste activa is als volgt:

Verloopoverzicht materiële vaste activa					
	Saldo 01.01.2018	Investeringsen	Desinvestering	Afschrijvingen	Saldo 31.12.18
Gronden en terreinen	1.297.855	109.519	8.693	8.287	1.390.393
Bedrijfsgebouwen	25.849.070	710.095	-	758.319	25.800.846
Vervoermiddelen	11.714.438	5.238.259	101.051	1.404.072	15.447.574
Machines, apparaten, installaties	4.664.360	667.720	12.931	457.628	4.861.521
Overige materiële vaste activa	9.059.960	3.299.166	9.010	1.703.159	10.646.957
	52.585.683	10.024.758	131.685	4.331.465	58.147.291

	Saldo 01.01.2018	Investeringsen	Activering	Saldo 31.12.18
Investeringsprojecten in uitvoering	302.993	10.479.193	10.024.758	757.428
	302.993	10.479.193	10.024.758	757.428

	Saldo 31.12.18
Materiële vaste activa	58.147.290
Investeringsprojecten in uitvoering	757.428
	58.904.718

De belangrijkste investeringen in materiële vaste activabetreffen:

Tankautospuut incl. bekapping	€ 3.730.000
Redvoertuigen	€ 1.470.000
Redgereedschap	€ 463.000
Centrale toegangsverlening	€ 556.000
Nieuwe werkplek	€ 374.000
Arbeidshygiëne bluskleding	€ 355.000
Business Intelligence	€ 215.000

Uitzettingen met een looptijd van korter dan 1 jaar

Schatkistbankieren

Veiligheidsregio Fryslân neemt deel aan verplicht schatkistbankieren. Hiertoe is een overeenkomst afgesloten met het Rijk en worden overtollige tegoeden aangehouden in de schatkist. De Veiligheidsregio mag tot een bedrag van € 548.000 buiten de schatkist aanhouden. Per kwartaal was dit saldo gemiddeld als volgt:

Eerste kwartaal	€ 428.948
Tweede kwartaal	€ 453.871
Derde kwartaal	€ 464.162
Vierde kwartaal	€ 452.677

Het drempelbedrag is derhalve in 2018 niet overschreden.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn als volgt te specificeren:

Nog te ontvangen subsidiebedragen	€ 291.192
Vooruitbetaalde bedragen	€ 855.973
Overige nog te ontvangen bedragen	€ 1.623.904
	€ 2.771.068

Nog te ontvangen subsidiebedragen

	Saldo 01.01.2018	Voorschotten	Gemaakte kosten	Saldo 31-12-2018
Impuls omgevingsveiligheid	196.709	300.709	394.245	290.245
Premiekorting, salariskosten	3.000	6.789	4.736	947
Totaal	199.709	307.498	398.981	291.192

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (voormalig I&M) stelt jaarlijks een subsidie beschikbaar voor verbetering van taken rondom omgevingsveiligheid. Deze subsidies zijn bedoeld voor de centrale overheden ter voorbereiding op de komst van de Omgevingswet in 2021. Veiligheidsregio Fryslân heeft voor 2018 een bedrag van € 416.000 beschikbaar. In dit bedrag zijn tevens de beschikkingen voor de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe opgenomen. VR Fryslân vervult binnen het landsdeel Noord daarmee de kassiersfunctie voor de drie noordelijke regio's.

In totaal is in 2018 een bedrag van € 394.245 gespendeerd aan taken die vallen onder de subsidieregeling. Daarnaast zijn er in samenwerking met Veiligheidsregio's Drenthe en Groningen projecten uitgevoerd om de onderlinge samenwerking te verbeteren. Onderdeel hiervan is bijvoorbeeld het doorvertalen van de belangen van de Veiligheidsregio naar concrete planregels die door gemeenten bruikbaar zijn in de opstelling van omgevingsplannen.

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves is als volgt:

	01-01-2018	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2018
Algemene reserve				
Algemene reserve	1.600.000	-	1.600.000	-
Egalisatiereserve	-	2.870.818	617.064	2.253.754
	1.600.000	2.870.818	2.217.064	2.253.754
Bestemmingsreserves				
Rechtspositie	52.316	-	17.477	34.839
Gezondheidsmonitor	118.552	100.000	50.000	168.552
FLO	-	778.716	343.429	435.287
Uitwerkingskader Meldkamer	-	500.000	-	500.000
	170.868	1.378.716	410.906	1.138.678
Totaal eigen vermogen	1.770.868	4.249.534	2.627.970	3.392.432

Algemene reserve

Op 19 december 2018 is door het algemeen bestuur besloten om de algemene reserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan de egalisereserve.

Egalisereserve

Op 19 december 2018 is door het algemeen bestuur de beleidsnota weerstandvermogen en risicobeheersing vastgesteld. Daarin is besloten om gebruik te maken van een egalisereserve, die gebruikt wordt om tussentijdse fluctuaties in het begrotingssaldo op te vangen. Deze reserve heeft een omvang van tussen de 2% en 5% van het begrotingstotaal. In 2018 is het saldo van de algemene reserve en het resultaat over 2017 gestort in de egalisereserve. Het saldo van de eerste begrotingswijziging is onttrokken aan de egalisereserve.

Rechtspositie

De reserve rechtspositie is gevormd voor de kosten van medewerkers waarvoor een wachtgeldregeling is afgesproken en medewerkers die met ingegane FPU. Aangezien de laatstgenoemde categorie in 2014 is vervallen, is het restant van het saldo bedoeld voor de resterende wachtgelders. Naar verwachting zal de reserve eind 2020 op nihil uitkomen.

Gezondheidsmonitors

Door de GGD worden in een vierjaarlijkse cyclus verschillende gezondheidsmonitors uitgevoerd. Gelet op ontwikkelingen in het sociaal domein is besloten om deze monitors dusdanig uit te zetten dat uitkomsten op gebiedsniveau beschikbaar komen. De lasten voor het uitvoeren van de gezondheidsmonitors op gebiedsniveau variëren van € 75.000 tot € 160.000. De reserve gezondheidsmonitors is gevormd om de lasten van de verschillende monitors te egaliseren.

FLO overgangsrecht

Gemeente Leeuwarden heeft in 2018 de lopende overeenkomst inzake het FLO-overgangsrecht afgekocht tegen een vergoeding van € 7,8 miljoen. Hiervan is een voorziening gevormd (zie voorziening FLO-overgangsrecht) per begin 2018 van € 7,1 miljoen. Het overschot op de afkoopsom is in de reserve geplaatst. Aan de reserve zijn de bespaarde rente en het overschot op de BDUR van € 0,1 miljoen toegevoegd, en is de ophoging van de voorziening per eind 2018 van € 0,3 miljoen onttrokken. Het resterende saldo is beschikbaar voor toekomstige indexeringen van de voorziening.

Uitwerkingskader Meldkamer

De veiligheidsregio's hebben in 2018 een eenmalige bijdrage ontvangen als bijdrage in de achterblijvende kosten van de meldkamer. Voor de Veiligheidsregio Fryslân betrof dit een eenmalige bijdrage van € 500.000. De eventuele kosten die achterblijven, zullen in aanloop naar de daadwerkelijke overdracht pas in 2019 en 2020 inzichtelijk worden. Om die reden is een bestemmingsreserve Uitwerkingskader Meldkamer gevormd.

Voorzoningen

	Saldo 01.01.2018	Stortingen	Onttrekkingen	Vrijval	Saldo 31.12.2018
Verplichtingen, verliezen, risico's					
Voorziening opgebouwde spaaruren	193.794	-	67.867	-	125.927
Voorziening sociaal plan SN1B	297.875	-	108.798	85.196	103.881
FLO	-	7.660.210	446.991	-	7.213.219
	491.669	7.660.210	623.656	85.196	7.443.027
Egalisatie van lasten					
Groot onderhoud Harlingertrekweg	102.965	39.500	30.701	-	111.764
Groot onderhoud brandweerkazernes	772.538	426.542	173.048	-	1.026.032
	875.503	466.042	203.749	-	1.137.796
Totaal voorzieningen	1.367.172	8.126.252	827.405	85.196	8.580.823

Voorziening opgebouwde spaaruren

In het verleden konden medewerkers (op grond van de op dat moment geldende CAR/ UWO) van de toenmalige HVD Fryslân en van verschillende thuiszorgorganisaties verlofuren sparen op basis van een spaarcontract. De gespaarde verlofuren kunnen in de toekomst door medewerkers worden aangewend om langdurig verlof op te nemen. De mogelijkheid om extra verlof te sparen is enige jaren geleden beëindigd, met als gevolg dat er geen nieuwe spaarcontracten bijkomen. De voorziening is bedoeld voor afwikkeling van het aantal uren dat is gespaard.

Voorziening sociaal plan SN1B

In 2013 is in het kader van de regionalisering deze voorziening gevormd voor garantiesalarissen en tegemoetkomingen in de reiskosten, zoals afgesproken in het sociaal plan 'Samen naar één Brandweer'. Dit sociaal plan had een looptijd tot en met 2018 en is via de voorziening afgewikkeld. Eind 2018 bevat de voorziening alleen nog de afwikkeling van de afbouw consignatie, zoals opgenomen in dekkingsplan 2.0.

Voorziening FLO overgangsrecht

Na de afkoop van het FLO-overgangsrecht door gemeente Leeuwarden, komen de lasten van deze regeling voor rekening van Veiligheidsregio Fryslân. Per 1 januari 2018 bedroeg de totale resterende verplichting voor deze regeling tot einddatum (thans voorzien in 2042) nog € 9,4 miljoen. Deze verplichting is contant gemaakt tegen een disconteringsvoet van 2,5%, wat leidt tot een voorziening per 1 januari 2018 van € 7,1 miljoen. Dit bedrag is vanuit de ontvangen afkoopsom in de voorziening gestort.

De voorziening wordt bepaald conform de volgende uitgangspunten:

- De rechten van personeelsleden inzake FLO-overgangsrecht zijn gebaseerd op de huidige bepalingen uit hoofdstuk 9a tot en met 9f van de CAR;
- De FLO-rechten zijn gewaardeerd op basis van het bij het opmaken van de jaarrekening bekende cao-loon. In dit geval is dit de cao die is afgelopen op 1 januari 2019. Er is geen rekening gehouden met mogelijke toekomstige stijgingen;
- Voor het contant maken van de verplichting en de bespaarde rente wordt gebruik gemaakt van de interne rekenrente van 2,5%;
- Bij het opnemen van de verplichtingen wordt geen rekening gehouden met de kans op vervallen van rechten door natuurlijk verloop.
- De risico's rondom het stijgen van de AOW-leeftijd, en fiscale risico's rondom de inzet van levensloop komen tot 2022 voor rekening van gemeente Leeuwarden, zoals contractueel overeengekomen.

Gedurende 2018 zijn de gemaakte kosten voor de regeling van € 0,3 miljoen onttrokken aan de voorziening, evenals de contractueel aan gemeente Leeuwarden verschuldigde terugbetalingen voor uitstroom (€ 187.000). De in 2018 bespaarde rente van € 0,2 miljoen is toegevoegd aan de voorziening. Eind 2018 is de voorziening geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een toevoeging per eind 2018 van € 40.000, vooral omdat de belastingdienst heeft aangegeven dat op de aow-compensatie de RVU-regeling van toepassing is, en door indexering van de bedragen in de aow-compensatie.

Groot onderhoud Harlingertrekweg

Uit het meerjaren onderhoudsplan voor het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg blijkt een gemiddelde last voor groot onderhoud van € 39.500 per jaar. Voor de egalisatie van deze lasten is een voorziening gevormd. De stand van de voorziening sluit aan met het meerjaren onderhoudsplan.

Groot onderhoud brandweerkazernes

Uit het meerjaren onderhoudsplan voor de 47 kazernes in eigendom blijkt een gemiddelde last voor groot onderhoud van € 426.542 per jaar. Voor de egalisatie van deze lasten is een voorziening gevormd. De stand van de voorziening sluit aan met het meerjaren onderhoudsplan.

Langlopende schulden

Alle langlopende schulden zijn betrokken bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Het verloop is als volgt:

Stand per 1 januari 2018	€	41.614.408
Nieuw aangetrokken	€	5.000.000
Reguliere aflossingen	€	4.106.041
Extra aflossingen	€	0
Stand per 31 december 2018	€	42.508.367

De rentelast die in 2018 is gemoeid met de langlopende leningen bedraagt € 1.183.416

Overlopende passiva

Vooruitontvangen subsidies	€	508.717
Overlopende rente	€	463.103
Overige overlopende passiva	€	1.951.633
	€	2.923.451

Vooruitontvangen subsidiebedragen

	Saldo 01.01.18	Voorschotten	Besteed/betaald	Saldo 31.12.2018
LFR Haakarmbakken	119.869	-	15.983	103.886
Seker en Sûn	55.550	-	106.330	-50.780
Opvoedpunt	18.430	-	-	18.430
AIO 2e tranche	-16.538	16.538	-	-
AIO 2018		508.346	414.773	93.573
Centering Parenting	27.130	-	7.700	19.430
Richtlijnen JGZ	20.602	-	25.752	-5.150
Supranet	22.981	52.127	55.074	20.034
De Virtuele Assistent	-	19.250	-	19.250
Het begint met woorden	-	25.000	1.093	23.907
Tel mee met Taal	-	40.467	-	40.467
JLE	-	100.000	90.330	9.670
informatiepunt MRSA	-	224.107	8.107	216.000
	248.023	985.835	725.142	508.717

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen hebben betrekking op:

- Het 'Samenwerkingsconvenant Meldkamer Noord-Nederland' met de politieregio's en Veiligheidsregio's Groningen, Fryslân en Drenthe inzake het gezamenlijke beheer van de meldkamers voor ambulancezorg, brandweer, politie en de 'Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen' te Drachten (de Meldkamer Noord-Nederland). Op grond van dit convenant komt 25% van de gezamenlijke kosten voor rekening van de brandweerkolom. Binnen de brandweerkolom worden de kosten vervolgens op basis van inwoneraantallen over de regio's verdeeld.
- Het 'Convenant Werkgeverschap voor brandweerpersoneel Meldkamer Noord-Nederland' met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe betreffende het formele werkgeverschap van het brandweerpersoneel in de Meldkamer Noord Nederland. Op grond van dit convenant draagt Veiligheidsregio Fryslân voor ongeveer 38% bij in de gezamenlijke kosten van het brandweerpersoneel.
- Huurcontracten die zijn aangegaan voor de hoofd-, team- en consultatiebureaurocaties jeugdgezondheidszorg, brandweerkazernes en een aantal overige locaties. De diverse contracten hebben verschillende looptijden, wat resulteert in een jaarlijkse verplichting van € 1,6 miljoen (kale huur en servicekosten) per jaar. Deze verplichtingen hebben een looptijd van langer dan één jaar. Voor een contract is een bankgarantie afgegeven van € 11.583. Daarnaast is sprake van leaseverplichtingen voor auto's van € 66.000.
- De verplichting met betrekking tot het saldo vakantiedagen is in overeenstemming met het BBV niet opgenomen in de balans, aangezien zij een meerjarig gelijkblijvend volume kent. De waarde van de openstaande verlofdagen bedraagt € 1.121.000.

7.5. Toelichting op de programmarekening

Totstandkoming begroting na wijzigingen

In het algemeen bestuur van 19 december 2018 is de derde begrotingswijziging voor 2018 vastgesteld. Dit is tevens de definitieve begroting. Ten opzichte van de primitieve begroting zijn de volgende wijzigingen aangebracht:

- **Eerste wijziging:** Het Algemeen Bestuur stelde op 14 maart 2018 het meerjarig financieel kader 2019-2022 vast. In deze kaderbrief zijn alle ontwikkelingen opgenomen die van invloed zijn op de begroting van 2019 en verder. Een aantal van deze thema's hadden deels ook effect op 2018. Deze effecten zijn vertaald in een begrotingswijziging welke is vastgesteld in het Algemeen Bestuur van 12 juli 2018.
- **Tweede wijziging:** De overeenkomst FLO met gemeente Leeuwarden is opgezegd, onder ontvangst van een afkoopsom van € 7.836.000. Het effect hiervan is vertaald in een budgettair neutrale begrotingswijziging welke, als onderdeel van de tweede bestuursrapportage 2018, is vastgesteld in het Algemeen Bestuur van 19 december 2018.
- **Derde wijziging:** Afgelopen zomer is er een bestuurlijk akkoord bereikt over het uitwerkingskader meldkamer, de zogenaamde package deal. Eén van de afspraken in het uitwerkingskader is dat de veiligheidsregio's in 2018 een eenmalige bijdrage ontvangen als bijdrage in de achterblijvende kosten van de meldkamer. Voor Veiligheidsregio Fryslân gaat het daarbij om een bedrag van € 500.000. Deze bijdrage is middels een begrotingswijziging toegevoegd aan de te vormen bestemmingsreserve LMS, vastgesteld in het Algemeen Bestuur van 19 december 2018.

Toelichting afwijkingen per programma

Programma Gezondheid

Het programma Gezondheid sluit 2018 af met een positief resultaat van € 475.000 en bestaat uit een operationeel resultaat en bijzondere baten:

Operationele resultaat Gezondheid 2018	€ 255.000
Bijzondere baten Gezondheid 2018	€ 220.000
Totaal resultaat Gezondheid 2018	€ 475.000

De bijzondere baten (de correctie van de werkgeverspremies) zijn toegelicht op pagina 7. Binnen het programma gezondheid zijn de bijzondere baten zijn verwerkt in pijler 1. Het operationele resultaat van € 255.000 is als volgt opgebouwd uit de vier pijlers van de GGD:

Pijler 1	Monitoring, signalering en advies	€ -156.000
Pijler 2	Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	€ 651.000
Pijler 3	bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises	€ 35.000
Pijler 4	Toezicht houden	€ -205.000
Reservemutatatie		€ -
Totaal		€ 255.000

Onderstaand worden per pijler de belangrijkste oorzaken van het operationele resultaat toegelicht.

Pijler 1 - Monitoring, signalering en advies

Voor het onderdeel jeugdgezondheidszorg (JGZ) binnen deze pijler is sprake van een nadelig resultaat van ongeveer € 190.000. Het nadelig resultaat is evenals in 2017 een gevolg van het oplossen van knelpunten m.b.t. het leveren van verantwoorde zorg. Daarnaast heeft extra inzet plaatsgevonden in het kader van het programma JGZ 3.0.

De coördinator van de Academische Werkplaats Noord Nederland (AWPG NN) is in 2017 uitgevallen. Om de afspraken richting subsidiegevers/opdrachtverstrekkers na te komen, heeft in 2018 externe inhuur van (onderzoeks-)capaciteit plaatsgevonden. Verder zijn door het uitvallen van de coördinator in 2018 geen nieuwe onderzoeksopdrachten verworven. De externe inhuur en het ontbreken van nieuwe onderzoeksopdrachten hebben geresulteerd in een nadelig saldo bij de AWPG NN van ongeveer € 174.000.

Door het bestuur zijn extra middelen toegekend voor het versterken van de personele bezetting van medische milieukunde. Halverwege 2018 is de vacaturerimte bij medische milieukunde ingevuld met een arts. Voor een deel van de artsen wordt nog een subsidie ontvangen in verband met het opleidingstraject tot arts Maatschappij & Gezondheid. De vacaturerimte en de opleidingssubsidie hebben geresulteerd in een voordeel van ongeveer € 82.000. Door de invoering van het landelijk werkgeverschap voor artsen in opleiding zal het voordeel van de opleidingssubsidie komen te vervallen.

Door het uitvoeren van extra maatwerk zijn de baten binnen deze pijler ongeveer € 1.053.000 hoger dan begroot. Het extra maatwerk betreft voornamelijk extra opdrachten beleidsadvies en gezondheidsbevordering. Voorbeelden van dergelijke extra opdrachten zijn Jong Leren Eten, JOGG regisseur (meerdere gemeenten), Gezonde School, Jeugdimpuls, Healty Living Lab etc. Onder verrekening van de meerkosten als gevolg van het extra maatwerk resteert een positief resultaat van ongeveer € 123.000.

Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

De uitvoering van de meer individueel gerichte werkzaamheden van de JGZ zoals stevig ouderschap en integrale vroeghulp vormen onderdeel van pijler 2. Evenals bij pijler 1 is ook hier sprake van een nadelig resultaat met vergelijkbare oorzaken. Het nadelig resultaat bedraagt ongeveer € 82.000. De extra inzet vanuit de JGZ voor statushouders is ook verantwoord binnen pijler 2. Voor de inzet van tolken bij contactmomenten met statushouders geldt dat de kosten fors hoger zijn dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. De afwijking bij tolkkosten zal worden betrokken in de in 2019 uit te voeren Operatie Optimaliseren Begroting.

In 2018 is bij de uitvoering van de publieke gezondheidszorg asielzoekers sprake van een overschot van ongeveer € 110.000 op de door het COA gefinancierde budget. Ten opzichte van een positief resultaat in 2017 van € 62.000. Het voordelige resultaat over 2018 is onder meer een gevolg van de latere sluiting dan verwacht van het AZC Balk. De personele bezetting was al aangepast op basis van de aangekondigde sluiting. De aanhoudende onzekerheid over de uitkomsten van de contractonderhandelingen met het COA heeft eveneens een rol gespeeld bij keuze om de personele bezetting voor de PGA niet uit te breiden.

Voor tuberculosebestrijding geldt dat er sprake is van een voordelig saldo van ongeveer € 140.000. Dit voordelig saldo is met name een gevolg van vacaturerimte. In verband met de teruglopende incidentie vindt er op landelijk niveau discussie plaats over de gewenste uitvoeringsschaal voor TBC bestrijding. Eén van de mogelijkheden voor het borgen van de deskundigheid op TBC gebied is het oprichten van een landelijk expertisecentrum. Naar verwachting zullen GGD'en moeten bijdragen aan de financiering van een eventueel landelijk expertisecentrum. De financiële ruimte wordt aangehouden om in te kunnen spelen op landelijke ontwikkelingen.

Voor reizigersvaccinatie geldt dat 2018, met een voordelig resultaat van ongeveer € 181.000, een positief jaar was. Reizigersadvies en -vaccinatie blijft profiteren van de aanhoudende gunstige economische situatie. Ten opzichte van 2017 is het aantal consulten gestegen met 3,9 % en het aantal vaccinaties is met 3,2 % gestegen.

Pijler 3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

De uitvoering van forensisch geneeskunde valt binnen deze pijler. In 2017 was er bij forensische geneeskunde nog sprake van een negatief resultaat. Dit is in 2018 omgebogen naar een voordelig resultaat van ongeveer € 32.000. De verbetering van het resultaat is met name een gevolg van de vernieuwde overeenkomst met de Nationale Politie en de daarin gemaakte tariefafspraken. Verder is er sprake van een toename van het aantal verrichtingen met name bij de arrestantenzorg.

Het negatieve resultaat binnen pijler 3 is een gevolg van externe inhuur rondom het thema zorg en veiligheid. In 2018 is het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) ingehuurd om de rol van de GGD op het brede terrein van openbare geestelijke gezondheidszorg en zorg en veiligheid te onderzoeken. Hierbij richt CCV zich op de wensen van ketenpartners en gemeenten ten aanzien van de positie van de GGD op dit terrein. De resultaten van dit onderzoek zullen in 2019 bekend worden en voorgelegd worden aan de Bestuurscommissie Gezondheid. Daarnaast heeft externe inhuur plaatsgevonden voor de voorbereidingen en subsidieaanvraag van de pilot "niet-acuut advies- en meldpunt". De pilot "niet-acuut advies- en meldpunt" is gericht op het doelmatig en doeltreffend organiseren van een meldpunt voor mensen die de grip op hun leven (tijdelijk) kwijt zijn. Voor de uitvoering van deze pilot is voor 2019 een subsidie van € 125.000 beschikbaar van ZonMw.

Pijler 4 - Toezicht houden

Deze pijler betreft de uitvoering van de inspecties kinderopvang op grond van de wet kinderopvang. In 2017 zijn als gevolg van capaciteitsproblemen niet alle kinderopvanginstellingen geïnspecteerd. De Inspectie van het Onderwijs heeft aangegeven dit een ongewenste situatie te vinden, die in 2018 opgelost dient te zijn. Gelet hierop zijn in 2018 extra inspecteurs aangesteld en is bewust enige overcapaciteit aangehouden. In de tarieven is geen rekening gehouden met het aanhouden van overcapaciteit. De overcapaciteit is de reden voor het nadelig saldo in deze pijler. In 2018 zijn alle wettelijk verplichte inspecties uitgevoerd.

Reservemutaties

De toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn conform de begroting.

Programma Crisisbeheersing*Afwijkingen ten opzichte van de begroting***Operationele resultaat Crisisbeheersing 2018** € **181.000***opbouw:*

Formatie € 181.000

Totaal operationele resultaat Crisis 2018 € **181.000****Bijzondere baten Crisisbeheersing 2018** € **21.000***opbouw:*

Deel correctie werkgeverspremies € 21.000

Totaal bijzondere baten Crisisbeheersing 2018 € **21.000****Totaal resultaat Crisisbeheersing 2018** € **202.000****Toelichting**• *Formatie*

Door het tijdelijk niet invullen van vacatures bij personele wisselingen is een incidenteel voordeel ontstaan in de personele kosten van € 181.000.

• *Bijzondere baten*

De toelichting op correctie van de werkgeverspremie is te vinden op pagina 7. Voor wat betreft deze correctie is de € 21.000 het bedrag wat betrekking heeft op het programma Crisisbeheersing.

Programma Brandweer*Afwijkingen ten opzichte van de begroting*

Operationele resultaat Brandweer 2018	€ 104.000
<i>opbouw:</i>	
Vrijval voorziening sociaal plan	€ 85.000
Vrijwilligersvergoeding	€ 147.000
Vakbekwaam worden	€ -45.000
Huisvesting	€ -133.000
Overig	€ 50.000
Totaal Resultaat Brandweer 2018	€ 104.000
Bijzondere baten Brandweer 2018	€ 849.000
<i>opbouw:</i>	
Vennootschapsbelasting	€ 170.000
Afstoten hulpverleningsvoertuigen	€ 520.000
Deel correctie werkgeverspremies	€ 159.000
Totaal bijzondere baten Brandweer 2018	€ 849.000
Totaal resultaat Brandweer 2018	€ 953.000

Toelichting

Het totale operationele resultaat van de Friese brandweer komt in 2018 uit op € 104.000 positief. In respectievelijk de 4 maands- en 8 maands bestuursrapportage was het de verwachting uit te komen op respectievelijk nihil en € 120.000 negatief (exclusief de bijzondere bate voor wat betreft de vennootschapsbelasting). Vanwege een aantal incidentele meevallers, komt het resultaat in de jaarrekening uit op € 104.000, welke redelijk in lijn ligt.

- *Vrijval voorziening sociaal plan*

In dekkingsplan 2.0 is toegezegd de consignatieregeling over de gehele provincie zo uniform mogelijk toe te passen. Daar waar sprake is van structurele consignatie zal een afbouw plaats gaan vinden. De inschatting begin 2017 was dat deze afbouwregeling op basis van de jaren 2014-2017 in totaal ongeveer € 260.000 zou gaan kosten, startend in 2018. Deze kosten zijn in 2017 toegevoegd aan de voorziening om daar de komende jaren de afbouw uit te kunnen dekken. Aangezien dit bedrag na definitieve uitwerking van de voorziening lager blijkt te zijn valt het teveel van de voorziening vrij in 2018.

- *Vrijwilligersvergoeding*

Op een totaalbudget van bijna € 4,5 miljoen blijft er in 2018 € 147.000 over, zijnde 3% van het budget. Door onder andere fluctuaties in aantal uitrukken, oefenuren, overleggen en reisbewegingen kan dit budget vanwege die beperkte grilligheid binnen een bandbreedte van 3% wat schommelingen laten zien.

- *Vakbekwaam worden*

Als uitkomst van dekkingsplan 2.0 zijn een aantal specialismes anders over de provincie verspreid. Hierdoor zijn er extra opleidingskosten gemaakt om een aantal functionarissen extra op te leiden voor de betreffende specialismen. Deze kosten zijn incidenteel van aard aangezien deze opleidingen in de volgende jaren structureel deel uitmaken van het regulier opleidingsplan.

- *Huisvesting*

In het beleidsplan huisvesting is regulier aandacht voor legionella en de daarmee samenhangende werkzaamheden voor de aanpak ervan. Op een aantal kazernes is in 2018 echter extra prioriteit gegeven aan het vervangen van leidingwerk. De daaruit voortvloeiende extra kosten ad € 133.000 zijn incidenteel van aard.

- *Overig*

Het resultaat op overige diverse posten is € 50.000. Deze bestaat uit allerlei kleine posten onder de € 5.000 welke om die reden niet nader worden gespecificeerd en toegelicht.

- *Bijzondere baten*

Het gaat hier om de posten vennootschapsbelasting, afboeken van hulpverleningsvoertuigen en de correctie op de werkgeverspremies. De toelichting op deze drie componenten is te vinden op pagina 7. Voor wat betreft de correctie op de werkgeverspremies is de € 159.000 het bedrag wat betrekking heeft op het programma Brandweer.

Programma organisatie

Afwijkingen ten opzicht van de begroting

Operationeel resultaat Organisatie 2018	€ 38.000
<i>opbouw:</i>	
Bedrijfsvoering	€ -151.000
Directie	€ 149.000
Overig	€ 40.000
Totaal operationeel resultaat Organisatie 2018	€ 38.000
Bijzondere baten Organisatie 2018	€ 206.000
<i>opbouw:</i>	
Deel correctie werkgeverspremies	€ 206.000
Totaal bijzondere baten Organisatie 2018	€ 206.000
Totaal resultaat Organisatie 2018	€ 244.000

Toelichting

- *Operationeel resultaat*

Het programma Organisatie laat een positief resultaat van € 38.000 zien. Dit betreft een positief resultaat van de directie door lagere kosten formatie en lagere kosten ten behoeve van concerncontrol. De hogere btw teruggave en de rentebate inzake de kasgeldlening dragen ook bij aan dit positieve resultaat. Voor Bedrijfsvoering is over 2018 echter sprake van een tekort. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere kosten voor inhuur expertise bij Informatie Management, inhuur projecten en hogere kosten voor computer licenties en telefonie.

- *Bijzondere baten*

De toelichting op correctie van de werkgeverspremie is te vinden op pagina 7. Voor wat betreft deze correctie heeft € 206.000 betrekking heeft op het programma Organisatie.

Algemene dekkingsmiddelen en financiering

Rijksbijdrage BDuR

De bijdrage uit de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding was begroot op € 7,8 miljoen, gebaseerd op de decembercirculaire 2017. Uiteindelijk valt de uitkering € 87.000 hoger uit, door achteraf toegekende loon- en prijscompensatie. Conform het besluit van het algemeen bestuur inzake het FLO-overgangsrecht, is dit overschot toegevoegd aan de reserve FLO.

Financiering

In 2018 is een nieuwe langlopende lening aangetrokken van € 5 miljoen om aan de liquiditeitsbehoefte te voldoen.

Bijdrage in het nadelig saldo

De bijdrage in het nadelig saldo is conform de gewijzigde begroting geïnd bij de deelnemende gemeenten.

Benutting van de post onvoorzien

De post onvoorzien was voor 2018 begroot op € 500.000 is na vorming van het programma organisatie aldaar ondergebracht. Conform de nota weerstandsvermogen is de post in 2018 alleen besteed aan kosten van personele fricties, waaronder bovenformatieven en ww-verplichtingen.

Incidentele baten en lasten

Het resultaat voor 2018 bestaat uit een aantal incidentele effecten. Onderstaand zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten opgenomen (x € 1.000):

Incidentele baten en lasten	2018	V/N
Brandweer: vennootschapsbelasting	170	V
Brandweer: hulpverleningsvoertuigen	520	V
Alle vier programma's: onderzoek werkgeverspremies	605	V

7.6. WNT-verantwoording

Volgens de definitie uit de wet worden bij Veiligheidsregio Fryslân de leden van het algemeen bestuur, de leden van het dagelijks bestuur en de algemeen directeur aangemerkt als topfunctionaris. Voor 2018 gaat het om de volgende personen:

Toezichthoudende topfunctionarissen:

Algemeen Bestuur

Achtkarspelen	G. Gerbrandy	Ooststellingwerf	H. Oosterman
Ameland	G. van Klaveren / A. de Hoop	Opsterland	E. van Selm
Dantumadiel	N.L. Agricola	Schiermonnikoog	W. van Gent
De Fryske Marren	F. Veenstra	Smallingerland	T. van Mourik
Dongeradeel	M.C.M. Waanders / M.A. Berndsen	Súdwest-Fryslân	M.A. Berndsen / J.A. de Vries
Ferwerderadiel	W. van den Berg	Terschelling	J.B. Wassink
Harlingen	W.R. Sluiter	Tytsjerksteradiel	L.J. Gebben
Heerenveen	T.J. van der Zwan	Vlieland	C. Schokker - Strampel
Kollumerland	B. Bilker	Waadhoeke	M.C.M. Waanders / H.H. Apotheker
Leeuwarden	F.J.M. Crone	Weststellingwerf	N.A. v.d. Nadort

Dagelijks Bestuur

Voorzitter	F.J.M. Crone
Lid	F. Veenstra
Lid	L.J. Gebben
Lid	H. Broekhuizen
Lid	P. Maasbommel

De leden van het Algemeen en Dagelijks Bestuur ontvangen voor deze functie geen vergoeding van Veiligheidsregio Fryslân.

bedragen x € 1

Naam / Functie(s)	W. K. Kleinhuis / Algemeen directeur
• Duur dienstverband in 2018	1/1 - 31/12
• Omvang dienstverband (in fte)	1,0
• Gewezen topfunctionaris?	Nee
• (Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
• Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	N.v.t.

Bezoldiging	2018	2017
Beloning	€ 157.556	€ 145.795
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 47	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.852	€ 17.627
Totaal bezoldiging	€ 176.455	€ 163.422
Toepasselijk WNT-maximum	€ 189.000	€ 181.000
Motivering indien overschrijding	€ N.v.t.	€ N.v.t.

De stijging wordt veroorzaakt door de gratificatie die is uitgekeerd in verband met het 40-jarig ambtsjubileum.

Deel III Overig

Veiligheidsregio Fryslân

8. Overige gegevens

8.1. Controleverklaring

8.2. Voorgestelde resultaatbestemming

Het dagelijks bestuur stelt voor het resultaat over het boekjaar 2018 van € 1.873.000 als volgt te bestemmen:

Resultaat voor bestemming	€	1.873.000
Vorming bestemmingsreserve JGZ 3.0	€	1.043.000
Storting in de egalisatiereserve	€	830.000
Te verrekenen	€	0

Indien ongewijzigd vastgesteld zal het resultaat in de egalisatiereserve worden gestort om schommelingen in komende jaren op te kunnen vangen.

8.3. Vaststelling

Hiermee verklaart het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden dat het jaarverslag en de jaarrekening 2018 van de gemeenschappelijke regeling zijn opgemaakt in overeenstemming met het ter zake vastgestelde "Besluit Begroting en Verantwoording".

Het jaarverslag en de jaarrekening 2018 zijn op 10 juli 2019 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter

Secretaris

De heer drs. F.J.M. Crone

De heer W.K. Kleinhuis

8.4. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking SiSa - d.d. 10 januari 2019				
JenV	A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3 Veiligheidsregio's	Besteding (jaar T)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: A2 / 01</i> € 8.377.673	
LNV	L1	Jong Leren Eten-uitkeringen	Besteding (jaar T)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: L1 / 01</i> € 88.615	

8.5. Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Artikel 24 lid 3c BBV geeft aan dat in de jaarrekening een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld moet worden opgenomen.

#	Taakveld	Lasten	Baten
0.4	Overhead	14.787.189	245.211
0.5	Treasury	-82.357	-
0.8	Overige baten en lasten	500.000	-
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	6.200	121.597
0.10	Mutaties reserves	1.451.119	1.100.373
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	41.031.500	49.695.310
1.2	Openbare orde en veiligheid	648.979	466.293
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.168.108	1.431.369
7.1	Volksgezondheid	23.659.690	31.983.936
8.3	Wonen en bouwen	411.992	411.992
Totalen		83.582.419	85.456.080

Programma gezondheid wordt voor het grootste gedeelte verantwoord onder taakveld 7.1 volksgezondheid, met uitzondering van Forensisch en Toezicht & Inspecties. Forensisch wordt verantwoord onder taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid. Toezicht & Inspecties wordt verantwoord onder 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie. Programma Veiligheid valt grotendeels onder taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer met uitzondering van de WABO welke onder 8.3 Wonen en bouwen wordt verantwoord. Programma organisatie verantwoordt we onder 0.4 overhead, waarbij treasury een apart taakveld is.

8.6. Investeringskredieten 2018

Investeringskredieten 2018	Krediet	Realisatie
Topdesk	15.000	14.704
Business Intelligence	220.000	215.449
Smartphones	100.000	96.470
Nieuwe werkplek	360.000	373.974
Infrastructuur	10.000	16.335
Netscaler + Firewall	26.512	
Audiovisuele middelen	94.000	84.693
Doorontwikkeling Sharepoint	20.000	
Koppelingen	20.000	26.256
Werkplekmeubilair, bureaus en stoelen	170.000	168.335
AFAS-ontwikkelingen / e-HRM	120.000	108.639
RCC Drachten audiovisuele middelen	11.065	11.065
Organisatie	1.166.577	1.115.920
Vanuit mobiliteitsplan (elec.fietsen/oplaadpunt)	73.500	78.273
Centrale toegang verlening	45.000	47.066
Innovation rooms, excellente werkomgeving	23.000	23.476
Slagboom, intercom, kaartlezers	19.649	21.728
Kabelmanagement (nen 3140)	90.000	89.552
Plan gezonde voeding inclusief aanpassingen	35.000	-
Herinrichting begane grond planvorming	45.000	64.070
Herinrichting 4e etage conform werkplekconcept	75.000	80.999
Verduurzamen buitenomgeving	48.000	31.245
Huisvesting hoofdgebouw	454.149	436.409
Portofoons GHOR	23.500	-
Crisis	23.500	-
JGZ, herinrichtingskosten	100.000	89.365
Bloeddrukmeters	18.000	17.639
Roostersysteem invalpool	25.000	-
GGD	143.000	107.004
Verbouw diverse locaties	1.444.000	1.167.678
Grond	325.000	-
Redvoertuigen	1.572.000	1.470.389
Tankautosputten	4.263.000	4.192.034
Haakarmvoertuigen	180.000	174.708
Personeel/materiaalwagen	44.000	43.865
Dienstauto's	216.000	217.854
Persoonlijke beschermingsmiddelen	866.000	558.612
Overige diverse kavels	1.757.000	540.284
Brandweer	10.667.000	8.365.424
Totaal investeringskredieten 2018	12.454.226	10.024.757

8.7. Samenstelling bestuur en commissies

Hieronder leest u de samenstelling van ons bestuur in 2018, per gremium. Vanwege de verkiezingen in maart 2018 zijn er gedurende het jaar enkele wisselingen geweest.

Agendacommissie Gezondheid		
Was	Werd	Regio
D. Fokkema (voorzitter)	J.C.F. Broekhuizen (voorzitter vanaf juni)	
P. Maasbommel	P. Maasbommel	N
J.P. Schouwerwou	G.R. Wielinga	ZW
J.C.F. Broekhuizen	H. Zonderland	ZO
M. van Hall	H. van Gelder	N

Agendacommissie Veiligheid		
Was	Werd	Regio
F.J.M. Crone (voorzitter)	F.J.M. Crone (voorzitter)	
H.H. Apotheker	F. Veenstra	ZW
F. Veenstra	W.R. Sluiter	NW
H. Oosterman	H. Oosterman	ZO
L.J. Gebben	L.J. Gebben	NO

Dagelijks bestuur	
Was	Werd
F.J.M. Crone	F.J. M. Crone (voorzitter Veiligheidsregio Fryslân)
H.H. Apotheker	F. Veenstra (lid agendacommissie Veiligheid)
L.J. Gebben	L.J. Gebben (lid agendacommissie Veiligheid)
D. Fokkema	J.C.F. Broekhuizen (vz agenda- en bestuurscommissie Gezondheid)
P. Maasbommel	P. Maasbommel (lid agendacommissie Gezondheid)

Auditcommissie*		
Was	Zittingsperiode	Werd
T.J. van der Zwan	8 juli 2010 (tot juli 2018)	E. Van Selm
M.C.M. Waanders	7 dec 2015 (tot 2019)	M.C.M. Waanders
C.M. de Pee	6 oktober 2014	H. Kuiken
C. Trompetter	6 oktober 2014	D.L. Durksz
W. Piek	8 juli 2010	R. de Vink
J. Bonnema	10 juli 2016	J. Bonnema

*) zittingsduur is 4 jaar, max 2 termijnen

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân

Verslag van bevindingen 2018

28 maart 2019

Het algemeen bestuur van
de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân
Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN

Datum
28 maart 2019

Behandeld door
T. Oolders RA
088 288 7675

Ons kenmerk
3114730710/2019.063680/EB

Onderwerp
Verslag van bevindingen 2018

Geachte leden van het bestuur,

Hierbij ontvangt u het verslag van bevindingen 2018. Dit verslag van bevindingen bevat de belangrijkste uitkomsten van onze werkzaamheden, waarvan wij denken dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2018, voor het uitoefenen van uw toezichthoudende taak en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeenschappelijke regeling.

Onze controleverklaring

De jaarrekening 2018 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur. Naar aanleiding van de controle van deze jaarrekening hebben wij op 28 maart 2019 een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel het aspect getrouwheid als de rechtmatigheid.

Vaststelling jaarrekening

Wij gaan ervan uit dat het algemeen bestuur overgaat tot ongewijzigde vaststelling van de jaarrekening en verzoeken u contact met ons op te nemen wanneer dit niet het geval is. In overleg kunnen dan de verdere noodzakelijke acties worden ondernomen.

Beperking reikwijdte van deze rapportage

Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2018. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole en dienen dan ook in die context gelezen te worden.

3

28 maart 2019

3114730710/2019.063680/EB

Tot slot

Een concept van dit verslag is besproken met de directeur bedrijfsvoering en de concerncontroller op 11 maart 2019.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'J' followed by a series of loops and a long horizontal stroke.

J.S. Huizinga RA

Inhoud

1. Inleiding	5
1.1 De opdracht die u ons hebt verstrekt	5
1.2 Materialiteit	5
1.3 Strekking controleverklaring	5
2. De financiële uitkomsten van 2018	6
2.1 Analyse resultaat 2018	6
2.2 Financiële positie	6
3. (Programma)verantwoording geeft voldoende inzicht in verrichte prestaties	9
4. Rechtmatigheid: afspraken tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur	10
4.1 Budgetrecht toereikend ingericht en nageleefd	10
4.2 Naleving verordeningen is orde, maar meer scherpste bij naleving EU-aanbesteding is gewenst	10
4.3 Niet-financiële rechtmatigheid	11
5. Interne beheersing op orde	12
6. Bevindingen jaarrekening relevant in het kader van de controlerende taak	13
6.1 Rechten FLO	13
6.2 Eenmalige bijdrage uitwerkingskader meldkamer	14
6.3 VpB-plicht	14
6.4 Onze rol met betrekking tot de automatisering	15
6.5 Frauderisico's	15
Appendix A - Overzicht geconstateerde controleverschillen	16
Appendix B - Opdracht, toleranties en aanpak	18
Appendix C - Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd	19
Appendix D - Single information Single audit (SiSa)	20

1. Inleiding

1.1 De opdracht die u ons hebt verstrekt

Door middel van de door algemeen directeur getekende opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven tot de controle van de jaarrekening 2018 van uw organisatie.

De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening 2018 van de Veiligheidsregio Fryslân. De accountantscontrole omvat naast de controle op de getrouwheid van de cijfers ook een beoordeling van de rechtmatigheid van het financiële beheer over het jaar 2018, zoals uitgeoefend door of namens het dagelijks bestuur.

Het dagelijks bestuur legt door middel van de jaarstukken, de jaarrekening en het jaarverslag verantwoording af aan het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de jaarrekening en heeft die verantwoordelijkheid schriftelijk aan ons bevestigd.

1.2 Materialiteit

Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2018 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in de door u vastgestelde controleprotocol (zie Appendix B). Wij hebben geen (resterende materiële) controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) ten aanzien van de getrouwheid geconstateerd.

Op basis van onze controlewerkzaamheden hebben wij geconcludeerd dat alle financieel relevante aspecten van wetgeving en verordeningen, zoals opgenomen in uw normenkader, door het dagelijks bestuur zijn nageleefd, en dat zowel de baten en lasten over 2018 als de balansmutaties in 2018 rechtmatig tot stand zijn gekomen. Er is geen sprake van materiële controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) ten aanzien van rechtmatigheid die meewegen in ons oordeel. Wel is met betrekking tot de Europese aanbestedingsregels een tweetal afwijkingen geconstateerd, die echter binnen de goedkeuringstoleranties blijven en dus geen invloed hebben op ons oordeel (zie Appendix A).

1.3 Strekking controleverklaring

Wij zijn voornemens om bij de jaarrekening 2018 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân een goedkeurende controleverklaring te verstrekken voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

2. De financiële uitkomsten van 2018

2.1 Analyse resultaat 2018

Het resultaat over 2018 komt na onttrekkingen uit de reserves uit op € 1.809.000 voordelig.

Het resultaat over 2018 is als volgt tot stand gekomen:

	x € 1.000
De totale baten van de Veiligheidsregio Fryslân over 2018 bedragen	84.295
De totale lasten van de Veiligheidsregio Fryslân over 2018 bedragen	<u>82.071</u>
Resultaat voor bestemming (<i>saldo baten en lasten</i>)	+ 2.224
• Bij: onttrekkingen aan reserves	1.100
• Af: toevoegingen aan reserves	<u>1.451</u>
Per saldo toegevoegd aan de reserves (meer toegevoegd dan onttrokken)	-/- 351
Nog te bestemmen resultaat (voordelig)	<u><u>+ 1.873</u></u>

In de verslaggevingsregels, het BBV, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Het resultaat vóór bestemming wordt bepaald zonder dat hierin mutaties in het eigen vermogen worden verwerkt. Dit is het zuivere resultaat van de baten en lasten die samenhangen met de bedrijfsvoering.

Op basis van besluitvorming van het algemeen bestuur zijn in de jaarrekening reeds mutaties in de bestemmingsreserves verwerkt voor een bedrag van € 351.000. Dergelijke besluiten hebben invloed op het resultaat dat (na bestemming) in de jaarrekening wordt opgenomen. Het resultaat vóór resultaatbestemming over 2018 bedraagt € 2.224.000 voordelig. Het nog te bestemmen resultaat is € 1.873.000 voordelig.

Het voorstel aan het algemeen bestuur is om het voordelig resultaat lopend boekjaar ad € 1.873.000 als volgt te bestemmen:

Vorming bestemmingsreserve JGZ 3.0	€ 1.043.000
Storting in de egalisatiereserve	€ 830.000

Het resultaat na bestemming over 2018 is ruim positief en komt mede tot stand door de volgende posten:

• Vrijval reservering vennootschapsbelasting	€ 170.000
• Afzien van afstoten hulpverleningsvoertuigen	€ 520.000
• Werkgeverspremies te hoog ingeschat	€ 605.000

Voor een uitgebreide en inhoudelijke analyse van de afwijkingen ten opzichte van de begroting verwijzen wij u graag naar de analyse die is opgenomen in de toelichting in de jaarstukken, hoofdstuk 7.5.

2.2 Financiële positie

Het eigen vermogen per einde 2018 bedraagt € 5,3 miljoen (2017: € 3,0 miljoen), waarvan € 1,9 miljoen het nog te bestemmen resultaat over 2018 is. Het voorstel aan het algemeen bestuur is om het voordelig resultaat over het lopend boekjaar voor € 1.043.000 toe te voegen aan de te vormen bestemmingsreserve JGZ 3.0. Voorstel is om het restant ad. € 830.000 toe te voegen aan de egalisatiereserve.

Het saldo van de langlopende financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en langlopende leningen) bedraagt € 56,4 miljoen (2017: € 46,0 miljoen). In de activa is ultimo 2018 voor lange termijn € 58,9 miljoen vastgelegd.

Een beperkt deel van de vaste activa is gefinancierd met kort vreemd vermogen. Dat is (iets) goedkoper dan lang geld, maar kan niet in belangrijke mate worden ingezet omdat dan de renterisico's te groot worden.

Hierna geven wij een overzicht van de ontwikkeling van het eigen vermogen van 2015 tot en met 2018:

Ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)	2015	2016	2017	2018
Algemene reserve	1.600	1.600	1.600	0
Egalisatiereserve	0	0	0	2.254
Bestemmingsreserves	1.237	909	171	1.139
Nog te bestemmen resultaat bij jaarrekening	-721	-167	1.271	1.873
Stand per 31 december	2.116	2.342	3.042	5.266
Totale baten (incl. onttrekkingen reserves)	69.881	71.895	73.724	78.295*
Verhouding eigen vermogen t.o.v. totale baten	3,0%	3,3%	4,1%	6,7%

* Hierbij is geen rekening gehouden met de boeking van de FLO-voorziening ad € 7,1 miljoen euro in zowel de baten als in de lasten, aangezien dit per saldo geen effect heeft en eenmalig is.

Ten opzichte van 2017 is het eigen vermogen met € 2,2 miljoen toegenomen. In hoeverre het vrij besteedbaar vermogen (algemene reserve) een afdoende buffer is voor de gevolgen van de risico's die zich in de toekomst kunnen voordoen, is op voorhand moeilijk in te schatten, maar het is niettemin goed daar normen voor te bepalen.

Over de hoogte van het weerstandsvermogen heeft het algemeen bestuur eerder bepaald dat dit minimaal € 1,6 miljoen dient te zijn, aan te houden in een algemene reserve. Het algemeen bestuur heeft tijdens haar vergadering van 19 december 2018 een nieuwe beleidsnota weerstandsvermogen en risicobeheersing vastgesteld. Hierin is bepaald dat de algemene reserve (vrije reserve) om is gezet naar een egalisatiereserve om tussentijdse fluctuaties in het begrotingssaldo op te vangen. De egalisatiereserve dient een omvang te hebben van tussen de 2% en de 5% van het begrotingstotaal. Per ultimo 2018 bedraagt de reserve 3,1% van de totale begrote lasten.

Deze nieuwe definitie van het gewenste weerstandsvermogen biedt meer ruimte om schommelingen in de uitkomsten op te kunnen vangen. Hoewel ook nu nog niet overdadig, gerelateerd aan de totale begrotingsomvang, is het voor een GR uit een oogpunt van continuïteit niet noodzakelijk grote vrije reserves aan te houden. De deelnemende gemeenten staan immers wettelijk garant voor tekorten en bij majeure tussentijdse ontwikkelingen kan de begroting ook nog worden bijgesteld.

Wij merken op dat bij de beoordeling van het eigen vermogen van gemeenschappelijke regelingen overigens ook gekeken wordt naar het bredere begrip weerstandsvermogen, dat is het eigen vermogen inclusief de bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn doorgaans door het algemeen bestuur geormerkte bedragen, waar in principe ook altijd nog andere keuzes voor gemaakt zouden kunnen worden. Om die reden worden bestemmingsreserves economisch gezien tot het weerstandsvermogen gerekend. Maar bestuurlijk gezien ligt dat genuanceerder, de bestemmingsreserves zijn immers gevormd voor een beleidsmatig bestedingsdoel waarop in beginsel ook besteed gaat worden in de komende jaren.

Wij merken op dat alle bestemmingsreserves in 2018 zijn gebruikt zoals bedoeld. Overigens zijn ze in omvang wel fors toegenomen. Dat komt in belangrijke mate door de nieuw gevormde FLO voorziening, waarbij het verschil tussen de (tegen contante waarde) benodigde voorziening en de van de gemeente Leeuwarden ontvangen gelden in de FLO bestemmingsreserve (€ 435.000) zijn verantwoord. Hiernaast is een bestemmingsreserve gevormd voor de ontvangen gelden van het Rijk voor de uitwerkingskader Meldkamer (€ 500.000, zie paragraaf 6.2 van dit verslag).

3. (Programma)verantwoording geeft voldoende inzicht in verrichte prestaties

De jaarstukken van Veiligheidsregio Fryslân bestaan uit twee delen. Het meer financieel getinte deel is de jaarrekening. De verantwoording over de beleidsuitvoering is opgenomen in het jaarverslag. Het jaarverslag bevat volgens het BBV de programmaverantwoording en de paragrafen.

De programmaverantwoording is voor het algemeen bestuur van belang om er zicht op te krijgen of het voorgenomen beleid ook door het dagelijks bestuur is uitgevoerd. De programmaverantwoording geeft inzicht in de uitvoering van het voorgenomen beleid en de daaruit resulterende activiteiten. Daar hoort ook bij dat uitgelegd wordt waarom er in financiële zin afwijkingen zijn ontstaan.

Wij wijzen u erop dat het jaarverslag geen onderwerp is van de accountantscontrole. Het jaarverslag hebben wij uitsluitend beoordeeld op de consistentie van de informatie hierin met de cijfers in de jaarrekening.

4. Rechtmatigheid: afspraken tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur

4.1 Budgetrecht toereikend ingericht en nageleefd

Eén van de belangrijkste elementen van de kaderstellende taak van het algemeen bestuur is het budgetrecht. Het algemeen bestuur heeft het recht om de budgetten toe te kennen. Het dagelijks bestuur is vervolgens verantwoordelijk voor het (doen) opzetten van een systeem van budgetbeheer dat moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting (het budget) blijven.

Omdat het algemeen bestuur de kaders stelt, is het overschrijden van de begroting in beginsel onrechtmatig. De analyse van overschrijdingen dient plaats te vinden op het niveau van de vastgestelde programma's. Het begrotingscriterium is uitgewerkt door de Commissie BBV. Hieruit blijkt dat in de volgende gevallen de overschrijding niet meeweegt in het accountantsoordeel:

- Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten
- Kostenoverschrijdingen die passen binnen het beleid en tijdig zijn gecommuniceerd
- Kostenoverschrijdingen bij opneemderelaties

Deze uitwerking laat onverlet dat het algemeen bestuur nadere regels kan stellen voor de weging van dergelijke kostenoverschrijdingen. Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Fryslân heeft geen nadere regels opgesteld.

De kostenoverschrijdingen moeten wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. De toelichting in de exploitatierekening geeft goed inzicht in de aard en oorzaken van de afwijkingen tussen de begroting en de realisatie. Wij verwijzen voor deze toelichting naar de toelichting op de exploitatierekening van de jaarrekening.

Rechtmatigheid is in essentie het vaststellen dat de gemaakte afspraken en regels worden nageleefd. Heldere en duidelijke procedures vormen hiervoor een belangrijke bouwsteen. Het normenkader is in feite niets anders dan een overzicht van de van toepassing zijnde - en daarmee te toetsen - interne en externe spelregels. Wij hebben onze werkzaamheden uitgevoerd aan de hand van het controleprotocol (inclusief het normenkader) dat door uw bestuur is vastgesteld, rekening houdend met de goedkeuringstolerantie zoals deze vastligt in het BBV, namelijk voor fouten 1% en voor onzekerheden 3%.

Met inachtneming van de begrotingswijziging van 19 december 2018 heeft geen enkel programma een overschrijding laten zien, derhalve hebben wij geen begrotingsonrechtmatigheden geconstateerd.

4.2 Naleving verordeningen is orde, maar meer scherpste bij naleving EU-aanbesteding is gewenst

Het door het algemeen bestuur op 27 november 2014 vastgestelde controleprotocol en het normenkader zijn betrokken in onze werkzaamheden.

De controle op de naleving van de verordeningen wordt intern gewaarborgd door het inrichten van de processen. Na toetsing op de naleving van de verordeningen is ons niet gebleken dat de verordeningen en wetgeving die leiden tot financiële beheersmaatregelen in 2018 op materiële aspecten door het dagelijks bestuur niet worden nageleefd.

Bij de controle op rechtmatigheid van aanbestedingen hebben we vastgesteld dat inkopen van meubilair en ICT hardware ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed voor een tweetal crediteuren. We hebben een rechtmatigheidsfout bepaald van in totaal € 558.000 (exclusief btw). Dit tast -gelet op de omvang- de strekking van de controleverklaring niet aan.

Wij zouden u echter wel mee willen geven dat er meer aandacht zou kunnen zijn voor de rechtmatigheid van inkopen binnen de Europese aanbestedingswet- en regelgeving, zeker in "grensgebieden".

Voor een verdere toelichting verwijzen we naar Appendix A.

4.3 Niet-financiële rechtmatigheid

Een onderdeel van de rechtmatigheidswetgeving is de niet-financiële rechtmatigheid. Dit is weliswaar niet primair het onderzoeksgebied van de accountant, maar de accountant heeft wel als taak u te wijzen op een niet-financiële onrechtmatigheid mocht hij dit constateren bij de uitvoering van de controle en op eventuele tekortkomingen in het interne signaleringssysteem. Voor dit laatste verwijzen wij u naar onze opmerkingen over de interne beheersing in hoofdstuk 5.

5. Interne beheersing op orde

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2018 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle van de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Onze bevindingen, voortvloeiend uit de interim-controle, zijn vastgelegd in de managementletter d.d. 14 november 2018. Conclusie is dat de administratieve organisatie van Veiligheidsregio Fryslân voldoende basis biedt voor een sluitende accountantscontrole.

In de managementletter hebben we aanbevelingen opgenomen met betrekking tot:

- Betere beheersing van risico's rond het wijzigen van crediteurenstamgegevens
- Beoordeling facturen groter dan € 10.000
- Autorisatie van de gemaakte memoriaalboekingen
- Het ontbreken van een frauderisicoanalyse

We hebben geconstateerd dat de aanbevelingen inmiddels zijn opgevolgd. De frauderisicoanalyse wordt aan het bestuur voorgelegd in 2019.

6. Bevindingen jaarrekening relevant in het kader van de controlerende taak

6.1 Rechten FLO

Wij vestigen de aandacht op de totstandkoming van de voorziening Functioneel leeftijd ontslag (FLO), zoals ook is toegelicht op pagina 54 en 55 van de jaarrekening.

Na de afkoop van het FLO-overgangsrecht door gemeente Leeuwarden, komen de lasten van deze regeling voor rekening van Veiligheidsregio Fryslân. Per 1 januari 2018 bedroeg de totale resterende verplichting voor deze regeling tot einddatum (thans voorzien in 2042) nog € 9,4 miljoen. Deze verplichting is contant gemaakt tegen een disconteringsvoet van 2,5%, wat leidt tot een voorziening per 1 januari 2018 van € 7,1 miljoen. Dit bedrag is -via het programma Brandweer- vanuit de ontvangen afkoopsom in de voorziening gestort.

De voorziening wordt bepaald conform de volgende uitgangspunten:

- *De rechten van personeelsleden inzake FLO-overgangsrecht zijn gebaseerd op de huidige bepalingen uit hoofdstuk 9a tot en met 9f van de CAR;*
- *De FLO-rechten zijn gewaardeerd op basis van het bij het opmaken van de jaarrekening bekende cao-loon. In dit geval is dit de cao die is afgelopen op 1 januari 2019. Er is geen rekening gehouden met mogelijke toekomstige stijgingen;*
- *Voor het contant maken van de verplichting en de bespaarde rente wordt gebruik gemaakt van de interne rekenrente van 2,5%;*
- *Bij het opnemen van de verplichtingen wordt geen rekening gehouden met de kans op vervallen van rechten door natuurlijk verloop.*
- *De risico's rondom het stijgen van de AOW-leeftijd, en fiscale risico's rondom de inzet van levensloop komen tot 2022 voor rekening van gemeente Leeuwarden, zoals contractueel overeengekomen.*

Gedurende 2018 zijn de gemaakte kosten voor de regeling van € 0,3 miljoen onttrokken aan de voorziening, evenals de contractueel aan gemeente Leeuwarden verschuldigde terugbetalingen voor uitstroom (€ 187.000). De in 2018 bespaarde rente van € 0,2 miljoen is toegevoegd aan de voorziening. Eind 2018 is de voorziening geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een toevoeging per eind 2018 van € 40.000, vooral omdat de belastingdienst heeft aangegeven dat op de AOW-compensatie de RVU-regeling van toepassing is, en door indexering van de bedragen in de AOW-compensatie.

Met de gemeente Leeuwarden is afgesproken om tot en met boekjaar 2022 jaarlijks een verrekening op te stellen op basis van de mutaties in de voorziening. Hierbij worden de volgende aspecten tot en met 2022 (na)verrekend met de gemeente Leeuwarden

- Wijzigingen in fiscale behandeling van de in te zetten levenslooptegoeden
- Wijzigingen in de AOW-leeftijd, met gevolg voor de lengte van de periode waarin werknemers een uitkering krijgen op grond van de FLO-overgangsrecht
- Het vervallen van rechten voor deelnemers door natuurlijk verloop of herplaatsing in een niet bezwarende functie (eventueel onder aftrek van de kosten)

Deze risico's hebben tot en met 2022 geen effect op exploitatie en de begroting van de VRF.

Het risico van loonstijgingen komt wel -en direct- ten laste van de VRF. Daar staat tegenover dat geen vertrekken zijn ingerekend. Eventuele Cao-stijgingen zullen jaarlijks in de herijking van de berekening van de voorziening worden meegenomen. De hieruit voortvloeiende lasten zullen worden gedragen door de deelnemende gemeentes via de begroting. Als brandweerlieden na 2022 afzien van de FLO-rechten, bijvoorbeeld door vertrek, valt de reservering in de voorziening vrij ten gunste van het resultaat van de VRF. Aangezien hiervan dit op dit moment geen goede inschatting gemaakt kan worden, is aspect niet ingerekend, maar toegelicht in de jaarrekening.

De uitgangspunten van de FLO-voorziening zijn vroegtijdig door de VRF met ons besproken, hierdoor hebben wij de uitgangspunten tijdig kunnen toetsen. Wij kunnen ons vinden in de gehanteerde uitgangspunten en ook de berekening van de voorziening achten wij akkoord.

6.2 Eenmalige bijdrage uitwerkingskader meldkamer

Afgelopen jaar hebben de veiligheidsregio's een totale eenmalige uitkering ontvangen van € 15,3 mln. Hiervan heeft Veiligheidsregio Fryslân € 500.000 ontvangen. Dit betreft een incidentele en eenmalige uitkering van Ministerie van Justitie en Veiligheid om de achterblijvende kosten van het "Transitieakkoord meldkamer van de toekomst" te kunnen dekken. Op landelijk niveau is ervoor gekozen om de meldkamers meer te centraliseren, de kosten die hier mee samenhangen kunnen middels deze incidentele bate gedekt worden.

Voor de Veiligheidsregio Fryslân gaat dit om de Meldkamer Noord-Nederland (MKNN). De MKNN is reeds een aantal jaren geleden gecentraliseerd in de Noordelijke regio. Derhalve is de verwachting dat de nog te maken kosten voor de Veiligheidsregio's Drenthe, Groningen en Fryslân beperkt zullen zijn op korte termijn. Er geldt geen terugbetalingsregeling voor deze eenmalige uitkering. Derhalve is deze als bate in de exploitatie opgenomen en gereserveerd als een bestemmingsreserve.

6.3 VpB-plicht

Met ingang van 2016 zijn publiekrechtelijke rechtspersonen (zoals gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting geworden, indien en voor zover zij een onderneming drijven. Onder onderneming wordt in dit verband verstaan: een organisatie van kapitaal en arbeid die deelneemt aan het economisch verkeer met het oogmerk om winst te behalen.

Voor de activiteiten van de veiligheidsregio's heeft landelijk afstemming plaatsgevonden met de verschillende veiligheidsregio's. Op basis hiervan is het standpunt dat alleen de activiteit met betrekking op het Openbaar Meldsysteem (OMS) onder de belastingheffing valt. Voor de GGD geldt dat een aantal activiteiten, waaronder reizigers- en arrestantenzorg, in beginsel onder de VpB heffing valt. De betreffende activiteiten zijn echter niet of nauwelijks winstgevend. De financiële impact van de invoering van de VpB-plicht is voor de Veiligheidsregio Fryslân beperkt. In de begroting van 2016, 2017 en 2018 was een verplichting opgenomen van € 60.000 euro inzake de VPB last, echter is deze bij herrekening ten behoeve van de voorlopige aangifte uitgekomen op € 10.000 voor deze jaren gezamenlijk. Dit als gevolg van het feit dat wettelijke verplichte aansluitingen van het OMS systeem niet onder de VPB-plicht vallen. Van de gereserveerde bedragen valt in 2018 een bedrag van € 170.000 vrij, een meevaller derhalve.

De Belastingdienst heeft tot op heden nog geen definitieve uitspraak gedaan inzake de belastingplichtige activiteiten van de Veiligheidsregio Fryslân. Derhalve willen wij u erop wijzen dat het raadzaam is om periodiek een analyse te doen op eventuele gewijzigde activiteiten en nieuwe inzichten inzake bestaande activiteiten die mogelijk VPB-plichtig zijn.

6.4 Onze rol met betrekking tot de automatisering

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Bij onze controle hebben wij beperkt gebruikgemaakt van de automatisering. De meeste procedures worden vastgelegd buiten de automatisering om. Uit onze beperkte werkzaamheden met betrekking tot de automatisering komen geen bijzonderheden naar voren, anders dan onze aanbevelingen die we hebben opgenomen in de managementletter van 2018.

6.5 Frauderisico's

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening. Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan zal de accountant dit moeten communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, de directie en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie), het bestuur.

Om invulling te geven aan de eerdergenoemde verplichting hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met de controller van Veiligheidsregio Fryslân waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en op preventieve maatregelen daarbij. Van de directeur hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd.

Daarnaast hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het "omzeilen" van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Tevens hebben wij specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en belangrijke schattingen in de jaarrekening en zijn wij alert geweest op significante en ongebruikelijke transacties.

Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2018 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Wij adviseren u om jaarlijks het onderwerp "fraude" op de bestuursagenda te zetten. We hebben begrepen dat inmiddels een concept frauderisico-analyse is voorbereid die in 2019 door het dagelijks bestuur zal worden besproken.

Appendix A - Overzicht geconstateerde controleverschillen

Bij de jaarrekeningcontrole zijn enkele (kleine) afwijkingen geconstateerd, die zijn gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening 2018.

Niet-gecorrigeerde controleverschillen	Soort	Bedrag	Invloed resultaat
* Onrechtmatige aanbestedingen kantoormeubilair	Rechtmatigheid	€ 345.000	n.v.t.
** Onrechtmatige aanbestedingen ICT devices	Rechtmatigheid	€ 213.000	n.v.t.
Totaal		€ 558.000	n.v.t.

* Voor de aanschaf van kantoormeubilair is in 2010 een contract afgesloten voor drie jaar met de mogelijkheid om driemaal het contract met een jaar te verlengen. In oktober 2015 is het contract voor de laatste keer met een jaar verlengd. Dit contract is ten onrechte niet Europees aanbesteed. De last voor 2018 bedraagt € 38.000 exclusief btw. Dit betreft het restant van de levering in 2018 van de zelfde crediteur als boekjaar 2017. Het contract met deze crediteur is begin 2018 stopgezet. Hieropvolgend is een nieuw contract afgesloten met een nieuwe leverancier voor een periode van maximaal 18 maanden, dit vooruitlopend op een nieuwe Europese aanbesteding voor kantoorartikelen/meubilair in 2019. De verwachting was dat de besteding binnen de Europees aanbestedingsgrens zou blijven, echter is door aanvullende inkopen die wel voorzien hadden moeten zijn, de aanbestedingsgrens ruim overschreden. Het gaat hier om een bedrag van € 307.000 exclusief btw.

** Voor de aanschaf van ICT hardware is in 2017 middels een meervoudig onderhandse aanbesteding een contract afgesloten van een jaar met de mogelijkheid om het contract met een jaar te verlengen. De raming van de inkopen (€ 242.000 incl. btw) over twee jaar blijven onder de Europees Aanbestedingsgrens, waardoor dit gedeelte van de inkopen terecht niet zijn Europees aanbesteed. De inkopen binnen dit contract bedragen per balansdatum € 198.000 inclusief btw over 2017 en 2018.

Daarnaast is echter per begin 2018 gestart met het project "Bewust werken", een onderzoek naar de manier van werken (werkplek, apparatuur etc) en hoe dit wellicht zou moeten worden veranderd binnen de VRF. In de eerste helft van 2018 zijn diverse pilots gedraaid met verschillende concepten en devices. Dit heeft geleid tot een voorstel aan het directieteam van 9 juli 2018, dat door het bestuur is goedgekeurd. Hierna zijn, vooruitlopend op een Europese aanbesteding in 2019, inkopen gedaan voor het project "Bewust werken" onder hetzelfde contract als van de oude hardware, dat in 2017 is afgesloten. Er was geen directe noodzaak of een externe oorzaak voor direct inkopen, zonder nieuwe aanbesteding, voor het betreffende project noodzakelijk was. Door de inkopen met betrekking tot genoemd project komen de uitgaven voor ICT hardware boven de oorspronkelijke raming uit. Derhalve hebben wij deze meeruitgaven, in lijn met de door de NBA vastgelegde good practice, als onrechtmatig bestempeld. Dit leidt tot een rechtmatigheidsfout van € 213.000 exclusief btw.

17

28 maart 2019

3114730710/2019.063680/EB

Wij zijn tot de slotsom gekomen dat de beide hier genoemde uitgaven niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels zijn gedaan en derhalve niet rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het totaalbedrag van deze uitgaven (€ 558.000 exclusief btw) is echter niet van zodanige omvang dat dit ons oordeel aangaande de jaarrekening aantast.

Wij zouden u echter wel mee willen geven dat er meer aandacht zou kunnen zijn voor de rechtmatigheid van inkopen binnen de Europese aanbestedingswet- en regelgeving, zeker in "grensgebieden".

Appendix B - Opdracht, toleranties en aanpak

De opdracht die u ons hebt verstrekt

Door middel van de door u getekende opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven voor de controle van de jaarrekening 2018 van uw gemeenschappelijke regeling.

Gehanteerde toleranties

Bij onze controlewerkzaamheden zijn de volgende toleranties gehanteerd (lasten, inclusief mutaties in de reserves):

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van het totaal van de lasten	€ 820.000
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten	€ 2.460.000

De goedkeuringstoleranties die zijn gehanteerd liggen in lijn met de goedkeuringstoleranties zoals deze zijn voorgeschreven in het BBV.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als gemeenschappelijke regeling mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw gemeenschappelijke regeling en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving en branche tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor verdere controlewerkzaamheden zal dienen. Het gaat hierbij om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Onze risicoanalyse en daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat betrouwbare informatie wordt opgeleverd, zowel tussentijds als bij de jaarrekening.

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (het BBV), of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten en lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van rechtmatigheid zoals opgenomen in het vastgestelde controleprotocol. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals vastgelegd in het controleprotocol.

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Appendix C - Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de "Verordening inzake Onafhankelijkheid" (ViO) en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij Veiligheidsregio Fryslân in 2018 voldoende is gewaarborgd. Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening (niet controle gerelateerd)
Geen

Appendix D - Single information Single audit (SiSa)

De procedure die uw gemeenschappelijke regeling moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is niet wezenlijk gewijzigd.

Fouten en onzekerheden SiSa

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2018 vallen onder SiSa. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Wij hebben de controle op deze regelingen uitgevoerd op basis van de door de Veiligheidsregio Fryslân opgemaakte SiSa-bijlage en de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2018. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Het betreft voor uw gemeenschappelijke regeling de volgende regelingen:

	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A2	Doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen (BDUR)	Geen	0	n.v.t.
L1	Jong Leren Eten – uitkeringen	Geen	0	n.v.t.
	Totaal	Geen	0	n.v.t.

Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de SiSa-bijlage geen fouten of onzekerheden bevat.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincie en gemeenten (BBV).
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het controleprotocol vastgesteld door het algemeen bestuur op 27 november 2014.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2018.
- Het overzicht van baten en lasten over 2018.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.
- De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (pagina 68).
- De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (pagina 69).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 27 november 2014 en het Controleprotocol WNT 2018. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 820.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves bedraagt, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 BADO en het controleprotocol vastgesteld door het algemeen bestuur op 27 november 2014.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 41.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het jaarverslag, waaronder de programmamaverantwoording en de paragrafen
- Overzicht Incidentele Baten en Lasten

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het dagelijks bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het dagelijks bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol vastgesteld door het algemeen bestuur op 27 november 2014 en het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling. Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leeuwarden, 28 maart 2019

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: J.S. Huizinga RA

Eerste begrotingswijziging 2019

Inleiding

Het Algemeen Bestuur stelde op 7 maart 2019 het meerjarig financieel kader 2020-2023 vast. In deze kaderbrief zijn alle ontwikkelingen opgenomen die van invloed zijn op de begroting. Een aantal van deze thema's hebben deels ook effect op 2019. Denk aan de gevolgen van de nog te realiseren kazerne in Oudega, de academisering en de verhoging van de cao en de pensioenpremies. Daarnaast is er een aantal incidentele ontwikkelingen, specifiek voor 2019. Zo is er een voordeel op kapitaallasten doordat investeringen zijn doorgeschoven in afwachting van besluitvorming en uitwerking van Dekkingsplan 2.0, en vraagt de ontwikkeling op het gebied van informatiemanagement incidenteel budget.

Per saldo is in 2019 bijna ruim € 1,1 miljoen aan extra budget nodig. Het bestuur stelt voor om deze voor € 872.000 te dekken uit de egaliseriereserve en de € 235.000 voor JGZ 3.0 te dekken uit de daarvoor gevormde bestemmingsreserve JGZ 3.0. Daarmee wordt voorkomen dat gemeenten gedurende het begrotingsjaar worden geconfronteerd met een verhoging van de gemeentelijke bijdrage. Bovenstaande wijzigingen worden middels deze eerste begrotingswijziging 2019 aan u voorgelegd.

Effecten op 2019

De totale uitzetting van € 1.017.000 is als volgt opgebouwd:

A. Vanuit kaderbrief 2020	€	Datum bestuursbesluit
- Academische werkplaats	-50	Kaderbrief AB 7-3-2019
- Opleiden van artsen	-100	
- Brandweerkazerne Oudega	-126	
- JGZ 3.0	-235	
- Stoppen afbouw Bedrijfsvoering 3.0	-155	
- Informatiemanagement	-120	
Totaal beleidsontwikkelingen vanuit kaderbrief	-786	
- CAO / ABP	-904	Kaderbrief AB 7-3-2019
- Rijksvaccinatieprogramma	-37	
- Vennootschapsbelasting	50	
Totaal autonome ontwikkelingen vanuit kaderbrief	-891	
A. Totaal effecten kaderbrief op 2018	-1.677	
B. Incidentele baten en lasten		
- Meerjareninvesteringsplan	1.012	DP 2.0 AB 19-10-2017
Totaal incidentele baten	1.012	
- Berenschot onderzoek	-50	AB 21-12-2017
- Project AVE	-23	Best. conferentie 2016
- Afstoten Hulpverleningsvoertuigen Brandweer	-369	DP 2.0 AB 19-10-2017
B. Totaal incidentele lasten	-442	
B. Totaal effecten incidentele baten en lasten	570	
A + B. Totaal resultaat	-1.107	
- Onttrekking uit egaliseriereserve	872	
- Onttrekking bestemmingsreserve JGZ 3.0	235	
Totaal onttrekking reserves	1.107	
Totaal eerste begrotingswijziging 2019	0	

Toelichting effecten 2019

Beleidsmatige ontwikkelingen Kaderbrief 2020

In de begroting 2020 zijn de volgende beleidsmatige ontwikkelingen meegenomen welke (eveneens) effect hebben op de begroting 2019:

- **Academische werkplaats en Opleiden van artsen**

Het begrip academisering (van de publieke gezondheid) verbindt innovatie, kwaliteit en effectiviteit. De inzet van bewezen effectieve interventies, het verspreiden van kennis hierover en verder onderzoek naar het vergroten van de effectiviteit van interventies is ook uitgangspunt van het Nationaal Preventieakkoord. In de lijn met deze gewenste academisering (kwaliteitsverbetering) wordt de opleidingsstructuur voor artsen M&G per 1 januari 2019 gewijzigd. De consequenties daarvan voor GGD Fryslân zijn aan het bestuur voorgelegd in de vergadering van 4 oktober 2018. Om te voldoen aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het opleiden van voldoende artsen, nu en in de toekomst, is er vanaf 2019 een budgetuitzetting van € 100.000 noodzakelijk. GGD Fryslân wil zelf ook bijdragen aan onderzoek naar de effectiviteit van gebruikte en te gebruiken interventies, in samenhang met het delen van kennis en dus het participeren in kennisnetwerken. In het kader van het in stand houden van AWP GNN is vastgesteld dat een structurele personele inzet van 0,5 fte onderzoeker onontkoombaar is, hetgeen een budgetuitzetting van € 50.000 vanaf 2019.

- **Brandweerkazerne Oudega**

Inmiddels is het haalbaarheidsonderzoek van het bouwen van een brandweerkazerne in Oudega in afrondende fase waarbij het erop lijkt dat er voldoende vrijwilligers bovengemiddeld geïnteresseerd en beschikbaar zijn. Besluitvorming heeft plaatsgevonden in de Bestuurscommissie Veiligheid van 14 november 2018. Dat betekent dat vanaf begin 2019 de eerste opleidingen, de voorbereidingen van de bouw en de aanschaf van materiaal en materieel zullen gaan starten. In de periode voorafgaand aan de bouw zal er tijdelijke huisvesting gehuurd moeten worden. De verwachting is dat de bouw van de kazerne in 2021 gereed zal zijn. De kosten voor de komende beleidsperiode zijn uitgezet in de kaderbrief 2020, waarbij de uitzetting voor 2019 € 126.000 bedraagt.

- **Jeugdgezondheidszorg 3.0**

Op 15 november 2018 heeft de Bestuurscommissie Gezondheid de innovatieagenda JGZ 3.0 vastgesteld. De innovatieagenda JGZ 3.0 vergt een incidentele investering van € 235.000 in 2019, € 460.000 in 2020 en € 348.000 in 2021. Over de drie jaren een totaal van € 1.043.000. Een deel van de kosten (totaal € 1.733.000) wordt gedekt door prioritering binnen het bestaande financiële kader en door de focus te leggen op het programma JGZ 3.0 binnen de budgetten innovatie en opleiden. Voor de incidentele investering van de innovatieagenda JGZ 3.0 is bij de resultaatbestemming 2018 de bestemmingsreserve JGZ 3.0 gevormd. In deze eerste begrotingswijziging 2019 is de incidentele investering voor de innovatieagenda JGZ 3.0 verwerkt en de dekking hiervan via een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve JGZ 3.0.

- **Stoppen afbouw Bedrijfsvoering 3.0**

Om te beoordelen of de taakstelling voor 2020 en verder nog steeds realistisch is, heeft het dagelijks bestuur besloten om in 2018 wederom een organisatieonderzoek uit te laten voeren door Berenschot. Conclusie: Veiligheidsregio Fryslân levert de ondersteunende diensten met 30% minder aan middelen dan vergelijkbare organisaties. Dat betekent dat de kwantitatieve doelstelling van Bedrijfsvoering 3.0 (10% minder dan vergelijkbare organisatie in 2020) nu al ruim gerealiseerd wordt. Het kwalitatieve deel van de doelstelling is echter geen onderdeel van dit onderzoek. De aanbeveling is dan ook om te toetsen of op bepaalde gebieden het lage niveau van middelen inbreuk doet op de kwaliteit. Met dit onderzoek wordt aangetoond dat de omvang en de kosten van de ondersteunende diensten van de veiligheidsregio bijzonder laag zijn. Wij voorzien geen mogelijkheden tot een verdere daling in middelen zonder dat dit leidt tot een kwaliteitsverlies op eigenlijk alle terreinen. In de eerste helft van 2019 willen we daarom onderzoeken welke problemen te verwachten zijn, en welke oplossingen daarbij mogelijk zijn. Tot die tijd achten wij het raadzaam om de middelen in 2019 op hetzelfde niveau te houden als 2018. Zo garanderen we in 2019 dat de ondersteuning op het huidige kwaliteitsniveau blijft. Dit brengt een incidentele uitzetting in 2019 met zich mee van € 155.000. Uit het onderzoek volgt een advies richting het bestuur welke structurele gevolgen hieruit voortvloeien.

- **Informatiemanagement**

Veiligheidsregio Fryslân werkt continu aan de verbetering van de informatievoorziening in de primaire processen. Goede informatievoorziening is essentieel voor een gezond en veilig Fryslân. Afgelopen jaren is vooral gewerkt aan de technische randvoorwaarden zoals netwerk en uitwijkvoorziening. Ook de kantoorautomatisering is sterk verbeterd. Voor de toekomst is verregaande digitalisering noodzakelijk. Een voor de hand liggende reden is dat digitalisering een landelijke tendens is bij de overheid en ook bij onze ketenpartners. Wij moeten aansluiten. Belangrijker is de beschreven koers in de beleidsplannen Veiligheid en Gezondheid. Innovaties op het gebied van brandweezorg, publieke gezondheidszorg en crisisbeheersing voeren hier de boventoon. Deze innovaties zijn fundamenteel om aan te sluiten bij de wensen van de maatschappij ten aanzien van transparantie en zelfredzaamheid. Zo willen inwoners vaker zelf informatie kunnen raadplegen of digitale diensten kunnen afnemen. Daarbij gaan we niet zelf het wiel uitvinden maar verkennen we kansen tot samenwerking in de keten. Denk hierbij aan onze gemeenten, het waterschap, brancheorganisaties zoals IFV en GGD GHOR Nederland maar ook de Aletta School of Public Health en het Fries Sociaal Planbureau. We hergebruiken data die elders al beschikbaar is. Maar we zullen ook bronhouder zijn voor data die specifiek is voor de Veiligheid en Gezondheid. Al deze ontwikkelingen vragen om een zogenaamd gegevensstelsel, of wel een ontwerp hoe wij data definiëren, opslaan, delen en gebruiken in combinatie met de externe beschikbare data. De organisatie is hier nu nog niet voldoende op toegerust. Hiervoor is uitzetting op het gebied van informatiemanagement noodzakelijk. Om een gegevensstelsel verder te ontwikkelen, is capaciteit nodig op de thema's informatiearchitectuur, procesinrichting en datamodellering. Gegeven een werk- en denkniveau op HBO+ en WO-niveau is hiervoor een uitzetting nodig van € 120.000 voor 2019. In 2019 volgt een advies richting het bestuur welke structurele gevolgen hieruit voortvloeien.

Autonome ontwikkelingen Kaderbrief 2020

Conform artikel 5a van de financiële verordening zijn de budgetten voor materiële lasten en loonkosten geïndexeerd:

- **Cao/ABP**

In 2017 is een nieuwe cao afgesproken met een geldigheidsduur tot 1 januari 2019. Tot en met de begroting 2018 zijn de loonkosten dan ook op peil. Vanaf 2019 is meerjarig aangesloten bij de norm zoals destijds gehanteerd door de rijksoverheid: 1,25% per jaar. Elke stijging boven de 1,25% bij de totstandkoming van een nieuwe cao per 1 januari 2019 leidt tot een uitzetting van de begroting. De verwachting is dat de stijging in 2019 3,4 % zal zijn conform de septembercirculaire Gemeentefonds. Dat komt voor 2019 neer op een stijging van € 904.000. Deze cijfers zijn ontleend aan de meest recente publicaties van het CPB. Aangezien er op dit moment geen betere indicatie is sluiten wij aan bij deze indicatieve ontwikkeling. Indien de definitieve stijging van de cao (inclusief sociale premies) per 1 januari 2019 bekend is, zal de eventuele afwijking alsnog worden aangepast in de begroting.

- **Rijksvaccinatieprogramma**

Met ingang van 2019 verloopt de financiering van de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) via het gemeentefonds. Met het bestuur is afgesproken de middelen in het gemeentefonds voor het RVP over te hevelen naar de GGD. In de primitieve begroting 2019 was voorlopig een bedrag opgenomen van € 1,2 miljoen. Het definitieve bedrag is in de septembercirculaire 2018 bekend gemaakt, zijnde € 1.237.000. Gelet op de ontwikkelingen rondom het RVP is de verwachting dat de komende jaren meer middelen aan het gemeentefonds zullen worden toegevoegd. Door de financiering via het gemeentefonds kunnen dergelijke toevoegingen leiden tot een aanpassing van de gemeentelijke bijdrage aan de VRF.

- **Vennootschapsbelasting**

Met ingang van 2016 is de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsorganisaties ingevoerd. Overheidsorganisaties zijn belastingplichtig voor zover er sprake is van een onderneming. Het effect daarvan werd geschat op maximaal € 60.000 per jaar vanaf 2016. De afgelopen twee jaar zijn met ondersteuning van fiscaal specialisten in landelijke netwerkgroepen de gevolgen voor veiligheidsregio's in kaart gebracht en afgestemd met de belastingdienst. Daaruit blijkt uiteindelijk dat alleen de vrijwillige aansluitingen voor het Openbaar Meldsysteem (OMS) in de heffing vallen, wat leidt tot een heffing van zo'n € 10.000. Aangezien in de primitieve begroting 2019 rekening is gehouden met een last van € 60.000 kan de post in de begroting met € 50.000 worden verlaagd.

Incidentele ontwikkelingen 2020

Naast bovenstaande ontwikkelingen doen er zich in 2019 nog een aantal ontwikkelingen voor:

- **Meerjareninvesteringsplanning:**

In de jaren na de regionalisering zijn er, met name in afwachting van de uitkomsten van dekkingsplan 2.0, investeringen doorgeschoven. Het gevolg hiervan is dat er de afgelopen jaren incidenteel geld is overgebleven met betrekking tot de investeringsplanning, zo ook in 2019. In 2019 en in 2020 zal behoorlijk worden geïnvesteerd. Dit betreft deels een inhaalslag van voorgaande jaren, maar deels ook omdat het dekkingsplan duidelijkheid geeft over welk materieel en materiaal er voor toekomstbestendige brandweezorg benodigd is. De verwachting is dat de incidentele overschotten die zich de afgelopen jaren hebben voorgedaan eind 2019/begin 2020 niet meer aan de orde zullen zijn. In 2019 is echter nog een incidenteel voordeel van € 1.012.000.

- **Onderzoek Berenschot**

Om een veelvoud van vragenlijsten te voorkomen, voeren we eens in de drie jaren een kwalitatief onderzoek uit. In 2016 heeft Berenschot een dergelijk onderzoek uitgevoerd, waaruit bleek dat de huidige besturingsstructuur goed functioneert. In 2019 herhalen we dit onderzoek, op een moment waarop de nieuwe bestuurders bekend zijn met de structuur en ook zij in staat zijn hier een gefundeerde mening over te vormen.

- **Project Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE)**

Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE) sluit aan bij de nieuwe 3D aanpak van gemeenten in het sociaal domein en bij de strafketenpartners. De werkwijze geeft helderheid over regie en verantwoordelijkheden. Via de AVE is een opschalingsmodel ontworpen voor bijvoorbeeld multi-probleemgezinnen. Op een bestuurlijke conferentie in 2016 is ingestemd met de regierol die Veiligheidsregio Fryslân hierin pakt. Voor 2019 is € 23.000 benodigd om die regierol te bekostigen.

- **Afstoten Hulpverleningsvoertuigen**

In dekkingsplan 2.0 is gekeken naar welke voertuigen er in het kader van toekomstbestendige brandweezorg benodigd zijn. Voor wat betreft de zogenaamde hulpverleningsvoertuigen worden er, voortkomend uit de oude gemeentelijke situatie, zowel voertuigen ingezet met kraan als zonder kraan. In verband met uniformiteit, functionaliteit en efficiency is besloten de hulpverleningsvoertuigen zonder kraan in 2018 af te stoten en vanaf heden enkel hulpverleningsvoertuigen met kraan aan te schaffen. Dit draagt ook bij aan een groot deel van de structurele besparing op het materieel van € 250.000. In 2018 is het echter op inhoudelijke gronden niet realistisch geweest om de betreffende voertuigen af te stoten. In 2019 gaat dit alsnog wel gebeuren. De restant boekwaarde van de betreffende hulpverleningsvoertuigen verminderd met een geschatte restwaarde bedraagt € 369.000 in 2019 als frictiekosten implementatie dekkingsplan 2.0.

Reserves en Voorzieningen

Het geraamde verloop van de reserves en voorzieningen ziet er als volgt uit en is als dusdanig verwerkt in de begroting na eerste begrotingswijziging 2019.

Voorzieningen				
	1-1-2019	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2019
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	125.927		50.000	75.927
Voorziening sociaal plan SN1B	103.881		69.254	34.627
FLO	7.213.219	180.330	414.735	6.978.814
	7.443.027	180.330	533.989	7.089.368
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	111.764	41.300	78.655	74.409
Groot onderhoud brandweerkazernes	1.026.032	432.087	841.498	616.621
	1.137.796	473.387	920.153	691.030
Totaal voorzieningen	8.580.823	653.717	1.454.142	7.780.398
Reserves				
	1-1-2019	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2019
Algemene reserve				
Algemene reserve	-			-
Egalisatiereserve	2.253.754	1.874.000	1.915.000	2.212.754
	2.253.754	1.874.000	1.915.000	2.212.754
Bestemmingsreserves				
Jeugdgezondheidszorg 3.0	-	1.043.000	235.000	808.000
Rechtspositie	34.839		16.500	18.339
Gezondheidsmonitor	168.552	100.000	160.000	108.552
FLO	435.287	10.882		446.169
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
	1.138.678	1.153.882	411.500	1.881.060
Totaal eigen vermogen	3.392.432	3.027.882	2.326.500	4.093.814

De voorzieningen met betrekking tot het sociaal plan en spaarverlof zullen voldoende zijn om de resterende onderliggende verplichtingen af te dekken. De voorziening groot onderhoud sluit aan op de aanwezige meerjarenonderhoudsplanning.

Effecten per programma 2019

In onderstaande tabel zijn per programma de effecten van de eerste begrotingswijziging 2019 opgenomen, welke geen effect hebben op de reeds vastgestelde bijdrage per programma in de primitieve begroting 2019.

	primitieve begroting 2019			1e bestuurlijke wijziging 2019			saldo na 1e wijziging 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler 1	12.777.190	140.947	12.636.243	726.029		726.029	13.503.219	140.947	13.362.272
Pijler 2	8.455.453	2.682.025	5.773.428			0	8.455.453	2.682.025	5.773.428
Pijler 3	1.022.946	572.456	450.490			0	1.022.946	572.456	450.490
Pijler 4	1.178.035	1.178.035	0			0	1.178.035	1.178.035	0
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>		18.800.161	-18.800.161			0	0	18.800.161	-18.800.161
Reservemutaties Gezondheid	100.000	160.000			726.029	-726.029	100.000	886.029	-786.029
Totaal programma GGD	23.533.624	23.533.624	0	726.029	726.029	0	24.259.653	24.259.653	0
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	4.170.171	188.203	3.981.968	62.276		62.276	4.232.447	188.203	4.044.244
BDUR		2.726.868	-2.726.868			0	0	2.726.868	-2.726.868
<i>Bijdrage programma Crisis</i>		1.255.100	-1.255.100			0	0	1.255.100	-1.255.100
Reservemutaties Crisis			0		62.276	-62.276	0	62.276	-62.276
Totaal programma Crisis	4.170.171	4.170.171	0	62.276	62.276	0	4.232.447	4.232.447	0
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	33.906.974	1.241.321	32.665.653	-31.054		-31.054	33.875.920	1.241.321	32.634.599
BDUR		5.064.183	-5.064.183			0	0	5.064.183	-5.064.183
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>		27.601.470	-27.601.470			0	0	27.601.470	-27.601.470
Reservemutaties Brandweer			0		-31.054	31.054	0	-31.054	31.054
Totaal programma Brandweer	33.906.974	33.906.974	0	-31.054	-31.054	0	33.875.920	33.875.920	0
Programma Organisatie									
Producten Organisatie	12.321.725	183.347	12.138.378	349.750		349.750	12.671.475	183.347	12.488.128
Reservemutaties Organisatie		16.500	-16.500		349.750	-349.750	0	366.250	-366.250
<i>Bijdrage programma Organisatie</i>		12.121.878	-12.121.878			0	0	12.121.878	-12.121.878
Totaal programma Organisatie	12.321.725	12.321.725	0	349.750	349.750	0	12.671.475	12.671.475	0
Eindtotaal	73.932.494	73.932.494	0	1.107.000	1.107.000	0	75.039.495	75.039.495	0

Bijlage 1. Investeringskredieten 2019

Investeringskredieten	Krediet 2019
Wifi	35.000
Reshuffling teams 1e & 2e etage HTW	30.000
Plan Gezonde voeding/ nieuwe pantry's	35.000
hardware incl. Office kazernes	37.275
Smartphones	120.000
Nieuwe werkplek	325.000
Infrastructuur	10.000
Audiovisuele middelen	24.000
Koppelingen	30.000
Werkplekmeubilair, bureaus en stoelen	340.000
AFAS-ontwikkelingen / e-HRM	50.000
Organisatie	1.036.275
JGZ, herinrichtingskosten	100.000
Roostersysteem invalpool	25.000
Laptops screeners	10.000
GGD	135.000
Verbouw diverse locaties	1.751.500
Grond	525.000
Nieuwbouw	2.832.850
Centrale inbraak- en brandalarmering	142.000
Redvoertuigen	1.590.390
Hulpverleningsvoertuigen	1.872.001
Tankautospuiten	4.227.000
Haakarmvoertuigen	601.695
Personeel/materiaalwagen	2.005.500
Dienstauto's	343.380
Persoonlijke beschermingsmiddelen	274.153
Overige diverse kavels	1.780.106
Brandweer	17.945.574
Totaal investeringskredieten	19.116.849

The background features a vertical stack of four light blue circular icons: a person with signal waves, a stethoscope, a shield with a heartbeat line, and a castle tower. These are connected by thin lines to a larger, faint circular graphic. On the left, there is a dark blue rounded rectangle and a red circle.

Programmabegroting 2020

Veiligheidsregio Fryslân

Voorwoord

Veiligheidsregio Fryslân levert een bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân. Een ambitie die ons motiveert, omdat we een wezenlijke bijdrage leveren voor de inwoners van Fryslân. Of het nu gaat om brandweezorg, publieke gezondheidszorg of crisisbeheersing; op alle fronten helpen we schade, slachtoffers en incidenten voorkomen en beperken.

Nu hebben wij niet het alleenrecht op deze taak. Van gemeenten tot politie, van maatschappelijke instellingen tot bedrijven, van nutsbedrijven tot inwoners; allen leveren een bijdrage aan deze ambitie. Gelukkig zit samenwerken in ons bloed. Sinds de oprichting van onze organisatie brengen wij partijen bij elkaar om gezamenlijk een zo hoog mogelijk resultaat te bereiken.

Voor de toekomst is onze werkwijze niet anders. Onze beleidsplannen zijn doorspekt met ambities waarin een verdere intensivering van de samenwerking centraal staat. Bij Veiligheid heet het: de netwerksamenleving centraal, bij Gezondheid: samen vooraan de slag. En de moderne variant van samenwerken, door slimmer gebruik te gaan maken van beschikbare data van alle partijen in ons netwerk, komt in alle plannen terug.

Nu spreken de beleidsplannen onze ambities op hoofdlijnen uit. Ambities die het verdienen om vertaald te worden naar praktisch handelen. Naar acties die merkbaar zijn voor de inwoners van Fryslân. Of, liever nog, die ervoor zorgen dat inwoners van Fryslân juist niet in contact hoeven te komen met de repressieve kant van onze organisatie.

2020 is in dat opzicht voor ons een belangrijk jaar. Na vaststelling van de beleidsplannen in 2018, de uitwerking, voorbereiding en eerste concretisering in 2019 is 2020 een jaar waarin we de vruchten hopen te plukken van al deze inspanningen.

Niet dat dit een radicale wijziging gaat zijn in ons takenpakket. Onze beleidsplannen zijn gebouwd op een stevig fundament van onze kerntaken, die de basis van onze werkzaamheden blijven. Het blussen van branden, de crisisorganisatie, de jeugdgezondheidszorg en de publieke gezondheidszorg.

U kunt erop vertrouwen dat wij ook deze taken in 2020 naar tevredenheid blijven uitvoeren. Om zo, samen met u, onze bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân zo groot mogelijk te laten zijn.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

Inhoudsopgave

1. Algemeen	4
1.1 Meerjarenbeleidsplannen	4
1.2 Omgevingswet	4
1.3 Meerjarig financieel kader	5
2. Programmaplan Gezondheid	8
2.1 Algemeen	8
2.2 Doel van het programma	8
2.3 De pijlers en speerpunten van GGD Fryslân	9
2.4 Resultaten in 2020	10
2.5 Investerings in 2020	11
Interview	12
3. Programmaplan Crisisbeheersing	14
3.1 Doel van het programma	14
3.2 De speerpunten van Crisisbeheersing	14
3.3 Resultaten in 2020	16
3.4 Investerings in 2020	17
Interview	18
4. Programmaplan Brandweer	21
4.1 Doel van het programma	21
4.2 De speerpunten van Brandweer Fryslân	22
4.3 Resultaten in 2020	22
4.4 Investerings in 2020	25
Interview	26
5. Programmaplan Organisatie	29
5.1 Doel van het programma	29
5.2 De speerpunten van Programma Organisatie	29
5.3 Resultaten in 2020	30
5.4 Investerings in 2020	31
5.5 Financiën en kengetallen Veiligheidsregio Fryslân	32
Interview	33
6. Algemene dekkingsmiddelen	36
7. Paragrafen	37
7.1 Financiering	38
7.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	41
7.3 Bedrijfsvoering	41
7.4 Onderhoud kapitaalgoederen	41
8. Financiële begroting	43
8.1 Overzicht van baten en lasten	43
8.2 Financiële positie	46
Bijlage 1: Bijdrage per gemeente 2020-2023	49
Bijlage 2: Investeringskredieten 2020	54

1. Algemeen

1.1 Meerjarenbeleidsplannen

In het najaar van 2018 zijn de meerjarenbeleidsplannen vastgesteld door het algemeen bestuur. Gemeenteraden hebben via interactieve sessies (vooraf) en via een zienswijze (formeel) hun invloed kunnen uitoefenen bij de totstandkoming van de plannen. Naast de kerntaken van VRF wordt in de beleidsplannen de koers voor de komende jaren op hoofdlijnen beschreven.

Het programma Veiligheid richt zich op het bevorderen van en deelnemen aan de netwerksamenleving en op de slimme inzet van data en technologie. Het programma Gezondheid neemt het Landelijk Professioneel Kader (LPK) als uitgangspunt en richt zich daarnaast op leefstijl en kwaliteit, de lokale leefwereld, een gezonde leefomgeving en op het thema zorg en veiligheid. Tot slot wil de VRF als gehele organisatie de komende jaren stappen maken op het vlak van digitale dienstverlening, duurzaam voorbeeldgedrag en uitstekend werkgeverschap.

Nu de plannen zijn vastgesteld, werken we de thema's concreet uit. Uitgangspunt is om de uitvoering zoveel mogelijk binnen het huidige budget te laten plaatsvinden. Mocht realisatie (extra) geld kosten dan wordt een voorstel voorgelegd aan het bestuur. Het bestuur bepaalt of het extra geld beschikbaar wordt gesteld.

1.2 Omgevingswet

2020 is een belangrijk jaar als het gaat om de Omgevingswet. Immers, het is het laatste jaar voordat de wet daadwerkelijk van kracht wordt. En daarmee het laatste voorbereidingsjaar.

De Omgevingswet is de grootste wetswijziging sinds de Grondwet. Het is niet verwonderlijk dat ook Veiligheidsregio Fryslân hierdoor geraakt wordt. Er is een sterke relatie tussen de inrichting van de leefomgeving en het ervaren gevoel van gezondheid en veiligheid van de inwoners van Fryslân. Door hier rekening te houden bij het opstellen van omgevingsvisies en het verlenen van vergunningen kan schade aan de achterkant zoveel mogelijk voorkomen worden.

Onze inbreng op dit gebied wordt tot nu toe op waarde geschat. In nauwe samenwerking met de gemeenten, via De Friese Aanpak, ondersteunen wij gemeenten in het in kaart brengen van welke opties er zijn om veiligheid en gezondheid een plek te geven in ieders omgevingsbeleid. Ondertussen scholen we onze eigen medewerkers bij op de ontwikkelingen van de Omgevingswet, passen we ons adviseringsproces aan en sluiten we onze systemen aan op het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Deze inspanningen gaan zeker ook in 2020 tijd en aandacht van ons vragen. In welke mate we dit binnen de bestaande middelen kunnen doen, is voor nu nog onbekend. Mocht dit ondoenlijk blijken te zijn, dan verantwoorden we ons hierover via de bestuursrapportages.

Naast incidentele implementatiekosten houden we serieus rekening met structurele uitvoeringskosten. Een prominente rol binnen het omgevingsbeleid leidt tot een uitbreiding van taken aan de preventieve kant van onze organisatie. Wij merken nu al een stijging in het aantal adviesaanvragen vanuit gemeenten, vooral aan de gezondheidskant. Bij de kaderbrief 2021 verwachten we een eerste indicatie van deze structurele gevolgen te kunnen doen.

1.3 Meerjarig financieel kader

Het Algemeen Bestuur stelde op 7 maart 2019 het meerjarig financieel kader vast. In deze kaderbrief worden zowel de reguliere indexatie, de beleidsmatige ontwikkelingen als de overige autonome ontwikkelingen meegenomen.

Beleidsmatige ontwikkelingen

In de begroting zijn de volgende beleidsmatige ontwikkelingen meegenomen:

- **Academische Werkplaats en opleiden van artsen**
 Het begrip academisering (van de publieke gezondheid) verbindt innovatie, kwaliteit en effectiviteit. De inzet van bewezen effectieve interventies, het verspreiden van kennis hierover en verder onderzoek naar het vergroten van de effectiviteit van interventies is ook uitgangspunt van het Nationaal Preventieakkoord. In de lijn met deze gewenste academisering (kwaliteitsverbetering) wordt de opleidingsstructuur voor artsen M&G per 1 januari 2019 gewijzigd. De consequenties daarvan voor GGD Fryslân zijn aan het bestuur voorgelegd in de vergadering van 4 oktober 2018. Om te voldoen aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het opleiden van voldoende artsen, nu en in de toekomst, is een budgetuitzetting van € 100.000 noodzakelijk. GGD Fryslân wil zelf ook bijdragen aan onderzoek naar de effectiviteit van gebruikte en te gebruiken interventies, in samenhang met het delen van kennis en dus het participeren in kennisnetwerken. Verwezen wordt naar het voorstel over het vervolg van Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Noord-Nederland (AWPGNN). In het kader van het in stand houden van AWPGNN is vastgesteld dat een structurele personele inzet van 0,5 fte onderzoeker onontkoombaar is, hetgeen een budgetuitzetting van € 50.000 vraagt.
- **Brandweerkazerne Oudega**
 Inmiddels is het haalbaarheidsonderzoek van het bouwen van een brandweerkazerne in Oudega in afrondende fase waarbij het erop lijkt dat er voldoende vrijwilligers bovengemiddeld geïnteresseerd en beschikbaar zijn. Besluitvorming heeft plaatsgevonden in de Bestuurscommissie Veiligheid van 14 november 2018. Dat betekent dat vanaf begin 2019 de eerste opleidingen, de voorbereidingen van de bouw en de aanschaf van materiaal en materieel zullen gaan starten. In de periode voorafgaand aan de bouw zal er tijdelijke huisvesting gehuurd moeten worden. De verwachting is dat de bouw van de kazerne in 2021 gereed zal zijn. De kosten voor de komende beleidsperiode zijn uitgezet in de kaderbrief 2020, waarbij de uitzetting voor 2020 € 176.000 bedraagt.
- **Wet normalisering rechtspositie ambtenaren**
 De wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) treedt op 1 januari 2020 in werking. De wet zorgt ervoor dat ambtenaren zoveel mogelijk dezelfde arbeidsrechtelijke positie krijgen als werknemers in het bedrijfsleven. De wet brengt voor veiligheidsregio's een financieel risico met zich mee. Mogelijk wordt de vergoeding van de brandweervrijwilligers beschouwd als loon, waardoor de loonkosten stijgen. De eerste voorlopige inschatting wijst op een stijging van de loonkosten voor de VRF met € 2,1 miljoen. De minister van Justitie en Veiligheid (JenV) heeft deze problematiek erkend. Hij heeft de Tweede Kamer voorgesteld deze wet voor veiligheidsregio's uit te stellen tot ten minste 2021. Aan het einde van dit jaar moet meer duidelijkheid komen over de invoering van de Wnra. We wachten de landelijke ontwikkelingen hieromtrent af. Dat laat onverlet dat er iets gaat wijzigen voor het personeel van veiligheidsregio's. Het lijkt uitgesloten dat het personeel van de veiligheidsregio's als enige blijft vallen onder de CAR-UWO. Daarmee staat 2020 in het teken van de overgang en implementatie van de nieuwe wet. Zo moeten alle eenzijdige aanstellingen omgezet worden naar tweezijdige arbeidsovereenkomsten. Ook moet kennis vergaard worden van het civiele arbeidsrecht. We voorzien nu dat we deze extra inzet niet binnen de huidige formatie kunnen realiseren. Voor 2020 denken we daarom incidenteel €100.000 extra middelen nodig te hebben.

Autonome ontwikkelingen

Conform artikel 5a van de financiële verordening zijn de budgetten voor materiële en loonkosten geïndexeerd:

- **Indexering materiële kosten**

De indexering voor materiële kosten is gebaseerd op de consumentenprijsindex (CPI) over de maand november, ruim een jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar. De CPI over november 2018, die de basis vormt voor de indexering materiële kosten voor deze kaderbrief, is 2%. Meerjarig was al uitgegaan van een gemiddelde stijging van 1% per jaar. Gezien de economische ontwikkeling en de ontwikkeling van het accres is het aannemelijk dat de prijzen de komende jaren met gemiddeld meer dan 1% per jaar zullen stijgen in tegenstelling tot de afgelopen jaren. Om die reden is voor het meerjarig financieel kader de structurele stijging verhoogd van 1% naar 1,8 % per jaar vanaf 2021. Deze sluit aan bij de indicatie van de ontwikkeling van het CPI 2020-2023 in de septembercirculaire Gemeentefonds 2018.

- **Indexering loonkosten / ABP**

In 2017 is een nieuwe cao afgesproken met een geldigheidsduur tot 1 januari 2019. Tot en met de begroting 2018 zijn de loonkosten dan ook op peil. Vanaf 2019 is meerjarig aangesloten bij de norm zoals destijds gehanteerd door de rijksoverheid: 1,25% per jaar. Elke stijging boven de 1,25% bij de totstandkoming van een nieuwe cao per 1 januari 2019 leidt tot een uitzetting van de begroting. De verwachting is dat de stijging in 2019 3,4 % zal zijn conform de septembercirculaire Gemeentefonds. Deze cijfers zijn ontleend aan de meest recente publicaties van het CPB. Voor de jaren vanaf 2020 weten we vanuit diezelfde septembercirculaire indicatief waar de loonontwikkeling voor de komende jaren op uitkomt, namelijk structureel 3,4% (3,5% in 2020, 3,0% in 2021 en 3,6% in 2022 en 2023). Indien de definitieve stijging van de cao (inclusief sociale premies) per 1 januari 2019 bekend is, zal de eventuele afwijking alsnog worden aangepast in de begroting

- **Vennootschapsbelasting**

Met ingang van 2016 is de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsorganisaties ingevoerd. Overheidsorganisaties zijn belastingplichtig voor zover er sprake is van een onderneming. Het effect daarvan werd geschat op maximaal € 60.000 per jaar vanaf 2016. De afgelopen twee jaar zijn met ondersteuning van fiscaal specialisten in landelijke netwerkgroepen de gevolgen voor veiligheidsregio's in kaart gebracht en afgestemd met de belastingdienst. Daaruit blijkt uiteindelijk dat alleen de vrijwillige aansluitingen voor het Openbaar Meldsysteem (OMS) in de heffing vallen, wat leidt tot een heffing van zo'n € 10.000. Aangezien in de begroting rekening is gehouden met een last van € 60.000 de post in de begroting met € 50.000 worden verlaagd.

Effecten op 2019

Van de bovengenoemde punten hebben enkele (deels) ook effect op het jaar 2019. Deze effecten worden verwerkt in een eerste begrotingswijziging 2019 die separaat zal worden voorgelegd.

Aansluiting nadelig saldo

Als gevolg van de genoemde ontwikkelingen neemt de gemeentelijke bijdrage in het nadelig saldo in totaal toe met € 2.528.000 ten opzichte van de jaarschijf 2020 in de begroting 2019. Samengevat leiden de verschillende oorzaken per post tot de volgende aansluiting (x. € 1.000):

Bijdrage 2020 begroting 2019	€ 60.364
Academische werkplaats	€ 50
Opleiden van artsen	€ 100
Brandweerkazerne Oudega	€ 176
Wnra	€ 100
Indexatie loonkosten/ ABP	€ 1.891
Indexatie materiele kosten	€ 224
Rijksvaccinatieprogramma	€ 37
Vennootschapsbelasting	€ - 50
Bijdrage 2020	€ 62.892

Het hoofdstuk 'Algemene dekkingsmiddelen' gaat in op de bijdrage per programma, waarbij eveneens de aansluiting met de begroting 2019 is gemaakt. In de bijlage staat een overzicht van de bijdragen per gemeente.

2. Programmaplan Gezondheid

2.1. Algemeen

In overeenstemming met het besluit van het Algemeen Bestuur over de 'Kaderbrief 2020-2023' is in het programma Gezondheid rekening gehouden met:

- Academisering publieke gezondheidszorg: om te voldoen aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het opleiden van voldoende artsen, nu en in de toekomst, is een budgetuitzetting van €100.000 noodzakelijk. In het kader van het in stand houden van AWPGEN is vastgesteld dat een structurele personele inzet van 0,5 fte onderzoeker onontkoombaar is, hetgeen een budgetuitzetting van € 50.000 vraagt.
- JGZ 3.0: de Bestuurscommissie Gezondheid heeft de innovatieagenda JGZ 3.0 voor de komende jaren vastgesteld. De vastgestelde innovatieagenda vergt een incidentele investering van € 460.000 in 2020, welke wordt gedekt vanuit de bestemmingsreserve Innovatieagenda JGZ 3.0

2.2. Doel van het programma

De hoofdambitie van het meerjarenbeleidsplan 2019-2022: we gaan de komende vier jaren gezondheidswinst boeken. GGD Fryslân wil het aantal ongezonde levensjaren voor iedereen terugbrengen. Extra aandacht gaat daarbij uit naar de doelgroep met een lage sociaal economische status, omdat het aantal ongezonde levensjaren voor deze groep veel groter is.

Onze missie is:
Iedereen verdient een veilig en gezond leven.
Wij dragen daaraan bij!

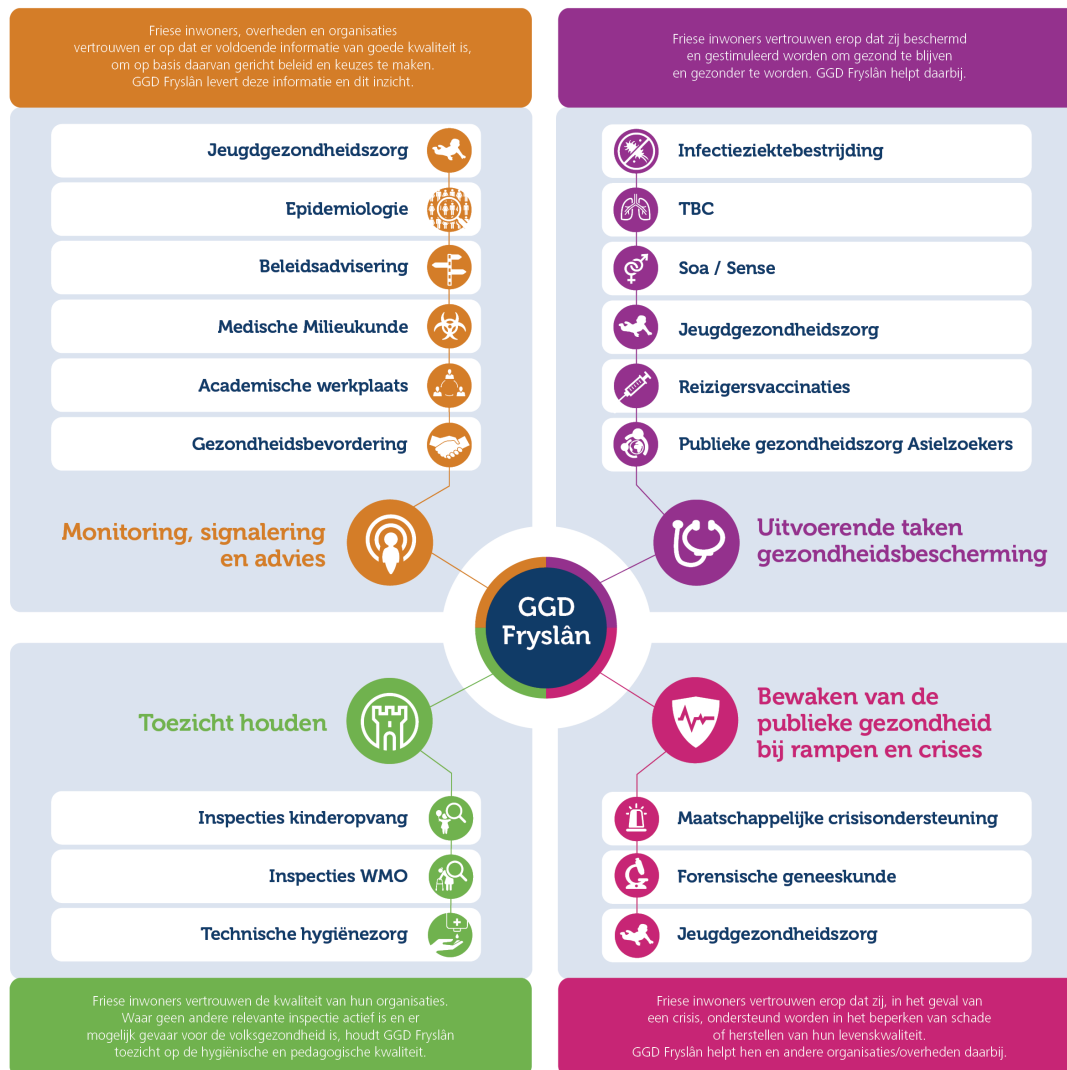
Om onze missie waar te maken, richten we ons in het programma gezondheid op factoren die de gezondheid en vitaliteit van mensen beïnvloeden. Denk aan de sociaaleconomische situatie van mensen. Of culturele, fysieke en sociale factoren in de omgeving van mensen. Maar ook het gedrag en de vaardigheden van mensen zelf hebben invloed op hun eigen gezondheid (positieve gezondheid, Huber 2011).

We dragen als netwerkorganisatie samen met onze partners bij aan bovenstaande hoofdambitie zoals vastgesteld in het Meerjarenbeleidsplan. Om onze hoofdambitie te ondersteunen zijn daarin ook de volgende ondersteunende ambities geformuleerd voor 2019-2022:

- Gezondheid krijgt in alle omgevingsvisies een prominente plek.
- De kinderopvang in Friesland voldoet aan de gestelde normen voor kwaliteit en veiligheid. Het aantal zogenaamde 'groene' profielen (dat wil zeggen door de inspectie als voldoende beoordeeld) is toegenomen met 10%
- De huidige vaccinatiegraad (95% voor RVP en 52% voor HVP) blijft op peil
- We dragen bij aan de vermindering van de druk op de specialistische hulp en zorg.
- We voorkomen antibioticaresistentie en bestrijden het als het zich aandient.
- Er valt niemand tussen wal en schip!

2.3. Pijlers en speerpunten van GGD Fryslân

In de begroting zijn de vier pijlers van GGD Fryslân terug te vinden.

2.4. Resultaten in 2020

In het verlengde van het besluit van het Algemeen Bestuur over een nieuw format voor de programmabegroting (begroting 2.0) zijn door de Bestuurscommissie Gezondheid op 15 november 2018 per jaar indicatoren vastgesteld behorende bij het Meerjarenbeleidsplan 2019-2022. Om de relatie tussen de pijlers en de thema's van het meerjarenbeleidsplan te verduidelijken is per indicator ook het thema benoemd.

De indicatoren voor 2020 vindt u hieronder.

Indicator	Bron	Onderwerp	Thema
Pijler 1 - Monitoren, signaleren, advies			
% jongeren dat ooit heeft gerookt/dagelijks rookt	GO Jeugd 2016, 2019	Roken	Leefstijl en vitaliteit
% jongeren dat ooit alcohol heeft gedronken	GO Jeugd 2016, 2019	Alcohol	Leefstijl en vitaliteit
% jongeren dat recent binge heeft gedronken	GO Jeugd 2016, 2019	Alcohol	Leefstijl en vitaliteit
% jongeren dat ooit/recent cannabis heeft gebruikt	GO Jeugd 2016, 2019	Drugs	Leefstijl en vitaliteit
% jongeren dat ooit/recent drugs heeft gebruikt	GO Jeugd 2016, 2019	Drugs	Leefstijl en vitaliteit
% kinderen met overgewicht. Betreft kinderen die in schooljaar 2020 een contactmoment groep 7 hebben gehad.	Registratie jgz	Overgewicht	Leefstijl en vitaliteit
Aantal gemeenten waarbij de GGD geadviseerd heeft bij de GIDS aanpak	Interne informatie teams b&a	Gids aanpak	Lokale leefwereld
Aantal gemeenten waarbij de GGD geadviseerd heeft op ouderengezondheidszorg	Interne informatie teams b&a	Ouderen-gezondheidszorg	Lokale leefwereld
Aantal gemeenten waarbij de GGD betrokken is op de omgevingsvisie	Interne informatie teams b&a	Omgevingsvisie	Gezonde leefomgeving
Aantal gemeenten waarbij de GGD geadviseerd heeft op de omgevingsvisie	Interne informatie teams b&a	Omgevingsvisie	Gezonde leefomgeving
Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming			
Aantal gemeenten waarbij de GGD (een deel van) de uitvoering van de GIDS aanpak op zich neemt	Interne informatie teams b&a	Gids aanpak	Lokale leefwereld
Aantal gemeenten waarbij de GGD (een deel van) de uitvoering van ouderengezondheidszorg op zich neemt	Interne informatie teams b&a	Ouderen-gezondheidszorg	Lokale leefwereld
% jongeren dat recentelijk heeft verzuimd	GO Jeugd 2016, 2019	Schoolverzuim	Leefstijl en vitaliteit
vaccinatiegraad	RIVM	Infectieziekten	Gezonde leefomgeving
% jongeren dat ooit te maken heeft gehad met mishandeling	GO Jeugd 2016, 2019	Kindermishandeling	Zorg en veiligheid

Indicator	Bron	Onderwerp	Thema
Pijler 3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises			
Aantal opschalingen naar GROP	Interne registratie GROP functionaris	GROP	Zorg en veiligheid
Aantal PSH processen	Interne registratie coördinator PSH	GROP	Zorg en veiligheid
Aantal suicides	CBS	Suicides	Zorg en veiligheid
Pijler 4 - Toezicht houden			
% groene profielen kinderopvang	Interne registratie THZ		Gezonde leefomgeving

2.5. Investerings in 2020

Producten Gezondheid	Lasten	Baten	Eindtotaal
Pijler 1	13.688.786	142.590	13.546.196
Pijler 1	9.157.214	2.832.353	6.324.861
Pijler 3	1.077.015	597.082	479.933
Pijler 4	1.244.781	1.244.781	-
Reservemutaties	102.000	562.000	-460.000
Programma Gezondheid 2020	25.269.796	5.378.806	19.890.990

Academische Werkplaats werkt aan betere publieke gezondheid:

**'Je maakt het verschil als je kennis
bij de juiste mensen brengt'**

Interview

De Academische Werkplaats Publieke Gezondheid (AWPB) van GGD Fryslân verbindt praktijk, beleid, onderwijs en onderzoek. 'We zetten wetenschappelijk onderzoek in om de publieke gezondheid te verbeteren en benutten praktijkkennis om relevante onderzoeksvragen te stellen', vertellen Klaus Boonstra en Marijke Teeuw.

'Zie ons als een noordelijke onderzoekshub rondom publieke gezondheid', vat coördinator Klaus Boonstra de rol van de Academische Werkplaats samen. 'We zijn een kennisinfrastructuur. Hierin brengen we praktijk- en beleidsprofessionals samen met opleiders en onderzoekers van kennisinstituten. Dit doen we vanuit de gedachte dat van we elkaar kunnen leren en zo tot beter en praktijkgericht onderzoek komen. Hierdoor vergaren we kennis en inzichten die meteen toepasbaar zijn voor professionals die betrokken zijn bij de publieke gezondheid.'

Grote en kleine onderzoeksvragen

Marijke Teeuw is onderzoeker bij de AWPB: 'Er komen jaarlijks allerlei grote en kleine onderzoeksvragen op ons af. Van de invloed die de openbare ruimte heeft op mensen met dementie tot het in kaart brengen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen.' De vragen komen voornamelijk vanuit de GGD en gemeenten, maar ook van andere instellingen. 'Vragen die relevant zijn voor de publieke gezondheid, faciliteren we. Bijvoorbeeld door experts, kennisinstituten en onderwijs rondom een onderzoek samen te brengen.'

Vergrijzing en krimp

De komende jaren valt er genoeg te verkennen en te bestuderen. Klaus: 'In het domein van de publieke gezondheid in Noord-Nederland gebeurt ontzettend veel. De zorgvraag verandert door vergrijzing en krimp. En er is groeiende aandacht voor de invloed van de omgeving op ons welbevinden. Dit maakt ons werk zo interessant. We staan aan de voorkant van deze grote vraagstukken. Dankzij onderzoek kunnen we onderbouwde adviezen geven en de kwaliteit van de gezondheidszorg concreet verbeteren.'

'Hoe gaan we in 2030 met minder zorgprofessionals toch goede zorg bieden?'

Gezondheidszorg in 2030

Naast sociaal maatschappelijke thema's is het functioneren van de zorg een thema dat aandacht heeft. Zo is de Academische Werkplaats betrokken bij "Seker en Sûn". Klaus: 'Hierin onderzoeken we hoe we de zorg in het Noorden toekomstbestendig maken. Hoe gaan we in 2030 met minder zorgprofessionals toch goede zorg bieden? We verkennen bijvoorbeeld de (on)mogelijkheden van nieuwe technologie. Of we onderzoeken de effecten van concepten als "Positieve Gezondheid op de zorgvraag van mensen. Aan de hand hiervan ontwikkelen we zorgscenario's met adviezen en aanbevelingen.'

Kennis delen

Naast het doen van onderzoek heeft de Academische Werkplaats de taak om nieuwe kennis en inzichten te delen. Marijke: 'Denk aan het organiseren van conferenties rondom thema's, kennissessies voor specialisten of het schrijven van laagdrempelige publicaties in de regionale media. Hieraan willen we de komende jaren nog meer aandacht besteden. Onderzoek doen is één, maar je maakt pas het verschil wanneer je in staat bent om kennis bij de juiste mensen te brengen.'

3. Programmaplan Crisisbeheersing

3.1. Doel van het programma

Veiligheid is geen exclusieve taak van de Veiligheidsregio. Alleen samen met burgers en organisaties kunnen we Fryslân veiliger maken. In november 2018 is het Beleidsplan Veiligheid voor de periode 2019-2022 door het bestuur vastgesteld. Gedurende deze beleidsperiode zoeken we actief de samenwerking met hen en met anderen in onze *netwerksamenleving*. Door *het slim inzetten van data en technologie* willen we de veiligheid in Fryslân verder vergroten. Bovendien zijn we *nieuwsgierig* en ons steeds *bewust* wat er in onze *omgeving* gebeurt. Zo kunnen we goed inspelen op de veranderende wereld om ons heen. We hebben drie ambities voor de komende beleidsperiode benoemd, welke door zowel Crisisbeheersing als Brandweer zijn uitgewerkt naar speerpunten. De drie gezamenlijke ambities zijn:

- **De netwerksamenleving centraal**
Wij participeren in de netwerksamenleving en faciliteren haar bij het werken aan veiligheid.
- **Slimme inzet van data en technologie**
Wij zetten informatie, data en technologie in om de stap te maken van reageren naar voorspellen. Zo vergroten wij de veiligheid in Fryslân.
- **Nieuwsgierig en omgevingsbewust**
Wij weten wat er speelt, zijn weerbaar en wendbaar. Zo kunnen we onder veranderende condities aan veiligheid werken.

3.2. Speerpunten Crisisbeheersing

Op basis van het Beleidsplan 2019-2022 heeft de afdeling Crisisbeheersing vijf speerpunten geformuleerd.

1. Risico's in beeld

We spelen adequaat in op bestaande en nieuwe risico's. Op grond van de Wet veiligheidsregio's maken we onder andere diverse plannen en brengen we risico's in beeld met het regionaal risicoprofiel. We zetten in op risicocommunicatie om redzaamheid te bevorderen en het veiligheidsbewustzijn te verhogen.

2. (Netwerk)samenwerking

Wij kenmerken ons als een netwerkorganisatie en zijn de verbindende schakel in een groeiend aantal netwerken. In deze netwerken maken we met al onze partners afspraken over hoe te handelen voor, tijdens en na crises.

3. Crisisorganisatie 24/7

Onze crisisorganisatie staat er 24/7. Dit kan gaan om inzetten waarbij de pieper gaat (GRIP-opschaling), maar we komen ook in actie zonder dat er sprake is van een GRIP-opschaling.

De crisisorganisatie bestaat uit 300 crisisfunctionarissen. Een groot deel werkt in het dagelijks leven bij één van de Friese gemeenten. Het zijn professionals die klaar staan om in actie te komen bij een crisis of ramp. Wij zorgen ervoor dat iedere crisisfunctionaris goed is voorbereid.

Ook de Friese inwoners spelen een rol tijdens een ramp of crisis. We proberen de veerkracht van onze inwoners zoveel mogelijk te benutten en hebben aandacht voor de groep verminderd zelfredzamen, zoals ouderen.

4. Advisering

Samen met de brandweer en politie geven we aan gemeenten een gezondheids- en veiligheidsadvies voor evenementen. We leveren een bijdrage aan veiligheidsbewustzijn, verbinding en informatiedeling met betrekking tot evenementenveiligheid.

We adviseren en ondersteunen zorginstellingen bij de voorbereiding op rampen en crises. Het uitgangspunt dat hierbij gehanteerd wordt is dat de zorginstellingen zelf verantwoordelijk zijn voor de continuïteit van zorg en de voorbereiding hierop.

5. Evalueren

Elke GRIP-opstapeling, maar ook vakbekwaamheidsactiviteiten, worden met de betrokkenen geëvalueerd. We brengen verbeterpunten in kaart en stellen actiepunten op. Wij willen leren van de evaluaties om continu te verbeteren. Naast partners en instellingen luisteren wij ook naar burgers om erachter te komen hoe zij de crisis hebben beleefd.

Op deze manier werken we met (netwerk)partners, crisisfunctionarissen en burgers continu aan de kwaliteit van de crisisorganisatie in Fryslân.

3.3. Resultaten in 2020

Speerpunt	Activiteit	Resultaat
Risico's in beeld	Doorontwikkeling tot informatieknooppunt	In Noord-Nederland is een Veiligheidsinformatiecentrum (VINN) operationeel. De (crisis)organisatie wordt continu voorzien van een actueel risicobeeld.
	Risicocommunicatie (over risico's uit het regionaal risicoprofiel)	Veiligheidsbewustzijn van burgers wordt vergroot
	Opstellen en actualiseren van planvorming	Vastgestelde plannen die aansluiten bij de behoeftes van crisisfunctionarissen
Netwerk Samenwerking	Organiseren van netwerk- en thematische bijeenkomsten	Relatiebeheer met bestaande en nieuwe partners
	Maken van samenwerkingsafspraken met bestaande en nieuwe partners	Partners weten hoe zij moeten handelen voor, tijdens en na een crisis
	Inwoners Fryslân betrekken bij de crisisorganisatie	Veerkracht inwoners Fryslân benutten en aandacht voor verminderd zelfredzamen
Crisis organisatie	Werving en selectie en (ver)binden van crisisfunctionarissen	Borgen van de kernbezetting van de Friese crisisorganisatie
	Aanbieden van een vakbekwaamheidsprogramma aan elke crisisfunctionaris	Crisisfunctionarissen zijn vakbekwaam
	Slim inzetten van data en technologie	Crisisorganisatie is en blijft toekomstbestendig uitgerust
	De Friese crisisorganisatie is 24/7 paraat	Crisisorganisatie komt in actie bij GRIP- opschaling en zonder dat sprake is van GRIP-opuschaling
Advisering	Adviseren van gemeenten over evenementen; bevorderen regionale samenwerking en stimuleren uniformiteit t.a.v. evenementenveiligheid	Leveren van een bijdrage aan veilige en feestelijke evenementen in Fryslân
	Advisering en ondersteuning van zorginstellingen bij hun voorbereiding op rampen en crises	Implementatie Visie Zorgcontinuïteit
Evalueren	Evalueren van (GRIP)inzetten en vakbekwaamheidsactiviteiten	Leren van evaluaties en belevingsonderzoeken om continu te verbeteren
	Uitvoeren van belevingsonderzoeken onder burgers, bedrijven en netwerkpartners	
	Borgen van actiepunten uit evaluaties in de crisisorganisatie	

3.4. Investerings in 2020

Producten Crisisbeheersing	Lasten	Baten	Eindtotaal
Crisisbeheersing	€ 4.366.959	€ 2.917.305	€ 1.449.654
Programma Crisisbeheersing	€ 4.366.959	€ 2.917.305	€ 1.449.654

VRF leert steeds meer van evaluaties

'We evalueren om onszelf te verbeteren'

Interview

Als afdeling Crisisbeheersing ben je nooit uitgeleerd. Elk incident en iedere oefening biedt waardevolle inzichten en aanknopingspunten om je inzet en je organisatie te verbeteren. Sonja de Bruin: 'Veiligheidsregio Fryslân wil het maximale uit evaluaties halen.'

Sonja is fulltime "evaluator" bij Veiligheidsregio Fryslân. Dit betekent dat ze zich volledig focust op de evaluatie van GRIP- en niet GRIP-incidenten en oefeningen. VRF is hiermee de eerste veiligheidsregio in Nederland die fulltime een evaluator in dienst heeft. Sonja: 'We willen het maximale uit onze evaluaties halen. Dit betekent niet alleen een vinkje zetten bij "het ging wel goed". Maar daarna ook de vraag stellen wáárom het goed ging.'

Mindset

De eerste jaren maakte Sonja zich sterk om de evaluaties tot een volwaardig onderdeel van elk incident en elke oefening te maken. 'Zo'n evaluatie moest er voor het gevoel vaak nog eventjes bij: een soort corvee. Nu we meer aandacht hebben voor het belang van evaluaties, merk je dat die mindset verandert. We doen het om succesfactoren en verbeterpunten inzichtelijk te maken, zodat we onszelf kunnen verbeteren. Nu evalueren we nog op teamniveau, maar dit willen we richting 2020 ontwikkelen naar functie- en zelfs individueel niveau.'

Uniform evalueren

VRF investeerde daarnaast in een nieuw systeem om incidenten snel en uniform door te lichten. Sonja: 'Bij elk incident zijn verschillende teams betrokken. Dankzij het nieuwe systeem evalueert elk team op dezelfde manier: op basis van dezelfde criteria. Denk aan snelheid van opschalen, informatiemanagement of communicatie. Hierdoor kunnen we incidenten en oefeningen beter vergelijken en veel sneller rapportages maken.'

'Richting 2020 willen we ook op evalueren op functie- en individueel niveau'

Trends

De trends die Sonja uit de evaluaties haalt, bieden aanknopingspunten om kwaliteitsslagen te maken. 'Wat komt er op ons af, wat gaat goed en waar missen we kennis? Dit resulteert in nieuwe bouwstenen voor je vakbekwaamheidsprogramma of oefenscenario's. Inmiddels zijn de eerste concrete verbeteracties dankzij de evaluaties al in gang gezet.'

Gedeeld kanaal

Zo werd in 2018 werd een try-out gedaan met een gedeeld portofoonkanaal voor alle crisisfunctionarissen die bij een Commando Plaats Incident (CoPI) betrokken zijn. 'Deze functionarissen krijgen bij aanvang van een incident via dit kanaal gelijktijdig dezelfde informatie van de calamiteitencoördinator van de Meldkamer. Uit evaluaties blijkt dat dit als waardevol wordt ervaren. De feedback is zo positief dat de intentie er is om dit ook in de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe uit te rollen.'

Belevingsonderzoek

Als evaluator houdt Sonja zich eveneens bezig met het belevingsonderzoek. 'We willen weten hoe burgers, partners en instellingen de inzet van hulpdiensten ervaren. Uit onderzoek blijkt dat die beleving positief is. Een verbeterpuntje is de communicatie met de betrokkenen van een incident. Vraag je tijdens een incident eerst even hoe het met iemand gaat, of begin je gelijk over de verzekeringen? Soms gaan we wat te snel. Met deze feedback gaan we aan de slag.'

Leren van containerramp

Een incident dat het komende jaar volop in de spotlights staat, is de containerramp op de Noordzee. Sonja: 'Een GRIP4 die een maandlang duurt is uniek. Met behulp van een extern bureau gaan we de incidentbestrijding daarom uitvoerig evalueren. Het is zo'n gebeurtenis waar je als organisatie ontzettend veel lering uit kunt trekken.'

4. Programmaplan Brandweer

4.1. Doel van het programma

Veiligheid is geen exclusieve taak van de Veiligheidsregio. Alleen samen met burgers en organisaties kunnen we Fryslân veiliger maken. In november 2018 is het Beleidsplan Veiligheid voor de periode 2019-2022 door het bestuur vastgesteld. Gedurende deze beleidsperiode zoeken we actief de samenwerking met hen en met anderen in onze *netwerksamenleving*. Door *het slim inzetten van data en technologie* willen we de veiligheid in Fryslân verder vergroten. Bovendien zijn we *nieuwsgierig* en ons steeds *bewust* wat er in onze *omgeving* gebeurt. Zo kunnen we goed inspelen op de veranderende wereld om ons heen. We hebben drie ambities voor de komende beleidsperiode benoemd, welke door zowel Crisisbeheersing als Brandweer zijn uitgewerkt naar speerpunten. De drie gezamenlijke ambities zijn:

- **De netwerksamenleving centraal**
Wij participeren in de netwerksamenleving en faciliteren haar bij het werken aan veiligheid.
- **Slimme inzet van data en technologie**
Wij zetten informatie, data en technologie in om de stap te maken van reageren naar voorspellen. Zo vergroten wij de veiligheid in Fryslân.
- **Nieuwsgierig en omgevingsbewust**
Wij weten wat er speelt, zijn weerbaar en wendbaar. Zo kunnen we onder veranderende condities aan veiligheid werken.

4.2. Speerpunten Brandweer

De volgende speerpunten zijn specifiek voor Brandweer Fryslân en laten zien wat de ambitie voor 2022 is.

Samen aantoonbaar paraat

In 2022 zijn wij Samen aantoonbaar Paraat en voelen wij ons gezamenlijk verantwoordelijk voor de brandweezorg in Fryslân. Op basis van een betrouwbaar en actueel beeld van de repressieve slagkracht (mens en materieel) anticiperen wij adequaat op paraatheidsproblemen. Dit vraagt om openheid en het gewoon vinden om met elkaar het goede gesprek te voeren over paraatheid en de geleverde operationele prestaties: daadwerkelijke bezetting en uitruk- en opkomsttijden. Het is vanzelfsprekend dat we hierover, op basis van vastgestelde normen, rapporteren. Ook bereiden wij ons voor op de paraatheidsvraagstukken van de toekomst. Op termijn gaan zaken als vergrijzing, leegloop platteland en veranderingen in de arbeidsmarkt duidelijke effecten hebben op de te leveren brandweezorg. Deze zijn niet op te lossen met de huidige organisatievorm en vragen een nieuwe kijk en benadering ondersteund met innovatie in organisatie en materieel.

Samen aantoonbaar vakbekwaam

In 2022 zijn wij Samen aantoonbaar Vakbekwaam. Wij bieden een effectief en efficiënt trainingsprogramma aan dat aansluit op de behoefte van de medewerkers en de risico's in hun omgeving. Ons PPMO-programma zorgt ervoor dat al het personeel medisch geschikt is voor de taken die ze moeten kunnen uitvoeren. Het brandweerpersoneel heeft inzicht in de eigen mate van vakbekwaamheid en voelt zich daar zelf verantwoordelijk voor. Behalve de medewerker hebben zowel de ploegleider als het clusterhoofd inzicht in de stand van de vakbekwaamheid en daar waar er afwijkingen ontstaan, nemen de ploegleider en het clusterhoofd actief stappen om met de betreffende medewerker in gesprek te gaan om samen tot een oplossing te komen.

Middels een flexibel vakbekwaamheidsprogramma kunnen wij inspelen op nieuwe inzichten en noodzakelijkheden voor onze repressieve organisatie (lerende organisatie, flexibel en wendbaar). De afdeling vakbekwaamheid draagt er ook zorg voor dat alle medewerkers, die betrokken zijn in het vakbekwaamheidsproces (beroeps en vrijwilligers), optimaal zijn voorbereid en geschoold voor hun taken.

Risicobewust en Risicogericht samenwerken

In 2022 werken wij Risicobewust en Risicogericht samen en richten wij ons primair op de risico's die ertoe doen. Juist op deze risico's kunnen wij vanuit onze integrale deskundigheid meerwaarde laten zien. Om deze deskundigheid te kunnen bieden, zijn wij risicobewust. Wij hebben voldoende besef van risico's in de omgeving. Intern zijn de verschillende disciplines met elkaar verbonden. Om goed risicogericht te kunnen werken hebben wij kennis van incidenten, incidentverloop en incidentbestrijding, maar ook van ons repressieve potentieel. En om veilig en effectief repressief op te kunnen treden, hebben brandweermensen kennis van de preventief aanwezige voorzieningen, hulpmiddelen en de werking daarvan. Dit hebben wij bereikt door (door)ontwikkeling van de samenwerking tussen de verschillende disciplines intern (risicobeheersing, planvorming, vakbekwaamheid en materieelbeheer) en samenwerking extern.

4.3. Resultaten 2020

Speerpunt	Doel	Resultaat
Samen aantoonbaar paraat	Uitruk op Maat (flexibele voertuigbezetting) Borgen werkwijze bij repressief optreden met minder dan 6 personen	Werkwijze Uitruk op Maat geïmplementeerd
	Paraatheidsinzicht en Slim alarmeren Verbeteren inzicht verwachte paraatheid om hier proactief op te kunnen reageren en het versnellen reactie op onderbezetting na alarmering door aanschaffen van beschikbaarheidssysteem met terugmeldfunctie.	Slim alarmeren op basis van de uitkomsten pilotfase geïmplementeerd
	Betrouwbaar beeld uitruktijden en bezetting Verbeteren kwaliteit van data over uitruktijden, opkomsttijden en bezetting van de brandweervoertuigen.	Kwaliteit van de data is verbeterd
	Monitoren repressieve dekking Inzicht welke posten en materieel real time beschikbaar zijn waardoor er tijdig geanticipeerd kan worden. Dekkingsmonitor ontwikkelen.	Onderzoek van de mogelijkheden monitoring repressieve dekking uitgevoerd
	Betrouwbaar materieel Vastleggen meerjarige overeenkomst levering tankautospuiten	Levering voertuigen gebaseerd op de meerjarige visie op brandbestrijding gerealiseerd.
	Grootschalig Brandweer Optreden Implementeren landelijke afspraken rondom optreden bij Grootschalig Brandweer Optreden en (inter)regionale bijstand	Samen met veiligheidsregio's Groningen en Drenthe en de gezamenlijke meldkamer afspraken geïmplementeerd middels plannen procedures, scholing en materiaal

Speerpunt	Doel	Resultaat
Samen aantoonbaar paraat	Adequate dekking Oudega Realiseren brandweerkazerne Oudega	Manschappen in opleiding en nieuwbouw van de brandweerkazerne gestart (afronding in 2022)
	Adequate huisvesting Uitvoering geven aan het huisvestingsprogramma brandweer	Nieuwbouw brandweer-kazerne Harlingen afgerond Verbouw brandweerkazernes Drachten en Sneek afgerond
	Proeftuinen brandweer van de toekomst Experimenteren met flexibele organisatievormen om een toekomstbestendige brandweerorganisatie te realiseren	Mogelijke toekomstbestendige organisatievormen zijn in beeld
Samen aantoonbaar vakbekwaam	Uitruk op Maat (flexibele voertuigbezetting) Borgen vakbekwaamheid bij repressief optreden met minder dan 6 personen	Repressief personeel is bijgeschoold
	Nieuw registratiesysteem Borgen nieuw systeem waarin individuele vakbekwaamheid effectief en efficiënt ingevoerd en inzichtelijk wordt	Registratiesysteem geïmplementeerd
	Groeien naar meetbare vakbekwaamheid	Instrumenten in navolging op dialoog en gewenste cultuur ingevoerd
	Lerende organisatie Beperken discrepantie theorie en praktijk	Oorzaken en mogelijke oplossingen onderzocht
	Vorbereiding implementatie Omgevingswet	Op de invoering van de wet, door middel van aanpassing werkprocessen en producten, voorbereid

Speerpunt	Doel	Resultaat
Risicobewust en Risicogericht samenwerken	Project gezamenlijke aanpak brandveiligheid gebouwen Versterken samenwerking en delen kennis tussen Brandweer Fryslân, gemeenten en provincie	Gezamenlijke aanpak geïmplementeerd
	Incidentrisicoprofiel Opstellen incidentrisicoprofiel voor inzicht in risico's om risicobewust en risicogericht te kunnen samenwerken	De uitkomsten van het incidentrisicoprofiel in andere diensten en producten doorgevoerd
	Digitaal toezicht maatwerkpakket 1 en 2 Ontwikkelen van systeem voor digitaal werken	Systeem geïmplementeerd
	Vervanging adviessysteem Vervangen applicatie maatwerkpakketten, evenementen en omgevingsveiligheid met als doel on demand inzicht op objectniveau	Adviessysteem geïmplementeerd
	Werksessies en netwerkbijeenkomsten intern en met bevoegd gezag en overige externe partners	Werksessies en netwerkbijeenkomsten georganiseerd
	Borging deskundigheidsgebieden met bijbehorende kwaliteitscriteria	Deskundigheidsgebieden met bijbehorende kwaliteitscriteria geborgd in een kwaliteitshandboek
	Uitvoering programma Brandveilig leven 2019-2022	Samen met partners uitvoering aan het uitvoeringsprogramma gegeven
	Going concern, Maatwerkpakketten, Omgevingsveiligheid, Evenementen advisering, repressief overleg/ advies	Uitvoering aan de vraaggestuurde taken gegeven
	Realisatie eenduidige informatievoorziening op objectniveau voor risicobeheersing en operationele infovoorziening door toevoegen van incidentinformatie	Eenduidige informatievoorziening gerealiseerd
	Operationele informatievoorziening Gebruiken en inzetten van de VRF gevoorziening	Werkprocessen in zowel koude als warme fase op basis van kaders en mogelijkheden ingericht
	Bluswatervoorziening Opstellen van actieprogramma voor gebruik en inzet van bluswatervoorzieningen	Samen met partners uitvoering aan het actieprogramma geven
	Natuurbrandbeheersing Verder uitvoeren van gebiedsgericht werken op basis van per gebied vastgestelde RIN (Risiko Index Natuurbranden)	Samen met partners gebiedsgericht werken verder oppakken op Schiermonnikoog en in natuurgebieden Bakkeveen (Mandefjild) en bossen Beetsterzwaag en omgeving
Natuurbrandbeheersing Verder uitwerken en borgen van de repressieve aanpak voor natuurbrandbeheersing	Uitvoering geven aan materieel en vakbekwaamheidsplan, vastgesteld op basis van gedaan onderzoek	

4.4. Investerings in 2020

Producten Brandweer	Lasten	Baten	Eindtotaal
Brandweer	€ 34.600.173	€ 5.606.555	€ 28.993.618
Programma Brandweer 2020	€ 34.600.173	€ 5.606.555	€ 28.993.618

Uitruk op Maat gaat strijd aan met bezettingsprobleem
**'Zes man op de auto.
Dat blijft het uitgangspunt'**

Interview

Overdag te weinig, 's avonds en 's nachts juist teveel mensen. Steeds meer Friese brandweerploegen hebben moeite om overdag hun bezetting op peil te houden. Het project Uitruk op Maat onderzoekt hoe Brandweer Fryslân daarmee het beste kan omgaan. En wat ploegen nodig hebben om de ploegleden die er wel zijn, zo efficiënt mogelijk in te zetten.

'Steeds minder mensen wonen en werken in dezelfde plaats', begint Jelle Zeijl. Hij is clusterhoofd Vakbekwaamheid Noordwest en projectleider van Uitruk op Maat. 'Ook brandweermensen werken vaker ver van huis of zelfs buiten de provincie. Als gevolg daarvan hebben veel ploegen overdag te weinig mensen om een TS [tankautospuit, red.] te kunnen bemannen.'

Bezetting verbeteren

Jelle vertelt dat het onderwerp veel ploegen bezighoudt. 'Moet je wel of niet uitrukken met minder dan zes mensen? Welke mensen heb je in ieder geval nodig? En kun je met een onderbemande TS eigenlijk elk type inzet doen?' Uitruk op Maat geeft antwoord op die en meer vragen. Het project is één van de maatregelen die Brandweer Fryslân neemt om de bezetting op kazernes te verbeteren. 'Er wordt bijvoorbeeld ook nagedacht over nieuwe manieren van werven en de inzet van nieuwe technologieën.'

'Kun je met een onderbemande TS elk type inzet doen?'

Wiel uitvinden

Samen met een projectgroep onderzoekt Jelle het onderwerp. Zo gingen zij onder meer in gesprek met andere brandweerregio's. Jelle: 'Dit speelt in heel Nederland. Een aantal regio's is ook al druk bezig het te verhelpen. Om het wiel niet opnieuw te hoeven uitvinden, hebben we de brandweerregio's Noord-Holland Noord, Groningen en Drenthe uitgenodigd. Zij hebben hun aanpak uitgelegd en met ons meegedacht over een mogelijke oplossing.'

Haal- en brengsessies

Daarnaast boog de projectgroep zich over een stevig projectplan en trok daarmee de provincie in. 'We hebben zes zogenoemde haal- en brengsessies georganiseerd: avonden waarop we met brandweermensen in gesprek gingen over dit onderwerp. Het speelt enorm; dat merk je aan alles.' Wat vooral opviel? 'Dat een TS met zes man het uitgangspunt moet blijven. Daar is vrijwel iedereen het over eens.' Maar, weet Jelle, het is een uitgangspunt dat niet altijd kan worden waargemaakt. 'En voor die momenten moeten we ploegen voldoende handvatten geven.'

Onderbezet oefenen

Eén van die handvatten bestaat uit oefenen. 'Uitrukken met een onderbemande TS, TS-flex genoemd, vraagt niet om nieuwe vaardigheden, maar het is wél belangrijk te ervaren hoe je met minder mensen te werk moet gaan', vertelt Andries Dijkstra, beleidsadviseur Vakbekwaamheid. 'Wie dat wilde, kon zich aanmelden voor een oefening op het oefenterrein in Wijster. Daar hebben we geoefend met vier mensen op de TS. We begonnen met een klein incident, waarbij de vuurhaard klein was en er geen slachtoffers waren. Gedurende de dag hebben we de incidenten steeds groter gemaakt.'

Prioriteiten stellen

Wat bleek? 'Ook met vier man kun je prima een incident bestrijden. Waar de deelnemers vooral aan moesten wennen, was dat minder dingen tegelijk gedaan kunnen worden. Je moet dus prioriteiten stellen. Daarnaast moet je sneller opschalen dan wanneer je met zes man uitrukt. Elke ploeg moet dus opnieuw zijn grenzen bepalen. Dat is even omschakelen.'

Brandweezorg bij onderbezetting

De oefendagen leverden Jelle en Andries veel waardevolle informatie op die ze in het uiteindelijke plan verwerkten. De volgende stap: zorgen dat alle brandweerlieden in Fryslân oefenen met TS-flex. 'De oefening krijgt een plek in de nieuwe oefencyclus, die halverwege 2019 van start gaat', vertelt Andries. Jelle: 'Zo lang het nodig is, blijven we met TS-flex oefenen. Natuurlijk doen we er alles aan om onze bezetting op orde te krijgen. Maar zolang een aantal posten in dagsituatie zo nu en dan nog kampen met onderbezetting, willen we wél veilige, effectieve en efficiënte brandweezorg kunnen bieden.'

5. Programmaplan Organisatie

Kaderbrief

De kaderbrief beschreef een aantal ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de doelen in het programma Organisatie. Zo voorzien wij een noodzaak voor een zogenoemd gegevensstelsel. Deze is nodig om data te modelleren, beheersen en te combineren en te delen met externe data. Om de ontwikkeling niet te stagneren, is de vraag om in 2019 een incidentele uitgave van € 120.000 te doen. En ondertussen onderzoeken wij in welke mate deze uitgaven structureel nodig zijn.

Een andere belangrijke ontwikkeling is dat in 2018 een benchmark is uitgevoerd naar de omvang van de ondersteunende diensten. Hieruit komt naar voren dat de ondersteunende diensten worden uitgevoerd met 30% minder aan middelen dan vergelijkbare organisaties. Om het huidige kwaliteitsniveau op peil te houden, is een incidentele uitgave in 2019 van € 155.000 gewenst. Een verdere daling in middelen, zoals nu begroot, leidt tot een kwaliteitsverlies op alle terreinen. En ook hier onderzoeken we in het eerste half jaar van 2019 welke structurele gevolgen hieruit voor 2020 en verder voortvloeien.

5.1. Doel van het programma

In het programma Organisatie zijn die taken gebundeld die voor de gehele veiligheidsregio georganiseerd worden. Denk aan bestuurlijke taken en ondersteunende producten en diensten. De doelen voor dit programma zijn een combinatie van doelen die specifiek voor de ondersteuning gelden en doelen waar alle programma's een bijdrage aan leveren.

5.2. De speerpunten van Organisatie

Het beleidsplan Organisatie benoemt drie hoofdthema's:

- 1. Digitale dienstverlening: 100% digitale dienstverlening voor de inwoners van Fryslân**
 Ons streven is om al onze dienstverlening te digitaliseren, om inwoners van Fryslân de keuze te bieden de kennis tot zich te nemen op de voor hen gewenste wijze. Dit houdt ook in dat we aandacht hebben voor mensen die minder digitaal vaardig zijn. Daarbij zoeken we zoveel mogelijk de verbinding met onze partners, om zo, vanuit een netwerk, de dienstverlening te optimaliseren.
- 2. Duurzaamheid: in 2022 hebben we nul op de meter**
 We vinden het belangrijk om een bijdrage te leveren aan de klimaatdoelstellingen. Wij zijn van mening dat wij daar als overheidsorganisatie een voorbeeldfunctie in hebben.
- 3. Uitstekend werkgeverschap: in 2020 zijn we een Great Place to Work**
 Om ons werkgeverschap verder te ontwikkelen, streven we ernaar dat onze medewerkers ons in 2020 bestempelen als een zogenoemde Great Place to Work. Dit keurmerk maakt duidelijk op welke elementen van werkgeverschap verbetering mogelijk is. Daarbij richten we ons op alle aspecten van het werkgeverschap. Bijvoorbeeld hoe de werkomgeving eruitziet. Of hoe we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen helpen. En hoe we onze huidige medewerkers kunnen ondersteunen, wanneer het werk andere competenties vraagt, bijvoorbeeld door digitalisering en informatisering. Daarnaast is het behalen van het keurmerk een stimulans voor het aantrekken van goed personeel in een krappe arbeidsmarkt.

Deze hoofdthema's bepalen de prioriteit de komende vier jaar. Daarnaast wordt binnen dit programma een groot aantal reguliere taken uitgevoerd, zoals communicatie, financiën, juridische zaken, inkoop en facilitaire zaken. Binnen deze taken benoemen wij drie overige speerpunten.

4. Tevredenheid bestuur

We hechten grote waarde aan de tevredenheid van onze ketenpartners. In de andere programma's zijn voor die specifieke inhoudelijke thema's indicatoren opgenomen die de tevredenheid van inwoners van Fryslân meten. In dit programma meten we de tevredenheid van u als bestuur.

5. Effectiviteit ondersteuning

De ondersteunende producten en diensten moeten zodanig georganiseerd zijn dat ze een maximale bijdrage leveren aan het hoofddoel: een veilig en gezond Fryslân. In dit programma meten we de effectiviteit van de ondersteuning aan het primair proces.

6. Betaaltermijn

Veiligheidsregio Fryslân vindt het maatschappelijk van belang om facturen snel te betalen. De belangrijkste reden is om snelle betaling van facturen te normaliseren, en zo vooral de kleine, lokale ondernemers snel van hun geld te voorzien.

5.3. Resultaten in 2020

1. Digitale dienstverlening

Nu het beleidsplan is vastgesteld, gaan we in het eerste half jaar van 2019 onderzoeken welke resultaten wij de komende jaren willen bereiken. Zodra dit plan is vastgesteld, passen wij de begroting aan via een begrotingswijziging bij de bestuursrapportage.

2. Duurzaamheid

Datzelfde geldt voor duurzaamheid. Nul op de meter is een ambitieus doel, dat nogal wat organisatie, tijd en investering vraagt om te gaan realiseren. In het eerste half jaar van 2019 willen we het bestuur presenteren welke keuzes hierin te maken zijn, om zo ook de resultaten voor 2020 en verder te kunnen bepalen.

3. Uitstekend werkgeverschap

Het resultaat voor dit speerpunt is eenvoudig: in 2020 willen we dat onze medewerkers ons bestempelen als een Great Place to Work.

4. Tevredenheid bestuur

Om een veelvoud van vragenlijsten te voorkomen, voeren we eens in de drie jaar een kwalitatief onderzoek uit te voeren. In 2019 voeren we dit onderzoek uit, waarna het volgende onderzoek voor 2022 staat gepland.

5. Effectiviteit ondersteuning

Voorheen werd dit resultaat gemeten via een medewerkerstevredenheidsonderzoek. Echter, met de keuze voor het concept Great Place to Work vervalt deze. Voor 2019 wordt nagedacht of en hoe dit resultaat gemeten gaat worden binnen Great Place to Work, of op een andere manier.

6. Betaaltermijn

De ambitie is om in 2020 95% van de facturen binnen 14 dagen te betalen. Daarmee scherpen we de ambitie van 2019 met zeven dagen aan.

5.4. Investeringen in 2020

Producten Organisatie	Lasten	Baten	Eindtotaal
Organisatie	€ 12.758.639	€ 183.600	€ 12.575.039
Reservemutaties	€ -	€ 16.830	€ -16.830
Programma Organisatie 2020	€ 12.758.639	€ 200.430	€ 12.558.209

5.5. Feiten en cijfers programma Organisatie

Financiën en kengetallen Veiligheidsregio Fryslân

Bijdrage per programma	
GGD	€ 19.890.989
Crisisbeheersing	€ 1.449.654
Brandweer	€ 28.993.617
Organisatie	€ 12.558.209
Totaal	€ 62.892.470

Formatie per programma		
Organisatie	98	fte
Brandweer	189	fte
GGD	318	fte
Crisisbeheersing	27	fte
Totaal	632	

Inkomstenverdeling	
Bijdrage gemeenten	€ 62.892.470
BDuR	€ 7.161.051
Overig	€ 6.942.047
Totaal	€ 76.995.568

Gemeentelijke bijdrage per taakveld	
GGD	€ 24.728.619
Crisisbeheersing	€ 2.176.582
Brandweer	€ 35.987.269
Totaal	€ 62.892.470

Kostenverdeling	
Salariskosten	€ 44.705.442
Kapitaalslasten	€ 7.621.644
Huisvestingskosten	€ 6.458.211
Materiële kosten	€ 18.210.270
Totaal	€ 76.995.567

Vergelijk overhead VRF met landelijke Benchmark (in relatie tot directe programmalasten)	
Werkelijk VRF (Berenschot eind 2018)	17,6%
Landelijke Benchmark (Berenschot)	22,0%
Werkelijk VRF 2020 conform BBV	19,8%

Verdeelsleutel programma organisatie	
GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Groene doelen halen met bestaande middelen

'We verduurzamen realistisch en betaalbaar'

Interview

Het is geen post op de 2020-begroting, toch is duurzaamheid een belangrijk speerpunt voor Veiligheidsregio Fryslân. De "groene" ambities worden dit jaar gevat in een duurzaamheidsplan. 'Duurzaamheid moet onderdeel worden van ons DNA.'

'Dit product is op en top duurzaam.' Afdelingshoofd Facilitair Bedrijf Hans de Wit tilt zijn koffiebekertje op. 'Gemaakt van rietsuiker en maïs. Toch kleeft er ook een minder duurzame kant aan. Je gebruikt het bekertje maximaal twee keer, gooit hem weg en dan komt hij terecht in een regulier afvalproces. Zonde. Liever zou je de cirkel rondmaken.'

Anders samenwerken

Dat vraagt volgens Hans om anders kijken en anders samenwerken. 'Om bij dit voorbeeld te blijven: bekertjesproducent, afvalleverancier en een projectinrichter van VRF samen laten nadenken over een passende oplossing. Waarbij de producent bekertjes maakt die de afvalverwerker duurzaam kan verwerken en waarbij de projectinrichter ervoor zorgt dat de bekertjes separaat worden weggegooid.' Adaptief aanbesteden heet dit. 'Hier zijn we al mee bezig en we willen het tot de norm maken voor alle aanbestedingen.'

Circulaire kazerne

Op meer vlakken worden duurzame keuzes zichtbaar. Zo wordt binnenkort in Surhuisterveen de eerste circulaire brandweerkazerne opgeleverd. Een primeur die belangstelling trekt uit heel Nederland. Ander voorbeeld: de fietsenstalling bij het VRF-kantoor werd onlangs uitgebreid en "vergroend" met planten en insectenhôtels. Meer ruimte voor fietsen én voor planten en dieren.

Realistisch en betaalbaar

'Een duurzame bedrijfsvoering past bij onze missie: werken aan een veilig en gezond Fryslân', stelt Hans. 'Ook vervullen we als overheidsorganisatie een voorbeeldfunctie. Tegelijkertijd mogen onze primaire taken nooit in het gedrang komen door duurzaam beleid. Stel je bijvoorbeeld voor dat brandweerwagens elektrisch rijden, maar dat tijdens een inzet de accu leeg raakt. Dat kan natuurlijk niet. We blijven realistisch én houden het betaalbaar. Als het kan, halen we onze ambities met bestaande middelen.'

'Onze primaire taken mogen nooit in het gedrang komen door duurzaam beleid'

Groene stroom

Duurzaamheid is al jaren belangrijk, maar er was er nog geen "beleid van gemaakt". Daar komt verandering in met een plan dat medio 2019 klaar is. Het plan beschrijft drie sporen: energie en CO₂, mobiliteit en afvalreductie. Hans: 'In 2022 willen we op al onze locaties alleen nog hernieuwbare energie gebruiken. Die ambitie kunnen we vrij eenvoudig halen door dit anders in te kopen. De vervolgdienststelling – een flinke reductie van het energieverbruik in 2030 – wordt spannender. Hoe we dat gaan halen, weet ik nu nog niet. Maar duurzame technologieën zijn continu in ontwikkeling, dus de oplossing dient zich vanzelf aan.'

Samen duurzaam

Op het mobiliteitsspoor gaat het complete wagenpark over op blauwe diesel of liever nog elektrische aandrijving. Ook medewerkers worden gestimuleerd zich duurzaam te verplaatsen: te voet, per fiets of met het openbaar vervoer. 'Naast realistisch en betaalbaar, is "samen" het derde uitgangspunt in het plan. Duurzaamheid moet onderdeel worden van ons DNA. Alleen als iedereen dit belangrijk vindt en ernaar handelt, kunnen we een serieus verschil maken.'

Minder kopen, minder afval

Hans' belangrijkste antwoord op afval is consuminderen. 'Neem deze tafel waar we aan zitten. Bij de productie en bij het verwerken ervan als afvalproduct komt CO2 vrij, maar bij het gebruik niet. Dus: hoe langer we hem gebruiken, hoe duurzamer. Nu wordt de tafel in tien jaar financieel afgeschreven. Het vanzelfsprekende mag er af, als de tafel nog voldoet aan functionele eisen, aan regelgeving op het vlak van bijvoorbeeld Arbo, dan kunnen we hem met bijvoorbeeld een kleine upgrade blijven inzetten.

Als we spullen langer gebruiken, scheelt dat enorm. Niet alleen voor het milieu, maar ook voor onze portemonnee. Als je minder koopt, houd je geld over. Voor innovatie bijvoorbeeld en verdere verduurzaming.' Met een glimlach: 'Nul verbruik op de meter en nul kosten op de begroting.'

6. Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijke bijdrage in het nadelig saldo

Conform de gemeenschappelijke regelingen wordt de vastgestelde bijdrage in het nadelig saldo over de gemeenten voor de programma's Gezondheid en Crisisbeheersing verdeeld op basis van het inwonertal. In afwijking hiervan heeft het Algemeen Bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer te verdelen op basis van de verdeling van het cluster openbare orde en veiligheid (OOV) in het gemeentefonds.

Per programma is de bijdrage als volgt:

Gezondheid	€ 19.890.989
Crisisbeheersing	€ 1.449.654
Brandweer	€ 28.993.617
Organisatie	€ 12.558.209
Totaal	€ 62.892.470

De bijdrage in het programma Organisatie wordt conform de eerder vastgestelde verdeelsleutels voor organisatieoverhead toegerekend aan de oorspronkelijke taakvelden. Deze toerekening aan de taakvelden is er zodat de deelnemende gemeenten de bijdrage kunnen opnemen in hun eigen begroting. De toerekening aan de taakvelden is als volgt:

GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Hiermee komt de bijdrage per taakveld uit op de volgende bedragen:

Gezondheid	€ 24.728.619
Crisisbeheersing	€ 2.176.582
Brandweer	€ 35.987.269
Totaal	€ 62.892.470

In bijlage 1 staat een overzicht van de verdeling van de bijdrage per taakveld over de gemeenten, inclusief een meerjarenperspectief richting 2023.

Brede doeluitkering rampenbestrijding

De bijdrage BDuR (zoals opgenomen in de begroting) is gebaseerd op de decembercirculaire 2018. Deze geeft een overzicht van de verdeling van het landelijke budget over de veiligheidsregio's voor 2019 en verder. De bijdrage voor 2020 is gebaseerd op deze meest recente informatie. De bijdrage voor 2020 neemt als gevolg van de ontwikkeling van het Landelijk Meldkamer Systeem af met € 630.000 ten opzichte van 2019. Het aandeel van de veiligheidsregio's in de beheerskosten van € 14 miljoen wordt vanaf 2020 namelijk van de Rijksbijdrage BDUR afgeroomd en overgedragen aan het ministerie. Het aandeel van Fryslân hierin is € 630.000.

Deze bijdrage BDuR werd tot en met 2019 conform het (bij de regionalisering afgesproken) uitgangspunt voor 35% toegerekend aan het programma Crisisbeheersing, en voor 65% aan het programma Brandweer. Omdat de korting van € 630.000 enkel de brandweerbegroting raakt wordt vanaf 2020 de verdeling 62% Brandweer en 38% Crisisbeheersing aangehouden.

Onvoorzien

Als gevolg van het nieuwe beleid weerstandsvermogen en risicobeheersing, wordt geen post onvoorzien meer aangehouden in de begroting.

7. Paragrafen

7.1. Financiering

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de 'Wet Financiering Decentrale Overheden' en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsregelingen. Het eigen treasury-beleid van Veiligheidsregio Fryslân is vastgelegd in de financiële verordening.

Beleid financieringsrisico's

Het financieringsbeleid van Veiligheidsregio Fryslân is erop gericht de financieringsrisico's voor langere tijd af te dekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen is afgestemd op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en de aflossing is gepland binnen de kaders voor de renterisiconorm. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en de hoogte van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en werkkapitaal) bestaat de mogelijkheid een deel (tot de kasgeldlimiet) kortlopend te financieren. Bij de financiering worden geen zekerheden verstrekt en worden geen afgeleide financiële instrumenten ingezet.

Rentebeleid

Sinds het begrotingsjaar 2017 wordt een omslagrente toegepast, die is berekend conform de voorgeschreven systematiek in de notitie 'Rente' van de commissie BBV. Deze berekening komt uit op een toe te passen omslagrente van 2,5%. Dit omslagpercentage is bepaald op basis van de huidige rente op de leningportefeuille om te slaan naar de te financieren vaste activa.

Leningenportefeuille en liquiditeit

Het verloop in de financieringsportefeuille is nagenoeg volledig te herleiden naar het investeringsprogramma. Door het geplande investeringsprogramma in 2019 en 2020 neemt de omvang van de langlopende leningen naar verwachting toe tot bijna € 52 miljoen per eind 2020.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Het financieringsbeleid voorziet in een groter beroep op kortlopende leningen, alvorens langlopend wordt gefinancierd. Dit betekent dat de ruimte onder de kasgeldlimiet meer zal worden benut dan voorheen, waarbij de kasgeldlimiet per kwartaal overigens niet zal worden overschreden. Voor 2020 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal, dit is € 6,1 miljoen.

De renterisiconorm voor 2020 is 20% van het begrotingstotaal, of € 14,8 miljoen. Bij het samenstellen van de leningenportefeuille is er rekening mee gehouden dat de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen de renterisiconorm niet overschrijden.

Bespaarde rente FLO-overgangsrecht

De voorziening FLO overgangsrecht is gewaardeerd op contante waarde. Het jaarlijks toevoegen van rente aan de voorziening is opgenomen in de begroting, en wordt gedekt door de rente die wordt bespaard met de eerder ontvangen afkoopsom. De gehanteerde rekenrente is gelijk aan de interne omslagrente van 2,5%.

7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het BBV wordt het weerstandsvermogen omschreven als de relatie tussen de weerstandscapaciteit van de organisatie en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen kan ook worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid hoeft te worden aangepast. De weerstandscapaciteit dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

Beleid

Het beleid rondom weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2019-2022'. De hoofdlijnen van dit beleid zijn als volgt:

- Binnen de gemeenschappelijke regeling wordt geen eigen weerstandscapaciteit aangehouden. In plaats daarvan worden de gemeenten geïnformeerd over de risico's die aanwezig zijn, en hun aandeel daarin, zodat ze hier rekening mee kunnen houden in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen;
- In de paragraaf weerstandsvermogen worden naast de reguliere risico's ook de risico's opgenomen die mogelijk structurele impact kunnen hebben op de begroting van de VRF (zie kopje 'structurele risico's');
- De gemeenschappelijke regeling maakt gebruik van een egalisatiereserve, die wordt gebruikt om incidentele schommelingen in het resultaat op te vangen. Het saldo van de egalisatiereserve heeft een omvang van tussen de 2% en 5% van het begrotingstotaal;
- Er wordt geen post onvoorzien aangehouden in de begroting. Het eerder als 'onvoorzien' aangemerkte budget heeft geen relatie met het risicoprofiel, en is daarom omgevormd naar een budget voor bovenmatige personele fricties.

Algemene risico's

Sinds de vaststelling van de nota weerstandsvermogen zijn geen wijzigingen opgetreden in de risico's die meewegen voor de weerstandscapaciteit. Dit zijn de volgende zaken:

- Wegvallen van maatwerk- en markttaken: de Veiligheidsregio Fryslân voert diverse taken uit die nauw verbonden zijn met de basistaak, maar niet collectief worden uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn maatwerk JGZ, dienstverlening WABO en reizigersvaccinaties. Op deze taken wordt deels vast personeel ingezet, en wordt een beroep gedaan op overhead. Daarnaast wordt een winstmarge op deze taken gecalculeerd, die er voor zorgt dat de collectieve basistaak goedkoper wordt. Wegvallen van deze taken zorgt zowel voor incidentele fricties als voor het vervallen van structurele dekking;
- Fysieke en psychische schade door werkzaamheden: het optreden van personeel en vrijwilligers bij incidenten kan fysieke en psychische schade opleveren, die niet altijd goed te verzekeren is. De gevolgen hiervan kunnen verstrekking zijn, bijvoorbeeld blijvende arbeidsongeschiktheid;
- Het niet kunnen werven van voldoende kwalitatief personeel, waardoor de taakuitvoering in gevaar komt: bij de huidige arbeidsmarkt is het lastig om voldoende kwalitatief personeel te werven. Dit probleem doet zich voor bij alle organisatieonderdelen. Het gevolg kan zijn dat de kwaliteit van de dienstverlening onder druk komt of alleen kan worden gerealiseerd tegen onevenredig hoge kosten.

In de loop van 2019 zal de risico-inventarisatie nader worden uitgewerkt en worden gedeeld met het algemeen bestuur. Tevens zal dit worden gecommuniceerd aan de deelnemende gemeenten, zodat zij deze risico's mee kunnen nemen in hun begrotingscyclus voor 2020.

Weerstandscapaciteit

De gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen weerstandscapaciteit. De risico's die zich voordoen worden daarom in beginsel afgewenteld op de deelnemende gemeenten. Voor elke gemeente wordt inzichtelijk gemaakt welk aandeel zij heeft in de hierboven genoemde risico's, analoog aan de verdeelsleutel van de gemeentelijke bijdragen in de GR.

Structurele risico's

Voor de komende jaren zijn enkele grote structurele risico's aangemerkt, dit betreft:

Openbaar meldsysteem

Uit onderzoek van het Veiligheidsberaad van zo'n twee jaar geleden blijkt dat de rol van de veiligheidsregio's in het kader van het OMS herzien dient te worden. De conclusie van het onderzoek luidt dat er geen wettelijke basis is voor de wijze waarop veiligheidsregio's nu de regie voeren op het tot stand komen van het OMS. Daarnaast wordt getwijfeld aan de wijze waarop kosten worden verhaald op de gebruikers van het OMS. De Raad van Brandweer Commandanten (RBC) en de Raad van Directeuren Veiligheidsregio's (RDVR) hebben een second opinion laten uitvoeren. De second opinion onderschrijft de conclusies op hoofdlijnen. Het contract van de VRF met Bosch in zijn huidige vorm loopt tot september 2020. Dit contract wordt uitgediend en tot die tijd zal nader onderzoek plaatsvinden in hoeverre er een andersoortig contract mogelijk is met eventueel andere partijen. Indien er OMS-inkomsten komen te vervallen vervalt daarmee eveneens de te betalen vennootschapsbelasting daarover. In 2019 wordt aan de Bestuurscommissie Veiligheid voorgelegd hoe hiermee om te gaan.

Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren en verloning vrijwilligers

De wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) treedt op 1 januari 2020 in werking. De wet zorgt ervoor dat ambtenaren zoveel mogelijk dezelfde arbeidsrechtelijke positie krijgen als werknemers in het bedrijfsleven. Voor veiligheidsregio's is de invoering uitgesteld tot 1 januari 2021, onder meer in verband met de bijzondere positie van brandweervrijwilligers.

Tegelijkertijd wordt onderzocht of de huidige verloning van brandweervrijwilligers mogelijk in strijd is met Europese regelgeving. Mogelijk wordt de vergoeding van de brandweervrijwilliger beschouwd als loon, waardoor de loonkosten stijgen. Tevens kunnen de kosten stijgen doordat een brandweervrijwilliger op een gegeven moment aanspraak kan maken op structurele uren en niet alles meer op declaratiebasis wordt vergoed. Het maximale risico als gevolg van stijgende loonkosten schatten we in op € 2,1 miljoen. Door de landsadvocaat wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor een juridisch passende en toekomstbestendige wijze van verloning.

De volgende risico's zijn nog niet kwantificeerbaar:

Evaluatie Wet veiligheidsregio's

In 2019 wordt de Wet veiligheidsregio's geëvalueerd. Waarschijnlijk kiest het ministerie van JenV voor een onafhankelijke evaluatiecommissie. De opdrachtformulering voor de evaluatiecommissie, het evaluatieproces als ook de samenstelling van de evaluatiecommissie moeten nog worden vastgesteld. Het Veiligheidsberaad is betrokken bij de voorbereidingen. Het ministerie heeft eerder de wens geuit om met de evaluatie niet alleen terug te kijken, maar om te evalueren vanuit de visie op de toekomstige crisisbeheersing. Het is goed mogelijk dat de evaluatie vanaf 2020 bestuurlijke, organisatorische en/of financiële gevolgen heeft voor de VRF.

Evaluatie wet gemeenschappelijke regelingen

In het regeerakkoord van oktober 2017 is aangekondigd dat de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in 2019 ook wordt geëvalueerd. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft hierover in september 2018 een brief aan de Tweede Kamer gestuurd. Doel van het kabinet is versterking van de legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen. Met een aantal wijzigingen van de Wgr wil de minister de politieke verantwoording over gemeenschappelijke regelingen en de controlerende rol van gemeenteraden versterken. Wijziging kunnen gevolgen hebben voor de veiligheidsregio.

Strategische agenda Veiligheidsberaad

Met de strategische agenda verbetert de samenwerking tussen veiligheidsregio's, het Rijk en publieke en private crisispartners. Voor de veiligheidsregio's zijn de prioriteiten 'Kwaliteit en Veiligheid 2019-2022' anticipeert de VRF op deze drie landelijke thema's. Op voorhand verwachten we geen extra inzet van middelen

Deze risico's kunnen de komende jaren bij ongewijzigd beleid leiden tot structurele wijzigingen in de budgettering. Aangezien voor deze risico's op het moment dat zij zich voordoen een structurele oplossing gevonden dient te worden, wordt hiervoor geen (incidentele) weerstandscapaciteit aangehouden.

Vervallen risico's

De volgende, in eerdere begrotingen genoemde risico's, zijn vervallen:

Meldkamer

In eerdere begrotingen en kaderbrieven is melding gemaakt van de mogelijke budgettaire consequenties van het overdragen van de meldkamertaak aan de Landelijke Meldkamerorganisatie (LMS). Het verschil tussen het huidige budget voor de bestaande eigen meldkamer, en de verwachte uitname als gevolg van invoering LMO was circa € 750.000. Als gevolg van de packagedeal die er nu ligt met het ministerie van JenV vervalt dit risico grotendeels. Het ministerie heeft namelijk € 10,5 miljoen van de taakstelling voor haar rekening genomen bij de overdracht van de huisvesting en ICT naar de politie. Voor de VRF blijft een minimaal tekort over dat kan worden opgevangen binnen het huidige financiële kader. Als er in de toekomst ook gesproken zal worden over eventuele overdracht van personeel, zal het risico van een mogelijk tekort opnieuw worden beoordeeld.

Stijging loonkosten

In de begroting van 2019 is een risico opgenomen voor stijging van loonkosten voor een hoger bedrag dan de destijds aangehouden 1,25%. Inmiddels is in de kaderbrief de verwachte loonstijging in lijn gebracht met de macro-economische verkenningen, naar gemiddeld 3,4%. Hiermee is het benoemde risico vervallen.

Normontwikkeling GGD

Het stimuleringsprogramma betrouwbare publieke gezondheid heeft met betrekking tot academisering van de publieke gezondheid geen conclusies opgeleverd. Het begrip academisering (van de publieke gezondheid) verbindt innovatie, kwaliteit en effectiviteit. De inzet van bewezen effectieve interventies, het verspreiden van kennis hierover en verder onderzoek naar het vergroten van de effectiviteit van interventies is een uitgangspunt van het Nationaal Preventieakkoord. De Bestuurscommissie Gezondheid heeft in november 2018 ingestemd met twee voorstellen die bijdragen aan de gewenste academisering van de publieke gezondheidszorg. Het betreft de aanpassing van de opleidingsstructuur voor artsen Maatschappij en Gezondheid en de borging van de Academische Werkplaats NN. Met het beschikbaar stellen van budget voor deze onderwerpen komt het eerder geconstateerde financiële risico van € 130.000 te vervallen.

Voldoen aan het landelijk professioneel kader (LPK) JGZ en het leveren van verantwoorde zorg blijft een aandachtspunt. In 2017 is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om te voldoen aan het LPK door de JGZ binnen het huidige financiële kader. Blijkens het onderzoek ontbreken (deels) de (organisatorische) randvoorwaarden voor vernieuwing binnen de JGZ. Dit maakt een gefaseerde aanpak om de transitie naar een meer risicogerichte organisatie te laten slagen noodzakelijk. Om richting te geven aan deze transitie is eind 2018 de Innovatieagenda JGZ 3.0 vastgesteld door de Bestuurscommissie Gezondheid. Het bij Operatie Stofkam (2016) gesignaleerde risico (van € 400.000 om te voldoen aan het LPK) zal na afronding van het programma JGZ 3.0 zijn opgelost (komen te vervallen).

Financiële kengetallen

Het besluit 'Begroting en verantwoording' schrijft voor dat in deze paragraaf een set met kengetallen wordt opgenomen rondom de financiële positie. De uitwerking hiervan is als volgt:

	Jaarverslag 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto schuldquote	58,37%	83,01%	82,70%
Gecorrigeerde netto schuldquote	58,37%	83,01%	82,70%
Solvabiliteit	8,25%	5,22%	4,47%
Structurele exploitatieruimte	0,00%	0,00%	0,00%

Toelichting

De netto-schuldquote neemt ten opzichte van de begroting van 2019 af, doordat een deel van de vermogensbehoefte is ingevuld door de afkopsom FLO-overgangsrecht (7,8 mln) in plaats van door het aantrekken van externe financiering. De quote zal echter de komende jaren weer toenemen, door het geplande niveau van investeringen. De solvabiliteit neemt ook af door het invullen van de investeringsplanning in de komende jaren. Daarnaast neemt het saldo van de bestemmingsreserves af door de besteding van de specifiek voor projecten beschikbare gelden. Dit beeld vertoont een duidelijke samenhang met het structureel 'vollopen' van de investeringsplanning de komende jaren, en de daarvoor in deze begroting opgenomen groei van de kapitaallasten. De structurele exploitatieruimte is per definitie 0%, aangezien de gemeentelijke bijdrage exact is afgestemd op het resterende nadelig saldo.

7.3. Bedrijfsvoering

De inhoud van het onderdeel Bedrijfsvoering staat inhoudelijk toegelicht onder het programma Organisatie.

7.4. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf staat een uiteenzetting van het geplande beleid over het gebouwenbeheer van Veiligheidsregio Fryslân.

De organisatie heeft de volgende gebouwen in eigendom/beheer:

- het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg
- 66 brandweerkazernes, waarvan 47 in eigendom
- 48 locaties voor JGZ, allen gehuurd
- het regionaal coördinatie centrum (RCC), ondergebracht bij de meldkamer

Kwaliteitsniveau

Voor de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân in eigendom heeft, staat het gewenste kwaliteitsniveau op niveau 3 (redelijk) van NEN 2767. Om deze kwaliteit te kunnen waarborgen, hebben de eigendomslocaties meerjarige onderhoudsplanningen. Voor het egaliseren van de lasten van groot onderhoud over de jaren wordt gebruik gemaakt van een onderhoudsvoorziening. Bij de huurlocaties wordt gestreefd naar een vergelijkbaar kwaliteitsniveau. Deze wordt waar mogelijk vastgelegd in de huurovereenkomsten.

Kazernebudgetten

Bij de regionalisering zijn de kazernebudgetten bepaald op basis van de overgenomen gemeentelijke locaties (huur of eigendom), gekoppeld aan het gewenste kwaliteitsniveau, inclusief een budget voor beheer van het vastgoed. Daarnaast zijn in het kader van het project 'Samen naar 1 Brandweer' budgetten vastgesteld voor facilitaire kosten en nutsvoorzieningen. In Dekkingsplan 2.0 zijn de budgetten bijgesteld op basis van kengetallen voor een kleine, middel of grote kazernes.

Aangezien de kosten van groot onderhoud significant fluctueren over de jaren, is gekozen deze te egaliseren met een voorziening voor groot onderhoud. De in de begroting geraamde dotatie aan de voorziening is het gemiddelde bedrag van het groot onderhoud dat de komende 20 jaar gepland is. Periodiek vindt er een herijking plaats van de onderhoudsbegroting.

Blik op de toekomst

In 2017 is een portfolio-analyse uitgevoerd van de panden van de Veiligheidsregio. Zowel eigendomslocaties, als huurlocaties. En zowel GGD als Brandweer. De portfolio-analyses geven een beeld van de staat van de kazernes en de GGD-locaties. Bij de brandweerkazernes heeft de focus vooral gelegen op de technische staat, functionaliteit, energieverbruik, financiën en courantheid. Bij de GGD zijn vooral de inrichtingszaken meegenomen. De portfolio-analyses geven een waardering van de locaties ten opzichte van elkaar en vormen daarmee een belangrijk instrument voor vervanging en nieuwbouw. Voor de brandweer heeft de portfolio-analyse geleid tot een bouwagenda tot 2025 die op 13 februari j.l. bestuurlijk is vastgesteld.

8. Financiële begroting

8.1. Overzicht van baten en lasten

	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid			
Pijler 1	13.688.786	142.590	13.546.196
Pijler 2	9.157.214	2.832.353	6.324.861
Pijler 3	1.077.015	597.082	479.933
Pijler 4	1.244.781	1.244.781	-
Reserves	102.000	562.000	-460.000
Bijdrage Programma Gezondheid		19.890.990	-19.890.990
Totaal Programma Gezondheid	25.269.796	25.269.796	0
Programma Crisisbeheersing			
Producten Crisisbeheersing	4.366.959	190.437	4.176.522
BDuR		2.726.868	-2.726.868
Bijdrage Programma Crisisbeheersing		1.449.654	-1.449.654
Totaal Programma Crisisbeheersing	4.366.959	4.366.959	0
Programma Brandweer			
Producten Brandweer	34.600.173	1.172.372	33.427.801
BDuR		4.434.183	-4.434.183
Bijdrage Programma Brandweer		28.993.618	-28.993.618
Totaal Programma Brandweer	34.600.173	34.600.173	0
Programma Organisatie			
Producten Organisatie	12.758.639	183.600	12.575.039
Reservemutaties		16.830	-16.830
Bijdrage Programma Organisatie		12.558.209	-12.558.209
Totaal Programma Organisatie	12.758.639	12.758.639	0
Eindtotaal	76.995.567	76.995.567	0

Conform het nieuwe BBV dient vanaf de begroting 2018 eveneens onderstaande opstelling per taakveld te worden opgenomen in de begroting. Deze is opgesteld conform de daarvoor uitgegeven handreikingen van de Commissie BBV.

Overzicht baten en lasten art. 17 BBV			
	Lasten	Baten	Saldo
Programma gezondheid	23.798.719	24.707.796	909.077
Programma crisisbeheersing	3.952.547	4.366.960	414.413
Programma brandweer	32.429.814	34.600.173	2.170.359
Programma organisatie	804.347	12.558.208	11.753.862
Algemene dekkingsmiddelen	-37.904	0	37.904
Overhead	15.436.045	183.601	-15.252.444
Heffing vpb	10.000	0	-10.000
Onvoorzien	500.000	0	-500.000
Saldo van baten en lasten	76.893.567	76.416.737	-476.830
Mutaties reserves	102.000	578.830	476.830
Resultaat	76.995.567	76.995.567	0

	Jaarrekening 2018			Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid																		
Pijler 1	13.368.146	1.203.116	12.165.030	12.777.190	140.947	12.636.243	13.688.786	142.590	13.546.196	13.571.770	146.287	13.425.483	13.943.078	150.289	13.792.789	14.328.432	154.443	14.173.989
Pijler 2	9.875.497	5.751.094	4.124.403	8.455.453	2.682.025	5.773.428	9.157.214	2.832.353	6.324.861	9.394.634	2.905.788	6.488.846	9.651.660	2.985.287	6.666.374	9.918.409	3.067.793	6.850.616
Pijler 3	1.180.605	693.164	487.441	1.022.946	572.456	450.490	1.077.015	597.082	479.933	1.104.939	612.563	492.376	1.135.169	629.322	505.847	1.166.542	646.715	519.828
Pijler 4	1.649.065	1.443.648	205.417	1.178.035	1.178.035	0	1.244.781	1.244.781	0	1.277.055	1.277.055	0	1.311.993	1.311.993	0	1.348.254	1.348.254	0
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>		17.132.785	-17.132.785		18.800.161	-18.800.161		19.890.990	-19.890.990		20.511.350	-20.511.350		21.072.517	-21.072.517		21.654.912	-21.654.912
Reservemutaties Gezondheid	100.000	424.303		100.000	160.000		102.000	562.000	-460.000	104.645	0	104.645	107.508	107.508	110.479			110.479
Totaal programma GGD	26.173.313	26.648.110	474.797	23.533.624	23.533.624	0	25.269.796	25.269.796	0	25.453.042	25.453.042	0	26.149.408	26.149.408	0	26.872.115	26.872.115	0
Programma Crisisbeheersing																		
Producten Crisisbeheersing	4.071.872	352.302	3.719.570	4.170.171	188.203	3.981.968	4.366.959	190.437	4.176.522	4.480.182	195.374	4.284.807	4.602.754	200.720	4.402.034	4.729.963	206.267	4.523.696
BDUR		2.757.186	-2.757.186		2.726.868	-2.726.868		2.726.868	-2.726.868		2.726.868	-2.726.868		2.726.868	-2.726.868		2.726.868	-2.726.868
<i>Bijdrage programma Crisis</i>		1.123.994	-1.123.994		1.255.100	-1.255.100		1.449.654	-1.449.654		1.557.940	-1.557.940		1.675.166	-1.675.166		1.796.828	-1.796.828
Reservemutaties Crisisbeheersing	30.336	70.398	-40.062			0			0			0			0			0
Totaal programma Crisis	4.102.208	4.303.880	201.672	4.170.171	4.170.171	0	4.366.959	4.366.959	0	4.480.182	4.480.182	0	4.602.754	4.602.754	0	4.729.963	4.729.963	0
Programma Brandweer																		
Producten Brandweer	39.818.560	10.017.327	29.801.233	33.906.974	1.241.321	32.665.653	34.600.173	1.172.372	33.427.801	35.948.662	1.202.768	34.745.894	37.461.266	1.235.675	36.225.591	38.948.768	1.269.826	37.678.942
BDUR		5.120.487	-5.120.487		5.064.183	-5.064.183		4.434.183	-4.434.183		4.434.183	-4.434.183		4.434.183	-4.434.183		4.434.183	-4.434.183
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>		26.277.370	-26.277.370		27.601.470	-27.601.470		28.993.618	-28.993.618		30.311.711	-30.311.711		31.791.408	-31.791.408		33.244.759	-33.244.759
Reservemutaties Brandweer	1.231.501	588.195	643.306			0			0			0			0			0
Totaal programma Brandweer	41.050.061	42.003.379	953.318	33.906.974	33.906.974	0	34.600.173	34.600.173	0	35.948.662	35.948.662	0	37.461.266	37.461.266	0	38.948.768	38.948.768	0
Programma Organisatie																		
Producten Organisatie	12.167.555	245.211	11.922.344	12.321.725	183.347	12.138.378	12.758.639	183.600	12.575.039	12.986.841	188.360	12.798.480	13.342.145	193.514	13.148.632	13.710.891	198.862	13.512.029
Reservemutaties Organisatie	89.282	17.477	71.805		16.500	-16.500		16.830	-16.830			0			0	0	0	0
<i>Bijdrage programma Organisatie</i>		12.238.024	-12.238.024		12.121.878	-12.121.878		12.558.209	-12.558.209		12.798.481	-12.798.481		13.148.632	-13.148.632		13.512.030	-13.512.030
Totaal programma Organisatie	12.256.837	12.500.712	243.875	12.321.725	12.321.725	0	12.758.639	12.758.639	0	12.986.841	12.986.841	0	13.342.145	13.342.145	0	13.710.891	13.710.891	0
Eindtotaal	83.582.419	85.456.080	1.873.661	73.932.494	73.932.494	0	76.995.567	76.995.567	0	78.868.727	78.868.727	0	81.555.574	81.555.574	0	84.261.739	84.261.739	0

Toelichting:

De mutatie van het nadelig saldo per programma ten opzichte van 2019 is als volgt, naar oorzaken:

Analyse verhoging gemeentelijke bijdrage per programma				
Omschrijving	GGD	Crisis	Brandweer	Totaal
- Academische werkplaats	50.000		50.000	
- Opleiden van artsen	100.000		100.000	
- Brandweerkazerne Oudega			176.000	176.000
- Afbouw Bedrijfsvoering 3.0	-67.425	-13.175	-74.400	-155.000
- Wnra	43.500	8.500	48.000	100.000
- Cao/ABP 2019 (3,4% ipv 1,25%)	502.543	98.198	554.530	1.155.270
- Cao/ABP 3,4% vanaf 2020 (ipv 1,25%)	534.233	109.172	586.268	1.229.672
- Cpi 2% in 2020, daarna 1,8% (ipv 1%)	87.111	19.902	363.906	470.919
- Rijksvaccinatieprogramma	37.000		37.000	
- Vennootschapsbelasting			-50.000	-50.000
Stijging nadelig saldo	1.286.961	222.597	1.604.304	3.113.862

8.2. Financiële positie

Arbeidsverplichtingen

Conform het besluit 'Begroting en Verantwoording' is het niet toegestaan voorzieningen op te nemen voor jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. Dit gaat vooral om verplichtingen rondom vakantiegeld en het opgebouwde saldo vakantiedagen. Deze lasten zijn structureel gedekt in de begroting.

Investeringskredieten

Als onderdeel van de begroting is het meerjaren-investeringsplan vastgesteld. De geplande investeringen zijn aan te merken als investeringen met economisch nut en worden geactiveerd conform de regels die zijn vastgesteld in de financiële verordening. De effecten hiervan zijn in de kapitaallasten van de programma's verwerkt. De vast te stellen kredieten zijn opgenomen in bijlage 2 bij deze begroting.

Reserves

Het geraamde verloop van de reserves in 2020 is als volgt:

	1-1-2020	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2020
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	2.211.754			2.211.754
	2.211.754			2.211.754
Bestemmingsreserves				
Jeugdgezondheidszorg 3.0	808.000		460.000	348.000
Rechtspositie	18.339		16.830	1.509
Gezondheidsmonitor	108.552	102.000	102.000	108.552
FLO	446.169	11.154		457.323
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000		70.000	430.000
	1.881.060	113.154	648.830	1.345.384
Totaal eigen vermogen	4.092.814	113.154	648.830	3.557.138

Voorzieningen

Het geraamde verloop in de voorzieningen is als volgt:

	1-1-2020	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2020
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	75.927		40.000	35.927
Voorziening sociaal plan SN1B	34.627		34.627	-
FLO	6.978.814	174.470	236.772	6.916.512
	7.089.368	174.470	311.399	6.952.439
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	74.409	42.126	21.817	94.718
Groot onderhoud brandweerkazernes	616.621	435.073	397.200	654.494
	691.030	477.199	419.017	749.212
Totaal voorzieningen	7.780.398	651.669	730.416	7.701.651

De voorzieningen met betrekking tot de opgebouwde spaaruren en het sociaal plan zijn voldoende om de resterende onderliggende verplichtingen af te dekken. De voorzieningen voor groot onderhoud sluiten aan op de aanwezige meerjaren-onderhoudsplanningen.

Geprognosticeerde balans 2020

	1-1-2020	31-12-2020		1-1-2020	1-12-2020
Materiële vaste activa	73.097	74.424	Eigen vermogen	4.093	3.558
Vorderingen	1.692	1.692	Vorzieningen	7.780	7.702
Liquide middelen	835	720	Langlopende schulden	51.260	52.490
Overlopende activa	2.771	2.771	Kortlopende schulden	12.339	12.934
			Overlopende passiva	2.923	2.923
	78.395	79.607		78.395	79.607

In de voorspelde balans is rekening gehouden met de geplande investeringen voor 2019 en 2020 en een stabiel werkkapitaal. Ook zijn de geplande mutaties in reserves en voorzieningen, zoals in de eerdere paragrafen genoemd, verwerkt. De behoefte aan langlopende financiering is bepaald op basis van de in 'Operatie Stofkam' berekende en vastgelegde financieringsstructuur. De rentelast voor deze financiering is gedekt in de begroting 2020. Bovenstaande balans is de basis voor de berekende financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Bijlage 1.

Bijdrage per gemeente 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Achtkarspelen	€ 2.499.201	€ 2.589.195	€ 2.688.111	€ 2.787.489
Ameland	€ 688.885	€ 715.334	€ 744.000	€ 772.864
Dantumadiel	€ 1.638.814	€ 1.697.563	€ 1.762.200	€ 1.827.129
De Fryske Marren	€ 5.111.916	€ 5.298.207	€ 5.502.420	€ 5.707.672
Harlingen	€ 1.525.854	€ 1.581.273	€ 1.642.069	€ 1.703.167
Heerenveen	€ 4.753.253	€ 4.925.568	€ 5.114.680	€ 5.304.720
Leeuwarden	€ 12.314.133	€ 12.763.732	€ 13.256.382	€ 13.751.568
Noardeast-Fryslân	€ 4.376.258	€ 4.535.194	€ 4.709.554	€ 4.884.780
Ooststellingwerf	€ 2.446.227	€ 2.535.027	€ 2.632.455	€ 2.730.365
Opsterland	€ 2.722.414	€ 2.820.716	€ 2.928.697	€ 3.037.192
Schiermonnikoog	€ 282.566	€ 293.637	€ 305.585	€ 317.624
Smallingerland	€ 5.168.318	€ 5.355.230	€ 5.560.474	€ 5.766.706
Súdwest-Fryslân	€ 8.697.380	€ 9.013.599	€ 9.360.418	€ 9.708.974
Terschelling	€ 735.060	€ 762.884	€ 793.132	€ 823.574
Tytsjerksteradiel	€ 2.951.739	€ 3.058.427	€ 3.175.593	€ 3.293.320
Vlieland	€ 281.329	€ 292.292	€ 304.137	€ 316.069
Waadhoeke	€ 4.351.770	€ 4.509.486	€ 4.682.588	€ 4.856.536
Weststellingwerf	€ 2.347.351	€ 2.432.117	€ 2.525.227	€ 2.618.780
	€ 62.892.470	€ 65.179.481	€ 67.687.723	€ 70.208.529

2020

Bijdrage 2020	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.066.290	€ 93.854	€ 1.339.057	€ 2.499.201
Ameland	€ 138.882	€ 12.224	€ 537.779	€ 688.885
Dantumadiel	€ 724.112	€ 63.735	€ 850.966	€ 1.638.814
De Fryske Marren	€ 1.971.985	€ 173.572	€ 2.966.359	€ 5.111.916
Harlingen	€ 606.294	€ 53.365	€ 866.195	€ 1.525.854
Heerenveen	€ 1.919.154	€ 168.922	€ 2.665.178	€ 4.753.253
Leeuwarden	€ 4.670.903	€ 411.127	€ 7.232.103	€ 12.314.133
Noardeast-Fryslân	€ 1.739.674	€ 153.124	€ 2.483.460	€ 4.376.258
Ooststellingwerf	€ 976.340	€ 85.936	€ 1.383.951	€ 2.446.227
Opsterland	€ 1.136.056	€ 99.994	€ 1.486.364	€ 2.722.414
Schiermonnikoog	€ 35.972	€ 3.166	€ 243.428	€ 282.566
Smallingerland	€ 2.129.102	€ 187.401	€ 2.851.815	€ 5.168.318
Súdwest-Fryslân	€ 3.424.593	€ 301.428	€ 4.971.359	€ 8.697.380
Terschelling	€ 185.749	€ 16.349	€ 532.961	€ 735.060
Tytsjerksteradiel	€ 1.221.878	€ 107.548	€ 1.622.314	€ 2.951.739
Vlieland	€ 41.477	€ 3.651	€ 236.201	€ 281.329
Waadhoeke	€ 1.761.218	€ 155.020	€ 2.435.532	€ 4.351.770
Weststellingwerf	€ 978.939	€ 86.165	€ 1.282.247	€ 2.347.351
	€ 24.728.619	€ 2.176.582	€ 35.987.269	€ 62.892.470

2021

Bijdrage 2021	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.097.611	€ 98.255	€ 1.393.329	€ 2.589.195
Ameland	€ 142.961	€ 12.797	€ 559.575	€ 715.334
Dantumadiel	€ 745.383	€ 66.724	€ 885.456	€ 1.697.563
De Fryske Marren	€ 2.029.910	€ 181.712	€ 3.086.585	€ 5.298.207
Harlingen	€ 624.103	€ 55.868	€ 901.302	€ 1.581.273
Heerenveen	€ 1.975.527	€ 176.844	€ 2.773.197	€ 4.925.568
Leeuwarden	€ 4.808.106	€ 430.408	€ 7.525.218	€ 12.763.732
Noardeast-Fryslân	€ 1.790.776	€ 160.305	€ 2.584.114	€ 4.535.194
Ooststellingwerf	€ 1.005.019	€ 89.966	€ 1.440.042	€ 2.535.027
Opsterland	€ 1.169.427	€ 104.684	€ 1.546.606	€ 2.820.716
Schiermonnikoog	€ 37.029	€ 3.315	€ 253.294	€ 293.637
Smallingerland	€ 2.191.642	€ 196.189	€ 2.967.399	€ 5.355.230
Súdwest-Fryslân	€ 3.525.187	€ 315.565	€ 5.172.847	€ 9.013.599
Terschelling	€ 191.205	€ 17.116	€ 554.562	€ 762.884
Tytsjerksteradiel	€ 1.257.769	€ 112.592	€ 1.688.066	€ 3.058.427
Vlieland	€ 42.696	€ 3.822	€ 245.774	€ 292.292
Waadhoeke	€ 1.812.952	€ 162.290	€ 2.534.243	€ 4.509.486
Weststellingwerf	€ 1.007.695	€ 90.206	€ 1.334.216	€ 2.432.117
	€ 25.455.000	€ 2.278.658	€ 37.445.823	€ 65.179.481

2022

Bijdrage 2022	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.132.766	€ 103.856	€ 1.451.490	€ 2.688.111
Ameland	€ 147.540	€ 13.527	€ 582.933	€ 744.000
Dantumadiel	€ 769.256	€ 70.528	€ 922.417	€ 1.762.200
De Fryske Marren	€ 2.094.924	€ 192.070	€ 3.215.427	€ 5.502.420
Harlingen	€ 644.092	€ 59.052	€ 938.924	€ 1.642.069
Heerenveen	€ 2.038.799	€ 186.924	€ 2.888.957	€ 5.114.680
Leeuwarden	€ 4.962.100	€ 454.942	€ 7.839.340	€ 13.256.382
Noardeast-Fryslân	€ 1.848.130	€ 169.443	€ 2.691.981	€ 4.709.554
Ooststellingwerf	€ 1.037.208	€ 95.095	€ 1.500.153	€ 2.632.455
Opsterland	€ 1.206.881	€ 110.651	€ 1.611.165	€ 2.928.697
Schiermonnikoog	€ 38.215	€ 3.504	€ 263.867	€ 305.585
Smallingerland	€ 2.261.836	€ 207.373	€ 3.091.266	€ 5.560.474
Súdwest-Fryslân	€ 3.638.092	€ 333.552	€ 5.388.775	€ 9.360.418
Terschelling	€ 197.329	€ 18.092	€ 577.711	€ 793.132
Tytsjerksteradiel	€ 1.298.053	€ 119.010	€ 1.758.530	€ 3.175.593
Vlieland	€ 44.063	€ 4.040	€ 256.034	€ 304.137
Waadhoeke	€ 1.871.017	€ 171.541	€ 2.640.029	€ 4.682.588
Weststellingwerf	€ 1.039.969	€ 95.348	€ 1.389.910	€ 2.525.227
	€ 26.270.270	€ 2.408.545	€ 39.008.908	€ 67.687.723

2023

Bijdrage 2023	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.168.336	€ 108.996	€ 1.510.157	€ 2.787.489
Ameland	€ 152.173	€ 14.196	€ 606.495	€ 772.864
Dantumadiel	€ 793.411	€ 74.019	€ 959.699	€ 1.827.129
De Fryske Marren	€ 2.160.707	€ 201.576	€ 3.345.389	€ 5.707.672
Harlingen	€ 664.318	€ 61.975	€ 976.874	€ 1.703.167
Heerenveen	€ 2.102.820	€ 196.176	€ 3.005.724	€ 5.304.720
Leeuwarden	€ 5.117.916	€ 477.459	€ 8.156.193	€ 13.751.568
Noardeast-Fryslân	€ 1.906.164	€ 177.829	€ 2.800.787	€ 4.884.780
Ooststellingwerf	€ 1.069.777	€ 99.801	€ 1.560.786	€ 2.730.365
Opsterland	€ 1.244.779	€ 116.128	€ 1.676.286	€ 3.037.192
Schiermonnikoog	€ 39.415	€ 3.677	€ 274.532	€ 317.624
Smallingerland	€ 2.332.860	€ 217.637	€ 3.216.209	€ 5.766.706
Súdwest-Fryslân	€ 3.752.332	€ 350.062	€ 5.606.580	€ 9.708.974
Terschelling	€ 203.526	€ 18.987	€ 601.061	€ 823.574
Tytsjerksteradiel	€ 1.338.813	€ 124.900	€ 1.829.607	€ 3.293.320
Vlieland	€ 45.447	€ 4.240	€ 266.382	€ 316.069
Waadhoeke	€ 1.929.770	€ 180.032	€ 2.746.735	€ 4.856.536
Weststellingwerf	€ 1.072.626	€ 100.067	€ 1.446.087	€ 2.618.780
	€ 27.095.191	€ 2.527.758	€ 40.585.580	€ 70.208.529

Bijlage 2.

Investeringskredieten

Investeringskredieten	Krediet 2020
Personenlift	34.818
Reshuffling teams 1e & 2e etage HTW	30.000
hardware incl. Office kazernes	48.850
Clearpass aanschaffen en implementatie	75.000
Smartphones	120.000
Nieuwe werkplek	325.000
Infrastructuur	10.000
Netscaler + Firewall	22.000
Audiovisuele middelen	24.000
Koppelingen	30.000
Werkplekmeubilair, bureaus en stoelen	340.000
AFAS-ontwikkelingen / e-HRM	50.000
Organisatie	1.109.668
JGZ, herinrichtingskosten	100.000
GGD	100.000
Verbouw diverse locaties	1.145.000
Grond	140.000
Nieuwbouw	1.125.000
Redvoertuigen	735.195
Hulpverleningsvoertuigen	624.000
Haakarmvoertuigen	237.705
Personeel/materiaalwagen	325.500
Dienstauto's	221.690
Persoonlijke beschermingsmiddelen	242.950
Overige diverse kavels	1.409.822
Brandweer	6.206.861
Totaal investeringskredieten	7.416.529

Overzicht zienswijzen Jaarrekening 2018, Eerste begrotingswijziging 2019 en Begroting 2020

(zienswijzeperiode sluit op 12 juni 2019)

Naam Gemeente	Datum besluitvorming raad	Voorstel college aan raad	Besluit van de raad
Achtkarspelen	6 juni 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Ameland	1 juli 2019	zienswijze	
Dantumadiel	28 mei 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
De Fryske Marren	12 juni 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Harlingen	22 mei 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Heerenveen	20 mei 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Leeuwarden	22 mei 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Noardeast-Fryslân	22 mei 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Ooststellingwerf	18 juni 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Opsterland	13 mei 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Schiermonnikoog	21 mei 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Smallingerland	25 juni 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Súdwest-Fryslân	6 juni 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Terschelling	28 mei 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Tytsjerksteradiel	16 mei 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Vlieland	27 mei 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Waadhoeke	13 juni 2019	geen zienswijze	geen zienswijze
Weststellingwerf	13 mei 2019	geen zienswijze	geen zienswijze

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Eerste bestuursrapportage 2019
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van Algemeen Bestuur
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Jeroen Gebben
Auteur	Wim Kleinhuis
Bijlagen	1. Eerste bestuursrapportage 2019
Vergaderdatum	10 juli 2019
Agendapunt	5
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	De bestuursrapportage is een coproductie van alle kolommen
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. De eerste bestuursrapportage 2019 vast te stellen

Inleiding

Het dagelijks bestuur legt tweemaal per jaar tussentijds verantwoording af aan de leden van het algemeen bestuur. Ligger we nog op koers om de afgesproken resultaten te behalen? En geven we daarvoor meer of minder geld uit dan vooraf gepland?

Het eerste verantwoordingsmoment staat voor de deur. Daarvoor is een bestuursrapportage opgesteld.

De eerste bestuursrapportage 2019 is ondertussen in meerdere gremia behandeld. Hieronder volgt een uitzetting over de genomen besluiten.

Behandeling auditcommissie

De auditcommissie heeft op 17 juni de bestuursrapportage behandeld. De commissie adviseert het algemeen bestuur de bestuursrapportage ongewijzigd vast te stellen.

Behandeling bestuurscommissies

Op 19 juni is het programma Gezondheid van de bestuursrapportage behandeld in de bestuurscommissie Gezondheid. De commissie adviseert het Algemeen bestuur de bestuursrapportage als bijgevoegd vast te stellen.

Op 20 juni is het onderdeel Veiligheid van de bestuursrapportage behandeld in de bestuurscommissie Veiligheid. De commissie adviseert het Algemeen bestuur de bestuursrapportage als bijgevoegd vast te stellen.

Behandeling Dagelijks Bestuur

Op 24 juni is de gehele bestuursrapportage behandeld in de vergadering het Dagelijks bestuur. Het Dagelijks bestuur adviseert het Algemeen bestuur de bestuursrapportage ongewijzigd vast te stellen.

Beoogd effect

Het Algemeen bestuur in positie brengen om tussentijds bij te sturen

Argumenten

1.1 De bestuursrapportage biedt een tussentijds moment voor het algemeen bestuur om haar controlerende rol uit te voeren

Om het algemeen bestuur te helpen ook gedurende het jaar haar controlerende rol uit te kunnen oefenen, vertellen we formeel twee keer per jaar wat de stand van zaken is als het gaat om de in de begroting opgenomen doelen.

Kanttekeningen/risico's

Geen

Financiële consequenties

De eerste bestuursrapportage gaat ervan uit dat het resultaat voor 2019 uit komt op een negatief saldo van € 317.000.

Dit betreft een negatief resultaat van € 269.000 voor het programma organisatie, waar merkbaar blijft dat de formatie onder druk staat. Na het tekort van vorig jaar wordt ook voor het huidige jaar een tekort voorzien, ditmaal van € 250.000. Dit tekort wordt grotendeels veroorzaakt door een tekort op formatie (€ 125.000), exploitatie (€ 50.000) en het extra ondersteunen van de Personeels- en salarisadministratie (€ 35.000).

Voor het programma crisisbeheersing wordt een negatief resultaat van € 48.000 verwacht. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de containercalamiteit. Het gaat dan voornamelijk om de extra personele inzet en de kosten van de evaluatie uitgevoerd door het Instituut Fysieke Veiligheid.

Vervolgaanpak/uitvoering

Het bestuurlijk proces is als volgt verlopen:

agendacommissie Veiligheid – 6 juni, programma's Brandweer en Crisisbeheersing
agendacommissie Gezondheid – 6 juni, programma Gezondheid
Auditcommissie – 17 juni, gehele bestuursrapportage
bestuurscommissie Gezondheid – 19 juni, programma Gezondheid
bestuurscommissie Veiligheid – 20 juni, programma's Brandweer en Crisisbeheersing
Dagelijks bestuur – 24 juni, gehele bestuursrapportage

Communicatie

Voorlopig geen.

Besluit:

niet vastgesteld

**Paraaf
secretaris:**

☐ ongewijzigd vastgesteld	
☐ gewijzigd vastgesteld als volgt:	
Kopie naar auteur	

Bestuursrapportage

Januari - april 2019

1. Inleiding

Tweemaal per jaar legt het dagelijks bestuur tussentijds verantwoording af over de in de begroting geformuleerde doelstellingen, en de daaraan gekoppelde middelen. Logischerwijs gaat deze eerste bestuursrapportage van 2019 over de stand van zaken van de resultaten van de begroting 2019. Echter, na vaststelling van de begroting 2019 zijn de meerjarenbeleidsplannen van Veiligheidsregio Fryslân vastgesteld. In de begroting 2020 zijn deze al vertaald naar resultaten voor dat jaar. Via deze bestuursrapportage vindt ook de vertaling van deze koersbepalende beleidsplannen naar 2019 plaats.

Goed om te vermelden is dat bij het opstellen van de bestuursrapportage er nog geen definitieve besluitvorming had plaatsgevonden over de eerste begrotingswijziging van 2019. Omdat de besluitvorming over de begrotingswijziging en de bestuursrapportage in dezelfde vergadering plaatsvindt, is deze bestuursrapportage geschreven vanuit het uitgangspunt dat de begrotingswijziging wordt vastgesteld. Mocht de begrotingswijziging gewijzigd worden vastgesteld, dan leidt dit tot aanpassingen en komen we daar in de tweede bestuursrapportage op terug.

Programma overstijgende onderwerpen

Een aantal thema's speelt in meerdere of alle kolommen. Verantwoording over de stand van zaken van deze onderwerpen vindt hier plaats.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2021 raakt ook Veiligheidsregio Fryslân. Enerzijds als veiligheids- en gezondheidsdienst van uw gemeente. Zo voeren wij in opdracht van het samenwerkingsverband De Friese Aanpak de zogenaamde omgevingslabs uit. De uitkomsten van deze labs kunt u als gemeente gebruiken bij het opstellen van uw omgevingsvisie. Ook merken wij nu al een stijging van adviesaanvragen vanuit gemeenten, vooral als het gaat om gezondheidsimpact.

Anderzijds heeft de Omgevingswet ook impact op onze interne bedrijfsvoering. Het vraagt scholing van medewerkers, om gemeenten volgens de geest van de wet goed te kunnen adviseren. Ook moeten processen anders ingericht te worden om aan de eisen van de wet te kunnen voldoen. De grootste wijziging is vermoedelijk de aanschaf van een nieuw systeem. Ons huidige adviseringsprogramma lijkt niet te voldoen aan de eisen. Mocht dit inderdaad zo blijken te zijn, dan moet een aanvullend systeem aangeschaft en ingericht worden. Dit brengt extra lasten met zich mee. Besluitvorming hierover vindt plaats in het derde kwartaal van 2019, en wordt vervolgens meegenomen in de kaderbrief 2021.

Wnra

De invoering van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren heeft voor onduidelijkheid gezorgd voor de werking van arbeidsvoorwaarden voor medewerkers van gemeenschappelijke regelingen. Als gemeenschappelijke regeling zijn wij geen lid van de VNG en daarmee geen cao-partij voor de nieuwe cao gemeente. Het systeem dat voorheen wel kon, past niet in het private systeem en zorgt voor juridische risico's. De VNG heeft daarom besloten een werkgeversvereniging op te richten voor Gemeentelijke gemeenschappelijke regelingen. Deze gemeenschappelijke regelingen worden door de werkgeversvereniging cao-partij en kunnen hierdoor de medewerkers dezelfde arbeidsvoorwaarden blijven bieden als in de cao-gemeente. De uitwerking hiervan volgt na de zomer.

Zorg en Veiligheid / Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE)

Naar aanleiding van de bestuurlijke bijeenkomst over zorg en veilig eind 2015 is aan de Veiligheidsregio Fryslân gevraagd om gedurende twee jaar een coördinatiepunt in te richten. Doel van dit coördinatiepunt is de AVE aanpak in de hele regio te implementeren door de samenwerking binnen en tussen gemeenten te faciliteren. De borging van het werken met de AVE lijkt beter bij de GGD te kunnen worden belegd. De GGD zit vanuit haar huidige (oggz) taken dichterbij de doelgroep welke zijn ondergebracht in de portefeuille zorg en veiligheid van de GGD. Hier kan de AVE ook ondergebracht worden. Besluitvorming hierover vindt plaats in het vierde kwartaal van 2019.

Great place to work

Veiligheidsregio Fryslân heeft in 2018 de ambitie uitgesproken om in 2020 een Great Place to Work te worden. De eerste meting heeft begin 2019 plaats gevonden, met een buitengewoon resultaat: Veiligheidsregio Fryslân heeft het certificaat Great Place to Work verdiend. Het gebeurt zelden dat het certificaat bij de eerste meting al wordt uitgereikt, waardoor we extra trots zijn op deze prestatie. Ondertussen biedt de meting nog wel voldoende aanknopingspunten om ons personeelsbeleid nog verder te verbeteren.

Financiële afwijkingen

In deze bestuursrapportage wordt gerapporteerd over de begroting 2019 na eerste wijziging. De begroting is gelijktijdig met de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 voor zienswijze voorgelegd aan gemeenten. De voorzichtige eerste prognose van het operationele resultaat voor 2019 komt uit op € 317.000 negatief, opgebouwd uit € 48.000 voor Crisisbeheersing en € 269.000 bij het programma Organisatie. De achtergrond van deze bedragen wordt toegelicht in de betreffende programma's.

Cao/ABP

In de begroting 2019 (na eerste wijziging) is ruimte ingebouwd voor een stijging van de loonkosten van 3,4% als gevolg van een nog vast te stellen nieuwe cao en stijging van de sociale premies. In de begroting is daarvan 0,8% opgenomen voor de reeds gestegen sociale premies. Het restant van 2,6% is beschikbaar om een naderende cao-stijging op te kunnen vangen. Indien de cao meer stijgt zal dit niet binnen de begroting opgevangen kunnen worden en leidt dat derhalve tot een risico van € 420.000 voor elke procent boven de 2,6% stijging.

2. Programma Gezondheid

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Op basis van de realisatie tot nu toe wordt er voor 2019 een financieel resultaat van nihil geprognoseerd. De uitvoering van de JGZ (incl. programma JGZ 3.0) leidt tot een verwacht nadelig saldo van afgerond € 200.000 conform bestuurlijke afspraken. Met herprioritering in het opleidingsbudget ten gunste van opleidingen JGZ 3.0 en bijsturen gedurende het jaar verwachten we binnen begroting te kunnen afronden.

Inhoudelijk worden de reguliere werkzaamheden conform planning uitgevoerd.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Implementatie Algemene Verordening Gegevensbescherming:

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. De implementatie van deze vernieuwde privacy wetgeving vraagt de nodige inzet van onze organisatie.

Voor de meeste productgroepen is dit afgerond of in afronding. Voor JGZ heeft dit effect op een groot aantal processen en producten. Om dit goed te kunnen regelen is een projectgroep gestart. De hoofddoelstelling van dit project is om ervoor te zorgen dat de productgroep JGZ van de GGD "AVG Proof" is per 1 januari 2020.

Arbeidsmarktproblematiek:

Recent is een analyse van de arbeidsmarkt uitgevoerd. Uit deze analyse bleek met name een krapte op de arbeidsmarkt voor de beroepsgroepen artsen en verpleegkundigen. De verwachte uitstroom door vergrijzing van deze beroepsgroepen levert dan ook problemen in de toekomst. Verder blijkt uit de analyse dat het grootste deel van de genoemde beroepsgroepen niet actief op zoek is naar ander werk. Dit vraagt een passende wervingsstrategie.

Stand van zaken overige resultaten en indicatoren

In de vergadering van de bestuurscommissie Gezondheid van 15 november 2018 is het meerjarenbeleidsplan 2019 - 2022 vastgesteld. Daarnaast zijn in dezelfde vergadering de bijbehorende indicatoren vastgesteld. Hieronder vindt u terugkoppeling op de op dit moment bestuurlijk relevante onderwerpen, onder de in het meerjarenbeleidsplan vastgestelde thema's:

Leefstijl en vitaliteit

Kansrijke start

Het actieprogramma Kansrijke Start geeft onder meer aan dat er lokale/regionale coalities gevormd moeten worden. Een coalitie Kansrijke Start is een samenwerking tussen betrokken professionals uit het medische en sociale domein. Vanuit verschillende kanten (o.a. de vergadering van de vorige bestuurscommissie, een GIDS-bijeenkomst, een overleg Nu niet Zwanger) is gevraagd om een gezamenlijke startverkenning. Deze startverkenning zal in mei plaatsvinden.

Nuchtere Fries

Vorig jaar is besloten om het programma Nuchtere Fries te continueren. Inmiddels is gestart met een nalevingsonderzoek. Resultaten van dit onderzoek moeten input leveren voor de verdere concrete invulling van dit programma. Wanneer de uitkomsten bekend zijn zullen deze worden gedeeld met de bestuurscommissie.

Rookvrije generatie

De projectleiders zijn inmiddels gestart met het programma. Het zogenaamde 'Bestuursdiner' wordt, in overleg met ketenpartners, omgevormd naar een ander event. De StopMetRoken coaches zijn gestart met coaching. De verwachting is dat in de maand mei alle consultatiebureauroccaties rookvrij zijn. Daarmee voldoen we aan de wettelijke eis.

Van Nationaal Preventieakkoord naar een samenhangende preventieaanpak in Friesland

In 2018 is het Nationaal preventieakkoord (NPA) gesloten. In Friesland zijn de onderwerpen van het preventieakkoord vooral belegd in de programma's Nuchter over Gewicht, Nuchtere Fries en Rookvrije generatie.

Verschillende gemeenten hebben ons gevraagd om samen met gemeenten en ketenpartners te onderzoeken of en hoe we tot een meer samenhangende preventieaanpak kunnen komen, waarbij de levensloop leidend is. Daarbij gaat het in ieder geval om meer integratie van de drie genoemde programma's, maar waarschijnlijk ook met GIDS, kansrijke start, fysieke leefomgeving en Vitale Regio. Verder hopen we een verbinding te leggen met het Sportakkoord c.q. Fries Beweegakkoord en met verdere implementatie van Positieve gezondheid.

Naar verwachting presenteren we een voorstel voor "het Friese NPA" aan de bestuurscommissie in de tweede helft van 2019.

Lokale leefwereld

JGZ 3.0

Het programma ligt op koers. Het programma loopt binnen het financieel kader, zoals dat bestuurlijk voor het programma JGZ 3.0 is vastgesteld.

Momenteel wordt vooral gewerkt aan het ondersteunen en verder op gang brengen van pilots rondom de vijf programmathema's: behoeftegericht werken, digitalisering, netwerken, taakherziening en werkomgeving. Een voorbeeld hiervan is SPARK, een triagemodel waarmee risicoschattingen kunnen worden gemaakt waarmee je zorg meer op maat zou kunnen leveren.

In de winter hebben twee goed bezochte (>225 deelnemers) bijeenkomsten voor medewerkers plaatsgevonden. Binnen het programma loopt een onderzoeklijn; er worden op dit moment drie onderzoeken uitgevoerd.

Gezonde leefomgeving

Rijksvaccinatieprogramma

Per 1 januari 2019 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Jeugdgezondheidszorg is daarbij de uitvoerende organisatie. Dit betekent dat gemeenten naast de bekostiging ook verantwoordelijk zijn voor het monitoren van de uitvoering en de resultaten daarvan. Voor dit doel stelt het RIVM rapportages beschikbaar. Daarnaast informeert de GGD de gemeenten periodiek.

De dalende vaccinatiegraad is landelijk een groot probleem en daarmee ook zeker een punt van aandacht in Friesland. De meest recente vaccinatiegraad cijfers laten zien dat dat we momenteel iets boven de landelijke vaccinatiegraad zitten, met uitzondering van de HPV-vaccinatie.

De cijfers geven geen aanleiding tot specifieke maatregelen, we continueren het huidige provinciale beleid van de GGD en volgen de landelijke ontwikkelingen en anticiperen hierop. Binnen het beleid is wel meer aandacht voor deskundigheidsbevordering van het personeel, waardoor we 'informed consent' kunnen uitvoeren. Daarnaast voeren we een proactief persbeleid.

Er is een procescoördinator RVP aangesteld, die naast het implementeren van de vele veranderingen ook aan de slag gaat met een aanpak op de dalende vaccinatiegraad.

De nieuwe cijfers over verslagjaar 2018 verwachten wij in juni 2019. Deze zullen wij in de daaropvolgende maanden analyseren en voorzien van duiding. Naar verwachting kunnen deze medio oktober 2019 worden teruggekoppeld naar en besproken met de beleidsambtenaren van de gemeenten.

Uitbraakmaatregel Meningokokken W

In het kader van de uitbraakmaatregel Meningokokken W worden in totaal 34.000 jongeren opgeroepen, waarvan ruim 19.000 in de afgelopen maanden maart en april. De cijfers laten een opkomstpercentage zien van ruim 86,4%. De organisatie en samenwerking met de gemeenten is goed verlopen.

Het definitieve budget voor de campagne is nog niet bekend, hierover worden nog onderhandelingen gevoerd door GGDGHOR met het ministerie. Het reguliere tarief voor groepsvaccinaties van € 18,36 werd door verschillende GGD-en als te laag ingeschat.

De verwachting is dat wij de campagne binnen het beschikbare budget kunnen uitvoeren.

Oplevering bouwsteen gezondheid

Vorig jaar besloot de stuurgroep van De Friese Aanpak om Veiligheidsregio Fryslân twee aanvullende labs binnen Omgevingslab Fryslân te laten organiseren. Om invulling te geven aan deze opdracht is daarom door de brandweer een lab Veiligheid ingericht en door de GGD een lab Gezondheid. Het lab Gezondheid heeft een aantal bijeenkomsten georganiseerd. Met input uit alle labs is vervolgens de bouwsteen Gezondheid ontwikkeld. De bouwsteen is getoetst bij diverse klankbordgroepen en wordt in september bestuurlijk opgeleverd.

Zorg en veiligheid

Personen Met Verward Gedrag

De uitkomst van de eerste verkenning rondom de mogelijke regievoering van de Friese aanpak personen met verward gedrag van Sociaal Domein Fryslân (SDF) naar GGD Fryslân, heeft geleid tot uitstel. Er is op dit moment nog te veel onduidelijkheid over inhoudelijke werkzaamheden die overgedragen zouden kunnen worden en de daarmee gemoeide financiën. Afsproken is dat we dit komend jaar verder gaan verkennen, met als doel om in 2020 met een voorstel te komen.

Wijk GGD 'ers

Momenteel is er een Wijk GGD 'er werkzaam namens de GGD. Daarnaast hebben de gemeenten Smallingerland en Achtkarspelen gebruik gemaakt van de subsidieregeling van het CCV voor de Wijk GGD 'er maar bij de invulling geen gebruik gemaakt van de GGD zelf. Wel levert de GGD een coach aan de gemeente Achtkarspelen. Komende maanden gaan we in gesprek met een aantal gemeenten om planvorming voor de Wijk GGD 'er te maken.

Overige ontwikkelingen

Academische Werkplaatsen Publieke Gezondheid (AWPG)

Na het bestuurlijk fiat is het coördinatorschap bij twee personen neergelegd. Zij hebben een onderzoekprogramma opgesteld, waarbinnen momenteel 11 onderzoeken lopen.

Veel inzet wordt gedaan op de realisatie van de samenwerking met de Aletta Jacobs School of Public Health (AJSPH), een spin off van de RuG en het UMCG, onder de naam Aletta Fryslân, die op de University Campus Fryslân zal worden gevestigd. In overleg tussen AWPG en AJSPH wordt synergie op de onderzoekagenda gezocht. Gezamenlijk wordt geïnvesteerd in een onderzoekminor die in september 2019 zal starten.

De eerste fase van het project Healthy Living Lab (HLL), gericht op de fysieke omgeving in relatie tot gezondheid, wordt binnenkort afgesloten. Besloten is geen aanvraag voor een tweede fase in te dienen. Momenteel wordt overleg tussen betrokken partijen voorbereid om tot een goede afsluiting te komen.

Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA)

De PGA JGZ wordt door het COA in de zomer landelijk aanbesteed. Uiterlijk in september is bekend of de GGD deze taak zal blijven uitvoeren. Wanneer deze taak elders belegd wordt, heeft dit effect op de continuïteit van zorg. Wij zullen onze werkprocessen hierop moeten aanpassen. Dit kan voor de gemeenten nadelige effecten hebben.

3. Programma Crisisbeheersing

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Voor de afdeling Crisisbeheersing is de prognose dat het resultaat gaat uitkomen op € 48.000 negatief, hoofdzakelijk als gevolg van de containercalamiteit. Het gaat dan voornamelijk om de extra personele inzet en de kosten van de evaluatie uitgevoerd door het Instituut Fysieke Veiligheid.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

De eerste maanden van 2019 hebben voor de afdeling Crisisbeheersing in het teken gestaan van de containercalamiteit. Tijdens de GRIP-fase van 2 januari tot 6 februari heeft de afdeling de crisisorganisatie gefaciliteerd door vergaderingen van het Regionaal Beleidsteam (RBT) voor te bereiden en de besluitvorming van het RBT uit te werken. Vanaf februari levert de afdeling capaciteit aan het Bestuurlijk Waddenoverleg (BWO+) van de Coördinatie regeling Waddenzee. Dit gremium verzorgt vanaf 6 februari de bestuurlijke afstemming over de verdere afhandeling van de gevolgen van de overboord geslagen containers; het BWO+ richt zich op de berging van de containers, de schadeafhandeling en het schoonmaken/opruimen. In maart tot en met juni heeft de afdeling het IFV ondersteund bij haar werkzaamheden – in opdracht van uw bestuurscommissie - om de containercalamiteit te evalueren.

Eén van onze beleidsvoornemens is om dit jaar het bestaande crisisplan uit 2015 te actualiseren en bestuurlijk te laten vaststellen. In het nieuwe crisisplan worden onder andere de rol en positionering van de crisisorganisatie van Veiligheidsregio Fryslân bij nieuwe typen crises (vluchtelingenopvang, droogte, dreigende watertekorten, cyber, uitval van vitale voorzieningen) opgenomen. Dit actualisatietraject loopt vanwege de extra inzet omtrent de containercalamiteit vertraging op. Daarnaast achten wij het van belang om de aanbevelingen uit de evaluatie van de containercalamiteit mee te nemen in het nieuwe crisisplan.

Voor de actualisatie van het crisisplan zal tijdelijke beleidsondersteuning ingezet worden. Consequentie van het voorgaande is dat bestuurlijke vaststelling van het crisisplan niet in uw bestuurscommissie van 14 van november 2019 zal plaatsvinden maar in de loop van 2020.

Stand van zaken overige resultaten

Inzetten Friese crisisorganisatie

De Friese crisisorganisatie is - naast de containercalamiteit – in de eerste vier maanden van 2019 ingezet bij de volgende incidenten:

- treinongeval (botsing trein met vrachtauto) bij Friesland Campina te Leeuwarden (11 januari / GRIP-1)
- meerdere verkeersongevallen op de A32 i.v.m. dichte mist (28 februari, GRIP-1)
- brand in zorginstelling Appelscha (3 maart, GRIP-1)
- brand in woonboerderij in Sint Jacobiparochie (16 april, GRIP-1)

Vakbekwaamheid crisisorganisatie

De Friese crisisorganisatie bestaat uit ruim 200 personen verdeeld over 24 functiegroepen. In de eerste vier maanden van 2019 heeft de afdeling Crisisbeheersing actief invulling gegeven aan het “warme loopbaanbeleid” van deze crisisfunctionarissen door het aanbieden van diverse vakbekwaamheidsactiviteiten om de kwaliteit van de crisisorganisatie te borgen. Zo zijn er trainingen georganiseerd voor bestuurders (colleges van B&W van de gemeenten Harlingen, Ooststellingwerf, Noardeast Fryslân en Opsterland, RBT-training Elfstedentocht), voor de crisisteams (o.a. CoPI-ROT oefening op de Afsluitdijk bij Kornwerderzand, CoPI-oefening vliegbasis, oefeningen CoWa op de Waddeneilanden), voor geneeskundige partners en Bevolkingszorg.

Periodiek Beeld van de rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2016-2018

In de tweede helft van 2019 brengt de Inspectie Justitie en Veiligheid een periodiek beeld uit over de rampenbestrijding en de crisisbeheersing over de periode 2016 – 2018 (als opvolger van de ‘Staat van de Rampenbestrijding 2013-2015’). Veiligheidsregio Fryslân heeft in de eerste vier maanden van 2019 een bijdrage geleverd aan de deelonderzoeken “Operationele Prestaties” en “Kwaliteit”.

Voorbereiding op (dreigende) overstroming en ernstige wateroverlast

Onder regie van Veiligheidsregio Fryslân is een multidisciplinaire werkgroep (bestaande uit vertegenwoordigers van onder andere de Waddengemeenten, gemeente Harlingen, provincie, Wetterskip en Rijkswaterstaat) bezig met het opstellen van een impactanalyse. Deze impactanalyse wordt in 2019 afgerond en vormt de opmaat voor de in 2020 op te stellen evacuatiestrategieën (voor de Wadden en voor de vaste wal).

Zwem- en Schaats-Elfstedentocht

Veiligheidsregio Fryslân heeft op verzoek van betrokken bestuurders de coördinatie op zich genomen om te komen tot samenwerkingsafspraken tussen en met de betrokken gemeenten op gebied van evenementen, vergunningverlening, veiligheid en gezondheid voor de zwem-Elfstedentocht van Maarten van der Weijden (21 juni 2019).

Voor de schaats-Elfstedentocht zijn naar aanleiding van aanbevelingen uit een RBT-training over de Elfstedentocht (februari 2019) bestuurlijke uitgangspunten opgesteld om een nieuwe Elfstedentocht gezond en veilig te laten verlopen. Uitgangspunten zijn o.a. geformuleerd omtrent zelfredzaamheid, regionaal boven gemeentelijk (gezamenlijke afstemming in thema's als crowdmanagement, verkeer en vervoer, communicatie), de Elfstedentocht is geen commercieel evenement, bestuurlijke afstemming in de voorbereiding op en tijdens een Elfstedentocht (“o.a. werken in de GRIP-4 structuur, conform de ervaringen met de containercalamiteit”). De Bestuurscommissie Veiligheid wordt voorgesteld de uitgangspunten op 20 juni 2019 vast te stellen.

Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE)

Veiligheidsregio Fryslân heeft de opdracht gekregen (onafhankelijke positie, ervaring met GRIP-methodiek) om voor de duur van 2 jaar (1 juni 2017 – 1 juni 2019) een coördinatiepunt in te richten met als doel gemeenten te ondersteunen bij de implementatie van de AVE. Deze opdracht is bijna afgerond. Door middel van bijeenkomsten, trainingen en oefeningen zijn verbindingen gelegd binnen gemeenten (tussen zorg en veiligheid), tussen gemeenten en met ketenpartners. Veiligheidsregio Fryslân/GGD werken nu aan een voorstel voor de bestuurscommissie Gezondheid van oktober om de AVE-taakstelling rondom personen met verward gedrag bij Veiligheidsregio Fryslân/GGD te beleggen. Bij het voorstel worden ook het meldpunt niet acute hulpvraag (pilot GGD 1 mei – 31 december 2019), Wet verplichte GGZ en de verkenning Friese Aanpak personen met verward gedrag (overgang van Sociaal Domein Fryslân naar GGD) betrokken.

4. Programma Brandweer

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Na vaststelling van de Begroting 2019 is het Meerjarenbeleidsplan Veiligheid 2019-2023 vastgesteld en heeft Brandweer Fryslân haar speerpunten voor de komende vier benoemd. Bij het opstellen van de Begroting 2020 hebben het Meerjarenbeleidsplan en de speerpunten als basis gediend. Voor de bestuursrapportage is gekozen om te rapporteren op de resultaten uit de Begroting 2020 omdat deze resultaten passen bij de huidige werkzaamheden en ontwikkelingen van Brandweer Fryslân in 2019.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Vrijwilligheid Brandweer

Er is nog geen duidelijkheid over de positie van brandweervrijwilligers. Vooruitlopend op deze besluitvorming wordt landelijk verkend welke impact verschillende scenario's hebben. Het advies van deze verkenning volgt op zijn vroegst in de zomer van 2019, maar zeer waarschijnlijk pas eind 2019. Pas wanneer er een definitief besluit is genomen over de positie van brandweervrijwilligers weten we ook in welke mate het risico van € 2,1 miljoen zich voordoet.

Dekkingsplan 2.0

De voortgangsrapportage Dekkingsplan 2.0 met specifiek de monitoring van de inzet van een tweede tankautospuiter gedurende één jaar, wordt in dezelfde vergadering voorgelegd aan het bestuur.

Verzekeringsportefeuille

In 2013 is samen met een aantal andere veiligheidsregio's een aanbesteding voor de verzekeringsportefeuille gedaan. In 2018 volgde een nieuwe aanbesteding. Uit deze aanbesteding blijkt dat de premies ten opzichte van 2013 buitenproportioneel zijn gestegen.

De prijs die het collectief (een aantal veiligheidsregio's samen) vijf jaar terug heeft gekregen, betrof een commerciële prijs. Deze prijs was in mindere mate gebaseerd op schadecijfers, omdat deze schadecijfers vanuit gemeentelijk perspectief lastig waren te achterhalen. Ook blijkt nu dat de betreffende partij in 2013 een aanbod voor een hele lage prijs heeft gedaan om deze portefeuille van de veiligheidsregio's binnen te halen.

In de huidige aanbesteding is de premie gebaseerd op statistieken van de afgelopen jaren. Niet specifiek vanuit het collectief, maar landelijk veiligheidsregiobreed. Ook is er sprake van een algemene prijsstijging in de markt, waardoor de prijs verder is opgedreven.

Het bovenstaande leidt ertoe dat de huidige begrotingsposten voor de verzekeringsportefeuille niet meer toereikend zijn. Voor zover mogelijk zal voor 2019 geprobeerd worden dit binnen de totale begroting op te vangen. Voor het overige deel zal dit leiden tot een overschrijding. Ook voor 2020 blijft dit risico zich voordoen.

Stand van zaken overige resultaten

Uitruk op Maat (flexibele voertuigbezetting)

In maart is de werkwijze bij repressief optreden met minder dan zes personen, oftewel uitrukken op maat, vastgesteld. Het uitrukken op maat past binnen het bestuurlijk vastgestelde Dekkingsplan 2.0. De implementatie van deze werkwijze op de posten is inmiddels gestart. Tijdens de zogenaamde lentetours in mei zijn de brandweerposten bijgepraat over de flexibele voertuigbezetting en de uitrol van de werkwijze door middel van bijscholing en oefenen. De brandweerposten met knelpunten op het gebied van bezetting en waar grotere behoefte bestaat aan het oefenen op uitrukken op maat, krijgen prioriteit.

Paraatheidsinzicht en Slim alarmeren

Brandweer Fryslân werkt aan het verbeteren van het inzicht in de paraatheid. Het doel is om proactiever te kunnen reageren op te verwachten onderbezetting en ook sneller te kunnen reageren op onderbezetting na alarmering. Dit willen we doen door een beschikbaarheidssysteem met een terugmeldfunctie aan te schaffen. Om de juiste werkwijze en het systeem te bepalen, lopen van mei tot en met oktober 2019 pilots met slim alarmeren gestart bij de brandweerposten Akkrum, Sneek, Franeker, Drachten, Langweer, Grou, Damwoude en Wolvega. Onderdeel van de pilots is ook het in beeld krijgen van de kosten die met deze systemen zijn gemoeid. Binnen de huidige begroting van de brandweer lijken op dit moment onvoldoende middelen beschikbaar om alle vrijwilligers te voorzien van een slimme pieper en een bijbehorende roosterapplicatie. De uitkomsten van de pilots en de financiële consequenties worden gedeeld met het bestuur.

Samen aantoonbaar paraat

Vanuit het speerpunt 'Samen aantoonbaar Paraat' zijn we in gesprek met onze ploegleiders over de paraatheid en over paraatheidsproblematiek. Met name overdag is het soms lastig om voldoende bezetting te realiseren. Om de paraatheid 24/7 te borgen, werken we samen in onze netwerkorganisatie en ontstaan er mooie initiatieven. Tijdens de 'innovatie-paraathedag' gaan we in het najaar deze initiatieven met elkaar delen en in de vorm van een hackathon, met o.a. partners, bedrijfsleven en studenten, nadenken over nieuwe oplossingen en organisatievormen.

Bluswatervoorziening

In juni 2018 heeft de bestuurscommissie Veiligheid de opdracht voor het project Bluswatervoorziening vastgesteld. De projectopdracht was om samen met interne en externe stakeholders een helder kader voor adequate bluswatervoorziening te bepalen, realiseren en borgen uitgaande van de maatschappelijk best passende oplossingen. Inmiddels is een leidraad ontwikkeld. Deze leidraad wordt in dezelfde vergadering voorgelegd aan het bestuur. Na instemming van het bestuur start de uitvoering in september 2019.

Natuurbrandbestrijding

Samen met natuurbeheerpartners wordt intensief samengewerkt om het gebiedsgericht werken in meer gebieden te borgen. Het gaat om gebieden die een vastgestelde RIN (Risico Index Natuurbranden) kennen. Dit jaar is er specifieke aandacht voor de RIN-gebieden Fochteloërveen (afroondende fase), Drents Friese Wold, Ameland en Vlieland. Voor het Ryster Bos wordt er gekeken of er mogelijkheden voor gebiedsgericht werken zijn.

Het doel is om samen met partners tot een maatregelenmatrix voor deze gebieden te komen.

Daarnaast werkt Brandweer Fryslân aan het verder uitwerken en borgen van de repressieve aanpak voor natuurbrandbestrijding door middel van een materieel- en vakbekwaamheidsplan. Met deze uitwerking wordt tevens duidelijk of de financiële consequenties passen binnen de huidige begroting van de brandweer of dat er mogelijk niet voldoende middelen beschikbaar zijn. Het bestuur wordt hierover geïnformeerd.

Adequate dekking Oudega

Het bestuur heeft in december 2018 ingestemd met het realiseren van een brandweerkazerne in Oudega. Na een intensieve selectieperiode zijn medio mei 23 personen gestart met hun opleiding tot manschap. Eind 2019 wordt gestart met de aankoop van grond en de voorbereidingen voor de bouw van de definitieve kazerne. Na afronding van de opleidingen en de bouw van een brandweerkazerne is de post Oudega naar verwachting in 2022 operationeel. Tot dat moment blijft de brandweezorg in Oudega en omgeving geborgd door de brandweerkazernes Burgum en Drachten.

Adequate huisvesting

Er wordt op dit moment uitvoering gegeven aan het huisvestingsprogramma van Brandweer Fryslân.

Op 16 mei is de nieuwe brandweerkazerne van Surhuisterveen in gebruik genomen. Dit is de eerste kazerne die is gebouwd volgens de nieuwe duurzame blauwdruk voor brandweerkazernes. Half juni 2019 start de bouw van de brandweerkazerne in Harlingen. Deze kazerne wordt naar verwachting in maart 2020 in gebruik genomen. Begin 2020 start de renovatie van de brandweerkazerne Drachten en de verbouw van brandweerkazerne Sneek start naar verwachting in 2022.

5. Programma Organisatie

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Kwalitatieve toets ondersteunende diensten

In 2018 heeft Berenschot geconstateerd dat de overhead binnen Veiligheidsregio Fryslân € 3,2 miljoen (30%) onder het gemiddelde ligt in relatie tot vergelijkbare organisaties. Op verzoek van het dagelijks bestuur werkt Berenschot nu aan een aanvullend advies hoe om te gaan met de kwetsbaarheid van bedrijfsvoering. Hoewel de uitkomsten van Berenschot bij het opstellen van de bestuursrapportage nog niet bekend zijn, merken wij in de praktijk inmiddels de enorme druk op Bedrijfsvoering. De verwachting is dan ook dat het gepresenteerde tekort (zie hierna) bij nieuwe tegenvallers verder oploopt.

Financieel resultaat en duiding

Bij het programma Organisatie staat de formatie inmiddels merkbaar onder druk. Na het tekort van vorig jaar wordt ook voor het huidige jaar een tekort voorzien, ditmaal van € 269.000. Belangrijkste veroorzaker is het tekort op de formatie. Een tendens die vorig jaar al is ingezet, toen een vergelijkbaar tekort werd gepresenteerd in het jaarverslag. Deze signalen benadrukken de kwetsbaarheid van de bestaande formatie. Dit speelt zich af over de gehele linie binnen de afdeling. Van extra ondersteuning binnen de personeels- en salarisadministratie tot DIV en van webredactie tot functioneel beheer.

De tweede veroorzaker van het tekort zit in de exploitatie. Dit speelt vooral op het terrein van informatiemanagement. Hier merken we dat de toegenomen vraag aan data en informatievoorziening leidt tot extra licentie-, abonnements- en beheerskosten.

Effectiviteit bedrijfsvoering

In het onderzoek naar toekomstbestendige bedrijfsvoering (Berenschot) is de effectiviteit gemeten van Bedrijfsvoering. Wanneer de uitkomsten hiervan worden gepresenteerd wordt ook de uitkomst inzake effectiviteit gepubliceerd.

Tevredenheid bestuur

De invulling van het bestuur is als gevolg van de verkiezingen in 2018 gewijzigd. Om ook deze nieuwe bestuurders voldoende tijd te geven te komen tot een gefundeerde mening, vindt het aangekondigde tevredenheidsonderzoek niet in 2019, maar in 2020 plaats.

Duurzaamheid

In de begroting 2020 is dit breder getrokken dan de oorspronkelijke insteek van alleen CO₂-reductie, aangezien duurzaamheid een speerpunt is in het beleidsplan Organisatie. Het nieuwe resultaat voor 2019 is om een plan te maken waarin de ambities, resultaten en financiering op het gebied van duurzaamheid worden bepaald, welke we in het najaar in het dagelijks bestuur zullen presenteren.

Digitale dienstverlening

Eén van de speerpunten in het beleidsplan Organisatie is 100% digitale dienstverlening. Insteek is om te kijken hoe de inwoners van Fryslân nog beter gefaciliteerd kunnen worden bij het afnemen van producten en diensten van de veiligheidsregio. Hiervoor was in de begroting 2019 nog geen resultaat opgenomen. Het nieuwe resultaat is om hiervoor in 2019 een plan op te stellen die de ambities voor de komende jaren duidelijk maken. Startpunt voor dit plan zijn de uitkomsten van Berenschot (zie hieronder bij kwalitatieve toets ondersteunende diensten), waardoor dit plan aan het einde van 2019 zal worden opgeleverd.

Ondertussen is er een start gemaakt met de werving van personeel voor de inrichting van een zogenoemd gegevensstelsel. Deze is nodig om data te modelleren, beheersen en te combineren en te delen met externe data. Hiervoor is via de eerste begrotingswijziging van dit jaar incidenteel € 120.000 beschikbaar gesteld, vooruitlopend op de definitieve conclusies vanuit Berenschot.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Operatie Doorlichting Begroting

Begin 2019 heeft het algemeen bestuur de portefeuillehouder van Financiën opdracht gegeven voor een Operatie Doorlichting Begroting (voorheen Operatie Stofkam). De portefeuillehouder verwacht begin oktober de uitkomsten van de operatie te kunnen presenteren.

Stand van zaken overige resultaten

Effectiviteit ondersteuning

Dit resultaat is onderdeel van het onderzoek dat Berenschot doet op het gebied van de kwaliteit van de ondersteuning. Hieruit blijkt dat de tevredenheid over de bestaande dienstverlening van de ondersteunende diensten gemiddeld een 7,6 scoort. Dit is hoger dan de 7,4 van een jaar terug, maar minder hoog dan de beoogde 7,8.

Ondanks dat het gewenste resultaat niet is gehaald, zijn we tevreden met de groei. Desalniettemin voorzien we risico's voor de toekomst, en verwachten we door de afbouw van middelen binnen Bedrijfsvoering lagere scores in de toekomst. Naar aanleiding van het advies van Berenschot en de bestuurlijke besluitvorming die daarop volgt, bepalen we of de norm naar beneden bijgesteld dient te worden.

Arbeidsmarkt en formatie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Binnen Veiligheidsregio Fryslân zijn op dit moment tien formatieplekken (van 25,5 uur) ingevuld door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het beoogde doel is om aan het einde van het jaar 14 van deze formatieplekken te hebben. Hierbij kiezen we ervoor om geen extra formatie te organiseren, maar om bij iedere openvallende formatieplek te onderzoeken of mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt deze formatie (mogelijk deels) kunnen invullen. Dit brengt het risico met zich mee dat er niet voldoende passende formatie beschikbaar komt, en dat het doel daarmee niet wordt gerealiseerd. Daarnaast speelt het risico dat die afdelingen waar de functie zich goed leent voor deze invulling extra capaciteit vragen voor de coördinatie van deze formatie.

Betaaltermijn

De gemiddelde betaaltermijn voor facturen bedraagt 11 dagen. 90% van de facturen wordt binnen 21 dagen betaald. Het gewenste resultaat om 95% van de facturen binnen 21 dagen te betalen, lijkt ambitieus, maar blijft tot nu toe het streven.

Datalekken

Er zijn de eerste maanden van dit jaar geen datalekken bij de autoriteit gemeld.

6. Investeringskredieten

Investeringskredieten	Krediet 2019
Wifi	35.000
Reshuffling teams 1e & 2e etage HTW	30.000
Plan Gezonde voeding/ nieuwe pantry's	35.000
hardware incl. Office kazernes	37.275
Smartphones	120.000
Nieuwe werkplek	325.000
Infrastructuur	10.000
Audiovisuele middelen	24.000
Koppelingen	30.000
Werkplekmeubilair, bureaus en stoelen	340.000
AFAS-ontwikkelingen / e-HRM	50.000
Organisatie	1.036.275
JGZ, herinrichtingskosten	100.000
Roostersysteem invalpool	25.000
Laptops screeners	10.000
GGD	135.000
Verbouw diverse locaties	1.751.500
Grond	525.000
Nieuwbouw	2.832.850
Centrale inbraak- en brandalarmering	142.000
Redvoertuigen	1.590.390
Hulpverleningsvoertuigen	1.872.001
Tankautospuiten	4.227.000
Haakarmvoertuigen	601.695
Personeel/materiaalwagen	2.005.500
Dienstauto's	343.380
Persoonlijke beschermingsmiddelen	274.153
Overige diverse kavels	1.780.106
Brandweer	17.945.574
Totaal investeringskredieten	19.116.849

Toelichting

De uitputting van de investeringsbegroting zoals deze in de eerste begrotingswijziging 2019 is vastgesteld loopt conform begroting.

Reserves en voorzieningen

Voorzieningen				
	1-1-2019	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2019
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	125.927		50.000	75.927
Voorziening sociaal plan SN1B	103.881		69.254	34.627
FLO	7.213.219	180.330	414.735	6.978.814
	7.443.027	180.330	533.989	7.089.368
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	111.764	41.300	78.655	74.409
Groot onderhoud brandweerkazernes	1.026.032	432.087	841.498	616.621
	1.137.796	473.387	920.153	691.030
Totaal voorzieningen	8.580.823	653.717	1.454.142	7.780.398

Reserves				
	1-1-2019	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2019
Algemene reserve				
Algemene reserve	-			-
Egalisatiereserve	2.253.754	1.874.000	1.915.000	2.212.754
	2.253.754	1.874.000	1.915.000	2.212.754
Bestemmingsreserves				
Jeugdgezondheidszorg 3.0	-	1.043.000	235.000	808.000
Rechtspositie	34.839		16.500	18.339
Gezondheidsmonitor	168.552	100.000	160.000	108.552
FLO	435.287	10.882		446.169
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
	1.138.678	1.153.882	411.500	1.881.060
Totaal eigen vermogen	3.392.432	3.027.882	2.326.500	4.093.814

Bijlage 1. Begroting inclusief begrotingswijzigingen

	primitieve begroting 2019			1e bestuurlijke wijziging 2019			saldo na 1e wijziging 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler 1	12.777.190	140.947	12.636.243	726.029		726.029	13.503.219	140.947	13.362.272
Pijler 2	8.455.453	2.682.025	5.773.428			0	8.455.453	2.682.025	5.773.428
Pijler 3	1.022.946	572.456	450.490			0	1.022.946	572.456	450.490
Pijler 4	1.178.035	1.178.035	0			0	1.178.035	1.178.035	0
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>		18.800.161	-18.800.161			0	0	18.800.161	-18.800.161
Reservemutaties Gezondheid	100.000	160.000			726.029	-726.029	100.000	886.029	-786.029
Totaal programma GGD	23.533.624	23.533.624	0	726.029	726.029	0	24.259.653	24.259.653	0
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	4.170.171	188.203	3.981.968	62.276		62.276	4.232.447	188.203	4.044.244
BDUR		2.726.868	-2.726.868			0	0	2.726.868	-2.726.868
<i>Bijdrage programma Crisis</i>		1.255.100	-1.255.100			0	0	1.255.100	-1.255.100
Reservemutaties Crisis			0		62.276	-62.276	0	62.276	-62.276
Totaal programma Crisis	4.170.171	4.170.171	0	62.276	62.276	0	4.232.447	4.232.447	0
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	33.906.974	1.241.321	32.665.653	-31.054		-31.054	33.875.920	1.241.321	32.634.599
BDUR		5.064.183	-5.064.183			0	0	5.064.183	-5.064.183
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>		27.601.470	-27.601.470			0	0	27.601.470	-27.601.470
Reservemutaties Brandweer			0		-31.054	31.054	0	-31.054	31.054
Totaal programma Brandweer	33.906.974	33.906.974	0	-31.054	-31.054	0	33.875.920	33.875.920	0
Programma Organisatie									
Producten Organisatie	12.321.725	183.347	12.138.378	349.750		349.750	12.671.475	183.347	12.488.128
Reservemutaties Organisatie		16.500	-16.500		349.750	-349.750	0	366.250	-366.250
<i>Bijdrage programma Organisatie</i>		12.121.878	-12.121.878			0	0	12.121.878	-12.121.878
Totaal programma Organisatie	12.321.725	12.321.725	0	349.750	349.750	0	12.671.475	12.671.475	0
Eindtotaal	73.932.494	73.932.494	0	1.107.000	1.107.000	0	75.039.495	75.039.495	0

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Voordracht nieuwe voorzitter Veiligheidsregio Fryslân
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het Algemeen Bestuur
Status	☐ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Ferd Crone
Auteur	Wim Kleinhuis
Bijlagen	
Vergaderdatum	10 juli 2019
Agendapunt	6
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Ministerie JenV / Provinsje Fryslân / Gemeente Leeuwarden / Directie VRF
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. De heer mr. S. Van Haersma Buma voor te dragen als voorzitter van Veiligheidsregio Fryslân
2. De heer F.J.M. Crone aan te wijzen als (tijdelijk) voorzitter voor de periode 10 juli - 26 augustus

Inleiding

De huidige voorzitter van VRF, de heer Crone, heeft zijn vertrek als burgemeester van Leeuwarden aangekondigd. Gevolg hiervan is dat Veiligheidsregio Fryslân (VRF) op zoek moet naar een nieuwe voorzitter. Net als burgemeesters wordt de voorzitter van een veiligheidsregio benoemd door de Koning.

Het Algemeen bestuur heeft op 7 maart jl. het principebesluit genomen om de burgemeester van Leeuwarden *qualitate qua* voor te dragen als voorzitter van VRF. Afsproken werd om de voordracht op persoon te laten plaatsvinden in de AB-vergadering van 10 juli. Daarom ligt nu dit voorstel voor.

Beoogd effect

De (kroon)benoeming van een nieuwe voorzitter voor Veiligheidsregio Fryslân

Argumenten

1.1. Het Algemeen bestuur vindt het wenselijk dat de burgemeester van Leeuwarden qualitate qua voorzitter is van VRF

Op grond van de wet is de burgemeester van Leeuwarden niet automatisch voorzitter van VRF. Het Algemeen bestuur heeft echter besloten dat het wenselijk is om het voorzitterschap van VRF bij de grootste gemeente te laten. Deze wens sluit aan bij de (landelijke) trend in andere veiligheidsregio's.

1.2. Er hebben zich geen andere kandidaten gemeld

Op basis van de wet staat het alle AB-leden vrij om zich kandidaat te stellen voor de functie van voorzitter. Er hebben zich geen andere kandidaten gemeld, wat de wens van het Algemeen bestuur (zie onder 1.1.) bevestigt.

1.3. Dhr Van Haersma Buma is benoemd door de Koning als burgemeester van de gemeente Leeuwarden

Met deze kroonbenoeming tot burgemeester heeft de beoogd voorzitter VRF een gezicht. De installatie van de heer Van Haersma Buma als burgemeester is voorzien voor eind augustus. De voordracht door het Algemeen bestuur kan nu alvast plaatsvinden, waarna de procedure kroonbenoeming voorzitter VRF van start gaat.

2.1. De heer Crone wordt benoemd als waarnemend burgemeester voor de zomerperiode

De heer Crone heeft aangegeven in zijn periode van waarnemend burgemeester tevens het voorzitterschap VRF te kunnen invullen. Het is aan het Algemeen bestuur om over deze verlenging van het voorzitterschap van VRF te besluiten.

2.2. Voor de warme fase blijft het piketrooster voorzitter RBT van kracht

Voor de functie van voorzitter Regionaal Beleidsteam (RBT, warme fase) is er het gebruikelijke piketrooster. Dit rooster is onlangs geactualiseerd en besproken in de agendacommissie Veiligheid. Alle deelnemers (leden agendacommissie Veiligheid) zijn op de hoogte van dit rooster voor de komende zomerperiode.

Kanttekeningen/risico's

2.1 Huidige voorzitter vertrekt formeel maar blijft aan als waarnemend burgemeester

Omdat de heer Crone in 2007 (kroon)benoemd is als voorzitter van VRF, kan hij ook in zijn periode als waarnemer deze functie van voorzitter vervullen. Na zijn installatie als burgemeester gaat het voorzitterschap van VRF vervolgens over op de heer van Haersma Buma.

Financiële consequenties

geen

Vervolgaanpak/uitvoering

Na besluit van het Algemeen bestuur stuurt VRF een brief met de voordracht naar de minister van JenV. Deze vraagt vervolgens advies aan de Commissaris van de Koning over de voordracht van het Algemeen bestuur. Na een positief advies wordt de voordracht voorgelegd aan de Koning voor benoeming. Zodra de kroonbenoeming een feit is ontvangt VRF hiervan bericht. De heer Van Haersma Buma kan optreden als voorzitter van VRF vanaf het moment dat hij is geïnstalleerd als burgemeester van Leeuwarden.

Communicatie

Het voorstel is om niet nader te communiceren over de voordracht, anders dan door het nemen van een besluit in de openbare vergadering van het Algemeen bestuur.

Besluit:	
☐ niet vastgesteld ☐ ongewijzigd vastgesteld ☐ gewijzigd vastgesteld als volgt:	Paraaf secretaris:
Kopie naar auteur	

O P L E G N O T I T I E I N F O R M E R E N D

Onderwerp	Rapportage Berenschot toekomstbestendige Bedrijfsvoering
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het Algemeen Bestuur
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Jeroen Gebben
Auteur	Johan Oostinga
Bijlagen	1. Rapportage Berenschot
Vergaderdatum	10 juli 2019
Agendapunt	

Kennisnemen van

De eindrapportage van Berenschot over de kwalitatieve toets van de ondersteunende diensten

Inleiding

Binnen Veiligheidsregio Fryslân hanteren we een aantal financiële spelregels. Eén daarvan is dat er geen directe koppeling is tussen het budget van het primair proces en de overhead. In plaats daarvan voert Veiligheidsregio Fryslân iedere vier jaar een benchmark uit over de kwantiteit van de overhead om te kijken of deze nog in de pas loopt.

In 2014 is de benchmark voor het eerst uitgevoerd. Logischerwijs hebben we afgelopen jaar, vier jaar later, wederom een benchmark laten uitvoeren naar de omvang van de ondersteunende diensten. Hieruit kwam naar voren dat de overhead van Veiligheidsregio Fryslân ondertussen 30% lager is dan vergelijkbare organisaties.

Bij het delen van de resultaten richting bestuurscommissies is benoemd dat het merkbaar is dat de organisatie minder middelen tot zijn beschikking heeft. Vooral op het vlak van informatiemanagement speelt dit vraagstuk, dat nog groter wordt gelet op de inhoudelijke koers in de beleidsplannen Veiligheid en Gezondheid. Verdere afbouw van middelen leidt tot negatieve effecten op alle delen van de ondersteunende diensten. Vandaar dat bij het presenteren van de resultaten van deze benchmark is benoemd dat dit aanleiding kan zijn voor het aanpassen van de taakstelling binnen Bedrijfsvoering.

Een aantal gemeenten reageerden met de opmerking dat slechts een kwantitatieve toets niet voldoende is om de taakstelling aan te passen. Zij gaven aan dat een kwalitatieve toets nodig is om dit te kunnen staven. In de kaderbrief 2020 heeft het dagelijks bestuur begrip getoond voor deze zienswijze en aangegeven dat zij hier in het eerste half jaar van 2019 opvolging aan gaan geven.

Daarom heeft Berenschot de afgelopen maanden zich ingespannen om een oordeel te vellen over op welke onderdelen van de bedrijfsvoering Veiligheidsregio Fryslân risico's loopt die de kwaliteit van de uitvoering bedreigen, inclusief een indicatie van de benodigde investering om deze risico's te verkleinen. Via deze oplegnotitie kunt u kennis nemen van de eindrapportage van Berenschot.

Kernboodschap

Geen toekomstbestendige overhead

De veranderende buitenwereld vraagt van de veiligheidsregio om mee te bewegen om passende dienstverlening te bieden op het gebied van publieke gezondheidszorg, crisisbeheersing en brandweezorg. Om toekomstbestendig te zijn, zijn veranderprogramma's opgestart. Denk aan Dekkingsplan 2.0 en JGZ 3.0.

Berenschot merkt op dat de focus van de ondersteunende diensten ligt op het in stand houden van de huidige situatie. De capaciteit die nodig is om de ontwikkeling goed te ondersteunen is er niet. Ook is er onvoldoende capaciteit voor projecten en complexere vraagstukken. Vandaar dat Berenschot constateert dat Veiligheidsregio Fryslân geen toekomstbestendige overhead heeft, ondanks dat de kwaliteit van de dienstverlening op dit moment bovengemiddeld scoort.

Berenschot constateert twee hoofdknelpunten: personele krapte in de overhead en de stagnerende doorontwikkeling informatiemanagement. Deze hebben grote impact op de huidige en toekomstige kwaliteit van de primaire processen en vragen hiermee ook bestuurlijke aandacht.

Knelpunt 1: personele krapte

Het eerste knelpunt is personele krapte in de overhead. De focus is vooral operationeel van aard en er is te weinig aandacht mogelijk voor continue verbeteren, proactief handelen en strategisch advies. Continuering van de huidige omvang van de overhead leidt tot meer fouten, meer verzuim en verloop, weinig ruimte voor afhandelen van incidenten, afname van de kwaliteit van de primaire processen en onderbreking van dienstverlening.

Knelpunt 2: Stagnerende doorontwikkeling informatiemanagement

Berenschot benoemt informatiemanagement in het bijzonder. Dit onderdeel vraagt meer capaciteit en prioriteit. De vernieuwing en informatisering van de primaire processen begint achter te lopen en laat grote kansen liggen. Risico's die Berenschot hier ziet, zijn het niet realiseren van de beleidsambities, onnodig hoge uitvoeringskosten, onvoldoende stuurinformatie en een grotere kans op datalekken.

Advies: verhoog het budget voor ondersteunende diensten structureel met minimaal € 1,3 miljoen

Berenschot benoemt dat de huidige overhead niet toekomstbestendig is en de omvang tegen de ondergrens aan zit. Een reële inschatting om in ieder geval de gewenste basiskwaliteit te realiseren, leidt tot een indicatie van € 1,5 miljoen. Berenschot benoemt dat met een investering van € 1,3 miljoen Veiligheidsregio Fryslân alsnog bij de top 25% van de referentiegroep zit, en dit de ruimte biedt om de huidige kwaliteit en continuïteit te borgen.

Advies: investeer eenmalig maximaal € 500.000 in Informatiemanagement

Daarnaast adviseert Berenschot het bestuur om informatiemanagement te versterken. Dit vraagt in eerste instantie een inventarisatie van de mogelijkheden binnen de primaire processen en een concretisering van het informatieplan. De eenmalige kosten voor deze fase bedragen tussen de € 300.000 en € 500.000, verspreid over twee of drie jaar. Vervolgens kan per project een voorstel aan het bestuur gedaan worden over een verdere investering in informatiemanagement, met per project een duidelijk afwegingskader over wat het kost en wat het oplevert.

Aanvulling vanuit dagelijks bestuur:

De uitkomsten van het rapport van Berenschot onderschrijven eerdere signalen van krapte bij de ondersteunende diensten. Signalen die vanuit de gedachte van goed bestuur niet genegeerd kunnen worden. Daarom heeft het dagelijks bestuur de opdracht gegeven aan de organisatie om een gedetailleerde analyse uit te werken, en inzichtelijk te maken welke keuzemogelijkheden er zijn. Op basis van deze analyse neemt het dagelijks bestuur een goed onderbouwd voorstel op in de kaderbrief 2021.

Consequenties

Het dagelijks bestuur streeft ernaar om een ondersteuning te organiseren die een goede balans kent tussen 'knap' en 'krap'. Door enerzijds kwalitatief goede ondersteuning te bieden, zodat de taken op het gebied van brandweezorg, crisisbeheersing en publieke gezondheidszorg naar behoren kunnen worden uitgevoerd (knap), en tegelijkertijd deze uitvoering doet tegen lagere kosten dan gemiddeld (krap).

Communicatie

De uitkomsten van de rapportage worden mondeling toegelicht door Berenschot tijdens de vergadering.

Berenschot

Toekomstbestendige overhead

Rapportage Veiligheidsregio Fryslân

Gert Jan Bosland
Simon Heesbeen
Floris van Dam

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding
- 2 Vraagstelling en uitgangspunten
- 3 Onze aanpak
- 4 Bevindingen
- 5 Conclusies en aanbevelingen

N.B. Overheadfuncties kunnen in de hele organisatie voorkomen. Als wij in deze rapportage spreken over 'bedrijfsvoering' of 'ondersteuning' bedoelen wij daarmee het VRF-onderdeel **bedrijfsvoering** bestaande uit de afdelingen Financiën & Administraties, Organisatie & Communicatie, Facilitair bedrijf en Informatiemanagement.

Berenschot

1

Inleiding

Achtergrond en aanleiding tot dit onderzoek

1. Inleiding

Vooraf: wat is overhead?

- In dit onderzoek ligt de focus op de overhead binnen VRF. Voor een zuivere discussie moet iedereen hier wel hetzelfde onder verstaan. En juist dat is vaak niet het geval, met (begrips)verwarring en discussie tot gevolg.
- Overhead definiëren wij als het geheel van functies dat **sturend** of **ondersteunend** is aan het 'primaire proces' van de organisatie.
- De overheadfuncties (zowel centraal als decentraal in het primaire proces) staan dus niet rechtstreeks ten dienste van de klant, maar leveren een indirecte bijdrage aan het functioneren van de organisatie.
- Wij maken hierbij een onderscheid tussen overheadformatie en -kosten. Zie tabellen voor nadere toelichting van beide begrippen.

Overheadformatie betreft medewerkers in volgende benchmarkfuncties

- uitgedrukt als percentage van de totale formatie

Directie, Management & Staf (DM&S)

Personeel & Organisatie (P&O)

Financiën & Administraties (F&A)

Informatisering & Automatisering (I&A)

Marketing, Communicatie & Kwaliteitszorg (MC&K)

Juridische Zaken (JZ)

Facilitaire Zaken (FZ)

Overheadkosten

- uitgedrukt per formatieplaats van de gehele organisatie

Personele kosten van het overheadpersoneel

Inhuurkosten voor overheardtaken (veelal op bovenstaande functies)

Uitbestedingskosten voor overheardtaken (o.a. ICT en administratie)

1. Inleiding

Vooraf: een gedeelde verantwoordelijkheid

- De discussie over overhead gaat vaak onterecht alleen over de omvang en niet ook over de toegevoegde waarde en kwaliteit.
- Overhead vervult namelijk een belangrijke functie binnen organisaties. Wij vergelijken het ook wel met de olie in de auto. Te veel is niet goed... maar te weinig ook niet.
- In onze visie zijn overhead en het primaire proces **samen** verantwoordelijk om te bepalen welke aard, omvang, kwaliteit en organisatie van de overhead nodig is om goede, betaalbare dienstverlening te kunnen aanbieden.
- Dit is vaak nog geen gemeengoed, maar wel randvoorwaardelijk voor een optimaal functionerend primair proces.

Berenschot

Vooraf: samen een realistische norm bepalen

- Berenschot bepaalt hierbij niet de norm voor een passende overhead, maar biedt richtlijnen voor overhead op basis van haar benchmarks.
- Als richtlijnen voor overhead hanteren wij of het ***gemiddelde*** (omvang van de overhead waar 50% op of onder zit) of het ***kwartiel*** (omvang waar 25% op of onder zit). Deze laatste richtlijn is meer ambitieus, maar nog steeds realistisch.
- Uitgangspunt is om samen te bepalen welke overhead nodig is om het primaire proces effectief en efficiënt te kunnen ondersteunen.
- Daarom is het essentieel dat overhead en het primaire proces elkaars wensen en belangen kennen, hierover afspraken maken en periodiek met elkaar in gesprek zijn.

1. Inleiding

Achtergrond

- De VRF hanteert geen directe koppeling tussen primair proces en overhead. Dit betekent dat bij groei of krimp van het primaire proces de omvang van de overhead niet mee verandert.
- Om periodiek te monitoren of de overhead nog passend is, neemt VRF vierjaarlijks deel aan een benchmarkonderzoek.
- De benchmark geeft de VRF inzicht in hoe de omvang van de overhead zich verhoudt tot het primaire proces. Tevens wordt deze verhouding vergeleken met een gemiddelde van een referentiegroep met vergelijkbare organisaties.
- Uit de laatste benchmark (2018, zie volgende sheet) bleek dat de overhead verder was gedaald, wat voor het dagelijks bestuur aanleiding was om te onderzoeken welke risico's dit met zich meebracht.

1. Inleiding

Achtergrond

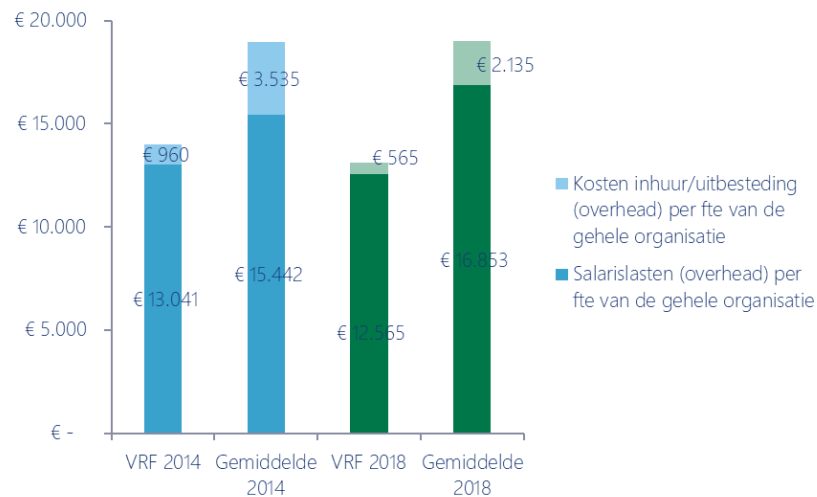
- Berenschot heeft in 2014 en 2018 de omvang overhead van VRF in een benchmark onderzocht.
- Het overheadpercentage in 2018 bedroeg 17,6% van de totale formatie; in 2014 was dit 20%.
- Het aandeel overheadformatie binnen VRF is gedaald; in de referentiegroep is het nog steeds 22%.
- VRF heeft minder overheadformatie op alle rubrieken m.u.v. Informatisering & Automatisering.
- We zien vooral dalingen op het gebied van DM&S, F&A, Communicatie en FZ; stijging op I&A.

Overheadcategorie	VRF 2014	VRF 2018	Gemiddelde	Afwijking in %	Afwijking fte's
Directie, Management & Staf (DM&S)	8,2%	7,5%	8,5%	-12%	-6,8 fte
Personeel & Organisatie (P&O)	1,4%	1,5%	2,0%	-22%	-3,7 fte
Financiën & Control (F&C)	2,6%	2,0%	3,8%	-47%	-12,4 fte
Informatisering & Automatisering (I&A)	2,4%	2,9%	2,3%	26%	+4,3 fte
Marketing, Communicatie & Kwaliteitszorg (MC&K)	1,6%	0,8%	1,6%	-49%	-5,3 fte
Juridische Zaken (JZ)	0,2%	0,1%	0,4%	-65%	-1,5 fte
Facilitaire Zaken (FZ)	3,6%	2,7%	3,4%	-22%	-5,5 fte
Totale overhead	20,0%	17,6%	22,0%	-20%	-30,8 fte

1. Inleiding

Achtergrond

- Het aandeel overheadkosten per fte in 2018 ligt veel lager (-31%) dan gemiddeld in de referentiegroep.
- VRF heeft minder overheadkosten voor zowel personeel als inhuur/uitbesteding. Zie grafiek.
- Ook in 2014 bleek uit de benchmark dat VRF lagere overheadkosten had (€14.001 per formatieplaats) dan gemiddeld in de referentiegroep (€18.977).
- Het gemiddelde is de afgelopen jaren gelijk gebleven; het aandeel overheadkosten per fte van VRF is gedaald.
- Ondanks extra beschikbare middelen is het absolute verschil met de referentiegroep in 2014-2018 daardoor gestegen: van circa -2,7 miljoen naar -3,2 miljoen.
- De totale formatie van VRF is echter nagenoeg gelijk gebleven (in 2014: 537 fte; in 2018: 542 fte).

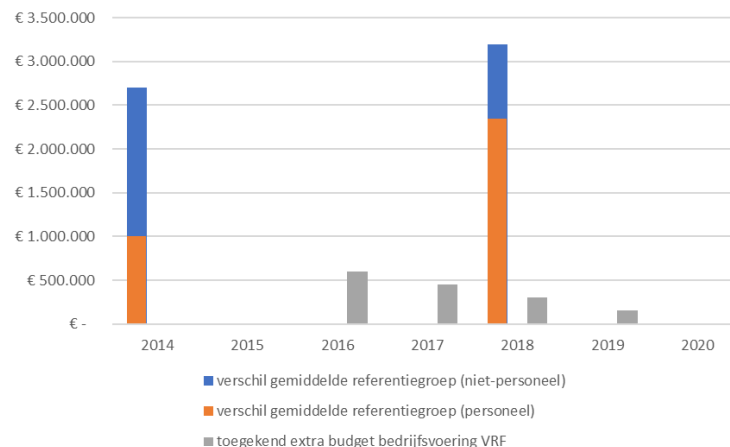
"de overheadkosten per fte van alle rubrieken liggen onder het gemiddelde in de benchmark"

1. Inleiding

Aanleiding

- Het benchmarkonderzoek laat zien dat de overheadkosten per fte structureel aanzienlijk lager zijn dan gemiddeld in de referentiegroep.
- Vanuit de opdrachtgever is aangegeven dat dit een combinatie lijkt van knap (efficiënt werken) en krap (keuzes maken, taken blijven liggen, mindere kwaliteit).
- Op de onderdelen waar men krapte ervaart, zijn er zorgen over de toekomstbestendigheid en de mogelijke risico's die VRF nu en in de toekomst loopt.
- Zeker in het licht van een verdere afbouw van de tijdelijke extra middelen en verwachte investeringen in technologie en innovatie voor digitalisering en verbetering.

Ontwikkeling referentiegroep in relatie tot ontwikkeling begroting bedrijfsvoering VR Fryslân

- N.B. Deze benchmark is gebaseerd op de begroting 2018, met daarin een nog te realiseren taakstelling van € 0,31 mln.

Berenschot

The background of the slide features a close-up of several wooden letter blocks. A row of blocks in the foreground spells out the word 'EXPLORER'. Other blocks with letters like 'M', 'O', 'S', 'U', and 'E' are scattered around. An orange pencil is visible in the upper left corner.

2

Vraagstelling en uitgangspunten

Welke opdracht heeft Berenschot gekregen?

2. Vraagstelling en uitgangspunten

Vraagstelling

U heeft de volgende onderzoeksvragen benoemd:

1. *Op welke onderdelen van de bedrijfsvoering loopt VRF risico's die de kwaliteit van de uitvoering bedreigen, nu en de komende drie jaar?*
 2. *Welke investering is nodig om die risico's te verkleinen?*
- Berenschot heeft voor de VRF de kwaliteit, kwetsbaarheid en risico's van huidige ondersteuning in beeld gebracht en in deze rapportage opgenomen.
 - Tevens adviseren wij welke investeringen nodig zijn om de kwaliteit (en indicatief kwantitatief) te verbeteren en om zowel de huidige als toekomstige kwetsbaarheden en risico's te verminderen.

2. Vraagstelling en uitgangspunten

Uitgangspunten

- Focus primair op de centrale ondersteuning.
- Aandacht voor in- en externe ontwikkelingen, relevant voor primaire processen en/of overhead.
- Zowel oog voor bestaande risico's als potentiële risico's de komende jaren in het licht van ambities en ontwikkeling (o.a. arbeidsmarkt en technologie).
- Gebruikmakend van relevante documentatie.
- Benodigde investering betreft een kwantitatieve inschatting en kwalitatieve verbeteringen (o.a. in processen, capaciteit, kwaliteit, gedrag) om deze kwetsbaarheden en risico's te verminderen.

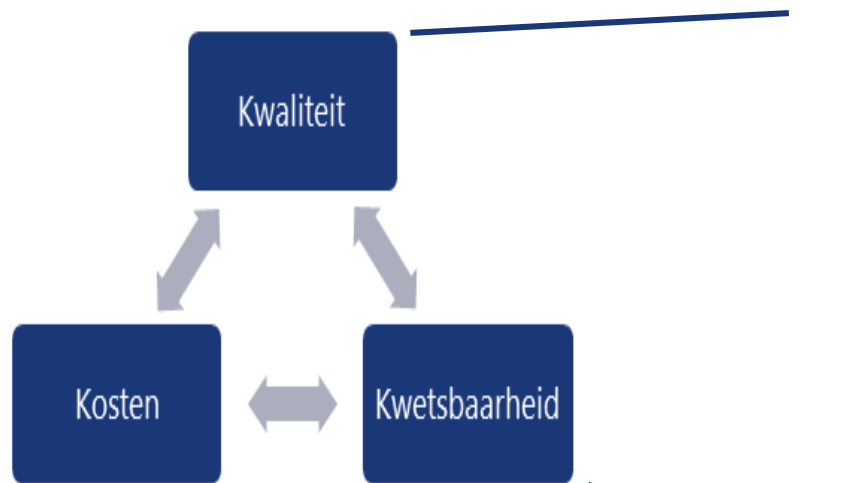
2. Vraagstelling en uitgangspunten

Uitgangspunten

- De discussie gaat vaak over de omvang en te weinig over de toegevoegde waarde en kwaliteit.
- Daarom zijn in dit onderzoek de kosten in samenhang met de kwaliteit en kwetsbaarheid onderzocht.
- Zowel primair proces als ondersteuning zijn in het onderzoek betrokken (zie aanpak).

Op welke gebieden zijn deze lage kosten knap en op welke is er sprake van krapte

Verhouding huidige en gewenste kwaliteit in relatie tot kosten en de benodigde ontwikkeling hierin

Inzicht in de grootste kwetsbaarheden, de oorzaken ervan en mogelijke oplossingen hiervoor

Berenschot

3

Onze aanpak

Hoe heeft Berenschot het onderzoek uitgevoerd?

3. Onze aanpak

In het onderzoek hebben wij onderstaande aanpak gevolgd. Toelichting vindt u op de volgende sheets.

1. Start onderzoek

- Startgesprek met de opdrachtgever.
- Bestuderen van beschikbare documentatie.

2. Quickscan

- Opstellen en uitzetten kwaliteitsenquête onder interne klanten.
- Verwerken en analyseren uitkomsten.
- Opstellen topiclist voor verdiepende gesprekken.

3. Verdieping

- Verdiepende gesprekken met aanbieders en interne klanten.
- Toetsen bevindingen bij opdrachtgever.

4. Rapportage

- Opstellen rapportage met advies in concept.
- Toelichten in MT bedrijfsvoering.
- Presentatie verschillende gremia.

3. Onze aanpak

Stap 1: Start onderzoek

- *Startgesprek* met de opdrachtgever voor bepalen van de planning, het maken van werkafspraken en het voorbereiden van een startbijeenkomst met MT bedrijfsvoering.
- *Bijeenkomst met MT bedrijfsvoering* waarin de volgende zaken aan bod zijn gekomen:
 - Toelichting op het onderzoek.
 - Inventariseren risico's per ondersteunende afdeling.
 - Bespreken, concretiseren en prioriteren risico's.
- Bestuderen van relevante documentatie met reeds beschikbare onderzoeksgegevens en informatie over huidige organisatie, ambities en ontwikkelingen.

3. Onze aanpak

Stap 2: Quickscan

- Opstellen van *korte enquête* om inzicht te krijgen in de kwaliteit van de huidige dienstverlening per ondersteunende dienst.
- In de enquête vroegen wij de interne klanten om hun oordeel te geven, zowel in rapportcijfers als het kwalitatief benoemen van sterke en zwakke punten.
- Enquête is uitgezet onder circa 1049 *medewerkers* en de response van **26%** was hoog. Bijgaande tabel geeft meer inzicht in de response per onderdeel.
- De uitkomsten uit de MT-sessie, de enquête, de documentstudie en het benchmarkonderzoek zijn gebruikt als basis om de gespreksonderwerpen per verdiepend gesprek te bepalen.

Response % VRF-breed	26 %
Response % brandweer	26 %
Response % GGD	24 %
Response % crisisbeheersing	37 %
Response % bedrijfsvoering	31 %

Tabel: response enquête VRF totaal en per bedrijfs onderdeel

3. Onze aanpak

Stap 3: Verdieping

- We hebben in totaal 13 gesprekken gevoerd met zowel interne klanten als de aanbieders.
- Op basis van alle bronnen hebben wij onze bevindingen over kwaliteit, kosten en kwetsbaarheden VRF bedrijfsvoering breed bepaald en de voornaamste knelpunten en risico's benoemd.
- Bevindingen zijn gebaseerd op geconstateerde feiten en bij minimaal vijf gesprekspartners opgehaalde meningen.
- Deze bevindingen hebben wij overzichtelijk verwerkt en besproken met de opdrachtgever.
- Daarna hebben wij de bevindingen waar besproken aangescherpt en vastgesteld.

3. Onze aanpak

Stap 4: Rapportage

- Op basis van de vastgestelde bevindingen hebben wij aan de hand van de onderzoeksvragen onze conclusies en aanbevelingen bepaald en verwerkt in voorliggende rapportage.
- Deze rapportage is in concept besproken in een bijeenkomst met het MT bedrijfsvoering. Tevens zijn er gesprekken geweest met het DT.
- Op basis van vragen en feedback is de inhoud van de conceptraportage aangescherpt.
- Tot slot is de definitieve rapportage opgeleverd aan de opdrachtgever met het aanbod om te ondersteunen bij het communiceren van deze rapportage aan de verschillende gremia.

Berenschot

4

Bevindingen

Inzicht in kwaliteit, kosten en kwetsbaarheden (risico's)

4. Bevindingen

Leeswijzer hoofdstuk 4

In dit hoofdstuk gaan wij in op de belangrijkste bevindingen uit de verrichte onderzoeksstappen. De opbouw is als volgt

1. Bevindingen enquête kwaliteit ondersteuning
2. Inzicht in verhouding kwaliteit en kosten
3. De hoofdknelpunten
4. Toelichting hoofdknelpunten

4. Bevindingen

Hoge gemiddelde kwaliteitsscore

- De interne klanten VRF-breed scoren alle diensten met een voldoende tot goed. De spreiding in de rapportagecijfers is beperkt.
- Wij zien doorgaans rapportcijfers rond de 6,5-7,0 waarbij ICT/Informatiemanagement veelal het laagste rapportcijfer (rond de 6) krijgt.
- De interne klanten beoordelen de kwaliteit van de diensten gemiddeld met een punt hoger.
- We zien hierbij dat de GGD van de bedrijfsonderdelen het meest kritisch (nog steeds ruim voldoende) is en crisisbeheersing het meest positief.
- Op de volgende sheet beschouwen wij de VRF brede uitkomsten kort nader aan de hand van de zes onderscheiden kwaliteitsaspecten.

Dienst	Brand-weer	CB	GGD	BV	Gemiddeld
Inkoop	7,5	7,7	7,0	7,7	7,4
P&O	7,7	7,6	7,1	7,7	7,5
PSA	7,7	8,0	7,7	7,9	7,7
Financiële ad.	7,6	7,8	7,4	8,0	7,7
Financieel advies	7,9	8,1	7,0	7,9	7,7
IM	6,8	7,5	7,0	7,1	7,0
Communicatie	7,6	7,9	6,9	7,8	7,4
Facilitair bedrijf	7,0	7,9	7,1	7,4	7,2
Gemiddeld	7,5	7,8	7,2	7,7	7,5

Tabel: uitkomsten oordeel interne klanten t.a.v. kwaliteit per ondersteunende dienst.

4. Bevindingen

Vriendelijk het hoogst, proactiviteit het laagst

- Alle respondenten hebben de diensten gescoord op zes kwaliteitsaspecten van een toekomstbestendige overhead.
- Vriendelijkheid scoort bij alle diensten zeer hoog. Meest opvallend is financieel advies (8,2).
- Proactiviteit scoort het 'laagste' rapportcijfer (nog steeds een 7,3 gemiddeld) bij alle diensten met uitzondering van financieel advies.
- Op verzoek is gevraagd naar het oordeel over de continuïteit van de dienst. De klant geeft gemiddeld een ruime voldoende (7,0).
- In het vervolg beschouwen wij deze uitkomsten samen met bevindingen uit de benchmark, documenten en interviews.

Dienst	Kwaliteit algemeen	Vriendelijkheid	Bereikbaarheid	afspraken nakomen	Proactiviteit	Nauwkeurigheid	vraagafhandeling	Continuïteit
Inkoop	7,4	7,8	7,6	7,8	7,0	7,6	7,4	
P&O	7,7	7,9	7,8	7,8	7,4	7,8	7,8	
PSA	7,7	7,8	7,8	7,9	7,5	7,9	7,7	
Financiële adm.	7,7	7,8	7,8	7,9	7,5	7,9	7,7	
Financieel advies	7,7	8,2	7,9	8,2	7,8	8,1	8,0	
IM	7,0	7,5	6,7	7,2	6,8	7,4	6,9	7,0
Communicatie	7,4	7,6	7,4	7,5	7,1	7,5	7,3	
Facilitair bedrijf	7,2	7,7	7,3	7,2	7,0	7,2	6,9	
Gemiddeld	7,5	7,8	7,5	7,7	7,3	7,7	7,5	

Tabel: uitkomsten oordeel interne klanten op kwaliteitsaspecten.

N.B. Het cijfer kwaliteit algemeen is het gemiddelde op de vraag 'hoe men de kwaliteit van de dienst beoordeeld'. De overige cijfers zijn de gemiddelde cijfers op de vraag per kwaliteitsaspect.

4. Bevindingen

Wat is een toekomstbestendige overhead?

- In onze visie moet een toekomstbestendige overhead voldoen aan de volgende criteria:
 - Een gedragen visie, concrete doelen en kaders die aansluiten op de organisatievisie en -kernwaarden.
 - Een cultuur van continu verbeteren waarbij primair proces en ondersteuning samenwerken aan en verantwoordelijk zijn voor een effectieve en efficiënte overhead (centraal en decentraal).
 - Omvang en competenties van medewerkers zijn duurzaam afgestemd op het takenpakket en op de aard en kwaliteit van afgesproken dienstverlening.
 - Heldere verdeling van wie wat doet en waarvoor verantwoordelijk is vanuit integrale processen.
 - Passende sturing (KPI's) en stuurinformatie.
 - Een ondersteunende organisatiestructuur.

De twee hoofdknelpunten in de overhead

- Ondanks de goede kwaliteitsscores voldoet de overhead van VRF op dit moment niet aan de hier links gestelde criteria.
- Wij constateren twee hoofdknelpunten die (gaan) zorgen voor risico's in zowel overhead als primaire processen.
 1. Personele krapte in de overhead
 2. Stagnerende doorontwikkeling IM
- Beide knelpunten vragen op korte termijn aandacht. Zij hebben grote impact op de huidige en toekomstige kwaliteit van de primaire processen. En deze knelpunten vragen hiermee ook bestuurlijke aandacht.

4. Bevindingen: personele krapte in de overhead

Bezetting zit tegen de ondergrens aan

- We constateren dat de ver doorgevoerde efficiëntie (30 fte < referentiegemiddeld) in de overhead resulteert in een focus op het in stand houden van de huidige situatie.
- Vaste capaciteit is hard nodig voor de uitvoering van de reguliere taken. Medewerkers ervaren daarin al tekort te schieten.
- Zij ervaren geen ontwikkelcapaciteit in het primair proces, voor externe projecten en (complexere) vraagstukken
 - Zoals in het transitieproces naar de nieuwe inrichting en processen JGZ 3.0 en EVI (vakbekwaamheid).
 - Ander voorbeeld is de ondersteuning bij het realiseren van de ambities op de drie VRF-brede thema's.

Ambities:

- Digitale dienstverlening: 100% digitale dienstverlening voor de inwoners van Fryslân.
- Duurzaam voorbeeldgedrag: in 2022 hebben we nul op de meter.
- Uitstekend werkgeverschap: in 2020 zijn we een Great Place to Work.

4. Bevindingen: personele krapte in de overhead

Focus op vandaag, weinig op morgen

- Zowel ondersteuning als de primaire onderdelen ervaren een sterke operationele focus ('de waan van de dag regeert') vanuit de ondersteunende afdelingen.
- Er is een breed gedeeld beeld dat continu verbeteren, proactief handelen en strategisch advies meer aandacht vragen dan het nu krijgt.
- De financieel adviseurs lijken hierin een positieve uitzondering. Aangegeven wordt dat zij 'minder klanten' hebben en een concretere focus.
- In welke mate 'kwaliteit' van medewerkers hierin een rol speelt, is geen onderdeel van het onderzoek. Dit zou nader onderzoek vragen naar 'juiste persoon op de juiste plek' en de wijze van aandacht hiervoor en sturing hierop.

4. Bevindingen: personele krapte in de overhead

Als de omvang van de overhead gecontinueerd wordt, zien wij de volgende risico's:

1. **Meer fouten.** Uit de gesprekken horen wij dat een deel van de medewerkers in de bedrijfsvoering structureel overwerkt. Zij ervaren te weinig tijd voor hun reguliere taken, laat staan voor ad hoc vragen. Tevens is er minder tijd om veranderende wet- en regelgeving in de gaten te houden. Meer werkdruk vergroot de kans op fouten. Zoals recent met de Zvw-premies.
2. **Meer verzuim en verloop.** Als medewerkers een te hoge werkdruk ervaren, neemt de kans op overwerken en/of verzuim toe door controle- en motivatieverlies. Dit zal zorgen voor minder tevredenheid en uiteindelijk meer verloop, zeker in de huidige arbeidsmarkt.

4. Bevindingen: personele krapte in de overhead

3. Door de beperkte capaciteit is er weinig ruimte voor het **afhandelen van incidenten** ('er mag niets mis gaan'). Dit zorgt voor extra werkstress bij medewerkers en zal uiteindelijk ook leiden tot meer fouten en meer verzuim. Tevens wordt (proactief) klantcontact afgehouden om extra vragen te voorkomen.
4. **Kwaliteit primaire processen neemt af.** Dit als gevolg van een overhead die qua kwaliteit en dienstverlening niet meer aan de behoeften van het primaire proces kan voldoen (bv. ondersteuning communicatie, ontwikkeling naar zelforganiserende teams (personele vraagstukken), bijhouden wet- en regelgeving mede met het oog op rechtmatigheid).
5. **Continuïteit van (overhead)dienstverlening**
In de benchmark 2018 hebben wij reeds gewezen op de minimale bezetting van enkele overheadprocessen en het risico op onderbreking van de dienstverlening. In de gesprekken krijgen wij bevestigd dat dit een serieus risico is. Zoals webcare bij de GGD, op het gebied van functioneel beheer en DIV en geen piketfunctionarissen bij uitval werkplekken.

4. Bevindingen: stagnerende doorontwikkeling IM

Informatisering vraagt meer capaciteit

- De succesformule van bedrijfsvoering (veel automatisering en daardoor zeer efficiënte bedrijfsvoeringsprocessen) wordt momenteel niet doorgezet naar de primaire processen.
- Er is onvoldoende capaciteit beschikbaar om het huidige VRF-breed IM-beleidsplan verder te concretiseren en uit te voeren.
- Tegelijkertijd is er binnen alle onderdelen en op alle niveaus sprake van een toenemend belang van data. De gewenste data ontbreekt echter.
- Voorbeeld is het project Geo waar zowel GGD (Gezondheidsatlas) als de brandweer (Digitale bereikbaarheidskaart) voordeel van heeft.
- Tevens is data benodigd om de kwaliteit van dienstverlening te monitoren en te verbeteren.

Concretisering IM-beleid vraagt prioriteit

- We zien VRF-breed de behoefte aan concrete gezamenlijke doelen, prioritering en planning.
- Vanuit deze urgentie en behoefte is het van groot belang voor zowel GGD als brandweer om dit beleidsplan te concretiseren, zodat duidelijk wordt **hoe** en **wanneer** een VRF-brede informatiehuishouding **welke** processen gaat ondersteunen en vernieuwen.
- De verbinding tussen de kolommen door middel van een I-regiegroep zien wij als een belangrijke eerste stap. Er mist echter een stevige centrale functie om vanuit gemeenschappelijke doelen en prioritering deze informatiehuishouding integraal VRF-breed door te ontwikkelen.

4. Bevindingen: stagnerende doorontwikkeling IM

Meer duidelijk in inzet en verantwoordelijkheden

- Het IM-beleidsplan moet ook meer duidelijkheid gaan geven in hoe de beschikbare capaciteit van de afdeling IM en vanuit het primaire proces nu en de toekomst optimaal benut gaat worden. Dit geldt zowel voor regulier werk als voor projecten.
- Door deze onduidelijkheid en door onvoldoende centrale sturing hierop, verloopt de samenwerking tussen IM en de onderdelen soms moeizaam.
- Tevens zijn hierdoor rollen, taken en verantwoordelijkheden op IM-gebied niet voldoende helder, zoals de Meldkamer (crisisbeheersing) en VMS/AFAS.

Vergroten draagvlak voor systemen

- In de huidige situatie is er weinig draagvlak voor gemeenschappelijke systemen. Meest genoemde voorbeelden zijn E-HRM en Geo.
- De afdeling IM streeft naar een beheersbaar applicatielandschap en de onderdelen naar maatwerk systemen die naadloos aansluiten op het primaire proces.
- Centrale regie en sturing vanuit gedeelde doelen en kaders moet zorgen voor passender keuzes voor systemen met VRF-breed draagvlak.
- Het belang om op het gebied van IM op korte termijn verbeteringen te gaan realiseren, wordt wel gevoeld. Echter, gesprekspartners zien met de huidige capaciteit en samenwerking niet direct de mogelijkheden daartoe.

4. Bevindingen: stagnerende doorontwikkeling IM

Wanneer de huidige capaciteit op IM wordt gecontinueerd, zien wij de volgende risico's:

- **De ambitie '100% digitale dienstverlening'** (zoals geformuleerd in het beleidsplan) wordt in de praktijk niet haalbaar. Het niet kunnen benutten van de kansen om slimmer (digitaal) de klant te kunnen bedienen, heeft negatief effect op de ambities t.a.v. klantgerichtheid.
- **Onnodig hoge uitvoeringskosten.** Onvoldoende procesinnovatie (zoals juist beoogd in het beleidsplan) met als doel de indirecte kosten te verlagen door middel van vergaande digitalisering, zal in de praktijk niet haalbaar blijken.
- **Onvoldoende stuurinformatie.** Management en teams beschikken niet tijdig over de betrouwbare stuurinformatie nodig om de kwaliteit van de eigen dienstverlening te monitoren en continu te kunnen verbeteren.
- **Grotere kans op datalekken.** VRF heeft een verantwoordelijkheid voor het veilig beheren van klantdata. Onvoldoende ontwikkeling en onduidelijkheid in verantwoordelijkheden vergroot de kans op fouten in gegevensbeheer.

Berenschot

5

Conclusies en advies

Welke investeringen zijn nodig om de risico's te verkleinen?

5. Conclusies en advies

Capaciteit overhead tegen de ondergrens

- De VRF is feitelijk een combinatie van twee organisaties: een veiligheidsregio en een GGD. Toch zijn de overheadkosten per formatieplaats van bijna alle overheadfuncties aanzienlijk lager dan gemiddeld in de referentiegroep.
- Dit is opvallend, omdat er sprake is van dubbele sturings- en verantwoordingslijnen, twee geheel verschillende beleidsomgevingen en werkwijze en de landelijk gescheiden netwerken voor gezondheid en veiligheid.
- Ondanks de tijdelijke extra middelen in de periode 2014-2018 zien wij een toegenomen absoluut verschil in overheadkosten van VRF in relatie tot het referentiegemiddelde: -2,7 naar -3,2 miljoen euro.

Risico's continuïteit dienstverlening VRF-breed

- Knap is de hoge gemiddelde kwaliteitsscore (7,5) van de ondersteunende afdelingen. Zeker afgezet tegen de beschikbare capaciteit die de afgelopen jaren ook nog eens is afgenomen.
- De personele en financiële krapte wordt steeds meer gevoeld en geeft serieuze risico's voor continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening in zowel overhead als primair proces.
- De vernieuwing en informatisering van de primaire processen begint achter te lopen en laat grote kansen liggen. Goede ondersteunende systemen, laagdrempelige applicaties en tijdig de juiste betrouwbare data voor sturing en verantwoording zijn randvoorwaardelijk voor een effectieve en efficiënte dienstverlening.

5. Conclusies en advies

Streef naar capaciteit gelijk aan de kwartielscore

- De huidige overhead is niet toekomstbestendig en de omvang zit tegen de ondergrens aan. Wij adviseren om voor de omvang minimaal de kwartielscore in de referentiegroep aan te houden. Dit is een scherpe, maar wel realistische richtlijn, waarbij u bij de 25% van organisaties blijft behoren met de laagste overheadkosten.
- De kwartielscore in de referentiegroep is €15.014 per fte. VRF besteedt op dit moment €13.130 per formatieplaats aan overheadkosten. Dit betekent een verschil van €1.884 per formatieplaats.
- Wij zijn hierbij uitgegaan van de begrote formatie van 542 formatieplaatsen.
- Wij adviseren dan ook om het overheadbudget structureel met **€ 1,3 miljoen** extra te verhogen. Dit betreft zowel de salarislasten als de kosten voor inhuur/uitbesteding. Met deze omvang moet het mogelijk zijn om de huidige kwaliteit en continuïteit te borgen en door te ontwikkelen.
- Tevens is dit inclusief de nog niet gerealiseerde taakstelling van €0,3 miljoen.
- Nadere uitwerking vanuit de organisatie zelf zal moeten uitwijzen wat het exacte bedrag is.

5. Conclusies en advies

Vergroot aandacht en inzet op IM-gebied

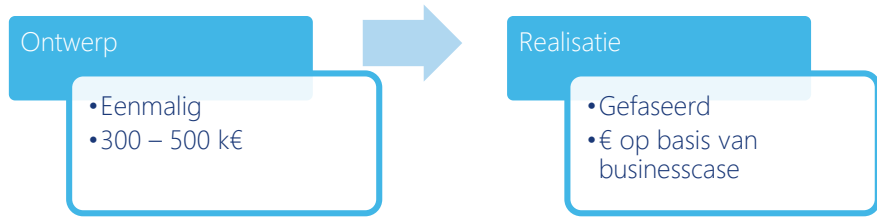
- Kopieer de succesformule van bedrijfsvoering (veel automatisering en daardoor zeer efficiënte bedrijfsvoeringprocessen) naar de primaire processen.
- Versterk daarvoor structureel de VRF-brede IM-functie. Haal de achterstand in op informatiemanagement voor het primaire proces. Concretiseer daarvoor het VRF-brede informatiebeleidsplan:
- Beschrijf wat de primaire processen in de komende jaren nodig hebben en welke afhankelijkheden en synergiemogelijkheden er tussen de GGD en brandweer bestaan. Baseer de behoefte vanuit de processen mede op de ambitie '100% digitaal'.

- Stel een gedegen informatieplan op met een VRF-brede informatiearchitectuur. Werk het totaal benodigde applicatielandschap uit, inclusief een heldere fasering en prioritering over de kolommen heen.
- Wij schatten de eenmalige kosten voor deze eerste fase (met ver uitgewerkte plannen) globaal in op tussen de **€300.000 en €500.000**, te verspreiden over 2 of 3 jaar.

5. Conclusies en advies

- Stel vervolgens voor de realisatie per project een beknopte businesscase op, zodat het bestuur wordt meegenomen in de noodzakelijke doorontwikkeling van de primaire processen en de **daarvoor benodigde extra middelen** en afgewogen beslissingen kan maken over de regionale ambities op het terrein van publieke gezondheid en fysieke veiligheid.
- Een businesscase kan hierbij kostenneutraal, dan wel positief (levert meer op dan het kost) of negatief zijn.

Berenschot

www.berenschot.com

 /berenschot